

KUNSKAPSBYGGEN

KULTURHISTORISK INVENTERING AV GÖTEBORGS
SKOLHUS FRÅN ÅREN 1950-2000

KULTURMILJÖRAPPORT: KUNSKAPSBYGGEN

November 2021

Kulturmiljörapport 2021:08

Kulturförvaltningens dnr 1009/19

Västra Götalands län, Göteborgs stad

Text och research: Kristian Jonsson, Maja Lindman

Foto: Göteborgs stadsmuseums arkiv och författarna, där annan fotograf ej anges.

Kartor, stadsplaner och ritningar: Stadsbyggnadskontoret

Omslag: Kollage av nytagna bilder på några av rapportens skolor

Göteborgs Stadsmuseum

Norra Hamngatan 12, se-411 14 Göteborg

Tel: +46 (0)31-368 36 00

stadsmuseum@kultur.goteborg.se

KULTURHISTORISK INVENTERING

KUNSKAPS- BYGGEN

Göteborgs skolhus från åren 1950-2000

INNEHÅLL

Inledning

Introduktion	6
Syfte	6
Genomförande	7
Läsanvisning	7

Göteborgs skolor 1950-2000

Tiden före 1950	9
Generellt om skolbyggnads- perioden 1950-2000	13
1950-tal – försöksperiod och "folkhemskatedraler"	14
1960-tal – Grundskola och paviljonger	18
1970-tal – stora skolor mitt bland allting annat	23
1980-tal – få nya skolor och kommunaliseringsbeslut	26
1990-tal – variation, friskolor och hemhörighet	28

Kulturhistorisk inventering

Inledning	32
Inventeringen	32
Metod	32
Klassificeringssystemets klasser	33

Skolor på Hisingen

Jättstensskolan	36
Hökegårdsskolan	38
Treröseskolan	40
Ryaskolan	42
Sjumilaskolan	44
Nöleredsskolan	46
Österöds skola	48
Hällsviks bycenter	50
Hjuviksgården	52

6

Lillebyskolan	54
Björlandagården	56
Brunnsboskolan	58
Erikslundsskolan	60
Kärraskolan	61
Skälltorpsskolan	62
Brudbergsskolan	64
Bäckeboasskolan	66
Gunnestorpsskolan	67
Tångensskolan	68
Klarebergsskolan	70
Backatorpsskolan	72
Helgeredsskolan	73
Bjurslättsskolan	74
Toleredsskolan	76
Lerlyckesskolan	78
Lundby gymnasium	80

Skolor i sydvästra Göteborg 83

Styrsö skola	84
Kalvhagsskolan	86
Vrångö skola	88
Brännö skola	90
Nya Åkeredsskolan	92
Nya Påvelundsskolan	94
Fiskebäcksskolan	96
Björkhöjdsskolan	98
Kannebäcksskolan	100
Tynneredsskolan	102
Ängåsskolan	104
Vättedalsskolan	106
Önneredsskolan	108
Näsets skola	110
Hagens skola	111
Nya Varvets skola	112
Trollängsskolan	114

Askimskolan	116
Ekebacksskolan/Frolundaskolan	118
Slottsbergsskolan	120
Flatasskolan	122
Buaskolan	124
Kavasskolan	126
Hovasskolan	128
Nygardsskolan	130
Lindasskolan	132
Sisjoeskolan	133

Skolor i centrala och östra Göteborg

135

Johannebergsskolan	136
Mossebergsskolan	138
Guldhedsskolan	140
Landalaskolan	142
Rosendalsskolan	144
Karralundsskolan	146
Skarskolan	148
Katolska skolan	150
Rudolf Steinerskolan	152
Vidkarrsskolan	154
Solbackeskolan	155
Bergsjoeskolan	156
Sandeklevsskolan	158
Backegardsskolan	160
Fjallboskolan	162
Gamlestadsskolan	164
Ramsdalsskolan	166
Gardsasskolan	168
Talldungeskolan	170
Lovasskolan	172
Assaredsskolan	174
Utmarksskolan	176
Gardsmosseskolan	178

Gunnaredsskolan	179
Eriksboskolan	180
Romosseskolan	182
Langmosseskolan	184
Hammarkulleskolan	186
Nytorpsskolan	188
Bergums skola	190
Hjallboskolan	192
Tretjarnsskolan	194
Rannebergen södra	196
Rannebergen centrumskola	198
Angeredsgymnasiet	200
Lovgardesskolan	202
Ravebergsskolan	204
Vattleskolan	206

Interiöra inventeringar **208**

Interiöra värden	208
Mossebergsskolan	210
Ryaskolan	212
Bergsjoeskolan	214
Vattnedalsskolan	216
Nya Varvets skola	218

Dialoger med elever och lärare **220**

Inledning	220
Johannebergsskolan	222
Utmarksskolan	228
Landalaskolan	236
Onneredsskolan	242

Källor och litteratur **248**

Litteratur	248
Tidskrifter	250
Arkiv	250

INLEDNING

Introduktion

För att fördjupa och samla kunskapen om Göteborgs grund- och gymnasieskolor från tiden mellan åren 1950 och 2000 valde Göteborgs stadsmuseum att genomföra ett projekt som helt fokuserade på dessa skolor. Resultatet är denna rapport.

De flesta har en relation till skolbyggnaderna runt omkring oss. Under 1900-talets andra hälft byggdes många av de skolbyggnader som fortfarande är de platser dit barn går för att få sin utbildning. Dessa byggnader uppfördes i många fall som en del av de nya stadsdelar som växte fram i Göteborg under tidsperioden, och planerades ofta in som en välintegrerad del av stadsdelarnas helhet.

Skolor är idag en naturlig del av det moderna samhället, en miljö där barn och många vuxna spenderar stora delar av sin vardag. Hur dessa miljöer har gestaltats har varierat med ideal inom såväl skolans värld, som för arkitekturen och samhället i stort. De bevarade skolorna från 1950-2000 utgör representanter för flera skeden av skolbyggnader under en expansiv period i Sverige generellt och inte minst i Göteborg.

I och med förändringar inom skolan och samhället i stort har synen på föregående tidsperioders fysiska lösningar och gestaltning av undervisningsmiljöer förändrats, och fortsätter att förändras. Under de senaste 10-15 åren har många av Göteborgs skolor från tidsperioden, helt eller

delvis och av olika anledningar, rivits eller byggts om. Ur ett kulturmiljöperspektiv har Göteborgs stadsmuseum saknat en övergripande och samlad kunskapsbas över epokens skolbyggande och en värdering av skolornas kulturhistoria när en fråga om förändring av en skola har aktualiserats.

Syfte

Syftet med projektet Kunskapsbyggen är att presentera Göteborgs moderna skolbyggande på en och samma lättillgängliga plats. Den samlade presentationen ämnar både att utgöra den gedigna kunskapsbas över tidsepokens skolor som hittills fattats, samt att vara kulturhistorisk grund vid olika stadsplanerings- och förändringsprocesser som omfattar tidsepokens skolor.

Syftet är också att skapa en bättre kunskap om hur tidsperiodens olika kategorier av skolor fungerar som en arbetsmiljö och undervisningsplats för dem som vistas där dagligen. Denna del av studien görs med målsättningen att bättre kunna förstå den mänskliga upplevelsen av byggnaden och hur den fysiska miljön svarar upp på förväntningar och krav vi idag ställer.

Genom att samla denna kunskap sida vid sida med den kulturhistoriska bedömningen ämnar projektet att starta en diskussion som gör det möjligt att hitta lösningar som gagnar den fysiska arbetsmiljön och den sociala miljön, samtidigt som de kulturhistoriskt värdefulla strukturerna och detaljerna beaktas.

Genomförande

Inventeringsarbetet och framställningen av denna rapport gjordes möjlig efter att projektet år 2020 beviljades bidrag från Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Projektet bedrevs sedan, under åren 2020-2021, på kulturmiljöenheten på Göteborgs stadsmuseum.

För fältarbete, värdering, textförfattande och rapportframställning har bebyggelseantikvarierna Kristian Jonsson och Maja Lindman ansvarat. Kulturmiljöenhetens enhetschef Dennis Axelsson har fungerat som projektägare.

För dialog- och intervjudelen av projektet har Lars Jonsson och Vanja Larberg på Göteborgs stads kulturstrategiska enhet ansvarat. Dialogprocesserna har genomförts och sammanställts av arkitekturpedagogerna Avin Mahammad och Anna Hydén. För denna del fick också projektet ytterligare finansiellt stöd från Kulturrådets Skapande skola, fördelat via Göteborgs stads grundskoleförvaltning. Intervjuerna med pedagoger genomfördes och sammanställdes av Joakim Täll vid kulturstrategiska enheten.

Kunskapsbyggen-projektet har genomförts i dialog med berörda förvaltningar inom Göteborgs stad. En referensgrupp från Göteborgs stadsbyggnadskontor har bidragit med synpunkter för att ytterligare vässa projektets användbarhet. Referensgruppen har bestått av Helen Thomasson och Astrid Bäckman från bygglovsavdelningen samt Madelene Seberbrink från planavdelningen.

Läsanvisning

Den första delen av denna rapport utgörs av en övergripande historisk sammanställning över vad som formade Göteborgs skolor under 50 händelserika år. Historiken är tänkt att sätta in de beskrivande och värderande delarna av rapporten i ett sammanhang bortom den enskilda skolläggningen. Sammanställningen går att läsa för sig själv, men är skriven med ett tydligt mål om att ligga till grund för de ställningstaganden som görs i rapportens andra del.

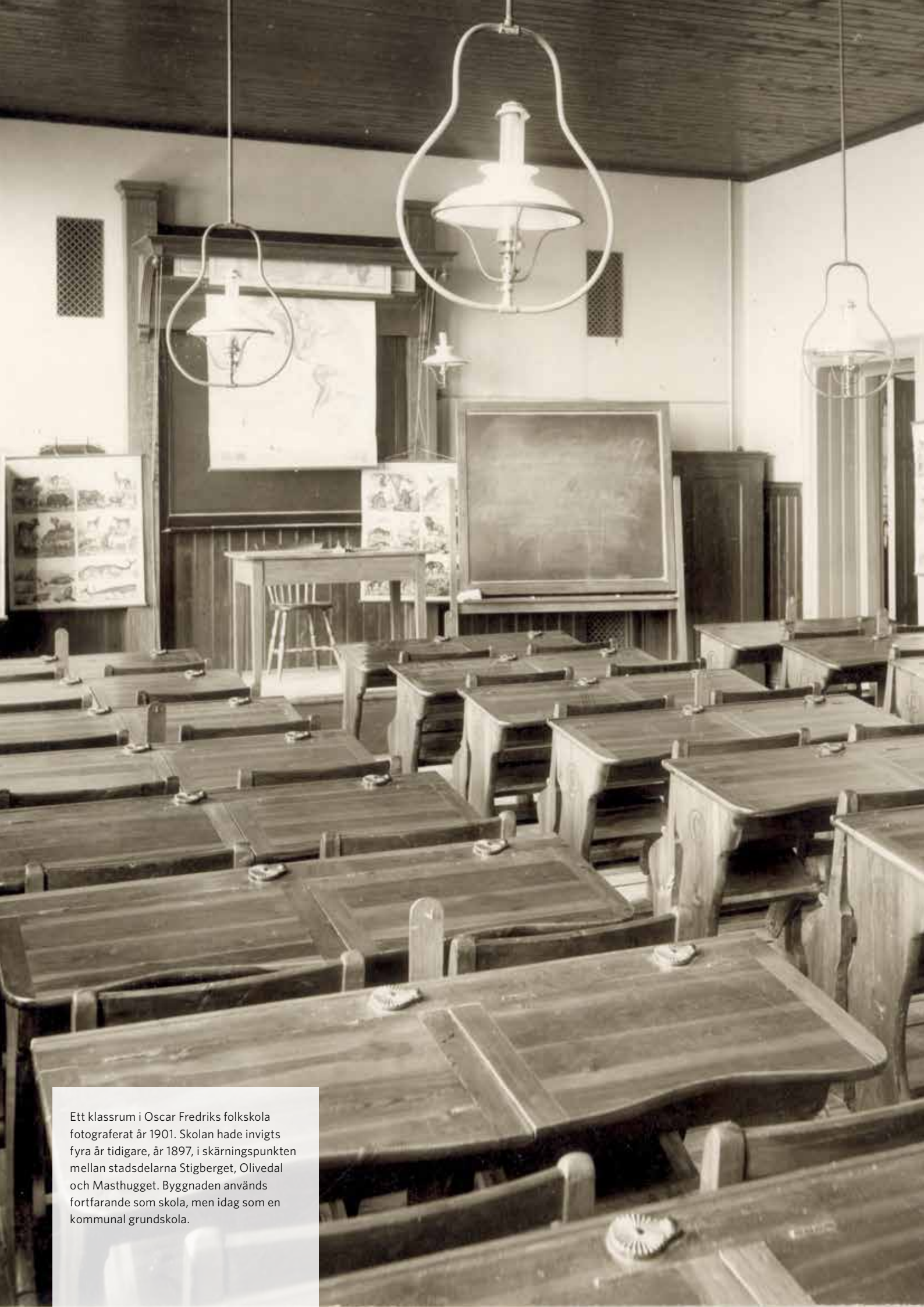
Den andra delen består av det material som tagits fram kring de skolor som finns kvar. Delen inleds med en presentation av nuläget för Göteborgs skolor från den aktuella tidsperioden. På denna

plats presenteras också den metodik som inventering och värdering har utgått ifrån. Efter de inledande texterna följer en sammanställning av respektive skola, som presenteras i text, karta och bilder.

Av samtliga inventerade skolor har ett antal högt värderade skolor valts ut där även interiörerna lyfts fram. Projektet har inte haft någon möjlighet att inventera, beskriva och värdera interiörerna på samtliga skolor. Genom att lyfta fram interiörerna från ett mindre antal skolor av olika typ är tanken att detta ska kunna fungera som fördjupad kunskap för de respektive skolorna, men också som inspiration och förebild för vad som interiört kan behöva uppmärksammas i alla de andra skolorna i rapporten. De interiöra beskrivningarna ligger som en egen del, men innefattar tydliga hänvisningar till de övergripande texterna för de aktuella skolorna.

På den kulturhistoriska delen följer en del som presenterar det arbete och de resultat som tagits fram genom det dialog- och intervjuarbete som utförts på fyra bevarade skolor från projektets studerade tidsperiod. Även denna del inleds med en presentation av hur detta arbete har utförts. Sedan presenteras, i text och bild, var och en av de fyra skolorna i artikelform - en för de dialogprocesser som genomförts med elever på den skolan och en för de pedagoger som fått ge sin bild av skolans fysiska miljö.

Längst bak i skriften finns en käll- och litteraturliste som erbjuder många tips för vidare läsning om tidens skolor i allmänhet, och Göteborgsskolorna i synnerhet.

Ett klassrum i Oscar Fredriks folkskola fotograferat år 1901. Skolan hade invigts fyra år tidigare, år 1897, i skärningspunkten mellan stadsdelarna Stigberget, Olivedal och Masthugget. Byggnaden används fortfarande som skola, men idag som en kommunal grundskola.

GÖTEBORGS SKOLOR 1950-2000

Tiden före 1950

Från stadens grundande fram till folkskolan

Särskilda byggnader för skolor har funnits i Göteborg nästan sedan staden grundades 1621. Exempel på några av de tidigaste skolorna i den nygrundade staden är Tyska skolan, som tillkom 1625 i kyrkans park vid Köpmansgatan och en så kallad trivialskola, en "allmän skola till ungdomens undervisning i bokliga konster", som från 1630 låg på nuvarande domkyrkoplanens sydvästra hörn. I denna byggnad tillkom också ett gymnasium på 1640-talet. Dessa två blev 1850 ett gemensamt läroverk, Göteborgs elementarläroverk, som år 1862 flyttade in i den nybyggda läroverksbyggnaden vid Hvitfeldtsplatsen.

Skolorna var från början kopplade till olika församlingar, med tiden tillkom också ett antal enskilda skolor så som Willinska skolan på Stampen (från 1767), Prins Oskars skola för soldatbarn (från 1810) och Göthildaskolan för pojkar tillhörande den Mosaiska församlingen (från 1812). De barn som gick i skola var framförallt borgarnas söner där de allra flesta gick i skolan fram till de var 12-13 år, undantaget det yttersta fåtal som studerade vidare. Den första skolan i Göteborg som tillät flickor startades av Evangelistiska brödrarförsamlingen år 1787 i lokalerna på Kungsgatan. Under 1800-talet tillkom också en rad privata flickskolor i staden, bland andra Kjellbergsska flickskolan (från 1835) och Sigrid Rudebecks skola (från 1869).

Efter en insamling kunde ett barnhus öppna i Göteborg 1737. Insamlingen gick så bra att man samma år kunde starta en skola för undervisning av föräldralösa flickor och pojkar från 6 till 13 år. Dessa skulle lära sig läsa, kristendomsstycken, skriva och räkna.

För barn till landsbygdens bondebefolkning utanför staden var möjligheten till skolgång ofta inte enkel. I och med 1686 års kyrkolag blev det prästens ansvar att undervisa inom socknen. Undervisning skedde i kristendomskunskap och läsning, och prövades vid husförhör och konfirmation. År 1723 beslutades om allmän undervisningsplikt, där föräldrarna blev ansvariga för att barnen fick undervisning. I sockenprotokollen är det efter detta inte ovanligt att hitta förmaningar gentemot föräldrar om undervisningens vikt. Bland annat kan man i ett sockenprotokoll från Angered den 19 juli 1821 läsa att sockenbon Nils Olsson på Gunnilse Måse bestrider barnaundervisningen. I samma socken dröjer det fram till år 1848, alltså sex år efter folkskolans införande, innan ett första skolhus är invigt vid Rösereds bräcka. Då hade skolhusfrågan debatterats på sockenstämmor sedan åtminstone 1825, och undervisningen skett ambulerande i socknen.

Kyrkans och föräldrarnas ansvar för barnens utbildning gjorde dock att läskunnigheten överlag var relativt hög redan före folkskolans införande.

Folkskola införs

Den 18 juni 1842 fastställde riksdagen obligatorisk undervisning genom den första folkskolestadgan. Socknarna fick en dispens tid på fem år för att ha möjlighet att uppföra skolhus och anställa lärare. I Göteborg märktes inledningsvis inte mycket av det tagna beslutet. Möjligen hörde detta samman med den femåriga tidsfrist som givits.

I ett utlåtande från en kommitté som fått i uppdrag att utreda problemen kopplade till införandet av folkskola i staden angavs att det inom enbart domkyrkoförsamlingen fanns 1350 barn i åldrarna 7-14 år. Av dessa fick cirka 800 undervisning.

Från och med år 1858 övertogs församlings-skolorna i Göteborg av stadens allmänna folkskolestyrelse. Utanför staden var det fram till år 1862 års kommunreform sockenstämmorna som ansvarade för folkskolan, därefter kyrkorådet tills kommunerna tog över driften av skolorna år 1930. När stadens folkskolestyrelse startade sin verksamhet förfogade man över endast tre skolbyggnader. Det första skolhuset som styrelsen uppförde byggdes på Skolgatan i Haga år 1861, intill ett äldre skolhus. Lokalbehovet var stort och man tvingades också att hyra flera lägenheter för att klara undervisningen, bland annat 1 rum och kök i form av en arbetarbostad på Sprängkullsgatan till en kostnad av 108 riksdaler i årshyra. Dessa lokaler var så klart inte lämpade för undervisning, och fick också kritik. Mot slutet av 1800-talet kom byggandet av nya skolhus igång, och idag finns ett flertal exempel på tidiga folkskolor bevarade i Göteborgs kommun, såväl i staden som ute på det som då var den omgivande landsbygden.

Från början fanns inte någon läsundervisning i folkskolan, då det förutsattes att denna undervisning getts i hemmet. Detta visade sig inte fungera. Därför infördes år 1858 det som kom att bli småskolan, som med 1882 års folkskolestadga blev tvåårig. Tillsammans med den fyraåriga "faktiska folkskolan" så utgjorde detta den obligatoriska utbildning som alla barn fick och som blivit ihåggkommen som den sexåriga folkskolan. Detta förändrades dock med olika försök till fortsättningsskola för att förbereda pojkarna på en framtid inom handel och hantverk och flickorna för att försörja sig själva. I Göteborg infördes möjligheten till ett sjunde skolår år 1914, med tre

klasser och från och med 1919-20 fanns också ett åttonde år. 7-årig folkskola lagstadgades först 1936 och på 1950-talet blev den 8-åriga skolan lagstadgad. Folkskolan blev med sin fortsättningsskola en "bottenskola" för dem som valde, och kunde, studera vidare på de olika läroverk och yrkesutbildningar som utgjorde vidare utbildning.

Skolor byggdes ut i takt med att Göteborg expanderade utanför det ursprungliga stadsområdet. Skolbyggnadernas gestaltning följde de rådande arkitekturidealen och ritades av samma arkitekter som stod bakom andra typer av byggnader i staden, med undantag för ett fåtal arkitekter som huvudsakligen kom att fokusera på att rita skolbyggnader. Skolornas nära relation med stadens expansion och tidens ideal märktes tydligt under den första halvan av 1900-talet. När Kungsladugård och Majorna byggdes ut mellan 1910- och -30-tal så försågs stadsdelarna med två klassicistiska skolhus med framträdande roller i stadsplanen (Kungsladugårdsskolan och Karl Johansskolan). I Gamlestaden, Bagaregården och Brämaregården, som byggdes ut med landshövdingehusbebyggelse, så försågs de med skolbyggnader i nationalromantisk stil i olika tappningar. Under 1930-talet byggdes få skolor i Sverige och Göteborg, men en funktionalistisk folkskola uppfördes i anslutning till det nya bostadsområdet Sandarna. Även på 1940-talet tillkom ett flertal skolor när nya bostadsområden uppfördes i utkanten av stadsbebyggelsen, bland annat i Kvillebäcken, Tolered och Torp. En viss eftersläpning fanns också för skolbyggandet i relation till bostadsbyggandet. Därför fick 1930-talsområdet Johanneberg en små- och folkskolebyggnad först på 1950-talet, och Kålltorp, med bostadsbebyggelse från 1920- och -30-tal, fick sin små- och folkskola år 1943.

Stora delar av folkskoletiden präglades av ett ständigt ökande behov som var svårt att fylla. Liksom idag tvingades man i väntan på nybyggen inhysa skolor i tillfälliga, ibland olämpliga, lokaler.

Diskussion och beslut om enhetsskolan

Hur skolan skulle vara organiserad hade varit en aktuell fråga under hela 1900-talet, med livlig debatt och en krock mellan en äldre och en ny syn på utbildning. När Socialdemokraterna bildade regering år 1932 utgjordes en del av det

Gråbergsskolan byggdes år 1876 vid nuvarande Blåsutgatan. Skolan var en typisk representant för de många folkskolor som uppfördes i Göteborgs olika stadsdelar i slutet av 1800-talet.

Kallebäcksskolan från år 1885 är en av få bevarade mindre folkskolor som uppfördes på landsbygden utanför Göteborg. Den var i bruk till år 1974.

Kungälvadugårdsskolan från tidigt 1930-tal och spegeldammen framför bildar en monumental fond i änden av Älvsborgsgatan

Toleredsskolans första byggnad under uppförande år 1941. Foto: Hjärnearkivet, Göteborgs stadsmuseum.

Nordhemsskolan från år 1916, ritad av arkitekterna Arvid Bjerke och Ragnar Ossian Swensson i nationalromantisk stil.

folkhem de ville skapa av "en skola för alla". Man ville åstadkomma ett upphävande av den sociala sorteringsskolan med sin uppdelning mellan folkskola och läroverk, som sågs som en del av tidens klassamhälle och resulterade i att en stor del av barnen aldrig läste vidare efter den obligatoriska folkskolan.

En rad utredningar tillsattes under de kommande årtiondena. År 1945 tillsattes 1946 års skolkommission, där bland andra Alva Myrdal, Elsa Skäringer-Larsson och Ester Hermansson ingick. Efter andra världskrigets slut lades också skolans roll i förebyggandet mot fascism och nazism till som en viktig utgångspunkt. "Skolans främsta uppgift blir att fostra demokratiska människor" som kommissionen fastslog. Skisserna för fram-

tidens skola utgick ifrån idéerna om en nioårig obligatorisk grundskola där skolorna skulle delas upp i låg-, mellan- och högstadier. Influenserna kom bland annat från Storbritannien och USA. År 1948 presenterades 1946 års skolkommissions betänkande, vilket antogs av en bred majoritet i riksdagen. År 1950 fattade riksdagen beslut om en tioårig försöksperiod av den så kallade enhets-skolan.

Efter många år av debatter och utredningar var så steget taget. Besluten 1948 och 1950 innebar starten på den andra stora reformen av den svenska skolan. Reformen kom att prägla skolan och skolbyggandet under de kommande årtiondena, och dess grunddrag är fortfarande aktuella i den svenska skolan.

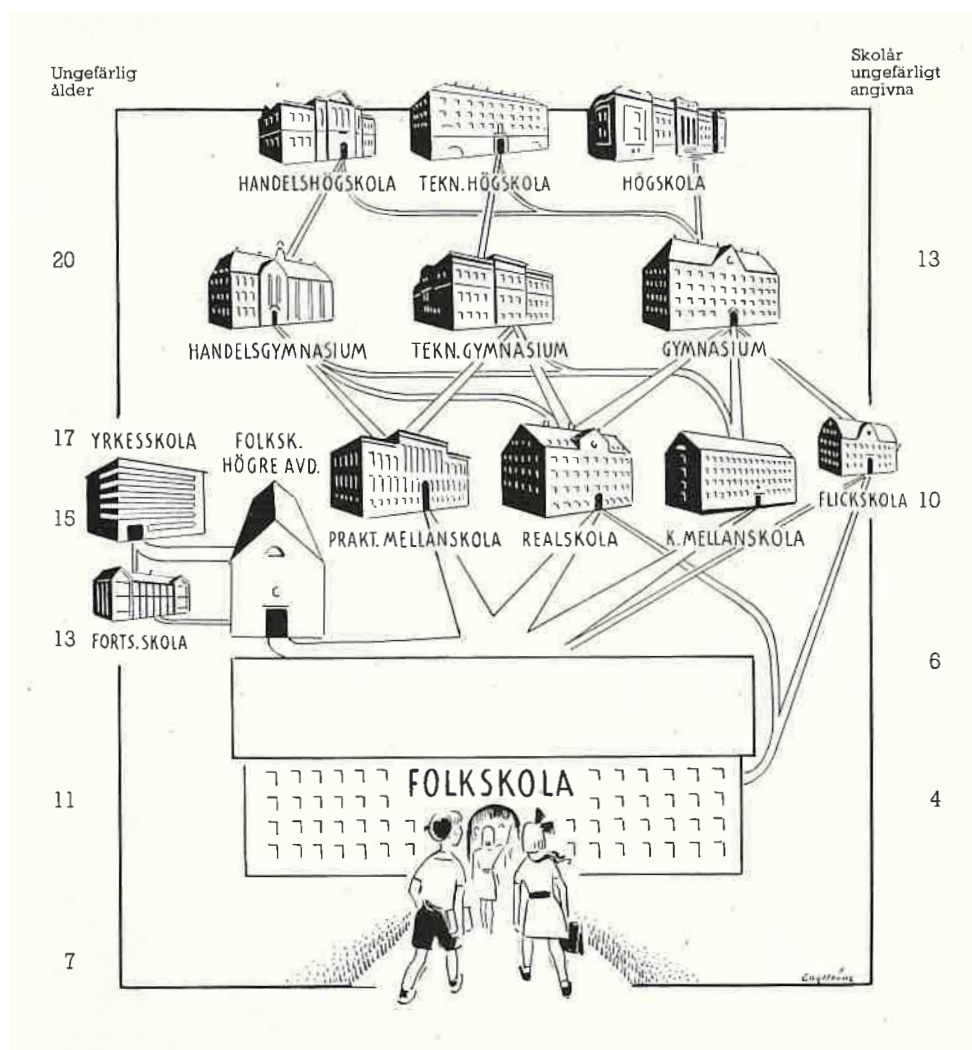

Illustration över Göteborgs offentliga undervisningsverks olika utbildningsnivåer före den så kallade enhets-skolan infördes. Detta system resulterade i att många inte läste vidare efter den obligatoriska folkskolan. Källa: Göteborgs folkskolor 1842-1942.

Generellt om skolbyggnadsperioden 1950-2000

Den period som denna skrift avhandlar spänner över flera tydliga epoker under den andra halva av 1900-talet. Tidsperioden utgör inte en samlad berättelse om vare sig samhällsutvecklingen i stort eller om skolans värld. Några övergripande karaktärsdrag kan dock lyftas fram för att rama in skolbyggandet under den andra halvan av 1900-talet. För även om debatten nästan konstant varit livlig om hur den ska organiseras, gestaltas och fungera bättre så har skolorna hela tiden varit viktiga för samhället. Man har försökt bygga de bästa skolorna utifrån den givna tidens förutsättningar och kunskaper. Tidsperiodens skolor utgjorde en viktig del av stadsplaneringen som helhet, och planerades och byggdes i samklang med och i anslutning till bostäder, centrumanläggningar, fritidsfunktioner, kollektivtrafik och andra delar av samhällsbygget. Generellt kan sägas att skolor för mindre barn ofta placerades närmare bostäder, medan högstadium och gymnasium anlades i strategiska lägen i staden eller stadsdelen.

Skolbyggnaderna ritades sällan av några särskilda skolarkitekter, utan ritningarna är signerade av flera framträdande namn av tidens göteborgska arkitekter. Undantag finns såklart, exempelvis Åke Wahlberg (1907-1986), som under sin karriär ritade ett 60-tal skolor varav många av dem i Västsverige och Göteborg. Även arkitekterna på

White arkitekter ritade många skolor, där bland andra Lars-G Jönsson ritat ett flertal Göteborgsskolor från tidsperioden. Av andra arkitekter, med huvudsaklig verksamhet i andra delar av landet, utgör skolorna det enda de har ritat i Göteborg. Så är fallet med exempelvis Stockholmsarkitekten Sture Frölén. Bland andra ofta förekommande arkitekter till tidens skolor kan också John Snis, Johan Tuvert samt Stig Henrik Lundgren nämnas.

Skolornas arkitektur följde med i rådande stilideal, där anläggningarnas gestaltning och materialhantering känns igen från samtida byggen för andra ändamål. Särskiljande stildrag och detaljer finns dock också, som gör byggnadernas identitet som skolor stark. Skolorna planerades och uppfördes utifrån noggranna lokalprogram som fastslog vilka behoven var som anläggningen behövde fylla. Många av tidsperiodens skolor tillkom också efter arkitekttävlingar, vilket ofta lyfts fram som en framgångsfaktor för de skolor som ansågs vara mest lyckade.

Mycket hinner hända på 50 år och under följande kapitel kommer en övergripande historia tecknas över skolans och skolbyggnadernas utveckling från 1950 fram till millennieskiftet. Denna utveckling visar på viktiga skeden i Sverige och Göteborgs allmänna moderna historia, men är också en historia i sig själv.

En fuillsatt skolmatsal någonstans i Göteborg, troligen på 1970-talet. Foto: Stads- och Regionarkivet

1950-tal – försöksperiod och "folk-hemskatedraler"

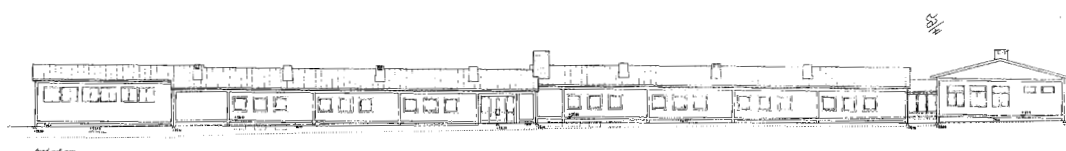
När 1950-talets inleddes var det alltså fortfarande folkskolor som byggdes, i Sverige och i Göteborg. Och det byggdes mycket. De stora barnkullarna efter kriget och de många nya stadsdelarna, under planering eller redan byggda, gjorde att behovet var nära omöjligt att uppfylla. Antalet skolbarn i Göteborgs folkskolor visar på utvecklingen: år 1925 fanns det omkring 22 000 skolbarn i stadens folkskolor och år 1959 hade dessa ökat till omkring 44 000. 1950-talet utgjorde en inledning på tre expansiva årtionden där fler skolor än någonsin förr byggdes i Göteborg.

Samtidigt var en förändring på gång. Besluten om försök med enhetsskola pekade ju ut en riktning som delvis ställde andra krav på de nya skolorna. Sedan 1930-talet hade statliga bidrag utgått från staten, omkring 30 procent av kostnaderna. Detta blev ett viktigt redskap i byggandet av de många skolor som måste till, men satte också ramarna för byggtakten. Stadssekreterare Gunnar Lindblad i Göteborg beskrev i ett svar på kritik på det eftersläpande skolhusbyggandet i Tidning för lärarkåren vid Göteborgs folkskolor hur "den krångliga tågordningen" påverkade byggtakten. Han påpekade också att vissa stadsdelar fått känna på glappet mellan skol- och bostadsbyggande, och menade att det inte fanns något enkelt medel för att eliminera tidsskillnaderna när det byggdes i så snabb takt. Statens påverkan på de skolor som byggdes var vid denna tid stor.

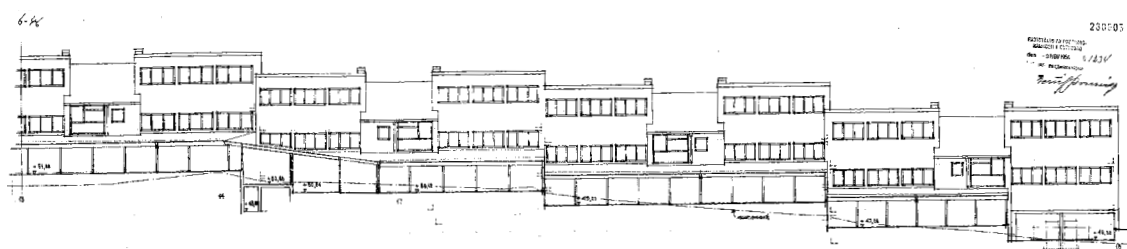
Samtliga skolor behovsbedömdes i ett första skede av myndigheten Skolöverstyrelsen, varpå ritningar togs fram som bedömdes i kommunen för att sedan återigen skickas för godkännande av Skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen tog från år 1955 också fram den så kallade "gröna boken", *Skolbyggnader. Anvisningar och bestämmelser angående byggnadsföretag för skolväsendet*. Denna presenterade sakligt riktlinjer, regler och anvisningar för såväl skoltomten, skolans olika lokaler och skolans storlek. Även om "gröna boken" betonade vikten av besparingar inom material och utförande (utan att eftersätta den hygieniska och pedagogiska standarden) så angavs det i den första utgåvan från 1955 att skolor inte får bli för stora och anstaltslika. De statliga bidragen, beslutsgången och det rigida regelverket borgade tillsammans för den likvärdiga skola som enhetsskolereformen eftersträvade.

I Göteborg var 1950-talet en expansiv period där stadsdelar som Biskopsgården, Kortedala, Guldheden och Järnbrott byggdes ut. Till stora delar planerades de nya stadsdelarna som så kallade grannskapsenheter, med bostäder uppbyggda kring ett lokalt centrum med vardaglig service och samlingslokaler. Idéerna kom till Sverige från främst England och blickade bakåt mot traditionella byar för att hitta en form för att skapa gemenskap och sammanhållning – en viktig del i folkhemmets strävan efter att fostra demokratiska människor. Skolorna var en central del i grannskapsplaneringen. De placerades ofta i

Arkitekt Daniel Persson fasadritningar till Björkåsskolan i Järnbrott från år 1951. Skolan är idag riven.

Fasadritningar för Högsboskolan, daterade 1954. Skolan ritades av Ekholm och White arkitekter och revs år 2014.

En ensam flicka testar klassrummen i den nya Järnbrottsskolan, strax innan invigning i augusti 1958.
Foto: Hjärnearkivet, GSM

Barnbespisning i Mossebergs-skolan år 1963. Skolan uppfördes på 1950-talet som en småskola i den nybyggda stadsdelen Guldheden.
Foto: Hjärnearkivet, GSM

gröna stråk i områdenas insidor, nära bostäderna och på avstånd från större trafikerade vägar.

En tydlig skillnad från tidigare uppförda skolor var de nya inslag som det lagstadgades om och som med tiden blev vanliga inslag i varje skolmiljö. Ett exempel var skolbespisning, där de kommuner som erbjuder gratis skolmat från år 1945 fick statliga bidrag för dessa kostnader. Från 1947 till 1967 ökade antalet skolbarn som fick gratis mat i skolan med 65 procent. Många av de skolor som uppfördes under 1950-talet i Göteborg byggdes också med ett skolkök och ett eller flera bespisningsrum, ofta placerade i en separat byggnad eller centralt placerad i övergången mellan olika byggnadsdelar. Flera skolämnen som slöjd (sylvärd för flickor och träslöjd för pojkar), hemkunskap och musik inträdde på schemat i och med 1955 års undervisningsplan. Detta tillsammans med en tydlig satsning på tillgång till ändamålsenliga lokaler för bland annat naturkunskap och gymnastik satte tydliga avtryck i skolanläggningarna. Medan gymnastiken ofta placerades i en friliggande byggnad, placerades de övriga specialsalarna i avgränsade delar i skolans huvudbyggnad.

I det temanummer om skolor som tidskriften Arkitektur gav ut 1958 presenterades flera nationella exempel på nya typer av skolor. I ledaren med rubriken "Morgondagens skolor" diskuterades också paviljongsskolans förtjänster och användbarhet, och en riktning för framtiden pekades ut med större klassrum ("skolans urcell"), grupprum och ett samnyttjande med förenings- och kulturlivet. Detta återspeglas nästintill inte alls i de skolor som byggdes i Göteborg under 1950-talet.

Årtiondets Göteborgsskolor utgörs till stor del av korridorsskolor i tegel, där klassrummen placerats åt söder med långa korridorer i norr. De ofta 2-3 våningar höga byggnadernas gestaltning är tillbakablickande, ofta klassicerande versioner av 1930- och -40-talets funktionalistiska korridorsskolor. Skolgestaltningen går på detta sätt i linje med den återgång till traditionella former och material med stor hantverkskunnighet som präglade mycket av 1950-talets byggande. Begreppet "Folkhemskatedral" är i mångt och mycket talande för 50-talets folkskolor, som kan ses som en svagt skönjbar vidareutveckling av 1940-talets

skolor. Bristen på material och hantverkare som rådde efter kriget kan vara en orsak till den tydligt avläsbara tillbakagången till tegel som huvudsakligt fasadmateriäl, med det spektrum av dekor som materialet medgav. Ett ofta karaktäristiskt inslag i 50-talets skolmiljöer är samgestaltade vaktmästarbostäder i utkanten, men i direkt anslutning, till skolans övriga byggnader. Dessa bostadshus kom i stort att försvinna från skolanläggningarna efter årtiondets slut.

På en punkt syntes däremot det genomslag för "framtidens skolor" som diskuterades i tidskriften Arkitektur – när det gäller lokaler för småskolor. Även i Göteborg placerades dessa i hög utsträckning i grupperade, friliggande envåningspaviljonger – dock utan att tumma på den höga kvalitén i material, hantverk eller gestaltning. Ytterligare en nymodighet som kom med dessa småskolor är de direkta entréerna från skolgården till klassrummet, utan att passera ett centralt trapphus. Även i de fall där småskola och folkskola samplaneras märks en markant skalsänkning av de lokaler som var avsedda för de minsta barnen, vilket ofta skapar en variationsrik och välgestaltad helhet.

Nya sätt att gestalta större skolor fanns också på enstaka håll i staden, bland annat i Högsboskolan (uppförd 1952-56, riven 2014) som var Whites första skolbyggnad av vad som skulle bli många fler. Skolan presenterades som "en av för Göteborg ny typ" där huvuddelen av klassrummen fanns i en svagt vinklad länga längs tomtgränsen,

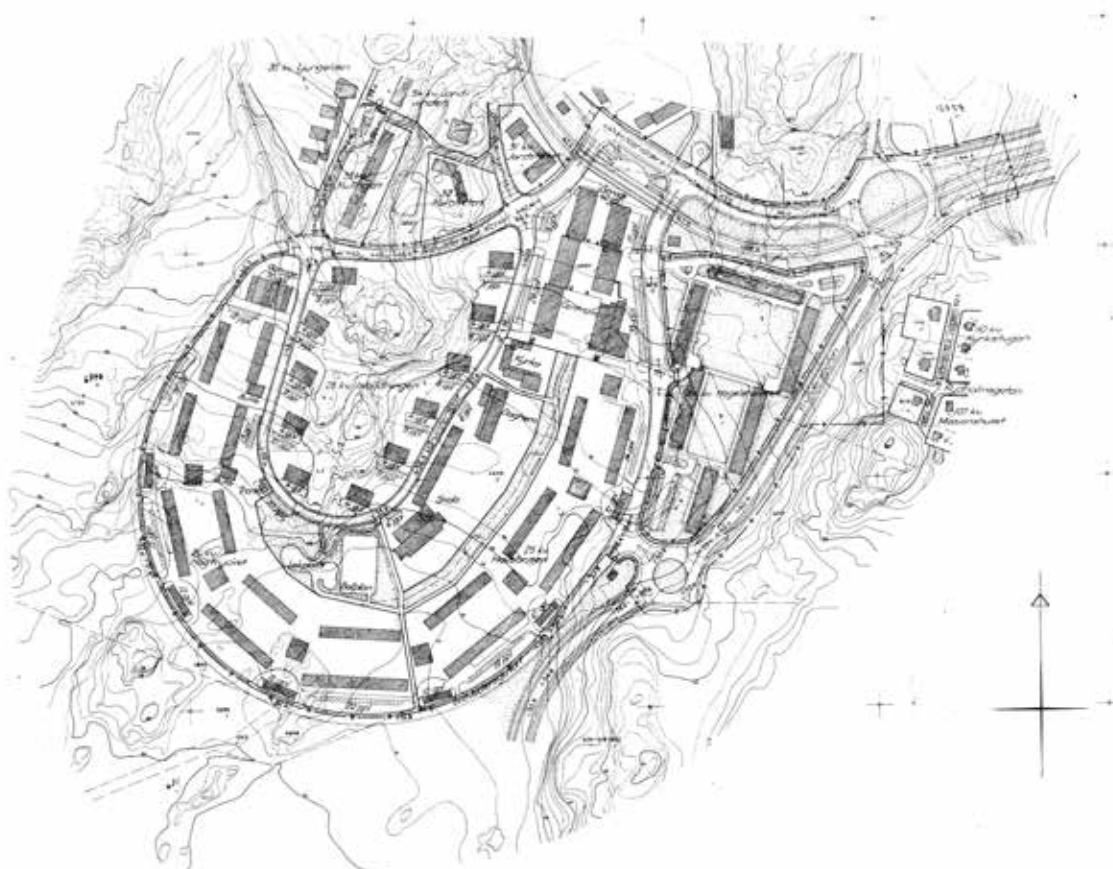
Bjurslätsskolans 1950-talsbyggnader fotograferade på 80-talet. Foto: Stads- och regionarkivet.

väl anpassad till platsens terräng. Högt liggande fönster, pulpettak och klassrum placerade två och två kring trapphus bröt markant mot de vanligt förekommande folkhemskatedralerna som uppfördes i Göteborg vid tiden.

Den stora skolbristen, och glappet mellan bostads- och skolbyggande, gör sig påmind på flera sätt i kommunens protokoll från tiden. Dels genom den stora skolskjutsning som var vardag för många barn i förorterna, som bussades in till de centralt belägna skolorna där i stället elevbrist rådde på grund av den stora utflyttningen från centrala staden som pågick. Den gör sig också påmind i de noteringar som gjordes om nya typer av skolor. "De utgör nämligen en kombination av skolhus och bostadshus", som det står i minneskriften till Göteborgs allmänna skolstyrelses 100-årsjubileum 1958. I praktiken använde man bottenvåningar på vissa bostadshus som skolor, i väntan på de eftersläpande skolbyggena. Detta skedde både i Biskopsgården och Kortedala, där ingen av dessa skolor finns kvar idag. Formen togs delvis upp igen under 1970-talet där formen passade väl in i tidens rationella byggande.

År 1956 presenterades "Generalplan för skolväsendet i Göteborg" av Göteborgs skolkommitté. Planen delade in Göteborg i 47 centralskoleområden, där en eller flera högstadieskolor skulle finnas i varje område. Detta var en anpassning mot den förändring som skulle komma med enhetsskolans införande. Försöksverksamhet med enhetsskola hade inletts i Göteborg från och med 1953, först i områden på södra Hisingen, sedan i stadens östra delar och från och med 1959 i väster och nordost. År 1959 stod Bräckeskolan, efter om- och tillbyggnader, färdig som stadens allra första centralskola, vilket ledde till många studiebesök. Både göteborgska lärare och en delegation från UNESCO i Hamburg besökte skolan för att få en inblick i framtiden.

När 1950-talet tog slut avslutades ett årtionde av försöksverksamhet av en helt ny skola, delvis återblickande arkitektur och hantverk i fokus. Tecken på framtidens form och innehåll hade funnits, men övergången till 60-tal i Göteborg skulle innebära ett tydligt språng in i den.

Stadsplan över grannskapsenheten i Södra Biskopsgården från år 1955. I parkstråket innånför torget och kyrkan placerades på tidstypiskt sätt en skola.

1960-tal - Grundskola och paviljonger

1960-talet var en tid av accelererande utbyggnad av hela samhället – inte minst skolor. Den utveckling som påbörjats på 50-talet gick nu i än snabbare takt. I mitten på 1960-talet sjösattes det så kallade miljonprogrammet, där en miljon bostäder såklart var tvunget att åtföljas av väldigt många skolor runt om i de nya områdena och stadsdelarna.

I början av 60-talet fattades också beslut om vad som skulle följa på det dryga årtionde av försöksverksamhet med den så kallade enhetsskolan. Beslutet fattades av riksdagen utifrån skolberedningens huvudbetänkande som presenterades år 1961. Det utgick ifrån den så kallade Visbykompromissen, döpt efter beredningens veckolånga sammanträde på Gotland. Kompromissen innehöll en sammanhållen grundskola fram till sjunde klass, där eleverna gjorde tillval i årskurs 7-8 för att sedan välja inriktning i årskurs 9. Det fanns nio olika linjer att välja på, såväl teoretiska som praktiska. Varje skola skulle erbjuda samtliga linjer. Riksdagsbeslutet år 1962 fastslog denna nya högstadieorganisation tillsammans med ett införande av enhetsskolan som nu fick namnet grundskolan. I beslutet rymdes också förändringar som innebar att engelska skulle börja läras ut redan i årskurs 4 och tre veckors praktisk yrkesorientering (pryo) blev obligatoriskt för alla åttondeklassare. Riksdagsbeslutet innebar också en helt ny läroplan, kallad Lgr 62, vilket var den allra första läroplanen för grundskolan i Sverige. 1970 fick också gymnasiet en gemensam läroplan där flera utbildningsformer gjordes till en. Förändringarna fick också de effekter man hade hoppats på då fler barn och ungdomar gick i skolan och fler läste vidare på eftergymnasiala utbildningar efter grundskolans och det samlade gymnasiets införande.

År 1961 gavs en ny utgåva av "gröna boken" ut av Skolöverstyrelsen. Det var en vidareutveckling av de systematiskt ordnade riktlinjerna för skolbyggande som funnits i tidigare utgåva, med mått på korridorer, trappor och klassrum samt de olika lokalernas orientering, bland mycket annat. Skolornas arkitektoniska gestaltning nämns dock inte. I mitten av 1960-talet sänktes också de statliga bidragen för skolbyggnader.

Fågelroskolan i södra Biskopsgården byggdes år 1960 och revs 2005. Foto: Hjärnarkivet, GSM.

Paviljongskola vid Skolspåret i Hjällbo på 1970-talet. Foto: Stads- och regionarkivet.

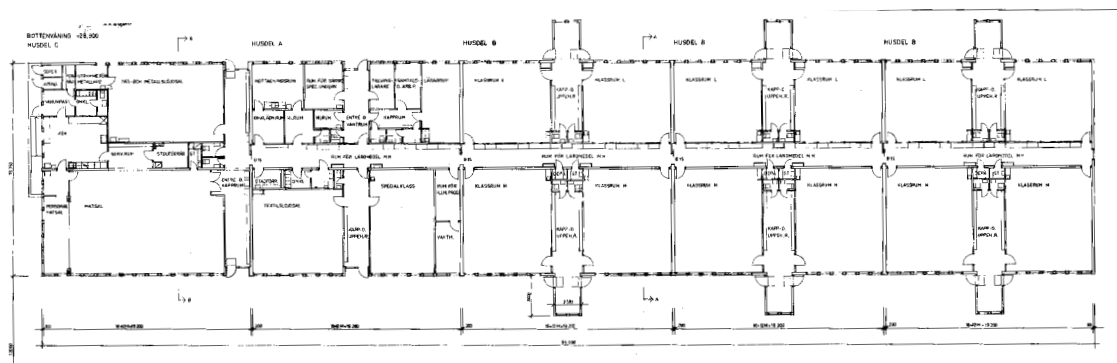
Klassrum i Brudbergsskolan från slutet av 1960-talet. Foto: Hjärnarkivet, GSM.

I Göteborg skedde en fortsatt utbyggnad av nya stadsdelar, bland andra Norra Biskopsgården, Frölunda, Hjällbo och Hammarkullen. Nya områden som Bergsjön, Torslanda, Tuve och Säve inkorporerades också i staden. Under det första läsåret i den nya grundskolan undervisades det i totalt 197 skolanläggningar, där 118 av dessa var provisoriska och 79 var permanenta skolor. I början på 1960-talet började Göteborgs lärare att agera remissinstans för skolbyggnadsärenden, där de skulle bevaka att Skolöverstyrelsens bestämmelser efterföljdes. Några av de frågor de bevakade var toaletternas storlek och placering, att skolgårdarna inte bestod av "massa vinklar och prång" samt önskemålet att låg- och mellanstadieets klassrum placerades i envåningsbyggnader.

1960-talets första del kom att bli paviljongskolornas gyllene epok. Låga byggnadskroppar placerades ut i mer eller mindre utspridda planer. I vissa fall blev resultatet väldigt många små byggnader i strikt funktionell ordning. Detta medförde till exempel att den nyuppförda Bläseboskolan i Hjällbo kort kommenterades så här i tidskriften Arkitektur 1966: "Uppdelningen på så många skilda byggnadskroppar är ej att rekommendera". Paviljongskolorna uppfördes också i olika varianter på

kamformade byggnadskroppar och som paviljonglängor som omgärdade olika gårdsutrymmen. Skoltypen medförde att en stor del av skolans kommunikationer var tvungna att ske utomhus, vilket det senare skulle komma en motreaktion på. Uppdelningen i olika byggnader för olika klasser eller stadier gav också en önskad uppdelning mellan utemiljöer för barn i olika åldrar. Ett typiskt drag för dessa skolor var skolgårdar på var sin sida om åtminstone en byggnad för låg- respektive mellanstadiebarn. Exteriört dominerades 1960-talets paviljongskolors fasader av mörkrött tegel, men partier med ljusmålad panelklädsel var också vanliga. Taken var flackare nu än tidigare, och sadeltak var inte lika allena rådande.

Invändigt var det fortfarande långa korridorer som dominerade de svenska och göteborgska skolorna. Försök gjordes med att bryta upp korridorerna med förskjutna byggnadskroppar och allmänna öppningar i de långsmala utrymmena. Grundskolans övergång från hemklassrumsundervisning för högstadium och gymnasium till ett system av ämnesspecifika speciallokaler innebar en signifikativ förändring i många skolors inneklimat. För att eleverna skulle ha någonstans att förvara sina böcker och kläder i det nya systemet

Planritning över Brudbergsskolans klassrumsbyggnad, daterad år 1968. Skolan byggdes efter Skolöverstyrelsens BASK-typitritningar.

Fasadritning över den ursprungliga Landamäreskolan i Länsmansgården, som uppfördes mellan åren 1965 och -68 och som revs och ersattes med dagens skolbyggnad år 2014.

tillkom vid denna tid elevskåpen i kapprum och korridorer – något som kommit att prägla de allra flesta högstadium och gymnasium sedan dess.

I alla samtida dokument från 1960-talet framträder en tydlig bild av de överhängande kraven på kostnads- och yteffektiviseringar. I Göteborg gick det så långt att skolstyrelsen beslutade om standardiserade ritningar för ett flertal skolor. Dessa skulle utgöras av arkitekterna Hans Johansson och John Snis ritningar för skolor vid Musikvägen i Frölunda och vid Lerlyckegatan i Tolered. Lärarorganisationen i Göteborg avslutade sin skrivelse angående förslaget med att understryka den risk man såg med "en långt driven standardisering av det framtida skolbyggandet". Man framförde att standardritningarna "snabbt kan bli föråldrade" men menade också att de borde gå att smidigt anpassa till nya krav.

Mot slutet av 1960-talet började nya tendenser i skolhusbyggandet att kunna skönjas. Under hela årtiondet hade flexibilitet varit ett ledord för de nya skolorna, och nu prövades nya former som skulle uppfylla detta. Från 1965 uppfördes de så kallade systemskolorna, vilket till stor del kan förklaras med de hårda ekonomiska kraven och den höga byggtakten. Nu kom prefabricerade moduler, standardiserade inredningar och mått-samordning. Ett flertal lokala idéburna koncept på hur framtidens skolor skulle utformas såg också dagens ljus, med inspiration från interna-

tionella nätverk. I Skåne hette ett framstående sådant SAMSKAP, andra bar namn som FUSK och SNUS. I Göteborg startades det lokala GASK. Idéerna utgick, på varierande sätt, från hur den öppna skolan bortom endast det vanliga klassrummet skulle skapas. Från 1968, och en bit in på 1970-talet, byggdes ett antal skolor i Göteborg med små grupprum och stora öppna studieytor med ett centralt placerat så kallat "mediatek". De nya tendenserna i skolhusbyggandet medförde mer samlade byggnadskroppar med ett större djup, där en stor del av kommunikationen skedde inomhus.

De öppna skolorna blev en parentes i skolbyggnadshistoriken, men de innebar en rörelse bort från paviljonger och utspridda skolor. Livliga debatter fördes under slutet av 60-talet och in på 70-talet om skolornas storlek och hur man kunde lösa god tillgång till dagsljus i lokalerna i de allt större skolorna. För dit gick utvecklingen, med låga, relativt slutna skolor som upptar en stor yta. Till exempel planerades det 1967 för den då nya stadsdelen Angered med en ny skola för 6500 elever, inrymd tillsammans med andra samhällsfunktioner. I tidskriften Arkitektur utropades 1968 av skoladministratören Lennart Orehag att "nu är skolan mogen att finnas i samhällscentrum".

Även medskapande av nya skolmiljöer var en tendens under det sena 60-talet, delvis som svar på den kritik som väckts mot skolornas utemiljöer,

Bilder tagna på två 1960-talsskolor i Göteborg. Till vänster Fogdegårdsskolan på Hisingen (idag riven) och till höger Tynneredsskolan. Foto: Stads- och Regionarkivet.

Flygfoto över östra Gårdsten år 1971. Stadsdelen byggdes ut i slutet på 60-talet och mot den gröna insidan uppfördes flera skolor. I nedre högra hörnet ser man Långmosseskolans två byggnader. Foto: Stig Sjöstedt, Bostadsbolagets arkiv.

brist på uppehållsrum och en torftig och färglös inredning. Därför planerades till exempel Tynneredsskolan (färdig 1969) i ett samarbete mellan pedagoger, elever och planerare. Omdömet i Göteborgs handels- och sjöfartstidning löd: "En öppnare och mer vänlig skolmiljö är det svårt att tänka sig".

Ett annorlunda, men framträdande, exempel på tidens vilja att testa nya former för undervisning var Experimentgymnasiet som år 1969 grundades i Odinsskolans byggnad från år 1917. Skolan kom till efter initiativ från elever och var den enda skolan i Sverige av sitt slag. Skolans metodik grundade sig på direktdemokrati där beslut togs på stormöten där varje elev och lärare hade en röst var. Man avskaffade betyg (bortsett från slutbetyg) och närvaroplikt, gav eleverna själva stort ansvar för sina studier och höll skolan öppen mellan 07-22 på vardagar och 15 på lördagar. Experimentgymnasiet fanns kvar till år 1975.

Innan 1960-talet var slut beslutades det också om en ny läroplan för grundskolan, Lgr 69, som ersatte läroplanen från 1962. Systemet med uppdelningar efter tillval och olika linjer på högstadiet hade framstått som invecklat, och med facit i hand hade de flesta valt teoretiska tillval och linjer för att ha fria valmöjligheter för gymnasiestudier. Detta system avskaffades i och med Lgr 69, som också innehöll förändringar med betyg från och med årskurs 7, slopat betyg i ordning och uppförande samt att kristendomsundervisningen byttes ut mot religionskunskap.

När årtiondet summerades hade fler skolor än någonsin förr byggts i Sverige. Den arkitektoniska gestaltningen hade fått ta ett steg tillbaka till förmån för rationaliseringen och kostnadskapandet, men också för lokaler bättre lämpade för en ny och progressiv undervisning.

Guldhedsskolan strax efter färdigställande i slutet av år 1961. Skolan har en tydlig uppdelning mellan de högre stadierna i trevåningsbyggnaden och klassrum för de mindre barnen i längan närmast i bild. Foto: Hjärnearkivet, GSM

1970-tal – stora skolor mitt bland allting annat

1970-talet blev startskottet på en period av ifrågasättande. Samtidigt som fler gick i skolan och fler läste vidare så hade inte de stora reformerna under föregående årtionden lett till den stora utjämning av utbildningen som man hade hoppats på. Flera undersökningar under 1970-talet visar på att även den nya grundskolan lämnade utrymme för stora klasskillnader. I Göteborg skrev den allmänna skolstyrelsen i sin årsberättelse att man kan "konstatera att stora skillnader råder mellan olika delar av kommunen och mellan olika rektorsområden i fråga om elevernas reella möjligheter att få den utbildning som man syftar till". De förslag på åtgärder som skolstyrelsen lämnade riktade in sig på de minsta barnen, genom integrering av förskolan och lågstadiet. Även ökade satsningar på fritidsverksamheter för de yngsta barnen var något som adresserades.

År 1972 tillsattes den så kallade SSK-utredningen (skolan, staten och kommunerna) som presenterades sex år senare, 1978. Utredningens slutsats var att kommunerna bör ha ett driftansvar för skolorna. I den allmänna debatten var krav på brukarmedverkan även för elever vanligt.

I Göteborg fortsatte under 1970-talet den kraftiga utbyggnad som inletts under föregående årtionden. År 1974 skedde de sista större införlivningarna i kommunen då Styrso, Askim och Rödbo blev delar av Göteborg. Flera områden inom de inkorporerade delarna bebyggdes med småhus, men även ett antal storskaligare områden som till exempel Kärra och Lövgärdet invigdes under 70-talet. Flera områden som påbörjats under 1960-talet slutfördes också, bland annat fick Angered sin centrumanläggning. Under 1970-talets första år invigdes de första öppna skolorna i Göteborg (även om ett antal skolor med snarlik grundtanke hade stått klara redan under 60-talets två sista år). Under dessa år var flera av de skolor som planeras också integrerade, där skolan rymts i byggnader som främst också rymde kultur, fritid och idrott. Exempel på skolor som integrerades med helt andra samhällsfunktioner, även kommersiella, finns också. Bland annat i Lövgärdet. Filosofin bakom, som Göteborgs allmänna skolstyrelse presenterade den, utgick ifrån att "de ingående funktionerna

Rannebergens centrumskola, fullt integrerad med stadsdelens centrum. Foto: Stads- och regionarkivet.

Barn på gården till den idag rivna Grevegårdsskolan. Foto: Stads- och regionarkivet.

Korridor inuti Angeredsgymnasiet från sent 1970-tal. Foto: Stads- och regionarkivet.

Hemkunskapsklassrum i Nya Påvelundsskolan, tidigt 1970-tal. Foto: Hjärnearkivet, GSM.

får högre "kvalitet" än delarna har var för sig". Man förklarade att kvalitet inbegrep ekonomiska och ytmässiga, men även socialt kontaktmässiga, fördelar. För skolan innebar detta bland annat att eleverna kunde använda fritidsgårdarnas resurser under raster och håltimmar. Under 1972 påbörjades även byggandet av stadens första integrerade förskola och lågstadium, i Rannebergen. Flera liknande skolor planerades samtidigt.

Under mitten av 70-talet gjordes i Göteborg en satsning på skolornas utemiljö. Ett 30-tal skolors skolgårdar rustades upp med nya lekredskap, bänkar och bord, bordtennisbord och en stor del planteringar anlades för att skapa en mjuk inramning. För arbetena gavs en halv miljon i statligt bidrag och de syftade till att göra dem mer lämpade för utelekar. Att barn och ungdomar i närområdet skulle kunna nyttja dem även utanför skoltid var också något man hoppades på.

Skolorna som byggdes under 1970-talet tog 60-talets utveckling mot stora skolor vidare, trots att de efter läroplanen LGR 69 inte behövde rymma de många olika linjerna och tillvalen för högstadieläverna. De skolor som integrerades i centrumanläggningar fick en relativt anonym karaktär, som del av en större anläggning. Andra skolor hamnade på grund av storleken och deras behov av relativt plana tomter i perifera lägen. Skolorna präglades av sin storlek och för att binda samman dem krävdes stora korridorsystem. Slitstarka material som tegel, plåt, klinker och trä dominerar årtiondets skolor såväl interiört som exteriört. Smala, ofta högt sittande, långa fönsterband är vanliga kännetecken. De stora skolorna behövde också fönster mot ljusgårdar och överljus för att klara dagsljusstillgången i lokalerna. Tidens stora skolanläggningar, ofta bara i en våning, gjorde dem ibland svåra att överblicka från utsidan.

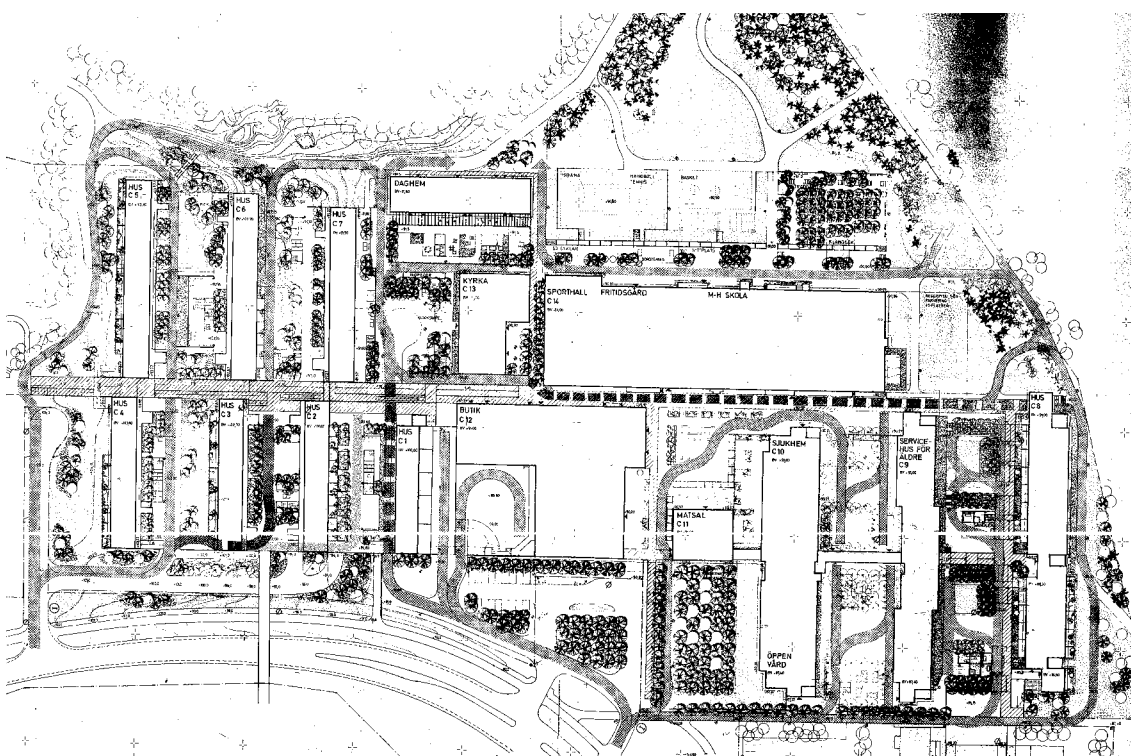
I Göteborg byggdes för än så länge sista gången väldigt många skolor under samma tidsperiod, framförallt fram till mitten av 70-talet då konjunkturnedgången gjorde att byggandet överlag minskade.

Väldigt lite av den samtida arkitekturdebatten handlade under 70-talet om skolornas yttre gestaltning eller plats i sin miljö, utan fokus låg på

lokalerna och arbetsmiljön för elever och lärare. År 1978 gavs boken "Skolhus som bäst" ut av skolöverstyrelsen, som en ny variant av tidigare upplagor av "gröna boken". Boken går igenom skolornas utrymmen del för del i ord och bild, och kommer med förslag på förbättrande åtgärder. Det kan röra sig om brutna siktlinjer i de långa och många korridorerna, fönsterstorlek och -färgsättning samt flera mindre utrymmen. När författaren Lena Dranger i tidskriften Arkitekturs temanummer om skolor 1978 skulle sammanfatta årtiondets skolbyggande skrev hon att hon "förvånats över att man trots stora satsningar inte lyckats bättre". Med ironi gav hon 13 dåliga råd till skolbyggare, bland annat "blanda inte elever och lärare – se till att lärarna slipper eleverna så mycket som möjligt". I samma temanummer skrev Ingemar Mattson, vid tiden undervisningsråd vid skolöverstyrelsen, att "det är nödvändigt med en ordentlig självvrannsakan". Han liksom många andra pekade på behovet av mindre skolenheter.

1970-talets slut innebar också ett slut för den tre decennier långa storsatsning på skolbyggande som skett i Sverige och Göteborg. 70-talets många skolor har i efterhand blivit hårt kritiserade, men de var resultaten av en vilja att skapa flexibla hus som utgick från pedagogiken.

Bilder på motstående sida: Överst den stora, utbredda Nygårdsskolan med sin rundade matsalsdel. Foto: Stads- och Regionarkivet. Nederst stadsplan över Lövgårdets centrum där skolan delar lokaler med fritidsgården och övrig samhällsservice som butiker, daghem, kyrka och vård ligger i husen intill.

1980-tal – få nya skolor och kommunaliseringsbeslut

1980-talet utgjorde en fortsättning på 70-talets anda av ifrågasättande, och innebar ett kraftigt avstannande i skolbyggandet – såväl i Sverige som helhet som i Göteborg. När det stora folkhemsprojektet nu ansågs slutfört, men segregation och klyftor kvarstod, så började man skissa upp nya mål och visioner för hur man framöver skulle kunna bygga samhället bättre. Ord som gemenskap, trivsel och småskalighet är ledord i det man vill åstadkomma. 1980-talet kan ses som en återblick mot historiens viktiga roll, värdet av det lokala och strävan efter större mångfald. I skolans värld kom 1980 en ny läroplan, Lgr 80, som ersatte sin föregångare från 1969. Året efter avskaffades också de statliga bidragen för skolbyggande när de helt slopades. Samtidigt skedde nedskärningar av skolan vilket bland annat ledde till större klasser och färre lärare. Barnkullarnas storlek sjönk också efter 1965-75 års "babyboom". Behovet av nya skolor bedömdes inte vara så stort.

Allt som allt byggs det bara sju grundskolor i Göteborg under hela 1980-talet, där fem av dessa uppfördes under årtiondets två första år – som ett slutförande av det som påbörjats under 1970-talet. Staden präglades under 1980-talet av den globala varvskrisen som innebar slutet på den framträdande roll som varvs- och rederistad som varit en viktig del av stadens identitet under stora delar av 1900-talet. Under en dryg tioårsperiod fram till 1985 tappade Göteborg 41 400 invånare. Få nya stadsdelar tillkom, årtiondets byggande i Göteborg utgjordes till stora delar av kompletteringar i den redan utbyggda staden och fortsatt villabyggande, samtidigt som tidigare sanerade stadsdelar som Olskroken byggdes upp i ny tappning. Dessa nybyggnationer medförde inget utökat behov av skolor, utan var placerade så att de kunde använda befintliga skolor i närområdet.

De skolor som ändå byggdes i Göteborg under 1980-talet var påtagligt mindre än skolorna från föregående årtionden. De var nästintill uteslutande uppförda för de yngre barnen och uppfördes som bostadsnära komplement, antingen i någon av stadens förorter eller på landsbygden. Utformningsmässigt visade 80-talets skolor prov på en återgång till mer traditionellt präglade former. Panellklädda fasader i ljusa kulörer och flacka tegel-

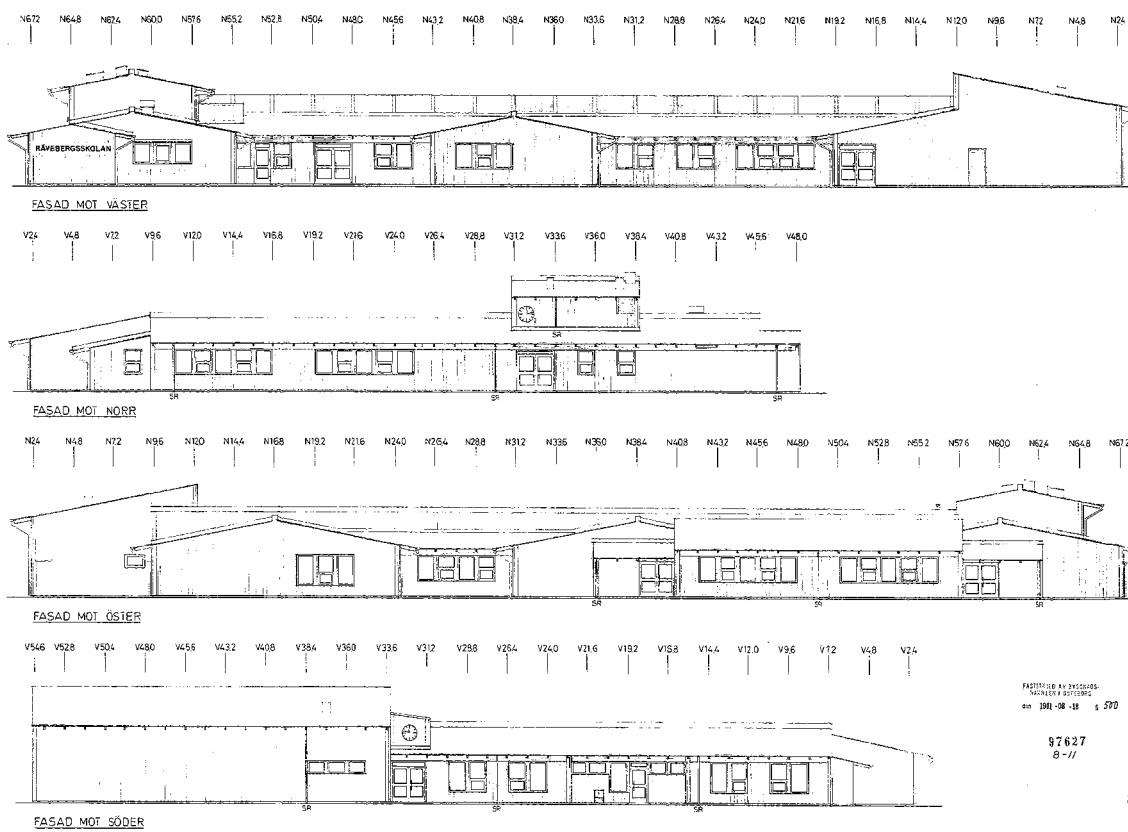
klädda sadeltak är karaktäristiska inslag för denna grupp av skolor. Uppskjutande något högre delar ger vissa av skolorna ett mer varierat intryck.

En tydlig signal om det skiftade fokuset bort från skolbyggande var att väldigt lite material som behandlar skolhusen gavs ut under 80-talet. Tidskriften Arkitektur gav inte ut något temaNnummer om skolor och Göteborgs allmänna skolstyrelse hade redan 1975 slutat att ge ut sina informativa årsberättelser. Överlag är väldigt lite skrivet om 1980-talets skolbyggnader och vad som präglade dem.

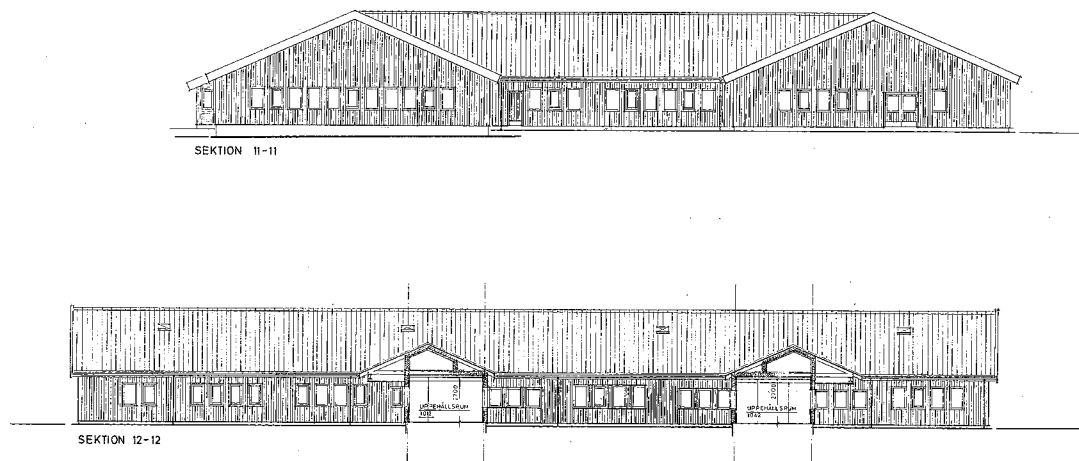
I mitten av 1980-talet vände den svenska ekonomin uppåt och man gick in i en stark högkonjunktur. Flera avregleringsbeslut fattades för flera delar av samhället. I slutet av årtiondet, år 1989, klubbades också ett beslut som skulle komma att leda till stora förändringar av skolan. Med fem rösters marginal klubbade riksdagen då igenom beslutet som innebar att skolan övergick från staten till kommunerna. Detta beslut skulle på ett tydligt sätt komma att prägla 1990-talets skola. 1980-talet var ett händelserikt årtionde, även för skolan. Detta återspeglas dock inte så tydligt i de skolbyggnader som decenniet lämnat efter sig i Göteborg. De få som trots allt byggdes är en viktig pusselbit i skolbyggnadshistorien mellan det storskaliga och idérika 70-talet och det nystartande och nytänkande 1990-talet.

I arkiven finns från 1980-talet många bilder på datorsatsningar. Denna bild är från Sjumilaskolan i Biskopsgården år 1982. Foto: Stads- och Regionarkivet.

Fasadritningar av Råvebergsskolan från år 1981. Skolan i Lövgärdet är en av få nya skolor som byggs i Göteborg över huvud taget under 1980-talet.

Fasadritningar av Styrö skola som också uppfördes under 1980-talet. Såväl Råvebergsskolan som skolan på Styrö var när de byggdes relativt småskaliga anläggningar, med sadeltak och traditionellt klädda panelfasader som främsta kännetecken.

1990-tal - variation, friskolor och hemhörighet

1990-talet kan på många sätt ses som ett ändrat vägval, eller en nystart, för den svenska skolan efter en lång period av verksamhet och byggande utifrån ett centralt beslutat system med enhetlighet som ett av de främsta kännetecknen. De föregående årtiondena hade gett oss den kraftigaste skolutbyggnaden som Sverige har upplevt. Det nya 90-talet kom att ge oss lika många skolbyggnader som det föregående årtiondet, men med en betydligt större bredd på det som faktiskt byggdes. Valfrihet, marknadsanpassning och profilering blev honnörsord. Åren kring 1990 innebar flera större förändringar för skolan, som i många fall fortfarande präglar den. Ett riksdagsbeslut kommunaliserade slutligen skolan där avsikten var att förlägga en större del av styrningen av verksamheten på skolnivå. Kritik kom från bland annat Lärarnas Riksförbund, som fruktade att lärarnas relativa autonomi och professionella friutrymme skulle bli mer kringskuret efter kommunaliseringen. I och med kommunaliseringsbeslutet avskaffades också Skolöverstyrelsen och den nya myndigheten Skolverket skapades för att kontrollera att läroplanens krav inte understegs.

Till de andra viktiga förändringarna som skedde under det tidiga 1990-talet hör ökade möjligheter att skapa profilerad utbildning inom kommunerna, med målet om en likvärdig men olikformig skola. Inför skolstarten år 1992 gavs också föräldrarna själva möjligheter att välja skola till sina barn, genom den så kallade elevpengen. Möjligheten att inrätta friskolor var också en av tidens nyheter, även om det under 90-talet var en relativt liten och därtill storstadsfokuserad företeelse. Hösten 1999 gick till exempel bara tre procent av landets elever i fristående skolor. Utifrån riksdagsbesluten om en förändrad skola kom också en ny läroplan år 1994, Lpo94, som bland annat avskaffade de tidigare stadierna i grundskolan och införde bokstavsbetygen G-VG-MVG.

År 1998 beslutade riksdagen om en integrering av förskolan och fritidshemmen med skolan, och ett överförande av de förstnämnda från familjepolitiken till utbildningssektorn. Förskoleklass för 6-åringar fick nu sin hemvist på skolan och förskolan sin egen läroplan, Lpfö98, med mål för det enskilda barnets lärande. Detta var vid tiden

internationellt unikt. Integreringen innehöll också tankar om en gemensam mötesplats för såväl skola, förskola som fritidsverksamhet, där olika yrkesroller och kompetenser kunde samarbeta i gemensamma arbetslag.

I Göteborg byggdes marginellt fler skolor under 90-talet än det föregående 80-talet. Staden präglades under tidsperioden, liksom resten av landet, av en kraftig lågkonjunktur i början av årtiondet. Arbetslösheten låg år 1993 kring nio procent och byggandet, som hade ökat fram till 1991, sjönk sedan fram till millennieskiftet. Trots detta skedde en viss fortsatt utbyggnad av Göteborg, på platser som Lindholmen, Nya Varvet, Gerrebacka och Eriksbergstorget. Miljöfrågan blev allt viktigare, och försök att bygga miljömässiga hus utgör en del av 90-talets arv. Vid samma tid som skolan kommunaliserades togs i Göteborg andra beslut som gav staden en delvis ny uttalad profil och inriktning. I den tidigare industristaden satsade man på evenemang, turism och högre utbildning. År 1991 bildades därför det kommunala bolaget Göteborg & CO med uppdrag att marknadsföra staden. En rad stora evenemang blev en framträdande del av denna tid i stadens historia: Rolling Stones konserter på Eriksberg som tidigare dominerats av varvsverksamhet, fotbolls-EM år 1992 och Friidrotts-VM tre år senare, år 1995. Den nybyggda Göteborgsoperan och Handelshögskolans utbyggnad signalerade också tydligt stadens ändrade profilering.

I arkitektur- och samhällsbyggnadsdebatten under början av 1990-talet märktes en förväntan på en typ av nystart med ny energi till skolbyggnandet. "Blir 90-talet en ny skolbyggnadsperiod?" inleddes en text i tidskriften Arkitektur från år 1990. Riktigt så blev det inte, även om 90-tals-skolorna blev någonting delvis nytt som skiljde sig från sina föregångare i struktur, gestaltning och delvis även placering. Många av årtion-

Bild på motstående sida: Ny Varvets skola var en av de Göteborgsskolor från början av 1990-talet som lyftes fram nationellt. Bilden fanns med i 1993 års temanummer om skolor i Tidskriften Arkitektur. Foto: Tidskriften Arkitektur nr 6 1993

dets nya skolanläggningar bröt mot de tidigare tankarna om "en skola mitt i byn" och placerades i stället i utkanten av ett område, ofta med en naturpräglad omgivning som resultat. Vättleskolan i Angered och Björlandagården på Hisingen är lokala exempel på detta i Göteborg.

Den struktur man eftersträvade skulle vara småskalig, skapa en hemkänsla och präglas av en omsorg ner på detaljnivå. Detta löstes på många av de från 1990-talet uppmärksammade skolorna genom tydligt avtecknade arbetsenheter som egna byggnadsvolymer. Varje barn ska kunna knyta sin identitet till sin egen lilla del av skolan. Nya Varvets skola utformades med detta som utgångspunkt, med lokaler för fyra arbetslag markerade exteriórt genom svaga förskjutningar sinsemellan. Vättleskolan byggdes med en huvudidé om små hembyar längs en gemensam huvudgata med ett centralt placerat torg. Skolan hade, som ett led i de nya tankarna om profilering av den egna verksamheten, ett "laborativt och undersökande arbetssätt" med en annan kunskapssyn än den traditionella.

Gestaltningen av 1990-talets skolor varierade mycket, men med den gemensamma nämnaren postmodernism. Traditionella formelement tas tillbaka in i skolarkitekturen med till exempel sadeltak, burspråk och spröjsade fönster. Även dekorativa inslag ger denna tids skolor ett friare och lekfullare intryck – ofta i en karaktäristisk färgskala.

Sida vid sida med de något mer perifert placerade skolorna så uttalades återigen en ambition om skolan som en byggnad för fler funktioner än undervisning. Nya Varvets skola presenterades som ett lokalt kulturhus och flera framlyfta skolor från tiden rymdes i stadsdelshus. Bibliotek, scener och cafédelar vände sig mot det övriga samhället kvälls- och helgtid. Integreringen av fritidsverksamheten och förskolan var en pådrivande faktor för samutnyttjandet. I Göteborg finns ett antal skolor som uppfördes som bycenter, främst inom småhusdominerade delar av Hisingen. Genom dessa lever tankarna om "en skola mitt i byn" vidare.

Ekonomisk kris och andra faktorer gjorde att 1990-talet kanske inte blev den nya skolbygg-

nadsperiod som det årtiondets början gav hopp om, i alla fall inte om man enbart ser till skolbygget. Däremot var 90-talet en tidsperiod då väldigt många äldre skolor moderniserades och byggdes om. I Göteborg fick många skolor med ursprungligen plana tak vid tiden nya sadeltak, ventilationslösningar gjordes på många skolor och tidigare "öppna skolor" med stora studiehallar byggdes igen. Även färg- och formmässigt bär många skolor idag spår från 1990-talets ombyggnationer.

Vid millennieskiftet kunde man i Sverige se tillbaka på en 50-årig skolutveckling utan motstycke. Efterkrigstidens visioner om en skola för alla hade till stora delar förverkligats – vid slutet av 1990-talet gick till exempel 98 procent av grundskoleeleverna vidare till att läsa på gymnasium, 80 procent av dessa slutförde sin utbildning. Motsvarande siffra på 1950-talet var bara fem procent.

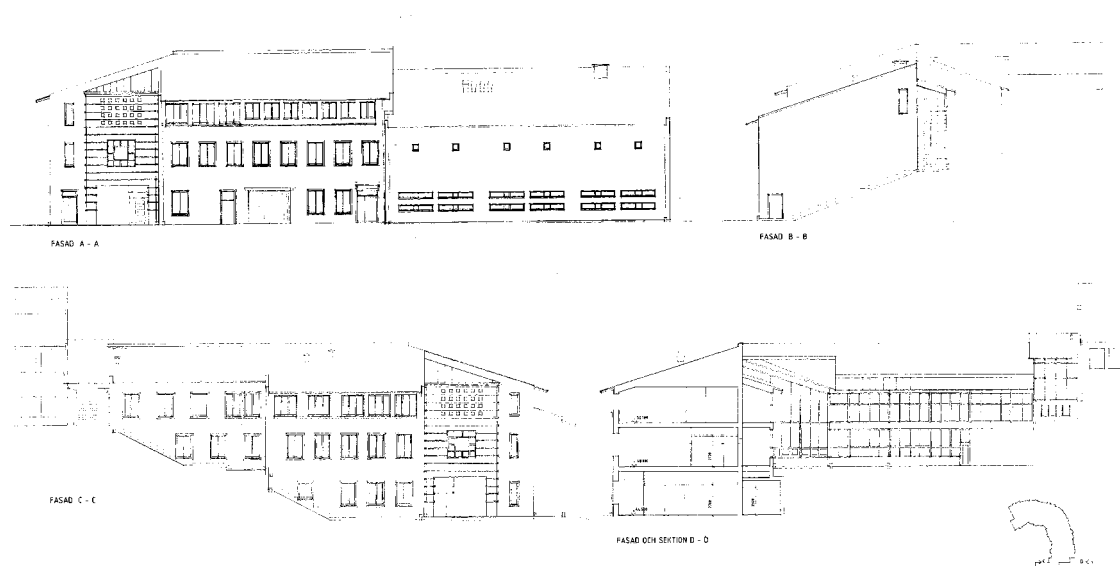
I Göteborg finns ett 90-tal skolor från tiden mellan år 1950 och 2000 som kan berätta mycket om skolan och samhällets utveckling under andra halvan 1900-talet.

Drottning Silvia inviger den nybyggda Katolska skolan vid Danska Vägen i oktober 1997.
Fotograf: Hjärnearkivet, GSM

Elever ockuperade en kemisal i dåvarande Lundby gymnasium år 1998. Ockupationen protesterade mot den planerade nedläggningen av skolan. Foto: Hjärnearkivet, GSM

Fasadritningar för Katolska skolan, daterade år 1995. GF arkitekter ritade den stora nybyggnaden, som slingrar sig i en typ av S-form uppför sluttningen på västra sidan av Danska Vägen.

KULTURHISTORISK INVENTERING

Inledning

Vid starten av projektet Kunskapsbyggen år 2020 fanns det 91 anläggningar med bevarade byggnader uppförda som grundskolor eller gymnasieskolor någon gång mellan år 1950 och 2000. Den kommande delen i denna skrift handlar om dem. En övervägande del av dessa används fortfarande för sitt ursprungliga ändamål, men det finns exempel på skolanläggningar som under årens gång omvandlats till kontor eller för andra verksamheter.

Det är viktigt att komma ihåg att stora förändringar redan före projektets start hade skett med tidsepokens skolbyggnadsbestånd – och att förändringstrycket på inga sätt är någonting avslutat när det kommer till Göteborgs skolor från andra halvan av 1900-talet. De skolor som i den följande delen beskrivs och värderas är därför att betrakta som en ”ögonblicksbild” över ett nuläge så som det såg ut år 2020. Projektet har dock en förhoppning om att denna sammanställning över skolorna ska medföra en större medvetenhet om anläggningarnas kulturhistoriska värden och att kommande förändringar ska ske med dessa värden som en viktig utgångspunkt.

Inventeringen

Inventeringen utfördes som en totalinventering av samtliga bevarade skolanläggningar i Göteborgs kommun från den aktuella tidsperioden. Ett viktigt urval gjordes i att de medtagna anläggningarna skulle vara ursprungligen uppförda för

grundskole- och gymnasieskoleändamål. Därför är till exempel inte lågstadieskolor uppförda som daghem medtagna, eller de många fristående gymnasieskolor som under aktuell tidsperiod etablerats i byggnader ursprungligen byggda för andra ändamål.

Projektets bakre tidsgräns valdes utifrån att merparten av Göteborgs skolor uppförda före år 1950 fanns upptagna och beskrivna i stadens befintliga bevarandeprogram. År 2000 som slutår för inventeringen valdes utifrån utgångspunkten att det behöver ha förflutit en viss tid för att, ur ett kulturhistoriskt perspektiv, kunna bedöma värdet av vad som byggts.

Inventeringsarbetet har bestått av exteriör inventering i fält, fotodokumentation samt övergripande arkiv- och ritningsgenomgång av samtliga skolor. Utifrån detta har en värdering av vardera skola skett utifrån metodiken som presenteras här nedan.

Varje skola presenteras i text, karta och illustrationer under rubrikerna Historik, Beskrivning, Kulturhistorisk klassning, Kulturhistorisk värdering, Värdebärande delar samt Mindre känsliga delar.

Metod

Den metodik som används för att värdera de aktuella skolanläggningarna har utgått ifrån ett klassificeringssystem med klasserna A, B och C. Utifrån vad som har observerats under inven-

teringsfasen av projektet har en kulturhistorisk bedömning gjorts där vardera skola placerats i någon av de tre klasserna. Bedömningen har utgått ifrån hur väl en skola representerar ett visst skede, drag eller strömning under en specifik tidsperiod av skolhistoriken mellan år 1950 och 2000. I detta ryms såväl pedagogiska, tekniska som gestaltningsmässiga förhållanden. Detta har sedan vägts samman med hur välbevarade skolanläggningarna är samt deras unicitet och representativitet, såväl bland alla de skolor som ursprungligen uppfördes samt för de som idag finns kvar. Även skolornas roll och plats som del av en större värdefull miljö har i aktuella fall lyfts fram och varit en faktor i värderingen.

Värderingen och klassificeringen är endast gjord på kulturhistoriska grunder. Detta innebär att skick, användbarhet och andra för verksamheten viktiga frågor inte varit en del av bedömningsgrunderna i denna inventering.

Klassificeringssystemets klasser

Klassificeringssystemets syfte är att på en övergripande nivå peka på hur hög känslighet kontra tålighet som skolorna besitter utifrån sitt kulturhistoriska värde. Hur detta ter sig för de enskilda skolorna presenteras närmare i text och bild i avsnittet om den skolan.

De tre klasserna som projektets skolor har delats in i signalerar vilken nivå av kulturhistoriskt värde som respektive skola besitter. En placering i någon av de två högre klasserna, A och B, betyder att skolanläggningen som helhet eller vissa delar eller aspekter av den besitter höga kulturhistoriska värden. Att en skola har placerats i klass C innebär att skolans kulturhistoriska värden har bedömts som lägre.

Alla skolor är däremot specifika anläggningar med specifika förutsättningar. En vidare hantering av skolorna med de kulturhistoriska värdena som utgångspunkt behöver förhålla sig till respektive skolas egenart.

Klass A

Anläggningarna i denna klass är välbevarade och tydligt upplevelsebara representanter, såväl unika som tidstypiska, för sin tids skolbyggande och uppbär som helhet höga kulturhistoriska

värden. Skolorna i denna klass ska förvaltas med utgångspunkt i dess höga kulturhistoriska värde. En Klass A-skola ska bevaras och ändringar och underhåll får inte förvanska det utpekade värdet. Värdebärande företeelser ska beaktas såväl på en övergripande som på en detaljerad nivå.

Klass B

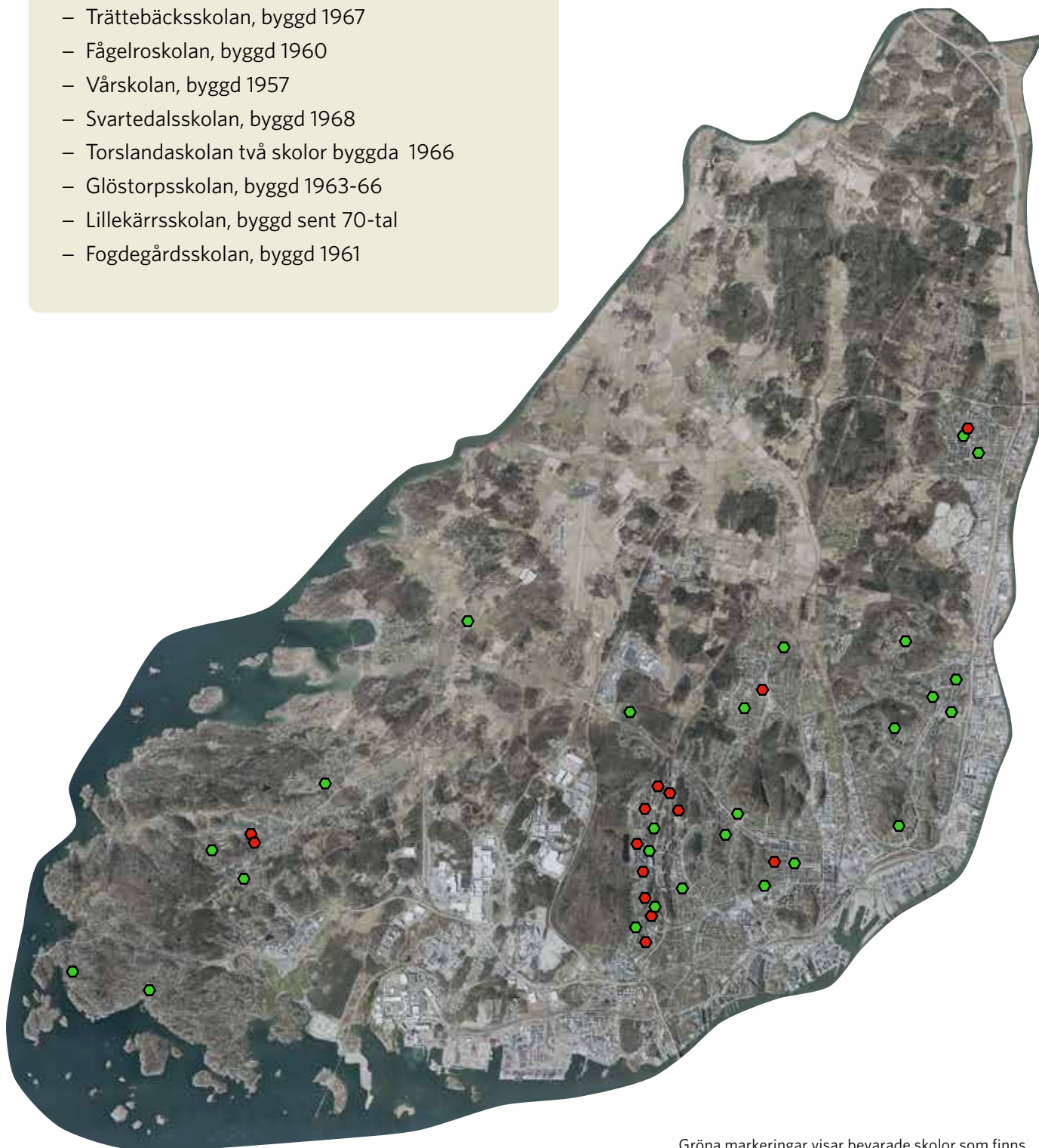
En anläggning i denna klass kan vara delvis förändrad eller riven, men där bevarade byggnader/delar har ett högt värde och kan vara karaktärs- och skapande för anläggningen som helhet eller för stadsdelen. I B-klassen ryms också anläggningar med höga värden men som bedöms vara mer robusta och besitta lägre material- och detaljeringskänslighet än A-klassade skolor. Skolor i denna klass ska hanteras varsamt, och mer detaljerade underlag behöver tas fram inför eventuella större förändringar. Målsättningen ska vara att bevarade värdefulla byggnader/delar inte förvanskas.

Klass C

Skola med relativt lågt kulturhistoriskt värde. En anläggning i denna klass kan vara till övervägande del förändrad eller vara av en så enkel karaktär att en vidare hantering av anläggningens kulturhistoriska värden inte är nödvändig. Vid eventuella förändringar behöver dock en god helhetsverkan vad gäller färg, form och material vara en central utgångspunkt.

Rivna skolor till och med år 2021:

- Höstskolan, byggd 1956-57
- Sommarskolan, byggd 1956-57
- Vinterskolan, byggd 1957
- Vetteskolan, byggd 1966
- Landamäreskolan, byggd 1965-68
- Trättebäcksskolan, byggd 1967
- Fågelroskolan, byggd 1960
- Vårskolan, byggd 1957
- Svartedalsskolan, byggd 1968
- Torslandaskolan två skolor byggda 1966
- Glöstorpskolan, byggd 1963-66
- Lillekärrsskolan, byggd sent 70-tal
- Fogdegårdsskolan, byggd 1961

Gröna markeringar visar bevarade skolor som finns beskrivna närmare i denna rapport, röda markeringar visar rivna skolor 2021.

HISINGEN

**Omfattar de tidigare stadsdelarna Västra Hisingen,
Norra Hisingen samt Lundby**

Inventerade skolor

Följande skolanläggningar finns beskrivna på kommande sidor:

- Jätttestensskolan
- Hökegårdsskolan
- Treröseskolan
- Ryaskolan
- Sjumilaskolan
- Noleredsskolan
- Österöds skola
- Hällsviks bycenter
- Hjuviksgårdens skola
- Lillebyskolan
- Björlandagården
- Brunnboskolan
- Erikslundsskolan
- Kärraskolan
- Skälltorpsskolan
- Brudbergsskolan
- Bäckeboleskolan
- Gunnestorpsskolan
- Tångensskolan
- Klarebergsskolan
- Backatorpsskolan
- Helgeredsskolan
- Bjurslättsskolan
- Toleredsskolan
- Lerlyckes skolan
- Lundby gymnasium

Jätttestensskolan

Fastighet: Kyrkbyn 149:3

Gatuadress: Norrviksgatan 1

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 1)

Historik

Skolan uppfördes som små- och folkskola efter ritningar av arkitekterna Sven Brolid och Jan Wallinder och togs i bruk till höstterminen 1957. År 1974 gjordes en mindre utbyggnad av skolmatsalen. Denna del byggdes ut ytterligare åt norr under 2010-talet då också matsalens övre del försågs med fönster. Vid samma tid tillkom också de utanpåliggande entréerna mot den nedre gården åt öster och gymnastikbyggnaden byggdes om och till med en ny gymnastiksalsdel. Under de senaste åren har en tillfällig klassrums-paviljong byggts på skoltomtens sydöstra hörn.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger placerad på en slutande tomt omgiven av bostadsbebyggelse. Den ursprungliga skolanläggningen består av fyra fristående byggnader. Centralt på tomten ligger den S-formade klassrumsbyggnaden som delar av tomten i två skolgårdar. Byggnaden är i två våningar med ett souterrängplan mot öster. Byggnaden har ett pappklätt pulpettak och ljusa-spritsade fasader. Byggnadens fem trapphus är markerade i byggnadens vinklar med särskiljande, friare fönstersättning (olika åt dess bägge sidor). Samtliga fönster utgörs av vita aluminiumfönster, där de i de övre våningarna mot öster utgörs av rader av smala högt sittande fönsterband i sektionerna mellan de markerade trapphusen. Mot gården i väster finns öppna vindfång liknande ursprungligt utförande. Mot den nedre gården mot väster finns utanpåliggande tillbyggnader framför fyra av fem entréer.

Den ursprungliga västra specialsalsbyggnaden i en våning har ett bågformat pappklätt tak och slätputsade grå fasader. Byggnadens souterrängplan utgörs av ett öppet pelarförsett utrymme, där en senare tillkommen utbyggnad förändrat byggnadens svävande karaktär. En trappa kopplar samman skolgårdarna mellan specialsalsbyggnaden och klassrumsbyggnadens gavel. Ovanför denna finns en i fasaden indragen arkadgång. I det nordöstra hörnet av byggnaden finns den cirkelformade matsalsdelen i två våningar med

plant tak och kopparklädd takfot, sammankopplad genom en till stora delar glasad gång. Norr om matsalen finns den sentida utbyggnaden av specialsalsbyggnaden. Hela byggnadens fönster är av samma sort som klassrumsbyggnadens, med en tydlig funktionsmarkering i fönstersättningen.

Den före detta vaktmästarbostaden är en mindre byggnad utmed gatan i söder. Den har ett pappklätt pulpettak med kopparklädd takfot och slätputsade fasader. Byggnaden har vitmålade träfönster och en i fasaden indragen entré mot öster. Här bildar byggnaden och gymnastikbyggnadens låga omklädningsdel en tydlig entré in på skolgården. Gymnastikbyggnaden är till stora delar sentida tillkommen med en högdal med ett bågformat tak och höga glaspärtier i hörnen in mot skolgården.

Samtliga anläggningens entréer, bortsett från vaktmästarbostadens vita trädörr, utgörs av obehandlade glasade aluminiumportar. De senare tillkomna tillbyggnaderna är tydligt anpassade i form och material till den ursprungliga skolanläggningens delar.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Skolan utgör trots sin tillkomst på 1950-talet en av stadens tydligaste funktionalistiska skolanläggningar, tillsammans med Sannaskolan

från 1941. Jätttestensskolan är en framträdande funktionalistisk märkesanläggning med speciell platsspecifik gestaltning. Senare tiders tillägg har på ett tydligt sätt förhållits till denna prägel och till stora delar bibehållit de mycket höga värdena.

Värdebärande delar

Skolanläggningen som helhet uppbär på ett strukturellt plan och på detaljutförandenivå det

höga kulturhistoriska värdet. Merparten av de senare förändringarna utgör väl anpassade tillägg som förstärker den ursprungliga anläggningens värdebärande karaktär.

Mindre känsliga delar

Den tillfälliga paviljongbyggnaden i söder utgör inte en del av det utpekade värdet. Senare tillkomna byggnadsdelar är inte känsliga för förändring.

Den runda matsalsdelen. Till höger den utbyggda delen av specialsalsbyggnaden.

Klassrumsbyggnaden och specialsalsbyggnaden sedda från gården i söder.

Specialsalsbyggnadens bågformade tak och delvis igenbyggda pelargång mot söder.

Klassrumsbyggnadens entrépartier mot gården i norr med vindfång i ursprungligt utförande.

Gymnastikbyggnadens högdel mot skolgården.

Den S-formade klassrumsbyggnadens norra fasad.

Hökegårdsskolan

Fastighet: Biskopsgården 95:1

Gatuadress: Rimfrostgatan 2

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellanstadie-skola och togs i bruk till höstterminen 1965. Arkitekt Nils Einar Eriksson ritade skolan. År 1984 byttes ett 50-tal av byggnadens fönster, och man satte igen större fönsterpartier i överljuspartier och till gymnastiksalen. På 1990-talet blev byggnaderna gymnasiesärskola och på skolans innergård byggdes en avdelande byggnadskropp rymmande bland annat hydroterapi- samt växt-rum till. Vid denna tidpunkt stängslades också anläggningen in.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger högt placerad direkt väster om spårvägen, i grönområdet mellan Friskvåderstorget och Länsmanstorget. Anläggningen utgörs av en U-formad struktur av envåningslängor, med inbyggda högdelar för gymnastik (i sydväst) och matsal och kök (i nordöst). På innergården finns den senare tillkomna tillbyggnaden som inte är synlig från anläggningens utsida. Den ursprungliga anläggningen har övervägande pappklädda pulpettak, men matsalen och gymnastiksalen har flacka sadeltak. Samtliga fasader är klädda i rött tegel. Fönstren utgörs av två typer, större T-post- och mindre enlufts-fönster. Samtliga fönster är senare tillkomna vita aluminiumfönster. En majoritet av skolans entrépartier är bytta till moderna glasade aluminiumportar i grönt. Över huvudentrén i norr finns ett senare tillkommet skärmtak i en böljande form. En äldre dörr i metall med handtag i trä och koppar finns i det nordöstra hörnet.

Den östra längan har byggts på med stora anordningar för ventilation. Gymnastiksalens fönsterparti mot väster har tydligt förminskade fönsteröppningar, där övrig yta har klätts in i gul korrugerad plåt.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolans är trots genomförda förändringar en

tydligt avläsbar skolanläggning från mitten av 1960-talet med tidstypiska material, proportioner och formspråk. Klassrumslängan och matsalen mot öster annonserar tydligt Norra Biskopsgårdens planerings- och arkitekturideal från huvudstråket genom stadsdelen.

Värdebärande delar

Värdet bärs av den övergripande strukturen med låga längor med tidstypiska former och material i form av rött tegel och papp, tydligt inbäddade i ett naturpräglat grönområde. Den norra och östra längan bedöms vara viktigare för den miljöskapande funktionen skolan har i stadsdelen.

Mindre känsliga delar

Den västra längan är mindre känslig för förändring i och med sitt mer undanskymda läge och de förändringar skolan genomgått. Den tillbyggda delen på gården och instängslingen utgör inte en del av det utpekade värdet.

Skolanläggningen sedd från parkeringsdäcket i norr med huvudentrén till vänster i bild.

En av skolans låga längor med fasader i rött tegel.

Gymnastiksalen med delvis igensatta fönsterpartier.

En ursprunglig dörr i byggnadens nordöstra hörn.

Treröseskolan

Fastighet: Biskopsgården 21:16

Gatuadress: Mildvädersgatan 7

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellanstadie-skola år 1964 efter ritningar av arkitekt Johan Tuvert. År 2012 revs skolans ursprungliga gymnastikbyggnad på skoltomtens sydvästra del. På dess plats uppfördes sedan ett återvinningshus som anpassades till skolan.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger högt placerad på en bergås i ett grönstråk vid Mildvädersgatans norra ände. Anläggningen utgörs av en hästskeformad envåningsbyggnad i souterräng mot väster och en envåningslänga, i sin tur i souterräng, mot öster mitt emot denna. Strukturen skapar en omgärdad inre gård. Byggnaderna har flacka pappklädda pulpettak som lutar in mot den inre gården. Gavelfasaderna är klädda i mörkrött tegel medan långsidornas fasader är klädda i ljusblå målad lockpanel. Souterrängvåningarna har fasader i målad betong. På den västra fasaden mot gatan finns sex markerade igensatta fönsteröppningar.

Skolans fönsterpartier är i varierande storlek, utförande och indelning. Samtliga fönster är utbytta mot vita aluminiumfönster. Entrépartierna utgörs av moderna glasade aluminiumdörrar skyddade av enkla skärmtak.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Rivningen av gymnastikbyggnaden och förändringar av flera byggnadsdetaljer har delvis

försvagat läsbarheten av den ursprungliga anläggningen. Trots detta är skolan ett representativt exempel på en typ av paviljongskolor som byggdes på ett antal platser i Göteborg under mitten av 1960-talet. Skolan uppvisar också hur sådana skolor uppfördes på kuperade tomter i vindutsatta lägen.

Värdebärande delar

Skolans övergripande struktur med de i topografin inpassade längorna som skapar en intim och skyddad gård utgör ett bärande uttryck för värdet. Takformen, fasadernas tydliga indelning och den varierande fönstersättningen är också viktiga uttryck.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdelar och utbytta material bedöms vara mindre känsliga för förändring.

Skolans två byggnader omgärdar en skyddad gård på en höjdpå.

Den östra längans souterrängvåning med fasader i rödmålad betong.

Den hästskoformade byggnadens utsida med varierande fönstersättning, sedd från gatan i väster.

Byggnadernas fasader mot det skyddade gårdsrummet.

Ryaskolan

Fastighet: Biskopsgården 35:3

Gatuadress: Erik Väderhatts gata 11

Tidigare skydd: -

Historik

Ryaskolan uppfördes som mellan- och högsta-dieskola år 1962-64 efter ritningar av arkitekt Jan Wallinder. Den ursprungliga skolan bestod av tre byggnader uppförda i souterräng, samtliga uppförda med stomme av betong och röda tegelfasader. Huvudbyggnaden utgjordes av en långsträckt rektangulär byggnadskropp i 2-3 våningar innehållande klassrum, administration och bibliotek och söder om denna en matsalsbyggnad med samlingssal och lokaler för skolläkare, samt en idrottshall med slöjdlokaler. År 1968-69 byggdes ett fritidshem söder om matsalsbyggnaden, uppfört i en våning med rödmålade, panelklädda fasader och vita fönsterpartier. Skolan har under åren genomgått mindre förändringar, bland annat har fönster och entréer bytts ut och skärmtak och brandtrappor har tillkommit.

Beskrivning

Ryaskolan ligger i västra delen av det tydligt grannskapsplanerade södra Biskopsgården. Skolan omges närmast av områden med radhus och flerbostadshus. Skoltomten sluttar kraftigt mot söder, vilket ger en vidsträckt utsikt över Älvsborgsfjorden och inloppet till Göteborgs hamn. Tomtens sluttning medför att samtliga byggnader är uppförda i souterräng. Byggnaderna är grupperade runt en central skolgård som domineras av en monumental trappa som sträcker sig utmed större delen av den långsträckta huvudbyggnaden. Denna byggnad är i 2-3 våningar med en långsida mot skolgården. Söder om denna ligger idrottshallen med en högre halldel mot slutningen i söder och en lägre omklädningsdel mot skolgården i norr. Öster om idrottshallen ligger matsalen som i sin västra del är uppförd i två våningar och i sin östra del i en våning. Söder om denna ligger envåningsbyggnaden för fritidshem.

Huvudbyggnaden har ett upphöjt, exponerat läge på tomten och har fasader uppdelade i horisontella fönsterband med vita fönster i 1-3 lugter. Den horisontella indelningen kontrasteras ytterligare av fasadernas vertikala, utkragande tegelpilastrar. Fasaderna bryts mot söder upp av fyra

entréer med uppglasade trapphus. Ovanför varje entré finns en konstutsmyckning i form av betongreliefer. Taken är flacka pulpettak som är klädda med papp med kopparklädd takfot. Den bakre delen av taket är sentida förhöjt för att rymma tekniska installationer. Idrottshallen har en envånings omklädningsdel med entré mot skolgården och hallen vetter mot slutningen åt söder. Hallen har ett sammanhängande fönsterband i överkant som övergår i vertikala band utmed byggnadens hörn. Matsalsbyggnaden är uppförd med fasader i tegel och vit puts. Mot väster finns ett infällt entréparti under tak och delar av fasaden är uppglasad. Den södra delen är utformad med fönsterband i överkant och vertikala glaspartier utmed gaveln. Mot öster finns entrén i byggnadens övre våning där marken är högre. Byggnaden har flera pappklädda takfall; flacka pulpettak och valmat sadeltak. Både idrottshallen och matsalen har liksom huvudbyggnaden kopparklädd takfot och betongreliefer ovan entréerna.

Det år 1968-69 uppförda fritidshemmet är uppfört i en våning med flackt tak och panelklädda, rödmålade fasader.

**Läs mer om
Ryaskolans interiörer
på sidan 212-213!**

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Ryaskolan är samplanerad som en tydlig del av grannskapsenheten i Södra Biskopsgården och är en uttrycksfull, monumentalt placerad offentlig byggnad i stadsdelen. Den är en välbevarad och framträdande representant för det tidiga 1960-talets mer modernistiskt präglade skolor och viktig del i förståelsen av planeringen och byggandet av den vid tillkomsttidens nydanande stadsdelen.

Värdebärande delar

De tre ursprungliga byggnaderna med deras ursprungliga volymer, gestaltning och materialbehandling samt skolgårdens breda paradtrappa är som en helhetsmiljö tydligt värdebärande. Den angränsande naturomgivningen och den tydligt avläsbara topografin med vida utblickar är miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna delar och byggnadsdetaljer bedöms inte vara känsliga för förändring. Det senare tillkomna fritidshemmet är inte en del av det utpekade värdet.

Huvudbyggnadens monumentala fasad mot söder.

Matsals- samt gymnastikbyggnaden sedda från skolgården.

Huvudbyggnadens norrfasad med de präglade pilastrarna.

Delar av skolan tronar upp sig mot gatan i söder.

Konstnärlig utsmyckning på huvudbyggnadens fasad.

Matsalsbyggnadens entréparti mot öster.

Sjumilaskolan

Fastighet: Biskopsgården 51:13

Gatuadress: Friskväderstorget 13

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 3)

Historik

Sjumilaskolan uppfördes som en del av den grannskapsenhet som år 1956-58 utformades av Koj Jonsson och Folke Skugghall med bostäder, skola och centrumanläggning. Skolan uppfördes år 1964 efter ritningar av Tore och Erik Ahlsén. Den ursprungliga skolanläggningen bestod av fyra byggnader. De uppfördes som låga, långsträckta längor utmed en "skolgata" utifrån tankar om att den inte skulle upplevas som en institution. Tomten är smal och brant med en avsats till en lägre marknivå, varför tre byggnader anlades på den högre delen medan idrottshallen placerades på flack mark nedanför i öster, i anslutning till idrottsplaner.

Skolan har genomgått mindre förändringar, främst invändigt med ändrad rumsindelning och användning. Bland annat används den ursprungliga aulan idag som skolmatsal. Utvändigt har stora delar av fönster och entréer bytts ut och skärmtak tillkommit. Idrottshallen försågs år 2010 också med en ny byggnadskropp norr om den ursprungliga.

Beskrivning

Sjumilaskolan ligger direkt norr om Friskväderstorget och sträcker ut sig i nord-sydlig riktning. Tre av byggnaderna ligger i souterräng medan gymnastikbyggnaden ligger plant längre ner vid Sommarvädersgatan. Från Friskväderstorget leder ett asfalterat stråk genom skolområdet. Norrut löper gångvägar i naturområdet och upp till bostadsområdet i väster. Trappor av natursten leder mellan byggnaderna på olika etager. På översta etagen finns lekplats och regnskydd. Lövträd växer ned mot den lägsta nivån med gymnastiksalar i två sammanlänkade huskroppar och asfalterade bollplaner.

De tre långsträckta byggnaderna i den övre delen innehållande expedition, klassrum och matsal är uppförda i 1-3 våningar. De två parallella byggnaderna som ligger utmed "skolgatan" har en upphöjd förbindelselänk i andra våningsplanet. Fasaderna är täckta med en gul spritputs och vita

eller bruna fönster indelade i 1-3 lugter, i vissa partier i kombination med gul träpanel. Den västra byggnaden har i det övre planet större uppglasade partier. De större taken är välvda och de mindre är pulpettak, samtliga klädda med papp. Huvudentréerna är placerade inåt i anläggningen, antingen i en arkad med rödfärgade betongpelare, indragen från fasadliv eller i tre små utbyggnader med välvda, "cigarrformade" tak klädda med kopparplåt.

Gymnastikhallen består av två höga, vitputsade huskroppar med välvda, pappklädda tak, med en sal i varje och en lägre förbindelse emellan. Salarna har höga fönster på respektive långsida. Fasaden mot söder har en målad konstutsmyckning. I anslutning till den äldre delen i norr finns den år 2010 tillkomna hallen.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolan är som helhet välbevarad även om mindre förändringar har skett. Anläggningen har en för tillkomsttiden ovanligt uttrycksfull och egenartad arkitektur med byggnader i flera etager, detaljer som "skolgatan", pelare, konkav fasad och "cigarrtak" ovanför entréerna. Den utgör en individuellt utformad 1960-talsskola som tydligt

visar på tidens nyfikenhet på nya lösningar och hur detta även kom att prägla vissa skolor. Sjumilaskolan har även en viktig roll som en del i den övergripande grannskapsplaneringen av området.

Värdebärande delar

De fyra ursprungliga skolbyggnaderna med sin inbördes struktur, gestaltning, material och detaljer utgör centrala värdebärande uttryck.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdelar, utbytta material och detaljer och den tillbyggda delen av idrottshallen utgör inte en del av det utpekade värdet.

Delar av skolan sedd från öster, utmed spårvägen.

"Skolgatan" med sin förbindelsegång i det övre planet.

Entréparti med "cigarrformat" tak.

I fasaden indragen arkad med röda betongpelare.

Den senare tillkomna gymnastikbyggnaden i öster.

Den västra klassrumsbyggnaden med bågformat tak.

Noleredsskolan

Fastighet: Torslanda 36:118

Gatuadress: Noleredskolväg 1

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellansta-dieskola år 1960, efter ritningar av Göteborgs förorters arkitektkontor. Den äldsta byggnaden utgjordes av ett antal sammanfogade huskropp-par med motstående pulpettak, sammanbyggda två och två med glasade korridorer, ordnade i en korsliknande plan runt en inre gård. Gymnastikbyggnaden i öster nåddes genom en taktäckt gång i en av de glasade korridorernas förlängning. År 1964 byggdes en länga i norr, vilket gav skolanläggningen en H-form. År 1971 flyttades ett antal paviljonger från Jättstensskolan till den västra delen av skoltomten. Dessa revs år 2016 och ersattes med en större paviljongbyggnad. År 1986 förändrades den äldsta delens takfall och år 1988 byggdes ett fritidshem på skoltomtens sydvästra hörn.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger placerad centralt bland den bostadsbebyggelse som omger Torslanda torg. De äldre klassrumsbyggnaderna består av flera sammanbyggda huskroppar som bildar en tydlig H-form. Direkt öster om dessa ligger den samtida fristående gymnastikbyggnaden. Samtliga byggnader har pappklädda flacka sadeltak, bortsett från den södra byggnadskroppen som har ett bibehållet särskiljande pulpettak. Mot den södra kringbyggda gården är taken valmade. De tre byggnadskropparna i öst-västlig riktning har påbyggnader för ventilation på taken. Merparten av byggnaderna har gavelfasader klädda i rött tegel och långsidor med fasader i rödmålad lockpanel, med partier ovan fönstren i liggande vitmålad panel. Den norra längan har dock även tegelfasad på sina långsidor. De tidigare glasade korridorerna markeras av partier med vitmålad stående panel. Den norra längans inre gård har till stora delar byggts in och på den norra långsidan finns ett påbyggt utskjutande entréparti. Fönstren utgörs av tydligt grupperade vita aluminiumfönster. Samtliga entréer är utbytta.

Den fristående gymnastikbyggnaden är samgestaltad med klassrumsbyggnaderna. Den är

byggd i souterräng mot öster med en envåningsdel för omklädnad med mera mot skolan. Entrén i väster är utformad med ett förlängt takfall som regnskydd. Gymnastiksalen har en rad av högt sittande fönster på långsidan mot öster.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolan besitter fortfarande drag av den ursprungliga anläggningens nydanande 1960-talsgestaltning. Skolan är samtida och tydligt samplanerad och -gestaltad med omkringliggande bostadsbebyggelse och centrumanläggning. Skolan utgör från söder ett tydligt entrémotiv till centrala Torslandas 1960-talsmiljö från huvudstråket Kongahällavägen, där särskilt gymnastikbyggnaden är framträdande.

Värdebärande delar

Skolans övergripande H-formade struktur med inre gårdar är tillsammans med den ursprungliga fasadindelningen värdebärande uttryck. Den södra byggnadskroppen med pulpettak är särskilt viktig för upplevelsen av skolans ursprungliga

karaktär. För rollen som entrémotiv är framförallt gymnastikbyggnadens funktion som fond värdefull. På detaljnivå är den taktäckta gången över gymnastikbyggnadens entré värdebärande.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdelar och detaljer bedöms vara mindre känsliga för förändring. De senare tillkomna paviljongerna i väster, påbyggnaden på den norra klassrumslängan och fritidshemmet utgör inte en del av det utpekade värdet.

Skolan sett från Kongahällavägen med gymnastikbyggnaden som fond.

Trots förändringar är anläggningens fasadindelning bevarad.

Den södra byggnadskroppen med ursprungligt pulpettak.

Gavlarnas vitmålade panelpartier markerar platsen för skolans ursprungliga glasade korridorer.

Ett av de gårdsrum som H-formen bildar.

Den taktäckta gången över gymnastikbyggnadens entré.

Österöds skola

Fastighet: Torslanda 150:1

Gatuadress: Gamla Tumlehedsvägen 100

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes i flera etapper. År 1984 så byggdes anläggningens två första byggnader avsedda för förskola och fritidshem, efter ritningar upprättade av K-konsult. År 1988 uppfördes ytterligare en byggnad, för skoländamål, norr om de tidigare byggnaderna. Denna byggdes sedan ut år 1994 med en provisorisk del i öster som ännu finns kvar. År 2011 byggdes de tidigare fristående byggnaderna ihop med en byggnadskropp innehållande kök, matsal och arbetsrum.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad på en relativt plan tomt, omgiven av småhusbebyggelse och mindre skogsdungar. Skolan utgörs av en lång länga av tre sammanbyggda byggnadskroppar i nord-sydlig riktning mot Gamla Tumlehedsvägen, och en sammanbyggd vinkelställd byggnadsdel åt väster. Strukturen delar in skoltomten i tre delar, med tre separata skolgårdar.

Skolbyggnaderna från 1980-talet är uppförda i en våning med lockpanelklädda fasader målade i en lila kulör. Anläggningens äldre byggnader har alla sadeltak. De södra byggnadernas tak är täckta med tegel, medan de norra har papptäckta tak. Byggnadernas fönster utgörs av djupt sittande, vitmålade träfönster. Dörrarna varierar mellan brunbetsade och vitmålade trädörrar.

En variation i anläggningen skapas genom byggnadernas indragna samt utskjutande partier, samt de varierande takutsprången som är påtagligt djupare på de södra byggnaderna.

Den senare tillkomna matsalsbyggnaden (som också sammanfogar samtliga anläggningens byggnader) utgör en egen gestaltad del som inte anknyter till övriga byggnader. Den har rödmålade locklistfasader, stora fönsterpartier åt öster, pulpettak och är markant högre än övriga byggnadskroppar.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolan utgör en etappvis sammanfogad anläggning av enkla byggnader med sammantaget lågt kulturhistoriskt värde. Det finns tydligare representanter för 1980- och 90-talens skolbyggande på andra platser i kommunen.

Värdebärande delar

Skolanläggningens gestaltning harmonierar väl med omkringliggande småhusbebyggelse.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms som mindre känslig för förändring.

Byggnaderna utgör skolans tre utbyggnadsetapper som tillförts anläggningen vid olika tidpunkter.

En av 1980-talsbyggnadernas två dörrtyper.

Den särskiljande matsalsdelen från år 2011.

En av anläggningens äldsta byggnader, från år 1984.

Hällsviks bycenter

Fastighet: Torslanda 9:399

Gatuadress: Hällsviksvägen 45

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en lågstadieskola efter ritningar från 1991, som en del av ett gemensamt bycenter som även inrymde daghem och fritidsverksamheter. Arkitekter var Pyramiden arkitekter. En mindre tillbyggnad skedde på den nordöstra delen av skolan år 1995.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger placerad utmed huvudvägen genom området, strax innanför hamnen i Hällsvik. Byggnaden utgörs av fyra parallella längor sammankopplade av inglasade gångar. De bågige yttre längorna är längre än de mittersta. Mot gatan i nordöst finns en fristående mindre byggnad som sammanbinds med huvudbyggnaden genom ett blåmålad plank. Huvudbyggnadens längor har tegeltäckta sadeltak med nästintill obefintliga takutsprång och fasader i rött tegel. Mot långsidorna finns ett antal markerade gavelpartier. Samtliga längors gavelpartier har mönstermurade rundlar i röstena, mönstermurade detaljer finns också som hörnkedjor och längs med takfötterna. Fönstren utgörs av vita aluminiumfönster i varierande storlek och utförande. Mot gården i nordöst finns ett antal större karaktärsskapande fönsterpartier med vitmålade omfattningar.

Byggnadens entréer finns i båda ändar av de inglasade gångarna. Överljuspartier till dessa är utformade som sadeltak, placerade ovan byggnadslängornas takfall. Entréerna utgörs av blåmålade metalldörrar med smårutsindelning och överljusfönster.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolan är ett tydligt exempel på 1990-talets idéer om en skola mitt i byn med en integrering av förskola och fritidsverksamheter. Arkitekturen är tidstypisk och bär många tydligt klassicerande

detaljer, inordnade i en postmodern helhet. Skolanläggningen är ett karaktärsskapande inslag utmed huvudvägen ner mot vattnet i Hällsvik.

Värdebärande delar

Indelningen i längor och inglasade gångar och de minimala takutsprången är centrala värdebärare. Detsamma gäller för mönstermurade detaljer, de markerade stora fönsterpartierna mot gården och portarnas byggnadsspecifika gestaltning.

Mindre känsliga delar

Byggnadens fönster och taktegel bedöms på materialnivå vara mindre känsliga för förändring.

Skolans huvudstruktur med parallella längor sammanbundna med överljusförsedda gångar.

Anläggningens karaktärsstarka entréer med överljuspartier som löper mellan byggnadskropparna.

Mindre fristående byggnad som sammanbinds med huvudbyggnaden genom ett blåmålat plank.

Långsidan mot gatans markerade gavelparti med mönstermurade detaljer.

Hjuviksgården

Fastighet: Hästevik 2:602

Gatuadress: Hjuviks bryggväg 22

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som kombinerad lågstadieskola och daghem efter ritningar av Jörgen Berg arkitektkontor AB, daterade år 1992. Två rombformade vindsfönster mot öster som finns med på nybyggnadsritningarna finns inte på dagens byggnad, men det är oklart om de aldrig utfördes eller om de byggts igen.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger placerad intill huvudvägen ner mot Hjuviks brygga, strax innan vägens slut. Skolan utgörs av en F-formad envåningsbyggnad. Taket är ett betongtegeltäckt sadeltak och fasaderna är klädda i gult tegel. Takfoten är markerad av en avfasad plåttäckning i vitt. Åt väster och norr finns ett antal utskjutande gavelpartier med egna takfall. Dessa har fasader av ljus locklistpanel med markerade röda fönster i olika form åt tre väderstreck, bland annat runda vindsfönster i gavelröstena. Övriga fönster utgörs av relativt stora partier av vita spröjsade aluminiumfönster. Toaletter och ett större rum ursprungligen för fysisk aktivitet är tydligt markerade i fasaderna med små kvadratiske fönster utan spröjs.

Skolans fem entréer finns mot skolgården i öster, där fyra av dem har farstukvistar med fasta bänkar. Farstukvistarnas pelare är målade i olika klara kulörer och entrédörrarna är vitmålade trädörrar av enklare typ. Den femte entrén finns till den södra utskjutande delen i skolans F-form i form av en glasad och spröjsad altandörr. Byggnadens gavlar har rösterna klädda i ljus panel som på de två utskjutande delarna också täcker en yta kring dess entréer i bottenvåningen, på den norra delen asymmetriskt placerad. Över köks- och personallentrén på den södra gaveln finns en farstukvist i ursprungligt utförande, med frilagd takkonstruktion med figursågade plankor mot utsidan.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolan är till stora delar oförändrad och ett exempel på 1990-talets skolbyggnande i mindre enheter. Denna typ av skolor bedöms dock finnas väl representerad, med högre värderade exempel på andra platser i kommunen.

Värdebärande delar

Trots det låga utpekade värdet bedöms skolans intima skala och de utskjutande gavelpartierna åt väster vara delvis miljöskapande längs med Hjuviks Bryggväg.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Skolans fasad mot Hjviks bryggväg med sina utskjutande gavelpartier med särskiljande fönstersättning.

En av entréerna mot skolgården i öster, med fasta bänkar och pelare målade i olika klara kulörer.

Anläggningens gavelrösten är klädda i ljusmålad panel, som mot gården också täcker ytan kring en altandörr.

Köks- och personalentrén på skolans södra gavel har bevarat ursprungligt utförande.

Lillebyskolan

Fastighet: Lilleby 4:34

Gatuadress: Lilleby Bäckedalsväg 11

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som Lilleby bycentrum efter ritningar av Stig Henrik Lundgren arkitekter AB, daterade 1990. Anläggningen innehöll en låg- och mellanstadieskola med integrerad förskola, men även lokaler för det övriga samhället, såsom bibliotek och en cafélokal med scen. År 1993 byggdes ett fristående daghem nordöst om skolbyggnaden som idag fungerar som en del av skolan. I början av 2000-talet gjordes en utbyggnad för matsal i norr och år 2017 uppfördes en tillfällig paviljong på grusplanen i nordväst.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger placerad på en höjd mellan enklaver av småhus och utgörs av en byggnad med en hästskoformad grundform. Åt väster och öster finns två utanpåliggande kapprum vardera och åt norr finns en större utskjutande del rymmande gymnastiksal med biutrymmen. Byggnaden är en envåningsbyggnad med souterängplan mot norr. Taket utgörs huvudsakligen av ett förskjutet sadeltak täckt med grön plåt och fem uppbyggda markanta överljuspartier. Gymnastikdelen har en rundad takform med fall bort från den övriga byggnaden. Fasaderna har en nederdel klädd i rosa tegel med horisontella band av grått tegel. Ovandelen av fasaderna är klädda i en ljusblått målad panel, med mönsterskapande placerade ribbor utanpå panelen. Dekor i form av rombformade fält finns på flera gavelrösten. Fönstren utgörs av vita aluminiumfönster av olika storlek, ofta ordnade i grupper med högsmla fönster på vardera sidan om ett större. Merparten av dörrarna är vita glasade metalledor med träimiterande diagonala mönster i bröstningarna.

Byggnadens grundform skapar en skyddad gård på tomtens högsta punkt. Här finns också skolans huvudentré, till stora delar uppglasad och med fönster- och dörrpartier i rödmålad metall. Huvudentrén leder in till biblioteket, en utställningslokal och rum för olika typer av skapande verksamheter. I mötet mellan huvudbyggnaden och gymnastikdelen i nordöst finns den senare

tillkomna utbyggnaden för matsal, i en rundad form med stora gula fönsterpartier och lanterniner.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolan är till stora delar oförändrad och ett tydligt exempel på 1990-talets skolbyggande i mindre enheter med integrerade samhällsfunktioner. Lekfullheten med form, material och färg gör den till en pedagogisk förmedlare av sin tillkomsttids arkitekturideal.

Värdebärande delar

De ursprungliga tak- och fasadmaterialen med detaljer såsom överljus, träimiterande dörrar och dekorativa detaljer bär mycket av det kulturhistoriska värdet tillsammans med skolans terränganpassade hästskoform och markerade huvudentré.

Mindre känsliga delar

Den ursprungliga daghemsbyggnaden nordöst på skoltomten utgör inte en del av det utpekade värdet. Skolbyggnadens fönster och senare tillkomna byggnadsdelar bedöms inte vara känsliga för förändring.

Skolans hästskoform på en höjd skapar en skyddad gård med huvudentré på tomtens högsta punkt.

Fasadpanelens ribbor är mönsterskapande placerade.

Byggnadens souterrängvåning mot norr med rombformat dekorfält i gavelröset.

Gymnastikdelen med sin rundade takform.

Den utbyggda matsalen från tidigt 2000-tal.

Björlandagården

Fastighet: Hovgården 1:100

Gatuadress: Nolviksvägen 3

Tidigare skydd: -

Historik

Björlandagården uppfördes som en låg- och mellanstadieskola med integrerad förskola år 1994-96 efter ritningar av Jörgen Berg arkitektkontor, markgestaltning av Landskapsgruppen. Den ursprungliga skolan bestod av en vinkelbyggd byggnadskropp i två våningar för grundskolan och en mindre vinkelbyggnad i en våning för förskolan samt en panncentral. År 2002 gjordes en mindre tillbyggnad av matsal i skolbyggnaden åt norr. År 2009 uppfördes ytterligare en skolbyggnad i två våningar utformad i H-plan, sydväst om den befintliga skolbyggnaden. Sedan början av 2000-talet har skolpaviljonger i olika omgångar varit placerade på den norra delen av fastigheten.

Beskrivning

Björlandagården ligger något öster om Björlanda kyrka, intill Kongahällavägens västra sida. Skolan har ett lantligt läge och omges av ett öppet jordbrukslandskap.

Dagens skolanläggning består av den ursprungliga vinkelbyggda skolbyggnaden, den mindre förskolebyggnaden, en panncentral, den nyare skolbyggnaden i H-form samt en paviljong. Huvudbyggnaden vetter med sin huvudentré mot Kongahällavägen. Byggnaden är uppförd i två våningar med fasader klädda med falurödfärgad locklistpanel som bryts av med partier av liggande träpanel och vitputsade partier. Huvudentrén är utformad med ett glasparti över två våningars höjd och ett trapphus gestaltat som ett utanpåliggande, halvcirkelformat och vitputsat torn. Byggnaden har en vitputsad sockel och gula parfönster utan spröjs. Dörrpartier är gula eller blå. Blå, större glaspartier återkommer med en snedställd spröjsning som påminner om ladugårdsportar. Temat av ekonomibyggnad uttrycks också i byggnadens övriga gestaltning genom vitputsade socklar och fasadpartier, samt genom de rödfärgade panelfasaderna. På gårdsidan finns mindre loftgångar med trappor som leder ner från övervåningarna. Yttertaket är ett tegelklätt sadeltak bortsett från huvudentréns

trapphustorn och utskjutande, lägre entrépartier som är klädda med grå, falsad plåt.

Den vinkelbyggda förskolebyggnaden är uppförd i en våning med fasader i vitmålat trä och gula parfönster. Byggnaden har likt skolan tegelklätt sadeltak. Panncentralen är uppförd i en våning med röda, panelklädda fasader och tegelklätt sadeltak.

Den år 2009 uppförda skolbyggnaden är uppförd i två våningar med grå locklistpanel och vita fönsterpartier som återkommer parvis. Fönstren har växelsvis tvådelade över- respektive understycken. Entrépartierna är uppglasade över två våningar med trapphus innanför. Byggnaden har sadeltak klädda med svart korrugerad plåt.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Den ursprungliga grundskolebyggnaden utgör med sin uttrycksfulla ekonomibyggnadsinspirerade gestaltning en tydlig representant för 1990-talets mer individuellt utformade, och lokalt profilerade, skolor som uppfördes efter de genomgripande förändringar som skolan genomgick vid tiden. Förskolebyggnaden utgör vid sidan av skolan ett vittnesmål om tillkomsttidens tankar om en integrerad förskola.

Värdebärande delar

Skolans ladugårdsliknande grundform med tegeltäckta sadeltak, traditionella fasadmaterial i form av puts och faluröd panel samt fönsterindelningen utgör tillsammans med det mer lekfulla trapphus-tornet värdefulla uttryck för värdet. Förskolan är viktig för anläggningens tillkomsthistoria på ett strukturellt plan. De lantliga, öppna omgivningarna är starkt miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Panncentralen och övriga, senare tillkomna byggnader bedöms vara mindre känsliga för förändring. Senare tillkomna byggnadsdelar utgör inte en del av det utpekade värdet.

Skolans huvudfasad mot Kongahällavägen med sina blå fönsterpartier som påminner om ladugårdsportar och sitt utanpåliggande trapphus i form av ett vitputsat torn.

Lägre byggnadsdel med tydlig inspiration av äldre ekonomibyggnader.

Delar av den ursprungliga skolbyggnadens gårdsfasad mot väster.

Brunnsboskolan

Fastighet: Backa 4:2

Gatuadress: Klassikergatan 2

Tidigare skydd: -

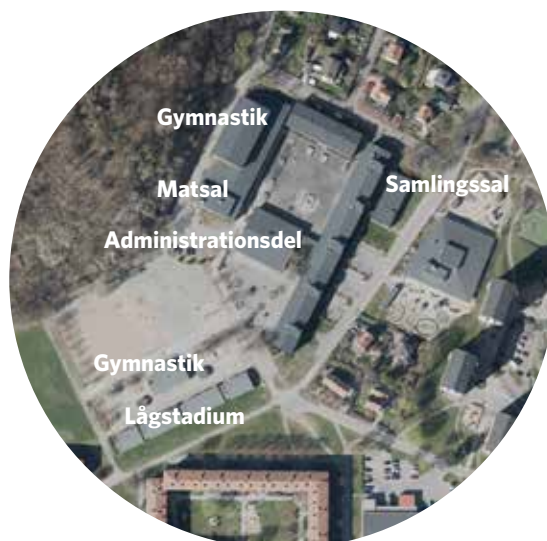
Historik

Skolan uppfördes som en centralskola med låg-, mellan och högstadium 1965-67, och invigdes på höstterminen 1967. Arkitekt för skolan var Johan Tuvert. År 1989 kläddes tre av skolbyggnadernas gavelpartier in med stenplattor och 2011 ersattes matsalsbyggnaden med en ny byggnad.

Beskrivning

Skolan ligger placerad på insidan av stadsdelen Brunnsbo, där bebyggelsen gränsar till den gröna bergås som avgränsar stadsdelen åt väster. Den stora skolanläggningen utgörs av 7 huskroppar med flacka papptäckta tak, där tre av dessa är sammanbyggda. Lågstadiet i söder ligger åtskilt från övriga skolan, med en egen mindre gymnastiksal. Denna klassrumslänga består av tre sammankopplade paviljonger med lägre mellanliggande delar, ursprungligen tänkta för materialförvaring. Vissa fasader är senare inklädda med stenplattor, medan övriga gavelpartier har ursprunglig tegelfasad och långsidorna mot väster har lockpanelsklädda fasader. Mot gården i väster finns också ursprungliga träfönster och metallportar med handtag i trä och koppar bevarade. Lågstadiets gymnastikbyggnad har gavlar klädda i stenskivor, och långsidor med panelfasad. Ett större fönsterparti finns mot fotbollsplanerna i väster. Även denna byggnad har bevarade träfönster och ursprungliga, likadana portar som klassrumsbyggnaden.

Skolans mellan- och högstadium utgörs av fem byggnader samlade kring en inre skolgård. Två tvåvånings klassrumsbyggnader ramar in skoltomten mot öster och norr. Mot gården finns en vinkelbyggd envåningsbyggnad, ursprungligen för administration och bibliotek. På den östra klassrumsbyggnadens östra långsida finns en byggnadskropp som byggdes som samlingssal och för musikundervisning. Denna del har en särskiljande form med pulpettak och två stora fönsterpartier. Samlingssals- och administrationsbyggnaden förbinds med klassrumsbyggnaden med vardera två smala passager, innanför dessa bildas små ljusgårdar.

Längst i väster ligger mellan- och högstadiets gymnastikbyggnad med sammanbyggd med en matsalsdel från år 2011. Gymnastiksalen har stora fönster mot skogen i väster. Längs med hela byggnadens långsida mot skolgården löper en taktäckt gång.

Samtliga ursprungliga mellan- och högstadiebyggnader har gula tegelfasader med kraftiga vertikala listverk som delar in fasaderna mellan varje fönsteraxel, där dessa inte senare klätts in i stenplattor. På dessa byggnader finns flertalet bevarade entréer lika dem på lågstadiebyggnaderna. Samtliga fönster på dessa byggnader är bytta, men har utgått ifrån ursprungliga fönsterpartier. Den östra klassrumsbyggnaden har byggts på med kraftfulla ventilationshuvar på taket.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Brunnsboskolan utgör ett ovanligt Göteborgs-exempel på en stor samgestaltad 1960-talsanläggning för alla den då nya grundskolans stadier. Skolan utgår i sin uppbyggnad tydligt från 1950-talets folkskolor, men utgör också ett väl avläsbart skifte mot ett mer rationaliserat byggande med mer funktionsseparerade delar. Trots vissa förändringar är den ursprungliga helhetsgestaltningen väl avläsbar och anläggningen

bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde.

Värdebärande delar

Den övergripande uppbyggnaden med en funktionell indelning sammanfogad i en på ett övergripande plan samgestaltad helhet utgör centrala värdebärare. Lågstadiebyggnadernas tydliga åtskillnad och småskalighet är det tydligaste uttrycket för detta. De två små ljusgårdarna är värdefulla tidiga exempel på nya lösningar för

ljusinsläpp. På detaljnivå uppbärs värdet till stor del av bevarad fönster- och fasadindelning, ursprungliga portar och fönster samt den taktäckta gången.

Mindre känsliga delar

Den nybyggda matsalsdelen utgör inte en del av det utpekade värdet. Detsamma gäller för senare tillkomna fasadmaterial och byggnadsdetaljer.

Mellan- och högstadiets östra klassrumsbyggnad och den utanpåliggande delen för samlingssal och musik.

Mellan- och högstadiets klassrumsbyggnader sedda från den centrala skolgården.

De småskaligare lågstadiebyggnaderna med klassrum till vänster och gymnastik till höger.

Lågstadiets klassrumsbyggnad sedd från bostadsbebyggelsen i öster.

En av lågstadiebyggnadernas ursprungliga portar.

Mellan- och högstadiets gymnastikbyggnad.

Erikslundsskolan

Fastighet: Backa 76:1

Gatuadress: Wadköpingsgatan 161

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellanstadie-skola och togs i bruk till höstterminen 1971. För ritningarna stod White Arkitektkontor AB. I slutet av 1980-talet fick skolan ett nytt flackt valmat sadeltak. År 2016 bytte skolan namn till Ellen Keyskolan, med målsättning att vara världens mest demokratiska skola. Inför detta så byggdes skolan ut med en helt ny gymnastik-, storköks- och matsalsbyggnad åt söder.

Beskrivning

Skolan ligger högt placerad mot ett skogsbryn i norr. Den ursprungliga skolbyggnaden utgörs av en långsmal länga i 1-2 våningar i souterräng åt söder. Längan har något bredare partier i dess båda ändar. Byggnaden har flacka, pappklädda sadeltak som på de båda bredare partierna är valmade. Fasaderna är klädda i gult tegel. Långa fönsterband sträcker sig över hela byggnadens längd, och är med jämna mellanrum uppbrutet av dubbelentrépartier och igenbyggda tidigare entrépartier. Dessa och fasadpartiet ovan fönstren är klädda med röda skivor. Samtliga fönster och dörrar är utbytta.

Byggnadens sydvästra gavel är särskiljande markerad med ett band av högt sittande smala fönster och dekorativt murade möten med sockeln.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

De många förändringarna och tillbyggnaden har gjort att den ursprungliga anläggningens avläsbarhet är kraftigt försvagad. Skolan bedöms ha relativt lågt kulturhistoriskt värde på grund av detta och att 1970-talets skolor finns tydligare representerade på andra platser i kommunen.

Värdebärande delar

Den ursprungliga skolbyggnadens tegelfasader är ett karaktärsskapande uttryck, där särskilt de mönstermurade partierna är av intresse. Skolans möte med skogsbrynet i norr är miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Den ursprungliga skolbyggnaden sedd från skolgården i söder. Till vänster skimtar den tillbyggda delen från år 2016.

Den särskiljande sydvästra gaveln.

Kärraskolan

Fastighet: Kärra 42:1

Gatuadress: Klockaregatan 3

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes på uppdrag av Säve folkskolestyrelse efter ritningar signerade 1953 av Sven Brolid och Jan Wallinder. År 1999 byggdes skolan till med en tvåvåningsbyggnad på platsen för skolans tennisbanor. Efter rivningar och nybyggnationer under 2010-talet återstår endast denna byggnad av 1900-talsanläggningen.

Beskrivning

Den nya skolanläggningen har delvis tagit fasta på 1950-talets folkskolas planstruktur, där bebyggelsen ligger som en skyddande mur i väster och norr kring skolgården. Den bevarade skolbyggnaden från 1999 är placerad inne på gården, orienterad i nord-sydlig riktning och sammanbyggd med senare tillkomna byggnadskroppar. Den bär vissa drag av 1950-talets folkskolearkitektur. Byggnaden är i två våningar med tegeltäckta sadeltak och slätputsade fasader. Ett antal utskjutande byggnadsdelar skapar variation i takfall och fasadliv. Samtliga fönster är rödmålade träfönster med varierande luftindelning. Över entréerna finns enkla skärmtak. Skolans 2010-talsbyggnader är utförda i ett modernt och tydligt eget formspråk.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Den bevarade 1990-talsbyggnaden var tidigare ett välanpassat tillägg till 1950-talets folkskola, men efter en total rivning av den senare besitter den bevarade byggnaden och anläggningen som helhet låga kulturhistoriska värden.

Värdebärande delar

Skolans placering intill den äldre 1800-talsfolkskolan och kyrkan utgör en samlad miljö som berättar om Kärras skolutveckling och platsens historiska roll som bygdecentrum.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Den bevarade byggnadskroppen som år 1999 lades till till den ursprungliga skolan från år 1953 sedd från sydöst.

Del av 1990-talsdelens fasad mot skolgården i väster.

Skälltorpsskolan

Fastighet: Backa 103:1

Gatuadress: Selma Lagerlöfs Torg 20

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en mellan- och högstadieskola med integrerad samhällsservice i form av stadsdelsbibliotek och sporthall. White Arkitektkontor AB stod för ritningarna. Skolan uppfördes med stora centrala studiehallar i det övre planet för de två stadierna, där mellanväggarna gjordes demonterbara för att möta framtida behov. På 1980-talet gjordes skolans tak om och år 1993 byggdes de stora studiehallarna igen inför att Svenska Balettskolan flyttade in i delar av byggnaden.

Beskrivning

Skolan ligger centralt placerad i stadsdelen, direkt öster om Selma Lagerlöfs torg. Hela anläggningen utgörs av en stor byggnad i två våningar med utanpåliggande entrépartier mot söder. En envåningsdel markerar övergången till sporthallen i öster. Skolbyggnaden har flacka valmade sadeltak täckta med papp. Fasaderna för skoldelen är klädda i grå korrugerad plåt med långa fönsterband i båda våningarna, som går runt hela byggnaden. I övre plan finns oregelbundet placerade franska balkonger mot söder. Tre utanpåliggande entrépartier med trapphus finns på vardera långsidan. Dessa är klädda i gult tegel och har stora uppglasade partier ovan portarna och i dess översta del. Skolmatsalen på den västra gaveln är markerad med två något utkragande större fönsterpartier, det ena spänner över det nordvästra hörnet.

Fönstren är i metall, blå i bottenvåningen, vita i ovanvåningen och orange i entrépartierna. Dörrarna utgörs av ursprungliga glasade metalldörrar med handtag i mässing och trä.

Sporthallen är en relativt sluten byggnad där bottenvåningens fasader är klädda med gult tegel, och det övre planet i korrugerad plåt. Två fönsterband löper längs syd- och nordfasadernas hela längd. Fönsterbanden går också en kort bit över hörnen. Ett antal öppningsbara fönster är markerade och skapar variation i fönsterbanden. Den låga sammanbindande delen består åt såväl

söder som norr av stora fönsterpartier med en sarg täckt i korrugerad plåt ovanpå.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skälltorpsskolan är ett välbevarat och tydligt exempel på det tidiga 1970-talets stora och centrumintegrerade skolanläggningar. Formspråket är tidstypiskt repetitivt och rationellt, men varieras av mönsterbrytande detaljer.

Värdebärande delar

Den bibehållna exteriöra grundformen med en samlad volym med utanpåliggande entréer och trapphus, de bibehållna fasaderna i korrugerad plåt och gult tegel, ursprungliga dörrar och den repetitiva, men också delvis mönsterbrytande, fönstersättningen är centrala värdebärande uttryck.

De visuella och strukturmässiga kopplingarna fria från biltrafik från och till såväl bostäderna som centrumanläggningen är värdebärande uttryck på en övergripande nivå.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdetaljer och material utgör inte delar av det utpekade värdet.

Skolans enda stora, långsträckt byggnad sedd från sydväst, i anslutning till mötet med centrumanläggningen Selma Lagerlöfs Torg. På fasaden syns de oregelbundet placerade franska balkongerna i det övre planet.

Ett av byggnadens utanpåliggande entrépartier med trapphus. Fasaderna är i gult tegel och överst finns stora fönster.

Skolmatsalens markering i fasaden på den västra gaveln, genom utkragande stora fönsterpartier.

Ursprungligt dörrparti med handtag i mässing och trä.

Den tvärställda sporthallen längst i öster.

Brudbergsskolan

Fastighet: Backa 69:14

Gatuadress: Heidenstams gata 2

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellansta-dieskola efter ritningar av White Arkitektkontor AB. Ritningarna utgår från Skolöverstyrelsens typskola utifrån BASK-projektet, med småskaliga entréer och en central korridor för materialförvaring. År 2005 byggdes samtliga av de mindre, utskjutande entrépartierna till med två grupprum per entré.

Beskrivning

Skolan ligger öppet placerad utmed huvudstråket genom Backa i nord-sydlig riktning. Anläggningen utgörs av en klassrums- och matsalsbyggnad samt en fristående gymnastikbyggnad. Klassrumsbyggnaden är en envåningsbyggnad med plana tak. På långsidorna är ändarna av takets balkar synliga, vilket på gavlarna skapar ett indrag. Detta tillsammans med de till stora delar uppglasade fasaderna ger byggnaden ett luftigt intryck. Fasaderna är klädda med brunmålad liggande panel. På den södra sidan av byggnadens längd finns på vardera långsida tre utskjutande entrépartier med ingång från två håll och påbyggda grupprumsdelar. Samtliga fönster är utbytta och består idag av bruna aluminiumfönster. Entréerna utgörs av glasade blå metalldörrar med överljus.

Gymnastikbyggnaden är i samma utförande som klassrumsbyggnaden, med en lägre del och en högre del för själva gymnastiksalen. Till denna finns ett band av högt sittande fönster på den västra gavelfasaden. Gymnastikdelen är markant högre än övriga byggnader.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Brudbergsskolan är ett välbevarat exempel på det sena 1960-talets användning av typritningar för skolbyggnader, med småskaliga entréer och stort fokus på invändig kommunikation. Anläggningen är välbevarad och har trots tillbyggnader bibehållit sina ursprungliga karaktärsdrag.

Värdebärande delar

Anläggningens övergripande gestaltning med plana tak, synliga balkar, utanpåliggande entréer och dominerande fönsterband hela vägen upp till takfot är tydligt värdebärande delar i den tidstypiska luftiga, enkla gestaltningen som präglade BASK typskola. Gymnastikbyggnadens resning över övriga byggnader är ett miljöskapande inslag i anläggningen.

Mindre känsliga delar

De senare tillkomna grupprummen och andra senare tillkomna byggnadsdelar ingår inte som delar i det utpekade värdet.

Skolan består av två fristående byggnader, den låga klassrumsbyggnaden i bakgrunden och den högre gymnastikbyggnaden närmast i bild. Byggnaderna är samgestaltade.

Ursprungligt glasat dörrparti med överljus.

De till stora delar uppglasade fasaderna bidrar till en luftig karaktär.

De utanpåliggande grupprummen.

Bäckeboholsskolan

Fastighet: Backa 99:6

Gatuadress: Friedländers gata 20

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en lågstadieskola och togs i bruk inför höstterminen 1972. För ritningarna stod White Arkitektkontor AB. Skolan uppfördes som en samlad byggnadskropp med en stor central studiehall med omgärdande studierum. År 1982 kläddes fasaderna in med stenskivor och 1994 byggdes skolan om och fick nuvarande flacka valmade tak. En del av fasadlivet åt norr höjdes också vid detta tillfälle. År 2007 ändrades byggnadens användning från skola till kontor.

Beskrivning

Skolan ligger placerad vid den öppna grönytan innanför de omgärdande grupperna av flerfamiljshus norr om Selma Lagerlöfs torg. Hela anläggningen utgörs av en nästan kvadratisk byggnadskropp med ett flackt valmat tak klätt med korrugerad plåt. Fasaderna är klädda i omålade stenskivor. Runt byggnaden löper smala band av brunmålade aluminiumfönster, varierande högt och lågt placerade. Samtliga fönster och en övervägande del av fönstersättningen är förändrad sedan uppförandet. Detta gäller även byggnadens samtliga dörrar.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Den ursprungliga anläggningen är kraftigt förvanskad med ändrad användning och besitter låga kulturhistoriska värden.

Värdebärande delar

Skolbyggnadens placering i relation till bostäderna utgör en del av stadsdelens planerade grundstruktur.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Den nästintill kvadratiske före detta skolanläggningen med sitt flacka sadeltak.

Runt byggnaden löper smala fönsterband i varierande höjd.

Gunnestorpsskolan

Fastighet: Tuve 46:2

Gatuadress: Grinnekullegatan 254

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellansta-dieskola och togs i bruk till höstterminen 1971. För ritningarna stod HPS Planering AB. Skolan uppfördes som en typskola med mittkorridor och med separata entréer för varje klass. År 1972 byggdes en provisorisk skolpaviljong, denna har sedan blivit kvar. Under 1990-talet ändrades skolans plana tak till flacka valmade sadeltak och tälttak. Även byggnadernas ursprungliga fasader ändrades. Under 2000-talet har en ny skolbyggnad tillkommit på tomtens västra del.

Beskrivning

Skolan ligger placerad vid den öppna grönytan mellan områdets radhus- och flerfamiljshusområden. Den ursprungliga anläggningen består av en klassrumslänga i en våning i öster med två skolgårdar på var sin sida om byggnaden, samt en envåningsbyggnad med kök, matsal och slöjdsalar i söder. Klassrumslängans södra del utgörs av en gymnastikdel som reser sig över övriga byggnader. Den något senare tillkomna paviljongen åt väster är också i en våning med entréer mot den centrala skolgården. Matsalsbyggnaden och gymnastikdelen har flacka tälttak, klassrumsbyggnaderna har flacka valmade sadeltak. Samtliga tak är täckta med svart tegel. Fasaderna är klädda med ljus blåmålad locklistpanel. Samtliga fönster och dörrar är senare tillkomna och sitter djupt i de tilläggsisolerade fasaderna.

Den norra delen av klassrumslängan, inklusive gymnastikdelen, samt dess södra gavel har en särskiljande fönstersättning med högt sittande band av smala fönster.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

De genomgripande förändringar som Gunnestorpsskolan genomgått har kraftigt påverkat möjligheten att förstå skolan som en ursprungligen typisk tidig 1970-talsskola. Det nuvarande värdet utgörs av skolans centrala placering i området,

som åskådliggör de ideal som låg till grund i planeringen av bostadsområdena.

Värdebärande delar

Gymnastikdelens resning över övriga skolbyggnader mot grönområdet i norr har en delvis karaktärsskapande funktion.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Den ursprungliga matsalsbyggnaden med den samtida klassrumslängan till vänster.

Gymnastikdelen reser sig över övriga anläggningen.

Tångenskolan

Fastighet: Tuve 108:4

Gatuadress: Tångenvägen 11

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan, ursprungligen från 1920-talet, byggdes år 1953 ut med en ny klassrums- och matsalsbyggnad efter ritningar av arkitekterna Sven och Bo Wedenmark. Klassrumsbyggnaden uppfördes som en korridorsskola med genomgående korridorer i norr. Den byggdes samman med det äldre skolhuset. På 1960-talet byggdes anläggningen till i etapper med två klassrumslängor och en gymnastikbyggnad.

År 1994 byggdes det tidigare pulpettak med överljusparti mot gården igen på den västra 1960-talslängan. År 2005 byggdes matsalsbyggnaden till åt både norr och söder, och 2008 byggdes den västra längan till med en vinkelställd del.

Beskrivning

Skolan ligger centralt placerad inne i ett bostadsområde. De äldre skolhusen ligger inkorporerade i den norra delen av anläggningen. Anläggningen domineras av 1950-talets byggnader som ligger i fonden av skolgården. De har fasader i gult räfflat tegel. Klassrumsbyggnaden är i två våningar med sadeltak, T-postformade fönster och franska balkonger mot gården i söder. Samtliga fönster på byggnaden är utbytta. Den lägre ursprungliga matsalsbyggnaden är i en våning. På denna del finns de äldre träfönstren bevarade. Den påbyggnad som har gjorts i skärningen mellan matsalsbyggnad och klassrumsbyggnad är ett dominerande inslag från båda håll med sina ljusa fasader i liggande panel och förändrade taklandskap. Klassrumsbyggnaden har fortfarande tak täckta med rött tegel, medan övriga byggnaders tak täcks av modernare mörkare tegel.

Gymnastikbyggnaden ligger i förlängningen av skolans centrala axel, väster om matsalsbyggnaden. Byggnaden har sadeltak med kopparklädda vindskivor, fasader i gult tegel och ett högt liggande band av vita fönster. Gymnastikbyggnadens båda långsidors östra del har fasader klädda i vit liggande panel och en extra fönsterrad.

De båda klassrumslängorna från 1960-talet är placerade som flyglar till 50-talsbyggnaderna, och ramar in skolgården åt väster respektive öster. Den östra längan har plana tak och gulmålad panelfasad. Ett skärmtak löper över byggandens entréer, längs hela långsidan mot skolgården. Den västra längans ursprungliga del har ett gavelparti mot gatan i tegel, långsidans fasader är klädda med liggande panel. Den ursprungliga takformen är tydligt avläsbar då ombyggda delars gavelfasader är täckta med panel. Det förändrade taket bildar ett skärmtak över entréerna mot skolgården. Den tillbyggda delen av längan ligger i norr, i vinkel in mot skolgården.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Tångenskolan utgörs av en inte helt enkelt avläsbar väv av olika tiders skolbyggnader. Klassrumsbyggnaden från 1950-talet bedöms utgöra den modernistiska del av anläggningen som besitter högst kulturhistoriskt värde. Klassrumsbyggnaden är en tidstypisk representant för 50-talets mindre korridorsskolor och en viktig historisk markör, visuellt tydlig och miljöskapande i anläggningen som helhet och för det omgivande bostadsområdet. Övriga byggnaders värde bedöms som relativt lågt.

Observera att värderingen inte innefattar de äldre skolhusen från 1920-talet.

Värdebärande delar

Klassrumsbyggnadens ursprungliga gestaltning mot gården i söder är ett tydligt värdebärande uttryck, med tegeltäckta sadeltak, gult räfflat tegel, fönstersättning och -form samt franska balkonger.

Mindre känsliga delar

Övriga byggnader bedöms som mindre känsliga för förändring.

Korridorsskolan från år 1953 med sin karaktärsskapande fasad mot gården i söder. Byggnaden är på baksidan sammanbyggd med skolhusen från 1920-talet.

Den västra klassrumslängan från 1960-talet med förändrat tak (de vita partierna är senare tillkomna).

Den östra av 1960-talslängorna med skärmtak mot gården.

Den tillbyggda matsalen till höger.

Den fristående gymnastikbyggnaden.

Klarebergsskolan

Fastighet: Kärra 55:6

Gatuadress: Lillekärr norra 193

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 3)

Historik

Skolan uppfördes som en integrerad högsta-dieskola i det nya centrumet i Kärra. Skolans ritningar togs fram av kooperativa Riksbyggen och Stig Henrik Lundgren arkitektkontor år 1977. Året efter invigdes hela centrumanläggningen. Skolan uppfördes utifrån tankarna om en "öppen skola" med stora studiehallar och mindre grupp- och studierum. År 2002 förändrades den interiöra strukturen då studiehallarna byggdes in och de mindre rummen slogs samman till större traditionella klassrum.

Beskrivning

Själva skolanläggningens del av hela centrumet inryms i två byggnader. Den huvudsakliga klassrumsbyggnaden ligger längst norrut i centrumanläggningen och utgörs av en kompakt envåningsbyggnad grupperad kring tre kringbyggda öppna ljusgårdar. Entréer finns mot norr och utgörs av fyra utanpåliggande vindfång med uppglasade kortsidor och band av högt sittande smala fönsterband. Samtliga av entréernas fönster är klargula och i aluminium. Utanför entréerna sträcker sig en fristående taktäckt gång med bågformat plåttak. Bågarna är något större där de leder in till en entré. Ett högre parti rymmandes tekniska utrymmen utgör ett markant inslag över entréerna.

Två glasade passager i klargul metall kopplar samman klassrumsbyggnaden med skolans andra byggnad. Mellan passagerna bildas tre mindre gårdsrum. Skolans andra byggnad inryms tillsammans med stadsdelsbiblioteket. Här finns skolans samlingssal, matsal, kök och personalutrymmen. Skolmatsalen vänder sig mot centrumets centrala, småskaliga gågata. Den är försedd med ett bågformat takparti och fönsterpartier från golv till tak. Samlingssalens utbuktande form är också ett tydligt markerat, om än helt slutet, inslag mot gågatan. Väster om biblioteks- och skolbyggnaden ligger stadsdelens sport- och simhall, som samnyttjas mellan skolan, allmänheten och föreningslivet.

Hela centrumanläggningen utgör en samge-

staltad helhet. Taken är övervägande plana och papptäckta, men särskiljande takformer är plåttäckta. Fasaderna är klädda i brunt tegel och plåttäckta band ovan fönster och dörrar. Skolans fönster är inordnade i långa, smala band med rödbruna aluminiumfönster. De delar av skolan som vetter mot centrumets gågata har en friare fönstersättning, med bruna större partier.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Klarebergsskolan är ett av de tydligaste och mest pedagogiska exemplen i kommunen på en integrerad skola. Tillsammans med det övriga centrumet visar skolan på tiden efter miljonprogrammets idéer om låga och täta centrum med stadsdelens all samhällsservice samlad i en småstadsliknande struktur, och på vilken central plats undervisningen gavs i det som byggdes.

Värdebärande delar

Samgestaltningen med det övriga centrumet genom låga byggnadskroppar med plana tak, fasader i mörkt tegel och plåt samt bågformade takpartier är det centrala uttrycket för skolans värde. Denna gestaltning tar sig tydligast uttryck mot gågatan i söder, där matsalens öppna och

särskiljande karaktär tillsammans med samlings-salens funktionsförmedlande form är viktiga för läsbarheten av anläggningen. Skolans övergripande karaktär med ljusgårdar, mindre rumsbildningar mellan byggnaderna och skolans tydliga entréer med utanpåliggande vindfång mot norr är

värdefulla inslag i anläggningen.

Mindre känsliga delar

På detaljnivå är skolanläggningen trots det höga utpekade värdet relativt tålig för mindre förändringar.

Skolanläggningens fasad mot centrumets gågata, med friare takformer och fönstersättning.

Sporthallen med sina markanta, frilagda bjälkar.

Klassrumsbyggnadens fasad mot norr.

Ett av klassrumsbyggnadens entrépartier mot norr.

En av två glaspassager mellan skolans byggnader.

Backatorpsskolan

Fastighet: Backa 176:2

Gatuadress: Båtmans Kapers gata 5

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellansta-dieskola år 1992, efter ritningar av arkitekt Hans Arvidsson på Flexator flyttbara byggnader. De direkt följande åren och fram till millennieskiftet byggs den första skolbyggnaden ut i flera etapper. Ytterligare byggnader tillkommer också under denna tid. År 2017 byggs den senaste tillbyggnaden på den södra byggnaden.

Beskrivning

Skolan ligger placerad mellan två enklaver av radhusbebyggelse, i den östra delen av Backatorp. Anläggningen utgörs av tre fristående längor. De två norra byggnaderna utgörs av en mindre byggnad samt en större L-formad byggnad, båda med flacka pappklädda sadeltak. De två södra byggnaderna, hopbyggda med en smal passage, bildar tillsammans ett motstående L på tomtens sydöstra hörn. Dessa byggnader har ett brantare, plåttäckt sadeltak. Samtliga byggnader utgörs av sammanfogade moduler som i sammanfogningarna tar upp tomtens nivåskillnader. Fasaderna utgörs på samtliga byggnader av rödmålad lig-gande panel, med ett centralt band över byggnadernas långsidor där partierna mellan fönstren är klädda i ett grått stenskvismaterial. Detta material täcker också fackindelade vertikala listverk över fasaderna. Fönstren utgörs av vita aluminiumfönster och dörrarna är enkla vitmå-lade trädörrar. Den södra byggnadskroppens nordvästra gavel täcks av ett stort uppglasat parti med en framföriggande graderad scen.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Backatorpsskolan har som anläggning ett lågt kulturhistoriskt värde och har inga miljöskapande värden för den omkringliggande radhusbebyggelsen.

Värdebärande delar

Anläggningen är ett tydligt exempel på en modul-byggd skola som byggts ut i etapper efter behov.

Skolan bedöms inte ha några värdebärande delar att ta hänsyn till ur kulturhistoriskt perspektiv.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms som mindre känslig för förändring.

De södra byggnadskropparna med det stora uppglasade gavelpartiet med scen framför.

Skolans byggnader utgörs av sammanfogade moduler.

Helgeredsskolan

Fastighet: Helgered 1:153

Gatuadress: Stenvägen 4

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en lågstadieskola efter ritningar från Bronäs industri AB daterade 1965. Sedan 1995 drivs en föräldrakooperativ förskola i byggnaden. Vid samma tid förändrades skolans tak från ett plant tak till sadeltak. I början av 2000-talet revs också en gymnastikbyggnad.

Beskrivning

Skolan ligger placerad på en stor tomt i slutet av vägen, omgiven av lövskog. Anläggningen utgörs av en före detta klassrumsbyggnad i en våning med plåttäckt sadeltak. Långsidans fasader är klädda i en lockpanel målad i en röd nyans, medan gavelfasaderna är klädda i mörkrött tegel i bottenvåningen med panelklädda gavelrösten övertill. Tre skärmtaksförsedda entréer finns mot skolgården i väster. Här är samtliga fönster och dörrar bytta, och ett antal ramper har tillkommit. På den östra fasaden finns ett band av höga fönsterpartier över hela fasadens längd. Dessa fönster är ursprungliga vitmålade träfönster. På den norra gavelfasaden finns en stor utanpåliggande skorsten i tegel, som går genom takutsprånget.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Helgeredsskolan har genomgått flera förändringar som försvagat skolans ursprungliga karaktär. Den bevarade klassrumsbyggnaden är i viss mån en god representant för 1960-talets byggnation av mindre skolor utanför den tätbebyggda staden, men det kulturhistoriska värdet bedöms vara relativt lågt.

Värdebärande delar

Skillnad i utformning mellan gavlar och långsidor är tillsammans med östfasadens träfönster och den markerade skorstenen karaktäristiska delar för förståelse av skolans ursprung.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Före detta Helgeredsskolans östfasad med bevarad fönstersättning med ursprungliga träfönster.

Den mer förändrade gårdsfasaden mot väster.

Bjurslättsskolan

Fastighet: Kvillebäcken 11:2

Gatuadress: Konvaljegatan 8

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 1)

Historik

Skolan uppfördes som en gemensam folk- och småskola och togs i bruk 1950. Den ursprungliga anläggningen bestod av klassrumsbyggnader, matsal och kök samt vaktmästarbostad. För ritningarna stod arkitekt John Eliasson. Skolan var också försedd med bassäng och rum för karbad. År 1957 uppfördes fyra paviljonger på östra sidan av skolgården och 1964 byggdes ett centralkök och en gymnastikhall mot gångvägen i söder. År 1994 byggdes den västra klassrumsbyggnaden om till "Lundby stadsdelshus" då en ny entrébyggnad mot gården tillkom. År 2007 byggdes en ny förskola i den östra delen och år 2011 revs vaktmästarbostaden och ersattes med ytterligare en förskola mot väster.

Beskrivning

Skolan ligger placerad i det öst-västliga grönstråk som går genom stadsdelen Kvillebäckens flerfamiljshus- och småhusbebyggelse. Den äldre anläggningen utgörs av två rader av hus på den södra respektive norra delen av skolgården. De två senare tillkomna förskolorna skymmer nu stora delar av den ursprungliga skolanläggningen från öster och väster. Den norra raden av byggnader utgörs av tre snedställda, sammanbyggda byggnadskroppar rymmandes klassrum i 2-4 våningar, där mittendelen är högst. Taken är valmade och tegeltäckta sadeltak där byggnadskroppen längst till väster har upphöjda takpartier med fönsterrader till vindsvåningen. Längs dennas söderfasad finns också entrébyggnaden från 1990-talet som har en betydligt friare form och särskiljande putsade fasader. I övrigt är byggnadernas fasader klädda i gult tegel med mönstermurade takfötter och en stor klocka på gårdsfasaden. Över de ursprungliga entréerna finns mindre skärmtak. Den övervägande delen av byggnadernas fönster utgörs av T-postfönster i blåmålad aluminium. Samtliga entréer är på dessa byggnader utbytta.

På södra sidan om gården finns matsal och samlingssal, storkök och gymnastiksal. De två förstnämnda är sammanbyggda och har tegel-

täckta sadeltak och fasader lika klassrumsbyggnaderna. Matsalsbyggnaden i 1-2 våningar har ett markerat gavelparti åt väster med en ursprunglig skärmtaksprydd träport, mönstermurade detaljer och mindre betongglasfönster. Storköket är anpassat till de äldre sammanbyggda byggnaderna men har fasader i tydligt modernare gult tegel. Den sammanbyggda längan bildar en varierande fasad mot skolgården. Fönstersättningen är varierande men med genomgående vita aluminiumfönster. Gymnastikbyggnaden har också fasader i tydligt yngre tegel med markerade mönstermurade taklister. Taket är likt klassrumsbyggnaderna ett valmat sadeltak. Mot söder täcks fasaden av en rad av högt sittande stora fönster.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Anläggningens byggnader från tidigt 1950-tal är trots senare förändringar en typisk "folkhemskatedral" med en monumental prägel och med hög kvalitet i hantverk och material. De senare tillkomna storköks- och gymnastikbyggnaderna är goda exempel på hänsynsfulla tillägg i en karaktärsstark miljö, men bedöms endast besitta understödande funktioner för skolans värde.

Värdebärande delar

Klassrumsbyggnadens variationsrika struktur med monumentala tegelfasader i skiftande byggnadshöjder, mönstermurade detaljer, skärmtaksprydda entréer, fasadklocka och enhetlig fönstersättning är centrala uttryck för det utpekade värdet. Detsamma gäller för matsalsdelens fasader där gavelpartiet har ett särskilt högt värde som entrémotiv. De olika takformerna, konse-

kvent täckta med tegel, är ett karaktärsskapande intryck.

Mindre känsliga delar

Storköks- och gymnastikbyggnaden bedöms vara mindre känsliga för förändring. Senare tillkomna byggnader, byggnadsdelar och utbytta byggnadsdetaljer utgör inte delar av det utpekade värdet.

Den sammanbyggda södra raden av byggnadskroppar, innehållande matsal, samlingssal och storkök.

Den norra klassrumsbyggnaden sedd från skolgården.

Matsalsbyggnadens entréparti med skärmtak, träport och mönstermurade detaljer.

Den norra klassrumslängan sedd från gångvägen i norr. Byggnaden består av tre sammanfogade byggnadskroppar.

Det tillbyggda entrépartiet för "Lundby stadsdelshus".

Gymnastikbyggnaden från år 1964.

Toleredsskolan

Fastighet: Tolered 148:4

Gatuadress: Vinlandsgatan 1

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som folk- och småskola i flera etapper. Den östligaste byggnaden utgjorde den första etappen, uppförd år 1940 efter ritningar av Åke Wahlberg. Samma Wahlberg fick också i uppdrag att rita en större utbyggnad av skolanläggningen, som stod färdig i augusti 1954. Utbyggnaden bestod av två byggnadskomplex på tre sidor om skolgården mot Toleredsgatan i syd-öst. Klassrumsbyggnader i nordväst, köks-, matsals- och samlingssalsbyggnad mot Vinlandsgatan och en specialssalsbyggnad med gymnastik, slöjd och hemkunskap mot Toleredsgatan.

År 1967 byggdes skolan ut ytterligare en gång med en sammanbyggd tvåvåningslänga mot nordväst samt en fristående teknikbyggnad mot berget i norr. För ritningarna stod arkitekt John Eliasson. I och med utbyggnaden inrättades också en skolgård på denna sida av skoltomten. Under årens lopp har samtliga entréer bytts ut och delar av skolans ursprungliga fönster ersatts. Fasadpersienner har också satts upp. Under 2000-talet har ett antal tillfälliga paviljonger placerats intill bägge skolgårdarna.

År 2020 revs specialsalsbyggnaden från år 1954. På dess plats uppfördes vid inventeringstillfället i juni 2021 en större byggnadsvolym för att inrymma skolans högstadium och gymnastiksal.

Beskrivning

Skolan ligger placerad som ett tydligt avslut åt väster av lamellhusbebyggelsen kring Bjurslätts Torg. Norr om skolan tar ett grönt bergsparti vid och i söder finns sedan år 1961 den lilla Toleredskyrkan.

Den äldre 1940-talsdelen av skolan särskiljer sig med fasader i gult tegel och upplevs delvis som en egen enhet. Samtliga övriga byggnader har fasader i rött tegel och tegeltäckta sadeltak med takutsprång. Den stora klassrumsbyggnaden är uppbruten i två förskjutna volymer i tre våningar, som mot söder är sammanbyggda med den vinkelställda matsalsbyggnaden i två våningar

med en köksdel längst i sydöst i endast en våning. Entrédelen i mötet mellan klassrumsbyggnadens två delar har fasader klädda i ljusa ursprungliga kakelplattor. Byggnaderna har en varierad fönstersättning som främst mot söder och väster utgörs av ursprungliga vitmålade träfönster, delvis med fönsterbrädor i ärgad koppar. Mot gården i öster är merparten av fönstren utbytta mot plåtinklädda vita fönster. Runt om anläggningen finns viss särskiljande fönstersättning, bland annat två rader av mindre, rombformade och diagonalt placerade fönster till ett innanför liggande trapphus. Mot gården i öster finns också ett flertal karaktärsskapande fönsteraxlar med något mindre rundade fönster. Samtliga entréer utgörs av sentida, glasade aluminiumportar där en entré har omfattningar i granit. Mot gården i väster är trappan försedd med vitmålade metallräcken i tidstypisk 1950-talsform.

1960-talsutbyggnaden är en tvåvåningsbyggnad som har friare fönstersättning ovanför de tre entréerna mot skolgården, bland annat med fönster med smårutsindeld nederdel. Entrépartierna är indragna i fasaden med mönstermurade omfattningar. Även här utgörs portarna av sentida aluminiumdörrar. Gavelpartiet åt väster har kopparklädd takfot och ett vertikalt fasadfält som är ljust putsat. Mot norr präglas byggnaden av ett kopparklätt burspråk i andra våningen. Teknikbyggnaden har ett plant pappklätt tak med kopparklädda takfötter. Dörrarna under skärmtak är ursprungliga metalldörrar med trähandtag.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Toleredsskolan utgör ett av mycket få exempel i Göteborg på en skola utbyggd under tre på varandra följande årtionden där de tre etappernas byggnader utgör påkostade exempel på vardera tillkomsttids gestaltungsideal. Sammantaget bildar de en till stora delar välbevarad helhet med höga kulturhistoriska värden som åskådliggör flera perioder av Göteborgs skolutbyggnad i mitten av 1900-talet och hur dessa tillfördes varandra. Skolan utgör också en värdefull del av området som helhet, där skolan på ett avläsbart sätt avslutar grannskapsenheten mot väster och fungerar som en tydlig fond för Karl Staaffsgatan. Tillsammans med kyrkan har skolan också tydligt

miljöskapande värden ut mot Björlandavägens öppna gaturum.

Observera att 1940-talsdelen som enskild byggnad inte är värderad i detta projekt.

Värdebärande delar

Samtliga byggnader tillkomna före 1970 är centrala värdebärare på en övergripande samt detaljerad nivå. De öppna vyerna över skolanläggningens olika delar från Björlandavägen i sydväst är tydligt miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Byggnader och byggnadsdetaljer tillkomna efter år 1970 bedöms inte vara en del av det utpekade värdet.

Klassrumsbyggnaden sett från gården i väster med huvudbyggnaden i mitten och matsalsbyggnaden till höger.

Klassrumsbyggnaden sett från mötet med det gröna bergspartiet i norr. Här är fönstersättningen tydligt särskiljande.

Klassrumsbyggnadens två sammanfogade delar sett från gården i öster. Entrépartiets fasad är klädd i ljus kakel.

Skolans matsals- och köksdel ut mot Vinlandsgatan.

Lerlyckeskolan

Fastighet: Tolered 44:8

Gatuadress: Hemmansägaregatan 11

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellanstadie-skola i två etapper i början av 1960-talet. Den prefabricerade lågstadiebyggnaden togs i bruk 1963 och året efter invigdes skolans övriga tre byggnader. Arkitekt John Snis stod för ritningarna för samtliga byggnader. I början av 2000-talet byggdes en fristående förskolebyggnad i skol-tomtens sydöstra hörn och lågstadiebyggnaden byggdes om och till, bland annat med utbyggda entrépartier.

Beskrivning

Skolan ligger placerad på insidan av Tolered's villabebyggelse, med en grön bergshöjd i ryggen. Skolanläggningen utgörs av fyra fristående byggnader. I öster finns den långa lågstadielängan, som består av tre sammanbyggda envåningspaviljonger som följer terrängens skiftningar. Den har flacka pappklädda sadeltak. Fasaden mot öster har ett mer ursprungligt utseende med stora fönsterpartier som når upp till takfoten och underliggande bröstningar klädda med lockpanel. Byggnadens gavlar har röda tegelfasader medan den mer förändrade gårdsfasaden är klädd i stående och liggande panel med en varierad fönstersättning. Denna fasad domineras av de senare tillkomna utbyggnaderna med markanta hörnfönster.

Skolanläggningens övriga tre byggnader är mer tydligt samgestaltade med flacka pappklädda sadeltak, fasader i rött tegel och stora grupper av fönsterrader, med mellanliggande mindre, högt sittande fönster. Partierna ovan fönstren är klädda i vitmålad liggande panel. Klassrumsbyggnaden är en envåningsbyggnad i souterräng mot skolgården i öster. Mellan våningsplanen finns en synlig balk av betong längs hela långsidan. De båda trapphusen markeras av långsmala fönsterpartier över hela våningarnas höjd. De utbyggda entrépartierna i rödmålad panel är senare tillkomna. Gymnastikbyggnaden har mot väster en indragen entré i fasaden. Dess stora fönster mot öster är till stora delar igensatta och de södra gavelpartierna har klätts i ett rött skivmaterial.

Matsalsbyggnaden har ursprungliga kopparklädda skärmtak över entréerna i öster.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

De tre tegelbyggnaderna från 1964 utgör en typisk och till stora delar välbevarad skolanläggning från mitten av 1960-talet med hög kvalitet i gestaltning och material. Lågstadiets paviljongbyggnad bedöms, på grund av genomförda förändringar och representationen av denna byggnadstyp på andra platser i kommunen, å sin sida besitta ett lågt kulturhistoriskt värde.

Värdebärande delar

Den övergripande gestaltningen på de tre tegelbyggnaderna från 1964 med takform, fasadmateriäl och -indelning samt fönstersättning är viktiga bärare av värdet, tillsammans med detaljer i form av ursprungliga skärmtak och gymnastiksalens indragna entré i fasaden.

Mindre känsliga delar

Lågstadiebyggnaden bedöms vara mindre känslig för förändring. Senare tillkomna fasadmateriäl och byggnadsdetaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

Tre av skolans byggnader är tydligt samgestaltade. Matsalsbyggnaden (närmast i bild) och mellanstadiebyggnaden delar bland annat material, fönstersättning och takform.

Matsalsbyggnaden med ursprungliga kopparklädda skärmtak och karaktäristisk fönstersättning.

Den fristående gymnastikbygganden med entré indragen i fasaden och gavel klädd i skivmaterial.

Lågstadiebyggnadens ombyggda fasader mot gården.

Lågstadiebyggnadens mer bibehållna fasader mot öster.

Lundby gymnasium

Fastighet: Rambergsstaden 54:5

Gatuadress: Blackevägen 1

Tidigare skydd: Bevarandeprogram Övrigt (Del 1)

Historik

Skolan uppfördes som samrealskola och invigdes till höstterminen 1956. Arkitekterna Bo Cederlöf och Gustaf Samuelsson ritade skolan som byggdes med lokaler för ett blivande gymnasium, och från år 1966 blev den Lundby gymnasium. Skolan kom att bli känd som "Röda gymnasiet" på grund av sin placering i den utpräglade arbetarstadsdelen. År 1960-62 byggdes en fristående gymnastikbyggnad på skoltomten. I början på 1990-talet byggdes ett flertal fläkttrum på skolans tak. Lundby gymnasium lades ner 1999 och lokalerna har sedan dess rymt flera olika verksamheter. År 2020 gavs ett rivningslov för en stor del av skolan, där endast den nordligaste delen med aula och matsal bevaras. Vid inventeringstillfället pågick förberedelser inför rivning.

Beskrivning

Skolan ligger placerad mellan flerbostadshusen på norra sidan av Hjalmar Brantingsgatan. Skolanläggningen utgörs av tre fristående byggnader. Den stora huvudbyggnaden utgörs av ett kamformat komplex med sex utskjutande byggnadskroppar från en rak central huvudaxel, fyra åt öster och två åt väster (däribland den hexagonalt formade aulan). På den sydöstra delen av skoltomten ligger gymnastiksalen och mellan den och huvudbyggnaden ligger en mindre före detta vaktmästarbostad. Samtliga byggnader har flacka pappklädda tak i olika form och fasader i rött tegel. Huvudbyggnaden är huvudsakligen i två våningar, undantaget en av de västra utskjutande delarna. Fönsterpartierna är vitmålade träfönster (delvis bytta mot aluminiuminklädda träfönster) med varierande indelning på de olika delarna av komplexet. Socklarna är klädda i skiffer. En bred balkong markerar den ursprungliga rektorsexpeditionen på den norra delen och ett plåtinklätt burspråk finns åt väster. Fasaderna utgörs på flera ställen av våningshöga uppglasade partier av träfönster, bland annat till matsalen i den norra delen. Aulan har en tydligt särskiljande form med egna uttryck, bland annat i fasaden indragna högsmla öppningar med betongglas och stora glaspartier som följer takfotens form mot norr. En

glasad gång sammanbinder aulan med den övriga byggnaden.

Gymnastiksalen utgör en högdal omgiven av en lägre "krans" för omklädning med mera. Mot väster och öster har högdelen var sitt band av stora fönsterpartier. Den före detta vaktmästarbostaden är en relativt sluten, enkelt utformad mindre byggnad.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Trots den massiva rivningen av merparten av skolanläggningen utgör de delar som ska bevaras ett ytterst värdefullt och ner på detaljnivå välbevarat exempel på 1950-talets högkvalitativa skolbyggande. De kvarvarande delarna av Lundby gymnasium är en av få bevarade byggnader från 1900-talets andra hälft byggd för gymnasial utbildning i Göteborg.

Värdebärande delar

De kvarvarande delarna av skolan bär som helhet det utpekade värdet, där de olika byggnadskropparna gör det möjligt att förstå den ursprungliga skolans struktur. På detaljnivå är tegelfasaderna, sockelns skifferklädnad, de stora uppglasade par-

tierna med träfönster, balkongen och ursprunglig fönstersättning och fönsterpartier av största vikt.

fläktrum och utanpåliggande brandtrappa, utgör inte en del av det utpekade värdet för de delar som ska bevaras.

Mindre känsliga delar

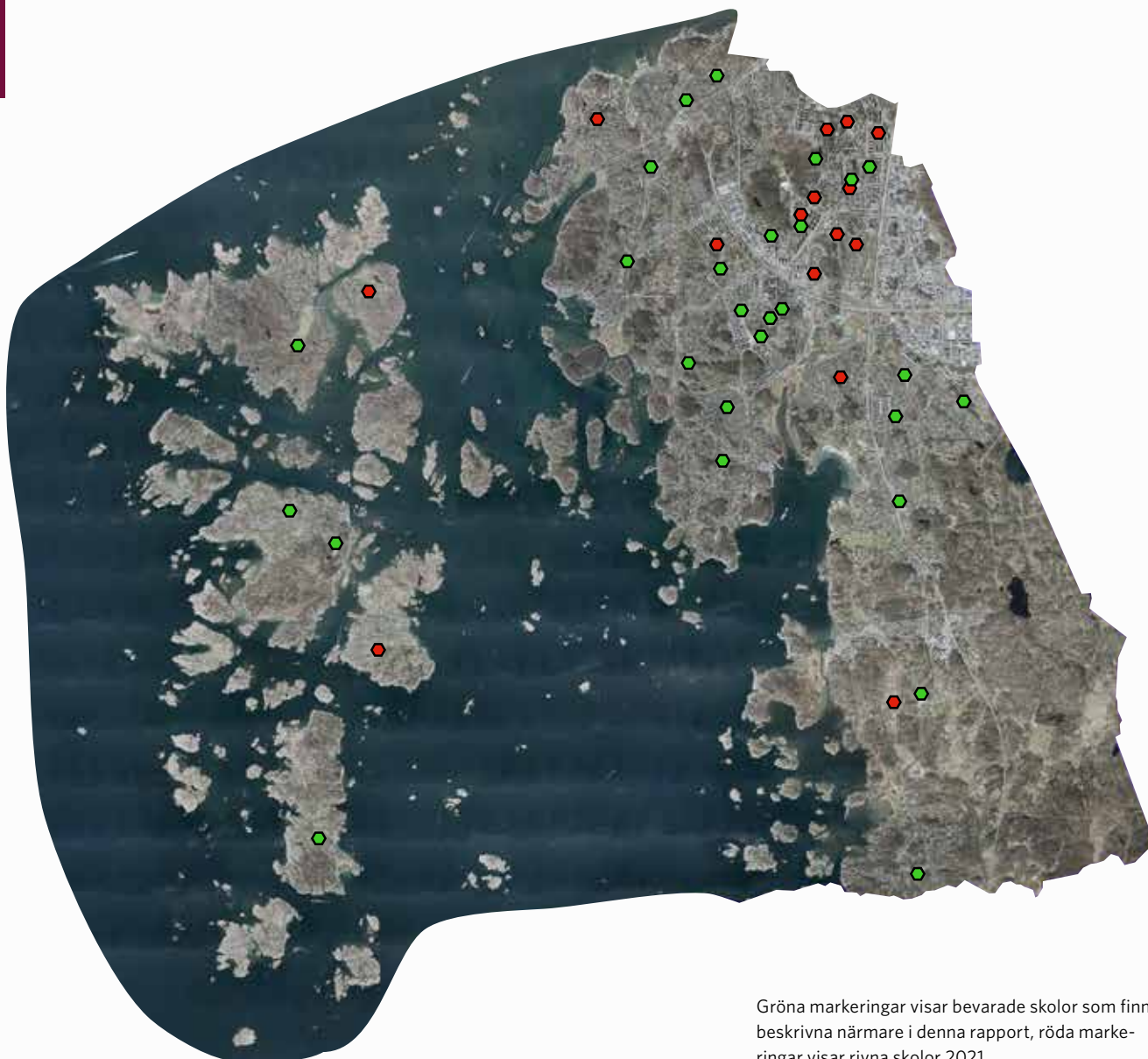
Senare tillkomna byggnadsdelar, såsom påbyggt

Aulan med en egen form, bland annat med stora fönsterpartier som följer takfotens form, är en av de byggnadsdelar som har bevarats från den ursprungliga anläggningen.

Matsalen är tydligt markerad i fasaden med våningshöga träfönster. Balkongen markerar den ursprungliga rektorsexpediti-
onen. Denna byggnadskropp kommer också att bevaras.

Gröna markeringar visar bevarade skolor som finns beskrivna närmare i denna rapport, röda markeringar visar rivna skolor 2021.

Rivna skolor till och med år 2021:

- Asperö skola, byggd 1956
- Donsö skola, byggd 1963-73
- Grevegårdsskolan, byggd 1973
- Nya Långedragsskolan, byggd 1966
- Hults skola, byggd 1985
- Tomtebergsskolan, byggd 1950-tal
- Del av Flatåsskolan, byggd 1966-67
- Kaverösskolan, byggd 1960
- Högsboskolan, byggd 1954
- Skytteskolan, byggd 1965
- Västerhedsskolan, byggd 1964-66
- Järnbrottsskolan, byggd 1957-59
- Björkåsskolan, byggd 1954
- Spinettsskolan, byggd 1964
- Skinteboskolan, byggd 1973

SYDVÄSTRA GÖTEBORG

**Omfattar de tidigare stadsdelarna Västra Göteborg
samt Askim-Frölunda-Högsbo**

Inventerade skolor

Följande skolanläggningar finns beskrivna på
kommande sidor:

- Styrö skola
- Kalvhags skola
- Vrångö skola
- Brännö skola
- Björkhöjdsskolan
- Kannebäcksskolan
- Nya Åkeredsskolan
- Nya Påvelundsskolan
- Fiskebäcksskolan
- Tynneredsskolan
- Ängåsskolan
- Vättedalsskolan
- Önneredsskolan
- Näsetskolan
- Hagenskolan
- Nya Varvets skola
- Trollängsskolan
- Askimskolan
- Ekebäcksskolan/Frölundaskolan
- Slottsbergsskolan
- Flatåsskolan
- Buaskolan
- Kavåsskolan
- Hovåsskolan
- Nygårdsskolan
- Lindåsskolan
- Sisjöskolan

Styrsö skola

Fastighet: Styrsö 102:1

Gatuadress: Brattenskogen 42

Tidigare skydd: -

Historik

Styrsö skola är uppförd som högstadieskola. De äldsta delarna av skolan uppfördes år 1980 efter ritningar av Göteborgs Förorters Arkitektkontor och markgestaltning av Landskapslaget AB, Göteborg. Den ursprungliga skolan bestod av två byggnader, varav en undervisningsbyggnad och en byggnad för gymnastik. Byggnaderna utfördes med panelklädda fasader och sadeltak. År 1999 gjordes en mindre tillbyggnad ritad av Abako arkitektkontor, som tillfogades anläggningen som en separat byggnadsdel med en förbindelsegång. År 2018 gjordes en större om- och tillbyggnad av skolan i samband med att Styrsöskolan blev en F-9-skola. Nu tillkom en ny byggnad för lågstadiet och övriga byggnader byggdes om och till.

Beskrivning

Styrsö skola ligger på en höjd ett stycke sydväst om Bratten. Skolan omges av naturmark med skog och bergknallar. Dagens anläggning består av tre byggnadskroppar, varav den östra har en tillbyggnad från år 1999. Byggnaderna är grupperade kring en asfalterad skolgård. Anläggningen är uppbyggd av panelklädda byggnadskroppar som varierar mellan ett och två våningsplan. Byggnaderna har sadeltak eller pulpettak. Takformer och träfasader målade i svart, grått och vitt håller gestaltningsmässigt samman anläggningen. De två ursprungliga byggnadskropparna är uppförda i ett våningsplan. De senare tillkomna delarna är i två våningar.

Fasaderna genombryts av fönsterpartier i varierande storlek och utformning som genomgående saknar spröjs. För vissa delar, som entréer och samlingsrum, finns stora uppglasade partier. De ursprungliga byggnadslängorna är låga och har regelbundet placerade fönsterrader. Yttertaken är täckta med aluminiumplåt respektive grå eller röda pannor.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningen präglas idag främst av 2000-talets uttryck. Den är uppbyggd av flera adderade byggnadsvolymer med varierade takfall och former samt stor variation i fönsterutformning och placering. De ursprungliga byggnadsdelarna med regelbundna fönsterrader är synliga i anläggningen men inte tydligt framträdande. Anläggningens kulturhistoriska värden bedöms som relativt låga.

Värdebärande delar

Skolan bedöms inte innehålla några värdebärande delar. Den omgivande naturen är miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Skola som helhet bedöms som mindre känslig för förändring.

En av skolanläggningens två ursprungliga byggnadskroppar i en våning med sadeltak. Dessa två byggnadskroppar härrör från när skolan uppfördes i början av 1980-talet.

Skolanläggningen präglas idag av de storskaliga om-, till- och nybyggnationer som genomfördes år 2018. De genomgående panelklädda fasaderna är ett tydligt sammanhållande uttryck.

Kalvhagsskolan

Fastighet: Styrso 2:255

Gatuadress: Styrso Tångenvägen 51

Tidigare skydd: -

Historik

Kalvhagsskolan ligger på den norra delen av Styrso, mellan Tången och Bratten. På platsen har under en längre tid funnits skolbyggnader. År 1965 revs de äldre byggnaderna och ersattes av en ny byggnad för mellanstadium och administration samt en fristående gymnastikbyggnad utifrån ritningar av Bronäs Industri AB. En andra etapp visas på ritningarna, tänkt att innehålla klassrum för lågstadium och en matsals, köks- och slöjdbyggnad. År 1978 skedde denna utbyggnad efter ritningar av Göteborgs förorters arkitektkontor. Några år efter millennieskiftet byggdes delen från 1978 till med en vinkelställd byggnadskropp i sydväst och år 2014 uppfördes en tillfällig paviljong i anslutning till gymnastikbyggnadens södra fasad.

2018 lämnades ett rivningslov för den befintliga skolan och ett bygglov för uppförande av ny skola.

Beskrivning

Dagens skola är en volymmässigt samlad anläggning uppförd i en våning som består av flera paviljongbyggnader som är sammankopplade via smala förbindelselänkar. Den högre gymnastikbyggnaden ligger separat i sydväst. Anläggningen har rödmålade fasader klädda med stående panel och med partier av vita, ospröjsade enluftsfnster och plana eller flacka, pappklädda tak. Vissa fnster är igensatta med en träskiva. Entréerna har vita dörrar, i olika utförande, med skyddande skärmtak i korrugerad plåt. Den äldsta byggnadsdelen ligger i öster och är åt väster sammanbyggd med de senare tillkomna byggnadsdelarna. Huskropparna är orienterade i nord-sydlig riktning med förbindelselänkar i öst-västlig riktning. En innergård bildas mellan byggnadsdelarna. Gårdsmiljön är asfalterad. Den separata gymnastikhallen ligger i sydväst och är tvärställd de övriga byggnaderna. Ett parti med höga fnster som signalerar idrottshallen finns i den norra fasadens övre del. Söder om gymnastiksalen ligger en tillfällig standardiserad paviljong och en fotbollsplan.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolfunktionen har kontinuitet på platsen och är värdefull för den lokalhistoriska berättelsen. Dagens skolanläggning är en till skala och material väl sammanhållen paviljonganläggning från olika delar av 1960- och 70-tal. Skoltypen finns dock tydligare representerad på andra platser i kommunen och den befintliga anläggningens kulturhistoriska värde bedöms vara relativt lågt.

Värdebärande delar

Skolan bedöms inte innehålla några värdebärande delar att beakta. Den äldre, östra paviljongen, bedöms tillsammans med idrottshallen tydligast förmedla skolans historia.

Mindre känsliga delar

Skolan bedöms som helhet vara mindre känslig för förändring.

Den östra paviljongen är idag, tillsammans med gymnastikbyggnaden, skolans äldsta byggnad. Byggnaden utgörs av en typisk, enkel paviljong från 1960-talet, dock senare tillbyggd och förändrad.

En av de enkla entréerna till den äldre, östra paviljongen.

Den etappvisa utbyggnaden av skolan skapar flera skyddade gårdsrum.

Den fristående gymnastikbyggnaden.

Vrångö skola

Fastighet: Vrångö 10:3

Gatuadress: Grållekroksvägen 4

Tidigare skydd: -

Historik

En skola har funnits på platsen under längre tid. År 1952 uppfördes en ny, liten folkskola. Skolan ritades av arkitekten Sven Wedenmark i en traditionellt hållen stil. Fem år senare, år 1957, tillkom en fristående lärarbostad norr om skolan efter ritningar av Göteborgs Förorters Arkitektkontor. År 1993 byggdes skolan ihop med ett nytt allaktivitetshus som innehöll bland annat bakstuga, café, förskola och utrymme för primärvården. Tillbyggnaden omfattade också nya lokaler för skolans ändamål, exempelvis ett hobbyrum och en kombinerad gymnastik- och samlingssal. Allaktivitetshuset ritades av GF Arkitekter. År 2003 målades hela anläggningen om till nuvarande färgsättning i grått och vitt. Den före detta lärarbostaden huserar idag en kristen ungdomsförening.

Beskrivning

Vrångö skola ligger på den sydöstra delen av Vrångö, ett litet stycke från färjeläget. Skolan ligger på relativt flack mark omgiven av bostadsbebyggelse och med en bergknalle i öster. Mot öster ligger den ursprungliga skolbyggnaden, en panelklädd byggnad i 2½ våning med källare. Höga partier med fyrdelade fönster signalerar klassrummens placering i byggnaden åt söder och öster. Fönster till andra lokaler är i mindre utförande. Övervåningens stora fönsterpartier på gavlarna åskådliggör de ursprungliga slöjd- och gymnastikfunktionerna. Norrgaveln har ett ursprungligt fönsterparti med avfasade sidor och en ursprunglig liten entré. Även klassrumsfönstren åt öster och det kvarvarande fönstret åt väster är ursprungliga. Övriga fönster är utbytta. Åt väster och norr är skolan sammanbyggd med allaktivitetshusets byggnadskroppar som tillkom under 1990-talet i en liknande, traditionell och enkel stil i uppbrutna volymer och i samma material som den ursprungliga skolan. Allaktivitetshuset har en större byggnadsvolym i söder i två våningar som speglar den ursprungliga skolan, och lägre byggnadsdelar mellan dessa i norr. Byggnadsvolymer är sammanbyggda så att de bildar en U-form vilket skapar en halvt inramad

innergård åt söder. Hela anläggningen är uppförd med gråmålade, panelklädda fasader, vita detaljer och fönster. Samtliga byggnadsdelarna täcks av sadeltak i olika höjder täckta med rött lertegel.

Den före detta lärarbostaden ligger strax norr om skolan och allaktivitetshuset och har en egen gestaltning. Den utgörs av en vitputsad envåningsbyggnad (ursprungligen panelfasader) med pappklätt sadeltak och en förskjuten byggnadsdel mot gatan i norr. Fönstren är ursprungliga i vitmålat trä, där de större fönsterpartierna är utförda med vädringsluft.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Den ursprungliga skolbyggnaden från år 1952 utgör en framträdande Göteborgsrepresentant för de mindre landsbygdsskolor med kvardröjande traditionell och individuell utformning som fortfarande uppfördes under 1950-talet. De senare tillbyggda delarna har anpassats i utformning och materialval och anläggningen upplevs som väl sammanhållen. Den före detta lärarbostaden utgör trots förändrade fasader och funktion ett viktigt inslag i helhetsmiljön, och är i och med sin

ovanligt sena tillkomsttid en tämligen unik representant för en byggnadstyp vanligtvis förekommande i samband med betydligt äldre folkskolor.

Värdebärande delar

Den östra, ursprungliga byggnadens volym, gestaltning, fönstersättning med bevarade originalfönster samt bevarade entréparti på norrgaveln är tydligt värdebärande för förståelsen av den lilla lantliga folkskola som uppfördes år 1952. Den före

detta lärarbostadens placering och villakarakter med ursprungliga detaljer är viktiga bärare av anläggningens värde som helhetsmiljö.

Mindre känsliga delar

De 1993 utbyggda byggnadsdelarna är välanpassade till den ursprungliga skolan. Byggnadsdelar tillkomna efter 1950-talet och utbytta material ingår dock inte som delar av det utpekade värdet.

Den lilla folkskolebyggnaden från år 1952. De höga korspostfönstren markerar tydligt klassrummens utbredning på fasaden. Altanen och brandtrappan är senare tillkomna.

Det senare tillbyggda Allaktivitetshuset (till höger) är sammanbyggt med den äldre folkskolan.

Den fristående före detta lärarbostaden är tydligt placerad intill skolan men med en egen villagestaltning.

Brännö skola

Fastighet: Brännö 1:199

Gatuadress: Jydeklovan 2

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en integrerad byggnad för skola och daghem under 1990-talets sista år efter ritningar från GF Arkitekter, signerade år 1998. Skolan utformades utifrån en struktur med hemvister runt om en central del med café och samlingssal.

År 2003 byggdes en ny, fristående förskolebyggnad på skoltomten, väster om skolan.

Beskrivning

Brännö skola ligger i den sydöstra kanten av Brännö Gärde, de öppna tidigare odlingsmarkerna på centrala Brännö. Dagens skolmiljö består av skolans H-formade byggnadskropp med en central huvudvolym i två våningar och sidoarmar i vinkel utifrån denna som är uppförda i en våning. Byggnaden är gestaltad med rödfärgade fasader och sadeltak (i huvudvolymen tvådelat). Fasaderna är klädda med träpanel som är växelvis stående och liggande i olika utförande, främst som lockpanel och i anslutning till dörrar och fönster sitter svartfärgade fasta luckor som anspelar på ladugårdsportar. I gavelspetsarna finns på vissa ställen utsågad dekoration som för tankarna till det sena 1800-talets lövsågerier. Huvar i röd plåt täcker ventilationsgaller. Fönster och dörrar är vita respektive gula med tunna karmar, i två lufter som ibland är spröjsade. Taken är klädda med tvåkupigt lertegel. Intill skolan direkt i väster ligger den senare uppförda förskolan. De båda anläggningarna har en gemensam gård, som delvis består av naturmark med bergknallar.

Förskolebyggnaden är uppförd i en våning i vinkel och ansluter väl i sin gestaltning till skolan. Byggnaden har fasader klädda med stående lockpanel i gråfärgad kulör och ockragula, ospröjsade fönster och gula foder. Fasaden har liksom på skolan huvar i plåt som täcker ventilationsgaller, här är de grå. Även taket är som skolans täckt med tvåkupigt lertegel. Anläggningen har som helhet en gestaltning som anspelar på landsbygdens ekonomibyggnader.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolan har en för sin plats och sitt sammanhang tydlig gestaltning som anspelar på landsbygdens traditionella bebyggelse och är välbevarad sedan uppförandet. Denna typ av skolor bedöms dock finnas väl representerad, med högre värderade exempel på andra platser i kommunen.

Värdebärande delar

Trots det låga utpekade värdet bedöms skolans volymindelning, varierande fasaduttryck och kulör vara delvis miljöskapande intill Brännö Gärde.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Skolans H-formade byggnadskropp utgår från den två våningar höga, centrala volymen. Åt norr vänder byggnaden sin höga gavel mot den öppna jordbruksmarken.

Skolans stora svarta fönsterluckor anspelar tydligt på ladugårdsportar

Utsågade dekorationer i gavelspetsarna och varierade panelfält.

H-formen skapar mindre gårdsrums.

Förskolebyggnaden är delvis samgestaltad med skolan.

Nya Åkeredsskolan

Fastighet: Önnared 33:1

Gatuadress: Brungatan 10

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 2 och 3)

Historik

Nya Åkeredsskolan byggdes år 1966 efter ritningar av Stig Henrik Lundgren Arkitektkontor. Skolan ingick i planeringen och utbyggnaden av Åkereds egnahemsområde vid mitten av 1960-talet. I egnahemsområdet ingick kedjehus, radhus, skola och kyrka med en enhetlig gestaltning.

Skolan är uppförd med undervisningslokaler i sammanbyggda enplanslängor som bildar en U-form och en separat, högre idrottshall. Några delar av undervisningslokalerna utfördes prefabricerade medan matsal och gymnastikbyggnaden platsbyggdes. År 1988 byggdes ett separat, litet fritidshem i öster. År 2006 fick skolan ett nytt entréparti.

Beskrivning

Nya Åkeredsskolan ligger på flack mark centralt i området Åkered. Den låga skolanläggningen omges av villabebyggelse. Dagens skolanläggning består av de tre sammanbyggda klassrumslängorna och idrottshallen, grupperade kring en asfalterad gård med fritidshemmet ett stycke längre österut. Den ursprungliga skolan är relativt oförändrad sedan uppförandet och har fasader klädda med gråvit fasadsten i kombination med rödmålad, stående panel. Fasaderna har rader av vita ursprungliga träfönster, i vissa partier med mindre övre ruta. Matsalen har större sammanhängande fönsterpartier. Gymnastikbyggnaden har en högre halldel samt en lägre del innehållande omklädningsrum. Byggnaderna är täckta med pulpettak.

Fritidshemmet är en träbyggnad i en våning.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Nya Åkeredsskolan utgör ett tidstypiskt och pedagogiskt exempel på 1960-talets standardiserade, men också platsspecifikt anpassade, skolanläggningar. Skolans värden upprätthålls också av att den är en viktig del av Åkereds stora,

samplanerade egnahemsområde med en enhetlig och omsorgsfullt utformad bebyggelse.

Värdebärande delar

Skolans hästskeformade grundstruktur och de platsbyggda delarna innehållande matsal och gymnastik utgör tydligt värdebärande delar för förståelsen av den ursprungliga skolanläggningen.

Mindre känsliga delar

Fritidshemmet, den ombyggda entrén samt utbytta byggnadsdetaljer och material utgör inte del av det utpekade värdet.

Nya Åkeredsskolan utgörs av sammanbyggda, låga längor ordnade i en hästskoform. Centralt i hästskon finns den platsbyggda matsalsdelen som tydligt framträder i fasaden.

Klassrumsbyggnadens rader av vitmålade träfönster.

Gymnastikbyggnaden med den lägre omklädningsdelen närmast i bild.

Den utskjutande, platsbyggda matsalen mot gården.

Nya Påvelundsskolan

Fastighet: Önnared 33:1

Gatuadress: Ängkärrsvägen 22

Tidigare skydd: -

Historik

Nya Påvelundsskolan uppfördes som högstadieskola utifrån ritningar signerade av arkitekt Sven Christensson på L. Kvarnström arkitekter år 1968. Matsalsbyggnaden har byggts till åt två håll under 2000-talet och den västra klassrumsbyggnadens entrépartier har förändrats och ett burspråk mot gården har tillkommit. Skolan ansluter i utformning till centrum- och bostadsbebyggelsen i söder.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger strax norr om Påvelunds centrum, utmed ett av stadsdelens huvudstråk. Anläggningen är uppdelad på fyra olika byggnadskroppar, varav två av dem är sammanbyggda. De två klassrumsbyggnaderna, längst i väst och öst i anläggningen, samt gymnastikbyggnaden är uppförda i två våningar med valmade papptäckta sadeltak. Matsalsbyggnaden och gymnastikbyggnadens lågdel (byggd för omklädning och skolvård) är i en våning med plana tak. Matsalsbyggnaden är byggd i souterräng mot öster.

Fasaderna är genomgående klädda med rödbrunt tegel där fönsterpartier i långa band löper längs byggnadernas långsidor. Överliggande balkar i omålad betong följer fönsterbanden. Längs klassrumsbyggnaden i östs västfasad löper en loftgång indragen under takfallet. Denna byggnad och gymnastikbyggnaden har delvis bevarade träfönster, medan övriga byggnaders fönster är utbytta till vitmålade aluminiumfönster. Samtliga av anläggningens portar är utbytta. Gymnastikbyggnadens låga fasad har mot söder klätts in i rödmålade skivor. Matsalsdelens utbyggnad mot gården i söder har kraftigt smalnats av den breda passage med trappor som leder mellan de två klassrumsbyggnaderna. Öppnandet av entréer mot gatan till klassrumsbyggnaden i väster har förändrat anläggningens tydliga orientering mot gården, med en tydligare slutenhet mot gatan.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Nya Påvelundsskolan är ett tydligt exempel på hur det sena 1960-talets allt större skolor anpassades till småhusdominerade stadsdelar i Göteborg med en lekfull behandling av tidens föredragna formelement. Gruppen av hus med valmade sadeltak är viktiga i upplevelsen av skolan som en inkorporerad del av ett större område kring stadsdelens centrum.

Värdebärande delar

De tre högre byggnaderna med sina långa fönsterband med ovanliggande synliga betongbalkar, valmade sadeltak, tegelfasader och funktionsbaserade mindre utskjutande byggnadsdelar uppbär en stor del av det kulturhistoriska värdet. Åt väster är den större klassrumsbyggnaden ett viktigt inslag i gaturummet längs Ängkärrsvägen och åt öster är gymnastikbyggnaden och den östra klassrumsbyggnaden tydliga och viktiga fonder i mötet med den samtida småhusbebyggelsen.

Mindre känsliga delar

Matsalsbyggnaden i norr bedöms vara mindre känslig för förändring. Senare tillkomna delar, material och byggnadsdetaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

Den långsträckt klassrumsbyggnaden utmed Ängkärrsvägen är ett påtagligt inslag i gatubilden utmed huvudvägen genom området. De valmade sadeltaken är tydligt präglande för skolanläggningen.

Den östra klassrumsbyggnaden som delvis har bevarade träfönster.

Mindre utskjutande delar mot gatan i väster.

Valmade sadeltak binder samman skolan med centrumet.

Gymnastikbyggnaden med sin rad av högt sittande fönster.

Fiskebäcksskolan

Fastighet: Fiskebäck 16:1

Gatuadress: Norra Fiskebäcksvägen 296

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en tvåparallellig låg- och mellanstadieskola och togs i bruk till vårterminen 1974. John Snis arkitektkontor AB stod för ritningarna. Skolan planerades som en "öppen skola" av så kallad GASK-typ och försågs med stora öppna i studieytor för de bägge stadierna. I början av 1990-talet byggdes skolans tak om till ett valmat sadeltak, då också den ursprungliga ljusgården byggdes igen, och samtliga fönster byttes. Under 2000-talet har skolan byggts till i flera omgångar, med två större vinkelställda utbyggnader i öster, en mindre utbyggnad i söder samt med utanpåliggande grupprum på den ursprungliga skolans långsidor.

Beskrivning

Skolan ligger placerad omgiven av radhusbebyggelse, på den västra sidan av huvudvägen genom Fiskebäck. Den ursprungliga skolbyggnaden utgörs av en samlad rektangulär byggnadskropp. Den har senare tillkomna flacka, valmade och plåttäckta sadeltak med två lanterniner över gymnastiksalen och den tidigare öppna ljusgården. Fasaderna är klädda i röd lockpanel med en överdel klädd i gult skivmaterial. Ett antal mindre utbyggnader finns på tre av fyra av den ursprungliga skolans sidor. Dessa har röda panelfasader, med partier i ljusa skivmaterial. Ett antal bibe-hållna entrépartier med skärmtak försedda med sidospaljéer finns bevarade. Fönstren utgörs av blåmålade aluminiumfönster. Samtliga portar är utbytta. I byggnadens sydvästra hörn finns en hög skorsten.

De två större utbyggnaderna mot öster är i en respektive två våningar och har sadeltak och fasader av rödmålad locklistpanel. Fönstren är smala och horisontellt präglade. Tvåvåningslängan är sammankopplad med den äldre byggnadskroppen genom ett till stora delar uppglasat parti.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Exteriört har ett flertal om- och tillbyggnader kraftigt försvagat läsbarheten och förståelsen av den ursprungliga skolanläggningen. Nuvarande anläggnings kulturhistoriska värden bedöms som relativt låga.

Värdebärande delar

Skolan som helhet bedöms inte besitta några värdebärande delar. Den höga skorstenen och de bevarade entrépartierna med spaljéer är karaktärsskapande för den äldre skolbyggnaden.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen bedöms som mindre känslig för förändring.

Den ursprungliga långsträckt skolbyggnaden i en våning med påbyggda byggnadskroppar och en markant lanternin över den tidigare öppna ljusgården. I bakgrunden anas den karaktärsskapande höga skorstenen.

Ett av den ursprungliga skolbyggnadens bevarade entrépartier med skärmtak "uppburet" av spaljéer i rödmålat trä. Entréporten är utbytt mot en standardiserad aluminiumdörr med sido- och överljus.

Björkhöjdsskolan

Fastighet: Tynnered 34:5

Gatuadress: Trollbärsvägen 18

Tidigare skydd: -

Historik

Björkhöjdsskolan uppfördes år 1970 som låg- och mellanstadieskola efter ritningar av HPS planering, Torsten Hansson och P Persson. Skolan planerades som en "öppen skola" av så kallad GASK-typ och försågs med stora öppna studieytor för de bägge stadierna. Den ursprungliga skolan bestod av två rektangulära, låga byggnadskroppar med panelklädda fasader. År 1994 gjordes byggnaderna om till kontor, vilket de används som idag.

Beskrivning

Före detta Björkhöjdsskolan ligger i Tynnered och omges av bostadsområden. I söder angränsar ett område med flerbostadshus och på övriga sidor villabebyggelse. Ett stycke österut ligger Smyckeparken omgiven av flerbostadshus.

Dagens anläggning består av de båda ursprungliga skolbyggnaderna; en rektangulär envåningsbyggnad som ursprungligen innehöll klassrummen och parallellt med denna en mindre, rektangulär byggnad som ursprungligen innehöll övriga funktioner som slöjd, matsal och gymnastiksal. Gymnastiksalsdelen är högre än resten av byggnaden som i övrigt är uppförd i en våning.

Byggnaderna har en enkel utformning med fasader klädda med rödmålad, stående lockpanel och vita, långsmala enluftsfinster i fönsterband. Entrépartierna är förändrade. Fasaden avslutas upptill av en bred list av vitmålat skivmaterial. Byggnaderna har flacka, pappklädda tak.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

De båda ursprungliga skolbyggnaderna har förändrats med bland annat utbytta entréer vilket tillsammans med den ändrade användningen har försvagat läsbarheten av den ursprungliga anläggningen. Skoltypen finns tydligare representerad på andra platser i kommunen. Före detta

Björkhöjdsskolans kulturhistoriska värde bedöms vara relativt lågt.

Värdebärande delar

Skolan bedöms inte innehålla några värdebärande delar att beakta. Den övergripande gestaltningen förmedlar anläggningens historia som skola.

Mindre känsliga delar

Skolan bedöms som helhet vara mindre känslig för förändring.

De två parallellställda, rektangulära byggnaderna utgör den före detta skolanläggningen. Sedan år 1994 används lokalerna som kontor.

Även om skolan idag inte används för undervisning så förmedlar den övergripande gestaltningen anläggningens historia. Den före detta gymnastiksalen är till exempel tydligt avläsbar.

Kannebäcksskolan

Fastighet: Önnared 47:1

Gatuadress: Bronsåldersgatan 82

Tidigare skydd: -

Historik

De äldsta delarna av Kannebäcksskolan uppfördes som låg- och mellanstadieskola av Göteborgs Allmänna Skolstyrelse år 1965 efter ritningar av arkitekt Johan Tuvert. Den ursprungliga skolan bestod av tre byggnader i rött tegel och fem provisoriska paviljonger i trä. De tre tegelbyggnaderna bestod av en kam-formad byggnadskropp med undervisningslokaler och separata byggnader för matsal/slöjd respektive idrottshall. År 1974 uppfördes en liten träbyggnad i söder som fritidshem. År 1985 uppfördes en byggnad för vårdcentral strax söder om skolbyggnaderna.

År 1995 gjordes några förändringar av undervisningsbyggnadens entréer och skärmtak. År 2001-2003 tillkom en ny, stor skolbyggnad öster om den befintliga skolanläggningen ritad av Kruse Dahrén Arkitekter och flyglar byggdes mot väster i den kamformade undervisningsbyggnaden.

Beskrivning

Kannebäcksskolan ligger på en bergssluttning nära Opaltorget's spårvagnshållplats. Skolanläggningen är topografiskt inpassad genom att flera av byggnaderna är uppförda i souterräng. Omgivningarna är mot norr och öster skogsbevuxna. Dagens skolanläggning består av den ursprungliga skolbebyggelsen uppförd i rött tegel bestående av matsalsbyggnad i en våning, de kamformade undervisningslokalerna i 1-2 våningar i souterräng och den högre idrottshallen belägen i en sluttning. Därutöver den år 2001 tillkomna, större skolbyggnaden belägen i öster byggd i två våningar.

De ursprungliga byggnaderna är uppförda med röda tegelfasader som bryts upp av partier med vita, långsmala tvådelade fönster, ofta i sammanhängande rader. Byggnaderna har flacka sadeltak täckta med svarta betongpannor. Takfot och rännor är i röd och brun plåt, på sina ställen finns dock bevarad ursprunglig kopparplåt kvar. Mellan undervisningsbyggnadens utstickande armar bildas intima, halvöppna gårdar.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

De ursprungliga delarna av skolan har en tidstypisk uppbyggnad med funktionsseparerade byggnader och undervisningslokaler i en karaktäristisk kamform i souterräng. De utgör högkvalitativa exempel på 1960-talets platsspecifika skolbyggande med välbevarade ursprungliga karaktärsdrag.

Värdebärande delar

De ursprungliga, småskaliga separata skolbyggnaderna för matsal/slöjd, undervisning och gymnastik är viktiga värdebärare för förståelsen av den ursprungliga skolanläggningen.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnader och byggnadsdelar samt utbytta byggnadsdetaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

Den ursprungliga klassrumsbyggnaden utgörs av en tydlig kamstruktur, med utskjutande byggnadskroppar mot nordost. Sedan tidigt 2000-tal finns utskjutande byggnadskroppar även på den sydvästra delen av byggnaden.

Klassrumsbyggnadens souterängvåning mot sydväst.

Matsalsbyggnadens gavelparti med sitt burspråk.

Den fristående gymnastikbyggnaden på en höjd.

Tynneredsskolan

Fastighet: Järnbrott 164:24

Gatuadress: Safirgatan 14

Tidigare skydd: -

Historik

Tynneredsskolan och Ängåsskolan byggdes samtidigt och uppfördes som högstadium (Tynneredsskolan) respektive låg- och mellanstadium (Ängåsskolan) ritade av WAAB Whites arkitekt Lars- Gunnar Jönsson. Skolorna invigdes år 1969 och ingick i områdets övergripande planering. Skolverksamheternas medskapande av nya skolmiljöer var en tendens under det sena 60-talet, delvis som svar på den kritik som väckts mot skolornas utemiljöer, brist på uppehållsrum och en torftig och färglös inredning. Tynneredsskolan planerades utifrån detta i ett samarbete mellan pedagoger, elever och planerare.

Under 1980-talet byttes Tynneredsskolans fönster ut mot aluminiumfönster. År 1994 gjordes förändringar i skolans planlösning. År 2017 tillkom en grupp med tillfälliga skolpaviljonger mellan de bägge skolorna.

Beskrivning

Tynneredsskolan är högt belägen uppe på berget i Tynnered söder om Briljantgatan. Ängåsskolan ligger ett stycke österut på flackare mark.

Tynneredsskolan är utförd som en kvadratisk, sammanhållen anläggning med utåt slutna fasader. Byggnaden ligger i sluttande terräng och är uppförd i suterräng med 1-2 våningsplan. En öppen portik leder in till skolgården från parkeringen i väster. Planformen är uppbyggd enligt en kamstruktur med längsgående korridorer och tvärgående klassrumsmoduler, där det bildas mindre gårdar mellan klassrummen. Byggnaden har flacka valmade sadeltak täckta med svart papp och röda tegelfasader med sammanhängande band och grupper av vita fönster med omkringliggande partier täckta med vitt skivmaterial. I vissa partier finns äldre, brunmålade träfönster. Franska balkonger bryter av fasaderna i det övre planet. Samtliga av anläggningens portar är utbytta.

Den skyddade gården har en intim, småskalig prägel. Gården är en naturpräglad tomt med

berg i dagen och uppvuxna träd. Den rymmer också låga murar i betong, i några partier med konstutsmyckning i form av mosaik och i ett parti finns en murad amfiteater. En trappa leder ner till flackare mark i öster där Ängåsskolan ligger.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Tynneredsskolan är trots mindre förändringar i material en mycket tydlig och värdefull representant för det sena 1960-talets vilja och försök att skapa en bättre och trevligare skola att vistas i genom bland annat genom medskapandeprocesser. Tynneredsskolan utgör ett finstämt exempel på tidens anpassning till, och användning av terrängen. Detta vid en tid då Göteborgs stadsutvidgning behövde ta sig an de bergigare partierna i stor skala.

Värdebärande delar

De båda skolornas struktur med låga volymer i kamformade planer, fasader i rött tegel och vita fönsterband är viktiga värdebärare för upplevelsen av samgestaltning. Dessa karaktärsdrag är också tydligt samgestaltade med omgivande bo-

stadsbebyggelse från samma tid. Tynneredsskolans yttre slutenhet, terränganpassade byggnadskroppar och den naturpräglade, skyddade inre gården är centrala uttryck för förståelsen av den platsspecifika grundtanken. Låga murar, amfiteatern och konstutsmyckningar är värdefulla spår från skolans tillkomsthistoria. Portiken och huvud-

entrén i väster bär en tydlig ursprunglig karaktär med panelklädda partier och gjutna betongpelare.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna material och byggnadsdelar utgör inte en del av det utpekade värdet.

Tynneredsskolan ligger placerad på en markant höjd i landskapet. Från utsidan består skolan av en relativt sluten kvadrat som följer terrängens skiftningar. Skolgården på insidan ligger skyddad från väder och vind.

Mot gården blir kamstrukturen tydlig med byggnadskroppar som löper ut från huvudbyggnaden i norr och söder.

Skolans västra sida med den öppna portiken.

Ängåsskolan

Fastighet: Järnbrott 164:24

Gatuadress: Korsåsliden 31

Tidigare skydd: -

Historik

Tynneredsskolan och Ängåsskolan byggdes samtidigt och uppfördes som högstadium (Tynneredsskolan) respektive låg- och mellanstadium (Ängåsskolan) ritade av WAAB Whites arkitekt Lars- Gunnar Jönsson. Skolorna invigdes år 1969 och ingick i Tynnereds övergripande planering. Skolverksamheternas medskapande av nya skolmiljöer var en tendens under det sena 60-talet, delvis som svar på den kritik som väckts mot skolornas utemiljöer, brist på uppehållsrum och en torftig och färglös inredning. Både Tynneredsskolan och Ängåsskolan planerades utifrån dessa tankar i ett samarbete mellan pedagoger, elever och planerare.

År 1985 ändrades Ängåsskolans fasader med bland annat nya tegelbröstningar. År 1994 gjordes förändringar i planlösningen. År 2007 byggdes några nya entrépartier på skolan och år 2017 tillkom en grupp med tillfälliga skolpaviljonger i söder.

Beskrivning

Ängåsskolan ligger ett stycke nordöst om Tynneredsskolan på flack mark med omgivande naturpartier i norr och söder samt kringliggande flerbostadshus i öster och väster. Mot söder är sedan 2017 ett antal paviljonger placerade.

Skolan är uppförd i en våning med fasader i rött tegel som bryts upp av vita fönsterpartier. Anläggningen består av två byggnadsvolymer, den ena en kamformad struktur och den andra en rektangulär byggnadslänga. Den kamformade byggnadskroppen har längsgående korridorer och tvärgående klassrumsmoduler, där det bildas mindre gårdsrum mellan klassrummen med mur- och skärmtaksavgränsade öppningar mot söder. Byggnaderna har flacka tak täckta med svart papp och röda tegelfasader med sammanhängande band och grupper av vita fönster med panelklädda mellanliggande fasadpartier. Flera fönsterpartier omges också av omålade plåtpartier som sträcker sig upp till takfoten. Delar av fönster- och dörrpartier är utbytta men flera av

de indragna entréerna, både mot gårdsrummen i söder och mot huvudentréerna mot norr, har bevarade träfönster och portar samt korrugerad eternit i undertaken.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Ängåsskolan och Tynneredsskolan är samgestaltade i struktur och arkitektoniskt uttryck, men de två lägre stadierna är tydligt särskilda från högstadiet med en småskaligare prägel och sin lättillgängliga placering på flack mark nära bostadsbebyggelsen. Trots mindre förändringar är Ängåsskolan en tydlig och värdefull representant för det sena 1960-talets vilja och försök att skapa en bättre skola att vistas i genom bland annat genom medskapandeprocesser.

Värdebärande delar

Skolans struktur med låga volymer i kamformade planer, fasader i rött tegel och vita fönsterband är viktiga värdebärare för upplevelsen av samgestaltning med Tynneredsskolan och med bostadsområdet. Ängåsskolans småskaliga bebyggelse är anpassad till lägstadiet och kamformens

skyddade gårdsrum är centrala uttryck för förståelsen av den platsspecifika grundtanken. Gårdsrummen och de låga, inramande tegelmurarna, skärmtaken, fönsterbanden utmed fasaderna och de bevarade entrépartierna är värdefulla delar i skolans ursprungliga gestaltning.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna material och byggnadsdelar utgör inte en del av det utpekade värdet. Byggnadslängan i norr bedöms vara mindre känslig för förändring.

Ångåsskolan är en småskalig anläggning anpassad för låg- och mellanstadiet, placerad på flack mark till skillnad från den samplanerade och -gestaltade Tynneredsskolan. Kamformen skapar mot söder fyra gavelpartier med mellanliggande murar och skärmtak.

Ett av de bibehållna i fasaden indragna entrépartierna med dörr- och fönsterpartier i trä.

Innanför de låga tegelmurarna och skärmtaket bildas tre små, skyddade gårdsrum.

Vättnedalsskolan

Fastighet: Tynnered 9:2

Gatuadress: Smaragdgatan 28

Tidigare skydd: -

Historik

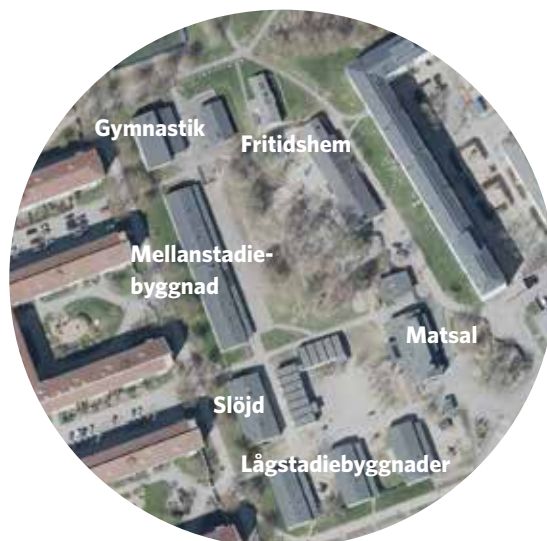
Vättnedalsskolan uppfördes år 1968-69 efter ritningar av arkitekt John Snis och markgestaltning av trädgårdsarkitekt Carl-Wilhelm Sundin. Skolan är uppförd som låg- och mellanstadieskola och ingick i planeringen av stadsdelen på 1960-talet. Den ursprungliga skolan bestod av 7 fristående, låga byggnader uppförda med fasader i gult tegel grupperade kring en rektangulär gård.

År 1972 respektive år 1979-80 uppfördes två byggnader för fritidshem. År 1990 gjordes en liten förändring av skolanläggningens takfot där hängrännor flyttades ut. År 2006 gjordes en liten tillbyggnad av gymnastiksalen och 2017 uppfördes tillfälliga skolpaviljonger på gården.

Beskrivning

Vättnedalsskolan ligger centralt i Tynnered och omges av bostadsområden med flerbostadshus. Strax österut ligger Briljantgatans spårvagnshållplats. Skolan ligger på svagt kuperad mark och är en liten anläggning med fristående, mindre byggnader uppförda i en våning, bortsett från gymnastiksalen som är högre. Byggnaderna är uppförda med fasader i gult tegel och flacka, pappklädda sadeltak och grupperade runt en rektangulär gård. Vid entrén återfinns matsalsbyggnaden som har ett uppbyggt, särskiljande, parti för överljus. Tre små, parallella byggnader uppförda för lågstadiet ligger i söder och norr om dessa en byggnad uppförd för slöjd och en längre byggnadslänga för mellanstadiet samt den fristående gymnastikhallen. Byggnaderna har fönsterband med vita aluminiumfönster med regelbundet varierande fönsterstorlekar. I vissa finns fönsterpartier i kombination med vit- eller brunmålad träpanel eller ett överliggande fält i brunt skivmaterial. Över entréerna finns skärmtak. Gymnastikhallen har en karaktäristisk, högre halldel och en lägre omklädningsdel och brunmålad panel på gavelröset. I markgestaltningen finns bland annat träd och konstverk.

I nordöst på tomten finns fritidshemsbyggnaden uppförd i vitt trä i en våning på en sparad bergkulle.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Vättnedalsskolan är som helhet en välbevarad och tydlig representant för 1960-talets mindre paviljongskolor med en bevarad grundstruktur av byggnader inordnade efter funktion kring den gemensamma gården och med en för tiden hög nivå i gestaltningen präglad av det gula teglet. Skolan utgör en av Göteborgs mest uttrycksfulla paviljongskolor.

Värdebärande delar

Den funktionsuppdelade grundstrukturen på små, låga byggnader med gult tegel och flacka pappklädda sadeltak runt en öppen inre gård utgör som helhet en kraftigt värdebärande struktur. Konstverk och markgestaltning är miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Gårdens paviljongbyggnader från 2017 och fritidshemsbyggnaderna bedöms vara mindre känsliga för förändring. Senare tillkomna material och byggnadsdelar utgör inte en del av det utpekade värdet.

**Läs mer om
Vättnedalsskolans
interiörer på sidan
216-217!**

Vättnedalsskolan präglas tydligt av den totala funktionsuppdelning som finns mellan olika byggnader. Ut mot spårvägen i söder ligger de tre lågstadiebyggnaderna med separata klassrumsentréer på rad.

Matsalsbyggnaden med sin särskiljande takform som ger överljus till matsalen.

Skoltomten präglas i delar av sparade bergsknallar och grönska. I bakgrunden slöjd- samt mellanstadiebyggnaden.

Gymnastikbyggnaden med en karaktäristisk högdal.

Slöjd- samt mellanstadiebyggnaderna på rad.

Önneredsskolan

Fastighet: Önnered 65:2

Gatuadress: Juteskärgatan 3

Tidigare skydd: -

Historik

Önneredsskolan uppfördes år 1979-80 efter ritningar av Johan Tuvert arkitektkontor. Skolan bestod av en samlad byggnadskropp i en våning innehållande samtliga funktioner, inklusive en högre del för gymnastiksal och med inre atriumgårdar. Skolan har genomgått mindre förändringar, bland annat skedde en utbyggnad av matsal och kök år 2011. 2018 gjordes mindre tillbyggnader för förråd i anslutning till gymnastiksalen.

Beskrivning

Önneredsskolan ligger på flack mark omgiven av bostadsområden i Önnered. Dagens skolanläggning består av den ursprungliga, samlade skolbyggnaden i främst en våning samt tre separata paviljongbyggnader i nordöst och söder.

Skolan har flacka sadeltak klädda med röd papp och fasader som är klädda med gult tegel i de nedre delarna och utskjutande takfötter klädda med mörkgrön, liggande träpanel över dessa. Även gavelrösten och partier ovan fönstren är panelklädda. I fasaderna sitter rader med brunmålade fönster, i vissa partier med mindre övre ruta. Även entrépartierna har brunmålade dörr- och fönsterpartier. Centralt i anläggningen finns tre helt kringbyggda, öppna atriumgårdar med planteringar som skapar ljusinsläpp och bryter upp den massiva volymen.

Huvudentrén vetter mot norr och här ligger också den tillbyggda skolmatsalen med en vitputsad utbyggnad. I öster återfinns den högre byggnadsdelen innehållande idrottshall.

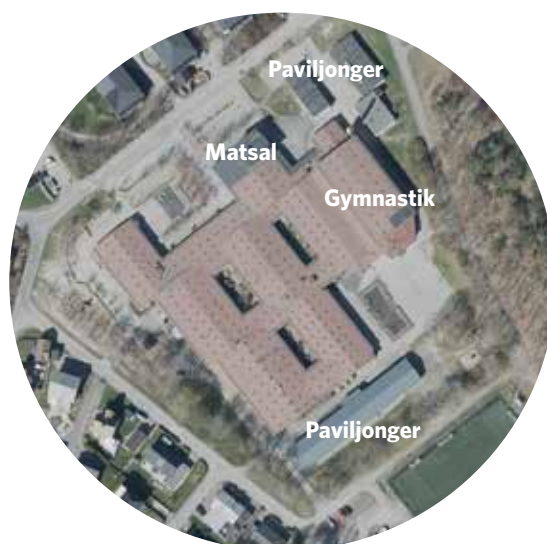
De tre paviljongbyggnaderna är uppförda med panelklädda fasader i grått och vitt.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Önneredsskolans stora, samlade volym är ett mycket tydligt exempel på 1970-talets stora, vidsträckta skolor i huvudsakligen en våning. De

genomgående slitstarka materialen och de bevarade atriumgårdarna är tidstypiska och signifikanta för denna typ av skolanläggningar.

Värdebärande delar

Grundstrukturen med en låg, samlad byggnadskropp med inre atriumgårdar utgör den centrala värdebäraren för den ursprungliga anläggningen.

Mindre känsliga delar

De fristående paviljongerna bedöms vara mindre känsliga för förändring. Senare tillkomna tillbyggnader utgör inte en del av det utpekade värdet.

**Läs mer om dialoger med
elever och lärare på
Önneredsskolan
på sidan 242-246!**

Önnaredsskolan utgör ett mycker konsekvent genomfört exempel på de stora skolanläggningar som det byggdes ett antal av i slutet på 1970-talet. De präglas av den låga skalan, vidsträcktheten och rörelsestråk förlagda inuti skolan.

Skolan är vidsträckt och består av en enda stor, samlad volym. Takfallen skapar dock variation.

Den ursprungliga skolanläggningen har en genomgående gestaltning typisk för skiftet mellan 1970- och 80-tal.

Den på 2000-talet utbyggda matsalsdelen.

Gymnastiksalen i skolans nordöstra hörn.

Näsetskolan

Fastighet: Näset 44:1

Gatuadress: Norra Breviksvägen 15

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en lågstadieskola efter ritningar av John Snis arkitektkontor AB, daterade 1975. Under 1990-talet byggdes anläggningen till med flera provisoriska fristående paviljonger, varav en finns kvar idag. Åren efter millennieskiftet skedde en större tillbyggnad av skolan i väster.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger centralt placerad i stadsdelen, i en sluttning ner mot en idrotts- och lekplats. Den ursprungliga skolbyggnaden utgörs av en rektangulär byggnadskropp i 1-2 våningar i souterräng mot norr. Byggnaden har plana papptäckta tak, fasader med lockpanel och lig-gande panel ovan fönstren, samt vita partier kring fönstren. Souterrängvåningens fasader består till delar av synliga bärande element i obehandlad betong. Byggnadens fönster utgörs av vitmålade träfönster i grupper. Entréer utgörs av ursprungliga portar med handtag i trä och koppar. Dessa är mot söder indragna i fasaden och mot norr försedda med skärmtak. I byggnadens sydvästra hörn har en modern mindre påbyggnad skett.

Den kvarvarande paviljongen från 1990-talet, öster om ursprunglig skolbyggnad, är en standardiserad modulbyggnad med tydligt tillfällig karaktär. Den permanent tillbyggda delen i väster är väl avläsbar som ett sentida tillskott.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Den ursprungliga skolbyggnaden är ett tidstypiskt exempel på de enkla mindre skolor som byggdes under sent 1960-tal och tidigt 70-tal runt om i Göteborg. Den tydliga visuella samhörigheten med radhusbebyggelsen nedanför skolan ger den äldre skolbyggnaden ett visst miljöskapande värde. Tillbyggnadernas påverkan på upplevelsen av helhetsmiljön gör dock att bedömningen är att denna typ av skolbyggnader finns tydligare representerade på andra platser i kommunen.

Värdebärande delar

Den ursprungliga skolbyggnadens enkla form och fasaduppgbyggnad med bevarade detaljer i fönster och portar är bärande för förståelsen av den ursprungliga skolanläggningen.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Den låga ursprungliga skolbyggnaden med tillbyggnaden från tidigt 2000-tal till vänster..

Bevarat entréparti med skärmtak mot norr.

Hagenskolan

Fastighet: Älvsborg 315:1

Gatuadress: Hagens kapellväg 1

Tidigare skydd: -

Historik

Skolbyggnaden, som innehöll matsal och gymnastiksal, uppfördes efter ritningar framtagna av Lund och Valentin arkitekter AB, daterade 1982. Under 2010-talet byggdes skolbyggnaden till i vinkel i öster. Denna del ersatte en provisorisk paviljong som tidigare stod på platsen.

Beskrivning

Skolbyggnaden från 1980-talet kompletterade Hagens äldre skolmiljö från 1910-talet. Intill skolan ligger Hagens kapell och prästgård som tillkom strax efter skolan. Den kompletterande byggnaden är placerad söder om de äldre skolbyggnaderna, direkt intill prästgården som idag rymmer en förskola.

80-talsbyggnaden utgörs av en envåningslänga med en våningen högre gymnastiksal. Taket utgörs i huvudsak av ett flackt pappklätt sadeltak, medan gymnastiksalen har ett pulpettak vilket skapar ett överljusparti mot skolgården i nordväst. Fasaderna är klädda i gråmålad lockpanel med partier av liggande panel målad i samma kulör. Byggnadens fönster är vita aluminiumfönster och entréerna utgörs av röda metalldörrar med sido- och överljus.

I öster är gymnastiksalen sammanbyggd med en senare tillkommen tvåvåningsbyggnad.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

1980-talets komplettering av Hagenskolan har som enskild byggnad ett lågt kulturhistoriskt värde och utgör inget värdeskapande tillägg i den sedan tidigare utpekade miljön med kyrka, skolbyggnader och prästgård från tidigt 1900-tal.

Observera att 1910-talets skolbyggnader i norr inte är värderade i detta projekt.

Värdebärande delar

Byggnaden innefattar inga värdebärande delar.

Vid förändring behöver hänsyn dock tas till miljön som helhet.

Mindre känsliga delar

Skolbyggnaden från 1980-talet är som helhet mindre känslig för förändring.

1980-talsskolbyggnadens fasad mot gården i nordväst. Byggnaden uppfördes som ett tillägg till en äldre skolmiljö.

Gymnastikdelen med Hagens kapell i bakgrunden.

Nya Varvets skola

Fastighet: Nya Varvet 2:6

Gatuadress: Finnjollegatan 1

Tidigare skydd: -

Historik

Nya Varvets låg- och mellanstadieskola uppfördes år 1993 efter ritningar av Abako Arkitekter, markgestaltning av Klas Forssell Konsult. Skolan, bostadsområdet i norr och butikscentrumet i väster samplanerades och gestaltningen bestämdes utifrån den befintliga typologin på Nya Varvet. Skolan lyftes särskilt i tidningen Arkitektur (1994:6) Bostäderna skulle utformas som högre kasernbyggnader i gult, butikerna och skolan skulle anknyta till områdets militära förrådsbyggnader: falurödfärgade, ladugårdsliknande lägre byggnader. Byggnadens exteriör skulle både åter spegla den militära stramheten i byggnadsskicket och en lekfullhet i kulörer. År 2007 sattes en brandtrappa in i mittdelen, som även komplett-erades med fönster i detta parti i övervåningen.

Beskrivning

Skolan uppfördes som en svagt krökt, rektangulär byggnadskropp i två våningar i direkt anslutning till entrén till Nya Varvets nyare delar. Montessoripedagogiken avspeglas på byggnadens indelning med fyra arbetslag i kvadratiska, sammanlänkade enheter där varje del har ett allrum. Den offentliga sidan med huvudentré ligger mot gatan och fyra mindre entréer från verksamhetens fyra delar inåt gården.

Skolbyggnaden är uppförd i två våningar på dubbel bredd. Byggnaden har fasader klädda med falurödfärgad, stående locklistpanel som avdelas av gulmålat respektive grönmålat listverk. Fönstren är ljus rosa träfönster med och utan spröjsar i olika utföranden och ockragula, profilerade foder. Entréerna har plåtklädda skärmtak med stomme i grönmålat trä som lyfts upp av dekorativt utsågade stolpar. Byggnaden har ett sadeltak klätt med tegel och bandtäckt, svart plåt. Under takfoten sitter utsågade tassar. I takfallen sitter kupor som, tillsammans med övervåningens fönster ger ljusinsläpp till övervåningen. Byggnadens mittparti innehåller huvudentré och är utformad som ett burspråk som mot gårdssidan löper utmed byggnadens båda våningar. På denna sida är dess fasad klädd med svart, band-

täckt plåt likt takkuporna, mot gatan sticker huvudpartiet upp som en högre, plåtklädd takkupa. Entréportarna är i massivt trä och har konstfullt utformade handtag i smide med djurmotiv. På gavlarna i övervåningen finns inglasade, gröna, utanpåhängande balkonger. Den faluröda kulören och trämaterial går igen i gestaltningen av utemiljön med staket och små förrådsbyggnader. I östra delen av skolgården finns en skolträdgård.

Byggnaden har överlag en hög detaljeringsnivå och hög kvalitet i detaljer och material. Byggnaden ansluter till en äldre hantverkstradition och gestaltning som anspelar på tiden omkring sekelskiftet 1900.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Nya Varvets skola är en mycket påkostad skolbyggnad som utgör en spegling av den nystart som skolbyggandet fick efter de genomgripande förändringar som skolan genomgick i början på 1990-talet. Samplaneringen med intelligande centrum och bostäder och den medvetna gestaltningen för att ansluta till Nya Varvets äldre militärhistoria är en viktig del av områdets helhetsverkan. Den i stort sett oförändrade skolbyggnaden uppfördes och gestaltades med hög kvalitet i material och detaljer och är en märkesbyggnad över 90-talets skolbyggande i Göteborg.

Värdebärande delar

Anläggningen som helhet med dess byggnads-
volym, material, detaljer och kulörer är centrala
värdebärare. Utemiljöns gestaltning i samklang
med byggnaden är starkt miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Enstaka senare tillägg och ändringar, såsom
brandtrappa, utgör inte en del av det utpekade
värdet.

**Läs mer om
Nya Varvets skolas
interiörer på sidan
218-219!**

Skolbyggnaden sedd från gårdssidan i söder där de sammanlänkade enheterna är tydligt avläsbara.

Skolans mittparti med huvudentré från gatusidan med det uppstickande plåtklädda partiet.

Entrépartiernas skärmtak i grönmålat trä med hög detaljningsnivå på snickeridetaljerna.

De låga takkuporna, klädda i bandtäcktt plåt, präglar skolans tak tillsammans med det röda teglet.

Skolans gavelparti åt väster med inglasad balkong.

En av entréportarnas handtag formade som djurhuvuden.

Trollängsskolan

Fastighet: Askim 30:7

Gatuadress: Solgärdesvägen 25

Tidigare skydd: -

Historik

Trollängsskolan uppfördes år 1969 och byggdes som låg- och mellanstadieskola, vilket den används till även idag. Skolan är uppförd efter ritningar av AB Wallit, Gunnar Cederwall arkitektkontor, Stockholm. Skolan har endast genomgått några enstaka små tillägg sedan uppförandet. Återvinningshus och förråd tillkom år 2006 och entrén har tillgänglighetsanpassats.

Beskrivning

Trollängsskolan ligger på flack mark ett litet stycke öster om Särövägen strax söder om Askims centrum. Omgivningarna är bebyggda med villor och flerbostadshus. Skolan omges av grusade och asfalterade ytor med inslag av naturlig växtlighet mot baksidan i öster.

Dagens skolanläggning motsvarar i stort sett den ursprungliga anläggningen och består av en u-formad byggnadskropp bestående av sammanbyggda klassrumspaviljonger i en våning, en separat byggnad för gymnastik med en högre halldel och en lägre del för omklädningsrum och slöjd samt en separat skolmatsal i en våning. Byggnaderna har blekgula fasader klädda med stående träpanel och troligen ursprungliga vita enluftsfinster och gröna entréportar i metall. De flacka pulpettaken är klädda med papp och takfoten är i grön plåt, till stor del ursprunglig kopparplåt. Entréer och vissa fönsterpartier har skyddande skärmtak av korrugerad plåt.

Kulturhistorisk klassning

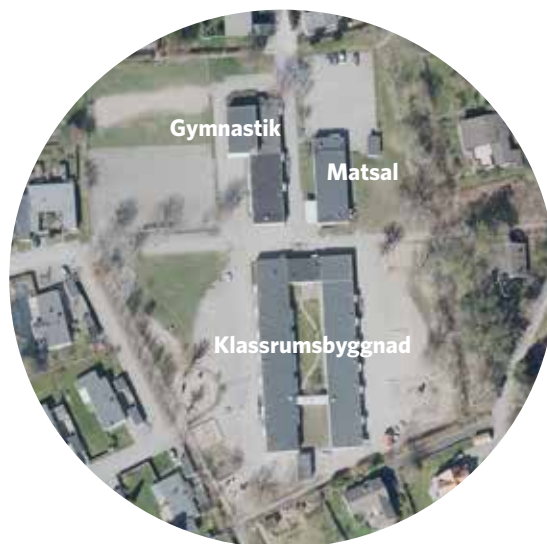
A

Kulturhistorisk värdering

Anläggningen är i stort sett oförändrad sedan uppförandet både i bebyggelsens struktur och de enskilda byggnadernas material och gestaltning. Skolan är en tidstypisk och välbevarad representant för 1960-talets småskaliga paviljongskolor.

Värdebärande delar

Anläggningen med mycket välbevarade småskaliga byggnader bestående av låga längor med

träfasader, där varje funktion representeras av separata byggnadskroppar, utgör som helhet en tydligt värdebärande anläggning för 1960-talets skolbyggande. De lummiga omgivningarna med uppvuxna träd är miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna småbyggnader för återvinning och förråd samt mindre sentida ändringar utgör inte en del av det utpekade värdet.

Den U-formade klassrumsbyggnaden utgör en långsträckt enhet bestående av sammanfogade paviljonger. De flacka pulpet-taken bidrar till den ursprungliga, småskaliga prägeln.

Gymnastikbyggnadens halldel reser sig tydligt över de övriga byggnaderna.

Skolanläggningen utgörs av låga byggnadslängor med en samlad gestaltning.

Skolans vita träfönster och takfot i ärgad koppar.

Matsalsbyggnadens skärmtaksskyddade entré.

Askimskolan

Fastighet: Askim 231:5

Gatuadress: Askims Backaväg 1

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 2)

Historik

Askimsskolan ligger högt belägen på en ås som är platsen för Askims gamla sockencentrum. Här uppfördes en folkskola i trä år 1865, dåvarande Backa skola. Den gamla skolbyggnaden ingår idag i Askimsskolans anläggning. Norr om skolan ligger Mikaelsskyrkan uppförd år 1976. Strax nord-öst om skolan tar Kobbegårdens bostadsområde vid med flerbostadshus.

Skolan byggdes ut med nya delar år 1963 respektive år 1971 med en idrottshall/bespisning och klassrumspaviljonger i rött tegel i kombination med trä. År 1996 tillkom ytterligare en byggnad i väster. Idrottshall/bespisning samt den första klassrumspaviljongen ritades av Henry Lahall Arkitektkontor, Örebro och två ytterligare, sammanhängande paviljonger i öster av Hugo I Andreasson AB Ingenjörbyrå, Göteborg.

Beskrivning

Askimsskolan består idag av den äldre delen, före detta Backa skola i vitmålat trä, och de senare tillkomna delarna i rött tegel i kombination med ljusmålat trä. Bebyggelsen grupperas runt två asfalterade skolgårdar på en sluttande tomt, med lägstadium i väster och mellanstadium i öster.

Det gamla skolhuset ligger intill kyrkogården. Väster om detta ligger en byggnad i en våning med röda tegelfasader, vita fönster och tegelklätt, valmat sadeltak. Byggnaden uppfördes som skolanläggningens senaste tillskott år 1996. Bespisnings- och gymnastikbyggnaden i söder består av tre byggnadsvolymer med centralt placerad gymnastiksal. Gymnastiksalen markeras genom en rad med överljusfönster. Entrépartiet är välbevarat och markeras med skärmtak, glasparti och träport. En utbyggnad åt öster utfördes år 1991 i anpassad stil.

I norr och öster ligger klassrumsbyggnader i ett våningsplan och källare. De är uppförda på en sockel av betong och har gavlar i rött tegel och långsidor klädda med stående, vitmålad lockpanel och enlufts-fönster grupperade klassrumsvis

i fasaderna. Fönsterpartierna omges av vitmålat skivmaterial. De flacka pulpettaken har delvis bevarad, kopparklädd takfot och taken är täckta med svart korrugerad plåt. Taken är sedan en tillbyggnad år 1968 förlängda inåt gården så att väderskyddade delar bildas närmast fasaderna. Entrépartierna har blå, utbytta portar.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Askimsskolan utgörs av flera utbyggda etapper där varje epok har ett eget uttryck i anläggningen. Klassrumsbyggnader och bespisning/gymnastiksal är tidstypiska för 1960- och 70-talens paviljongskolor till sin karaktär. Skolans många tidsskikt gör dock att skolmiljön sammantaget framstår som fragmentariserad. Varje aktuell typ av skolbyggnader bedöms finnas representerad i tydligare sammanhang på andra platser i kommunen.

Observera att bedömningen inte gäller för den äldre folkskolebyggnaden.

Värdebärande delar

Den senare skolbebyggelsens terränganpassade placering och tidstypiska utformning med låga längor med genomgående omväxlande rött tegel och panel i fasaderna och separata klassrums-entréer är särskiljande detaljer som är centrala i upplevelsen av 1960-70-talens utbyggnad.

Bespisningen/gymnastiksalen har en tidstypisk karaktär med bevarat entréparti.

Mindre känsliga delar

Anläggningens byggnader från 1960-, 70- och 90-talen bedöms vara mindre känsliga för förändring.

De yngre klassrumslängorna ramar in den äldre folkskolan från år 1865 (till vänster).

Klassrumslängornas fasadindelning med tegel på gavlarna och panel på långsidorna.

Gymnastiksalens högdel med välbevarat entréparti på gaveln.

Den östra delen av gymnastik- och matsalsbyggnaden, innehållandes lokaler för skolbespisningen.

Byggnaden från år 1996.

Klassrumspaviljong med panelklädd långsida.

Ekebäcksskolan/Frölundaskolan

Fastighet: Rud 5:1

Gatuadress: Positivgatan 3

Tidigare skydd: -

Historik

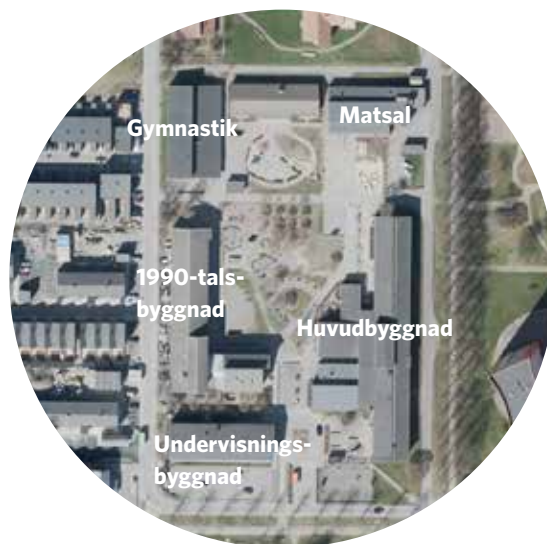
Frölunda byggdes till stor del ut under 1960-talet och omvandlades då från jordbruksbygd till stadsmiljö. Området kring Positivgatan byggdes ut med bostäder, centrumanläggning och skola vid början av 60-talet. Ekebäcksskolan och Tomtebergsskolan uppfördes år 1962-64 efter ritningar av John Snis; Ekebäcksskolan som mellan- och högstadium och Tomtebergsskolan som intilliggande, separat lågstadium. Tomtebergsskolan, som bestod av låga paviljonger och separat gymnastikbyggnad, revs år 1998.

Ekebäcksskolans ursprungliga anläggning var uppbyggd av 7 låga byggnadskroppar i rött tegel med bollplaner i väster. Huvudbyggnaden innehöll undervisningslokaler för högstadiet, administration och bibliotek, tre undervisningsbyggnader innehöll lokaler för mellanstadiet och yrkesämnena och två byggnader norr om dessa för idrott respektive matsal. Sedan uppförandet har två av undervisningsbyggnaderna för mellanstadiet rivits, nya byggnader har tillkommit och de befintliga har delvis förändrats. Bland annat skedde om- och tillbyggnader i samband med att Ekebäcksskolan blev Frölundaskolan med Bräcke grundskola år 1994 och två av de ursprungliga undervisningspaviljongerna ersattes med en vinkelbyggd tegelbyggnad för särskolans räkning. År 2009 uppfördes även en ny undervisningsbyggnad i trä i norr.

Beskrivning

Skolan ligger omgiven av bostadsområden. I öster angränsar området med punkthusen "Lös-gommarna", i norr ligger ett äldreboende, i väster ett nyligen uppfört radhusområde och i söder angränsar Positivparkens stora gräsytor.

Dagens skolanläggning har fyra av de ursprungliga sju byggnaderna bevarade. De är uppförda i rött tegel i en och två våningar; huvudbyggnaden med mindre tillbyggnader åt väster, en av de intilliggande undervisningslokalerna och i norr idrottshallen och den tillbyggda matsalen. Mellan matsalen och idrottshallen ligger den år 2009

uppförda skolbyggnaden, en envåningsbyggnad med ljusblå panelfasader. Där tre av de gamla undervisningsbyggnaderna låg ligger idag en vinkelbyggnad i gult tegel uppförd i två våningar.

Huvudbyggnaden är långsträckt och uppförd i två våningar med utskjutande delar mot gården i väster (bland annat för samlingssal). Här ligger också huvudentré och expedition. Fasaderna bryts upp av sammanhängande fönsterband med rosa en- och tvåluftsfönster, troligen med bevarad indelning men med utbytta fönster. I öster finns ett burspråk. Byggnaden har ett flackt sadeltak och delvis bevarad, kopparklädd takfot. Det ursprungliga papptaket är bytt mot plåt.

Den bevarade undervisningsbyggnaden, också den i två våningar ligger vinkelrätt mot huvudbyggnaden i väster. Det är en rektangulär byggnad med motsvarande fasadutformning som huvudbyggnaden med sammanhängande fönsterband utmed långsidorna och flackt, plåtklätt sadeltak. Direkt norr om denna ligger den år 1994 uppförda vinkelbyggnaden i gult tegel. Idrottshallen i rött tegel ligger i nordväst och har en karaktäristisk utformning med en högre hall-del och lägre omklädningsrum. Byggnaden har pulpettak och utanför omklädningsdelen finns ett utskjutande skärmtak. Högst upp på fasaden finns överljusfönster. Byggnaden är välbevarad.

Matsalen ligger i nordost. Den är byggd i en våning i rött tegel med en utbyggd del åt söder i brunt trä.

Kultuhistorisk klassning

B

Kultuhistorisk värdering

Flera delar i den ursprungliga skolanläggningen är ersatta eller ombyggda och nya har tillkommit. Skolans struktur är dock i stora drag bibehållen och fyra av de ursprungliga byggnaderna är i grunden bevarade även om de delvis är förändrade. De ursprungliga delarna av anläggningen har ännu till stor del 1960-talets arkitektoniska karaktärsdrag bevarade och huvudbyggnaden annonserar sig mot Positivgatan. Den stora skolanläggningen utgör även ett viktigt inslag i förståel-

sen av de ideal som formade stadsdelen Frölunda – ett av Sveriges mest värdefulla exempel på modernismens stadsplanering och byggande i stor skala.

Värdebärande delar

De fyra bevarade ursprungliga byggnaderna; huvudbyggnad, undervisningspaviljong, idrottshall samt matsalsbyggnad är i sin inbördes struktur, övergripande gestaltning och roll i stadsdelens uppbyggnad tydligt värdebärande delar av anläggningen.

Mindre känsliga delar

Byggnaden från 1990-talet bedöms vara mindre känslig för förändring. Senare tillkomna byggnader, byggnadsdelar och utbytta detaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

Från sydost annonseras skolan av de två ursprungliga klassrumsbyggnaderna i två våningar.

Huvudbyggnaden från 1960-talet med sitt burspråk mot öster.

Matsalsbyggnaden sedd från nordost.

Gymnastikbyggnadens fasad mot gården.

Slottsbergsskolan

Fastighet: Rud 7:2

Gatuadress: Munspelsgatan 6

Tidigare skydd: -

Historik

Den äldsta delen av Slottsbergsskolan är uppförd år 1965-67 efter ritningar av Boustedt och Heine- man Arkitekter, markgestaltning av trädgårdsar- kitekt Inga Edler Claesson. Den ursprungliga sko- lan bestod av en långsträckt klassrumsbyggnad, separata byggnader för gymnastik respektive matsal och två provisoriska skolpaviljonger, även dessa ritade av samma arkitekter. Byggnaderna placerades grupperade kring en central skolgård och bollplan. Den ena skolpaviljongen flyttades från anläggningen till Hovåsskolan år 1975. År 1989-91 inreddes plan 2-3 i klassrumsbyggnaden till fritidshem. År 2011-2012 gjordes verksamhe- ten om till förskola och en ny förskolebyggnad uppfördes. År 2013 revs en skolpaviljong i söder. År 2017-2018 revs skolans ursprungliga matsal och gymnastiksal i söder. En ny skolbyggnad uppfördes där matsalen tidigare legat.

Beskrivning

Före detta Slottsbergsskolan, idag förskola, ligger i Rud och angränsar i norr till Ruddalens friluftso- mråde. I söder ligger den nyligen uppförda nya Slottsbergsskolan och i väster ligger områden med flerbostadshus. Anläggningen ligger på en sluttande tomt med stora gräsytor direkt mot norr. Dagens förskola består av den kvarvarande ursprungliga klassrumsbyggnaden uppförd i tegel, väster om denna ligger en mindre träpavil- jong samt ytterligare en långsträckt träbyggnad belägen på intilliggande fastighet.

Den bevarade klassrumsbyggnaden är en långsträckt byggnad uppförd i två våningar med fasader i gult tegel. Byggnaden har en förskjut- ning i sidled på mitten så att två huvudsakliga byggnadsdelar bildas. Varje byggnadsdel har varsitt genomgående, centralt placerat, upp- glasat trapphus som är något indraget i fasaden med entré mot gården. Fasaderna genombrys av rader med vita träfönster i varierande indel- ning över fasaderna, bland annat i form av rader av högt sittande smala fönsterrader. Mellan fönstren sitter partier av brunmålad träpanel. Entréerna ligger i utskjutande byggnadsdelar i en

våning i gult tegel. Över huvudentrén mot gården i väster finns ett skärmtak och ett senare tillägg i form av ett vitputsat hisstorn. Byggnaden har en markerad takfot klädd med svart plåt och ett flackt pappklätt pulpettak.

Den mindre skolpaviljongen är belägen paral- lellt med, direkt väster om den ursprungliga klassrumsbyggnaden. Byggnaden är uppförd i en våning med panelklädda fasader målade i gult och vitt. Ytterligare ett stycke västerut på intilliggande fastighet ligger den större förskole- byggnaden. Även denna är uppförd i en våning med panelklädda fasader målade i vitt och gult. Byggnaderna täcks av sadeltak.

Den nyligen uppförda nya Slottsbergsskolan är uppförd med en rektangulär byggnadskropp i fyra våningar och med fasader klädda med röd plåt i kombination med plexiglas i rött, grönt och orange.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Delar av den ursprungliga skolanläggningen är riven och den ursprungliga skolmiljön är idag svår att uppfatta. Den bevarade klassrumsbyggnaden är dock uttrycksfull och omsorgsfullt gestaltad och är ett välbevarat exempel på 1960-talets klassrumsbyggnader av hög kvalitet.

Värdebärande delar

Den bevarade klassrumsbyggnaden med dess ursprungliga volymer, fasadernas uppbyggnad med till stor del ursprungliga fönster och material och markerade, indragna trapphus är tydligt värdebärande för anläggningen.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdelar på den bevarade klassrumsbyggnaden utgör inte del av det utpekade värdet. Övriga byggnader i anläggningen bedöms som mindre känsliga för förändring.

Den bevarade klassrumsbyggnadens fasader mot gångvägen i öster. Till höger i bilden syns den förskjutning av byggnadskropparna som skapar en tvådelad struktur. I mitten syns ett av de i fasaden genomgående, uppglasade trapphusen.

Den ursprungliga byggnadens fasad mot väster med varierad fönstersättning och utanpåliggande entrépartier.

Det senare tillkomna, vitputsade hisstornet på den ursprungliga klassrumsbyggnaden.

Flatåsskolan

Fastighet: Järnbrott 149:1

Gatuadress: Nymilsgatan 33

Tidigare skydd: -

Historik

Flatåsskolan uppfördes som en mellan- och högstadieskola år 1966 efter ritningar av arkitekt Stig Henrik Lundgren, markgestaltning av Sten Erik Nilsson Trädgårdsarkitekt. Den ursprungliga skolanläggningen bestod av 6 byggnadskroppar, varav 4 sammanbyggda innehållande främst undervisningslokaler. De två separata byggnaderna innehöll skolkök/slöjd respektive gymnastik. Byggnaderna är grupperade kring en central skolgård.

År 1992 gjordes en ombyggnad då bland annat skolans fönster byttes ut mot aluminiumfönster. År 2004 byggdes kök och skolmatsal ut. En tillbyggnad av undervisningslokalerna har också skett mot sydväst.

Beskrivning

Flatåsskolan ligger på flack mark och omges av flerbostadshus. Mot norr angränsar ett litet naturområde med bergknallar och träd. Dagens skolanläggning består av de ursprungliga byggnaderna, varav undervisningsbyggnaderna har en tillbyggnad i sydväst. Byggnaderna omger en asfalterad skolgård. Gymnastikhallen ligger i norr uppförd i souterräng och i väster återfinns byggnaden för slöjd och skolkök.

Byggnaderna har fasader i rött tegel som genombryts av fönsterrader med röda aluminiumfönster samt pulpettak och takfot klädda med röd plåt. Vissa fasaddelar är också plåtinklädda. Klassrumslängorna är uppförda i 2-3 våningsplan och har utanpåliggande trapphus som är delvis glasade och har fasaddekorationer i form av klin-kermosaik i brunt, vitt och turkost.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningen är till sin struktur välbevarad men genomförda förändringar, såsom fönsterbyten och mindre tillbyggnader, har delvis försvagat läsbarheten av den ursprungliga anläggningen.

Skolan utgör även ett viktigt inslag i Flatås grannskapsplanering, placerad mellan bostäderna och spårvägen.

Värdebärande delar

Klassrumslängornas skyddande U-form, fasader i rött tegel, varierande fönstersättning och med glaspartier och mosaik markerade trapphus utgör byggnadens centrala värdebärande uttryck. Detta uttrycker sig tydligast från gårdssidan.

Mindre känsliga delar

Byggnaderna för matsal/slöjd samt gymnastik bedöms vara mindre känsliga för förändring. Senare tillbyggnader och utbytta detaljer och material utgör inte en del av det utpekade värdet.

Flatåsskolans bevarade U-formade klassrumsbyggnad skapar en skyddad gård där fasaderna, fönstersättningen och trapphusen har en tydligt värdebärande karaktär.

Ett av de utanpåliggande trapphusen med mosaik.

Den fristående matsals- och slöjdbyggnaden väster om klassrumsbyggnaden.

Gymnastikbyggnaden i norr.

Buaskolan

Fastighet: Järnbrott 143:3

Gatuadress: Tupp fjätsgatan 14

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 2)

Historik

Militären lämnade Högsbo år 1962 och byggnaderna i området övertogs av Högsbo sjukhem. Före detta Buaskolan består av en äldre byggnad uppförd i rött tegel för LV6 under 1940-talet efter ritningar av U Snellman, och en yngre del uppförd i trä efter ritningar av Hans O Johansson och Arne Branzell Arkitekter år 1964. Byggnaderna användes som lågstadieskola. Den äldre tegelbyggnaden benämns även "Bua Annex" och togs i bruk som skola i samband med att de yngre byggnaderna uppfördes på 1960-talet. År 1992 ändrade skolan funktion till särskola. År 1998 byggdes skolbyggnaden i trä till i vinkel och byggnaderna ändrade användning till gruppbostad. 2007 fick tegelbyggnaden en ny funktion som vårdboende. Idag står delar av den före detta skolbebyggelsen tom.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger på flack mark nedanför sluttningen upp mot Högsbo i väster, där det nuvarande sjukhusområdet breder ut sig. I öster och söder gränsar skolmiljön till bostadsområdet Flatås med flerbostadshus.

Den röda tegelbyggnaden från 1940-talet är en byggnad med brant, tegelklätt sadeltak och spröjsade sexdelade, vita tvåluftsfönster i trä. Byggnaden har en högre, bredare del och en lägre, smalare och sydgaveln är klädd med rödmålad panel. Den utgör en del av LV6/Högsbo sjukhusanläggning och anknyter arkitektoniskt till dessa. Skolanläggningen från 1960-talet ligger söder om tegelbyggnaden och är uppförd i Z-form med en separat gymnastikhall. Byggnaderna är uppförda i en våning med vitmålade, panelklädda fasader och pappklädda pulpettak. Byggnaderna har till stor del bevarad, kopparklädd takfot. Fönstren utgörs delvis av bevarade långsmala vitmålade träfönster med mindre vädringsfönster. Pulpettaken är mot gårdssidan indragna och här sitter fönsterband för överljus.

Den år 1998 tillbyggda vinkelbyggnaden för gruppbostad är anpassad i stil till 1960-talsbygg-

naden och är uppförd i en våning med vitmålade, panelklädda fasader.

Gymnastikhallen är liten och har en högre halldel och en lägre del för omklädning. Byggnaden har samma fasadutförande som skolanläggningen och har pappklätt pulpettak och ett fönsterband ovanför omklädningsdelen och halldelen. Även gymnastikhallen har kopparklädd takfot.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Den lilla skolanläggningen från 1960-talet har en mycket välbevarad och för sin tillkomsttid typisk utformning med i hög grad bevarade material.

Observera att bedömningen inte gäller för tegelbyggnaden från 1940-talet.

Värdebärande delar

1960-talsskolbyggnadens bevarade struktur, gestaltning och ursprungliga material är en av kommunens bästa representanter för sin tids lågstadieskolor.

Mindre känsliga delar

Den tillbyggda gruppbostraden utgör inte en del av det utpekade kulturhistoriska värdet.

Den före detta lågstadiesanläggningen är tidstypisk och mycket välbevarad i utformning och material, till exempel takfot och överljuspartier klädda i kopparplåt.

Ursprunglig port på gymnastikbyggnaden.

Gymnastikbyggnaden med sin tydliga indelning mellan hög- och lågdel.

Tegelbyggnaden från 1940-talet.

Kavåsskolan

Fastighet: Järnbrott 155:3

Gatuadress: Barytongatan 2

Tidigare skydd: -

Historik

Den äldsta delen av skolan är uppförd år 1967 efter ritningar av Boustedt och Heineman Arkitekter. Den ursprungliga skolan byggdes som låg- och mellanstadieskola och bestod av fyra byggnader varav två långsträckta klassrumsbyggnader för låg- respektive mellanstadium och separata byggnader för idrott och för slöjd/matsal. Byggnaden för lågstadiet var prefabricerad och uppförd i trä medan de andra platsbyggdes. År 2009 ersattes den ena klassrumsbyggnaden för mellanstadium med en ny byggnad. De övriga tre byggnaderna är bevarade.

Beskrivning

Kavåsskolan ligger i Högsbo vid den norra kanten av Ruddalens naturområde och används idag som förskola. En promenadstig löper genom det nuvarande förskoleområdet som är indelat i två delar. Den östra delen består av den år 2009 uppförda byggnaden samt den tidigare slöjd- och matsalsbyggnaden. Den västra delen utgörs av den tidigare lågstadiedelen och idrottshallen. Idrottshallen används idag inte i verksamheten. Skolmiljön har ett lummigt läge i kanten av Ruddalen och omges till stor del av skog och naturmark.

De ursprungliga byggnaderna är uppförda med fasader klädda med mörkbrunt tegel och vita fönster och brunmålad, brädklädd takfot. Den ursprungliga klassrumslängan är byggd i en våning med flackt pappklätt sadeltak. Fönstren är långsmala och utmed långsidorna utförda som fönsterband med vitmålat skivmaterial över fönstren. Gavelfönstren är tvådelade med mindre övre ruta. Entréerna vetter mot gården i öster och här finns ett sammanhängande, skyddande skärmtak. Entréerna har bevarade glasade träportar. Gymnastikhallen står idag tom och har en högre del innehållande gymnastikhall och en lägre för omklädning. Byggnaden har pappklätt pulpettak. Byggnaden i öster uppförd för slöjd/matsal används idag både som förskolelokal och tillagningskök. Byggnaden är uppförd i en våning med flackt sadeltak, delvis i souterräng. Den år

2009 uppförda, östra förskolebyggnaden är en långsmal byggnad uppförd i en våning med fasader klädda med mörkbrun träpanel, anpassad till helheten.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

De ursprungliga kvarvarande tre byggnaderna är välbevarade sedan uppförandet och har ett för 1960-talet karaktäristiskt uttryck med en sammanhållen gestaltning. Placeringen i naturmiljön är omsorgsfull och omgivningen miljöskapande.

Värdebärande delar

Anläggningens tre ursprungliga byggnader med fasader i mörkbrunt tegel och trä och separata byggnader för idrott och matsal/slöjd utgör värdebärande delar av anläggningen. Bevarade entrépartier och fönster samt skärmtak är viktiga uttryck.

Mindre känsliga delar

Den 2009 tillkomna byggnaden och senare tillkomna delar utgör inte en del av det utpekade värdet.

Kavåsskolans ursprungliga byggnader är omsorgsfullt inpassade i naturmiljön på platsen, med berghällar på skolgården och en till stora delar grön inramning. Till vänster mellanstadiebyggnaden, och i fonden syns gymnastikbyggnaden.

En av mellanstadiebyggnadens bevarade träportar.

Den fristående gymnastikbyggnaden.

Den ursprungliga slöjd- och matsalsbyggnaden.

Hovåsskolan

Fastighet: Hovås 259:1

Gatuadress: Askims kyrkväg 10-12

Tidigare skydd: -

Historik

Den äldsta, södra delen av Hovåsskolan uppfördes som småskola och folkskola år 1956 efter ritningar av arkitekt Åke Wahlberg. Den ursprungliga skolan bestod av sex huvudsakliga byggnadskroppar; fem genom förbindelselänkar sammanbyggda byggnader och en separat byggnad för idrott. Den ursprungliga skolanläggningen har med tiden utökats norrut med byggnader för matsal och högstadium.

År 1969 byggdes högstadieskolan i norr, också denna ritad av Åke Wahlberg arkitektkontor. Flera om- och tillbyggnader skedde under 1990- och 2000-talen och en av de ursprungliga byggnaderna i söder revs; en byggnad uppförd för skolmatsal och vaktmästeri. En ny matsalsbyggnad tillkom år 2014 mellan den gamla småskolan i söder och högstadiet i norr.

Beskrivning

Hovåsskolan ligger nära Säröleden utmed en lokalväg på dess östra sida. Öster om skolan tar ett villaområde vid. I söder ligger Askims sport- och simhall.

Dagens skolanläggning består från söder av de fem kvarvarande byggnaderna från 1950-talet som idag används för låg- och mellanstadium samt särskola, grupperade kring två mindre, asfalterade gårdar. Norr om dessa ligger skolmatsalen från år 2014 och ytterligare norrut den långsträckt högstadiesbyggnaden från år 1969. De äldsta delarna av skolan består från söder av två röda tegelbyggnader ursprungligen uppförda för slöjd respektive idrott, samt två vinkelbyggda envånings klassrumspaviljonger med en sammanlänkande byggnadsdel i två våningar innehållande expedition och kontor. Byggnaderna har fasader i rött tegel och vita fönsterpartier. Byggnaden för idrott har ett parti med rader av höga vitmålade fönster som avspeglar idrottshallen. Byggnaden uppförd för slöjd är i två våningsplan med vita fönsterpartier och pappklätt sadeltak. Norr därom ligger klassrumspaviljongerna uppförda i en våning, delvis i souterräng och där är

modulerna för varje klassrum förskjutna från varandra i höjdlängd. Byggnaderna har enlufts-fönster och flacka pulpettak med överljusfönster. Taken är klädda med papp och takfot i kopparplåt. Varje klassrum har separat entré med port klädd med mörkt trä och utanför entréerna finns skyddande pulpettak. Expeditionsbyggnaden i två våningar har ett brant, skiffertäckt sadeltak. Byggnaden har mot gården ett utanpåliggande, sentida hisstorn.

Matsalsbyggnaden från år 2014 ligger mellan låg- och högstadiet. Byggnaden är uppförd i en hög våning och har fasader klädda med rött skivmaterial. Fasaderna genombryts av rader med vita enlufts-fönster.

Högstadiet består av en huvudsaklig, långsträckt envåningsbyggnad med fasader klädda med rött tegel i kombination med vitmålad, stående panel och något högre entrédel i norr med fasader i rött skivmaterial. Den långsträckt byggnaden har ett flackt sadeltak medan det högre entrépartiet har ett uppstickande pulpettak. Fasaderna bryts upp av rader med enlufts-fönster och ett sammanhängande skärmtak skyddar entréerna. Mot baksidan i öster finns tillbyggda, utskjutande glaspartier.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Hovåsskolan är utbyggd i flera etapper, en av de ursprungliga byggnaderna har rivits och om- och tillbyggnader har skett. Dagens skolanläggning visar på flera olika utbyggnadsetapper, var och en med egen karaktär; 1950-talets små- och folkskola i söder, 1960-talets utbyggnad med högstadium och sentida tillkomna delar som utmärker sig genom sin röda färgsättning. Av dessa bedöms små- och folkskolan ha höga värden som en välgestalad, högkvalitativ och tydlig representant för 1950-talet mer småskaliga skolbyggnade.

Värdebärande delar

Den ursprungliga små- och folkskolans byggnader med fasader i rött tegel i söder och med hög kvalitet i gestaltning och material utgör en välbevarad och samgestaltad bibehållen enhet med höga värden. Terränganpassning, volymhantering och ursprungliga material är tydligt värdebärande.

Mindre känsliga delar

Högstadiedelen i norr bedöms vara mindre känslig för förändring. Senare tillbyggnader och utbytta material och byggnadsdetaljer ingår inte i det utpekade värdet.

Delar av den ursprungliga små- och folkskoleanläggningen sedd från skolgården. I mitten expeditionsbyggnaden med brant skifferklätt sadeltak. På vardera sidan om denna finns lägre klassrumslängor som följer terrängen.

Gymnastikbyggnaden längst i söder.

Det långsträckt högstadiet med tillbyggnad i rött.

Nygårdsskolan

Fastighet: Skintebo 291:1

Gatuadress: Äsebackevägen 2

Tidigare skydd: -

Historik

Nygårdsskolan är ett lågt byggnadskomplex uppfört år 1973 i gult tegel efter ritningar av WAAB White Arkitektkontor. Skolan är uppförd som låg-, mellan- och högstadium med separat del för lågstadiet. Mellan år 2001 och 2003 revs envåningsbyggnaden för lågstadiet. Anläggningen för mellan- och högstadium har genomgått mindre förändringar. År 1999 gjordes ändringar invändigt och ny entré iordningställdes. År 2016 ersattes äldre takskärmar vid entréer mot nya i stål med glastak. År 2020 byttes fönster och dörrar ut till nya i grå aluminium.

Beskrivning

Nygårdsskolan ligger i väster och norr omgiven av bostadsområden med villor. Skolan ligger delvis på naturtomt med klippor och träd. Bortom skolan i söder ligger ishall och idrottsplaner. Anläggningen består av ett samlat komplex av parallellt placerade byggnadsdelar i en våning sammanfogade via förbindelselänkar och med atriumgårdar emellan. Anläggningen är uppförd med fasader i gult tegel som är varierade genom växelvis utskjutande och indragna partier. Fasaderna bryts upp av långsmala fönster i olika format, ibland i kombination med en mindre ruta. Ovanför vissa fönsterpartier finns grå slät plåt. Matsalen, belägen i väster har en rundad fasad som är uppglasad. Även ett samlingsrum mot denna sida har rundad, uppglasad fasad. Byggnaden har generellt stora, sammanhängande fönsterpartier som ibland löper över hörn. Yttertaken är flacka sadeltak klädda med papp.

Även idrottshallen är sammanbyggd med den övriga anläggningen och ligger i sydväst. Byggnadsdelen har högre takhöjd, ett karaktäristiskt pulpettak och stora glaspartier överst i fasaden samt i en vertikalt glasad fönsterrad vid långsidans ytterkanter.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Anläggningens samgestaltade stora volym är trots senare förändringar ett mycket tydligt exempel på 1970-talets stora, vidsträckta skolor i huvudsakligen en våning, placerade i utkanten av bebyggelsen. Dess struktur, placering och framlyfta funktioner i fasadlivet kommunicerar väl tillkomsttidens skolbyggnadsideal.

Anläggningen är väl sammanhållen och välbevarad till sitt uttryck och besitter värdebärande bevarade ursprungliga byggnadsdelar och volymer.

Värdebärande delar

Den ursprungliga strukturen med lågt hållna parallella, sammanfogade byggnadskroppar med atriumgårdar och varierat fasadliv är centrala uttryck för skolans värden. De gula tegelfasaderna, dörr- och fönstersättningen samt de tydligt markerade mat- och samlingshallarna är värdebärande för anläggningen. Skolans inpassning i naturmiljön i väster utgör ett miljöskapande inslag.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna och utbytta material och byggnadsdetaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

Den vidsträcka skolanläggningen har tydligt framlyfta funktioner i den stora byggnadsvolymen. Tydligast är den rundade, till stora delar uppglasader matsalen på skolans västra fasad.

Gymnastikbyggnaden med stora glaspartier överst och som vertikala rader vid långsidans ytterkanter.

En av skolans ursprungliga atriumgårdar.

De gula tegelfasaderna bryts upp av långa fönsterband.

På vissa platsen löper skolans fönster över hörn.

Lindåsskolan

Fastighet: Lindås 400:2

Gatuadress: Bildals bokväg

Tidigare skydd: -

Historik

Den äldsta delen uppfördes år 1972 efter ritningar av WAAB White Arkitektkontor, Bengt Wiberg. Den ursprungliga skolan bestod av en långsträckt undervisningsbyggnad med separat idrottshall. År 2000 respektive år 2005 gjordes större tillbyggnader ritade av Liljewall Arkitekter, då en ny byggnadskropp kom till söder om den gamla och en ny köks- och matsalsdel tillfogades den äldre byggnaden i väster.

Beskrivning

Lindåsskolan ligger på naturtomt och en central, asfalterad skolgård omges av klipphällar och lövskog. Den år 1972 uppförda skolbyggnaden har fasader i rödbrunt tegel i kombination med rödmålad träpanel, tillbyggnaden från 2000-talet ligger i väster mot entrén till skolområdet. Den tillbyggda delen och den separat uppförda byggnadslängan belägen parallellt söder om den äldre byggnaden har rödmålade träfasader. Öster om skolbyggnaden ligger den ursprungliga gymnastikhallen, även denna uppförd med rödbruna tegelfasader i kombination med röd träpanel.

Den ursprungliga skolbyggnaden är uppförd i souterräng med en våning mot norr och två mot skolgården åt söder. De i huvudsak tegelklädda fasaderna har över fönstren rödmålad träpanel. Fasaderna delas in av fönsterband, turkosmålade i den nedre våningen och röda samt gula i den övre. Gavelröset är klätt med blå, bandtäckt plåt. Mot baksidan i norr finns entréer med senare tillkomna skärmtak i stål. Byggnaden har ett flackt, plåtklätt sadeltak. Den intilliggande gymnastiksalen har även den rödbruna tegelfasader och röd träpanel ovanför fönster och dörrar. Byggnaden ligger liksom skolbyggnaden i souterräng och har ett flackt pulpettak. Mot baksidan i söder finns entréer med enkla blå plåtdörrar. Båda de äldre byggnadernas fönsterband sträcker sig över byggnadernas hörn.

De nya byggnadsdelarna har rödmålad fasadpanel och ockragula fönsterpartier.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Den ursprungliga skolanläggningen har byggts om och till med nya byggnadsdelar. Dessa har hämtat upp karaktärsdrag från de äldre byggnaderna men har även ett konsekvent genomfört, eget arkitektoniskt uttryck. Den ursprungliga skolan är idag nedtonad i anläggningen och svår att förstå som en äldre enhet.

Värdebärande delar

De ursprungliga skolbyggnaderna är tidstypiska i gestaltning och material.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

De ursprungliga delarna av Lindåsskolan sedda från öster med gymnastikbyggnaden närmast i bild.

Sisjöskolan

Fastighet: Kobbegården 6:365

Gatuadress: Gåsmossevägen 2

Tidigare skydd: -

Historik

Den äldsta delen av Sisjöskolan uppfördes år 1980 efter ritningar av Stig Henrik Lundgren Arkitektkontor. Den ursprungliga skolan bestod av en envånings vinkelbyggnad och en separat idrotts-hall placerade kring en asfalterad skolgård. År 1986 uppfördes en ny byggnad för förskola söder om den ursprungliga skolan. År 1989 uppfördes en byggnad för fritidshem inne på gården och år 2002 byggdes en ny skolbyggnad inne på gården då också det tidigare fritidshemmet flyttades inom gården en bit söderut.

Beskrivning

Området där Sisjöskolan ligger är högt beläget på en ås i närheten av Sisjön. Skolan omges i söder av skog och i norr angränsar ett småskaligt bostadsområde, Gåsmossen. I öster ligger en förskola. Dagens skolanläggning består av enplansbyggnader med ljusa fasader grupperade runt en asfalterad skolgård. Skolan omges på tre sidor av skog, främst uppvuxna tallar.

Byggnaderna är uppförda på en sockel av betong. De har fasader klädda med beige lockpanel, bortsett från en av byggnaderna inne på gården med ljus fasadsten. Fönstren är vita enlufts aluminiumfönster som omges av fält klädda i vitt skivmaterial. De ursprungliga byggnadslängorna i nordöst har fönsterband som speglar klassrumsindelningen. Fönsterpartierna markeras genom att panelen ovanför är liggande. Byggnaderna har flacka pulpettak som är täckta med svart plåt. En av gårdsbyggnaderna har valmat sadeltak.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Den ursprungliga skolan utgörs av byggnader av relativt enkel standard vars kulturhistoriska värden bedöms vara relativt låga.

Värdebärande delar

Skolan bedöms inte ha några värdebärande delar att ta hänsyn till.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

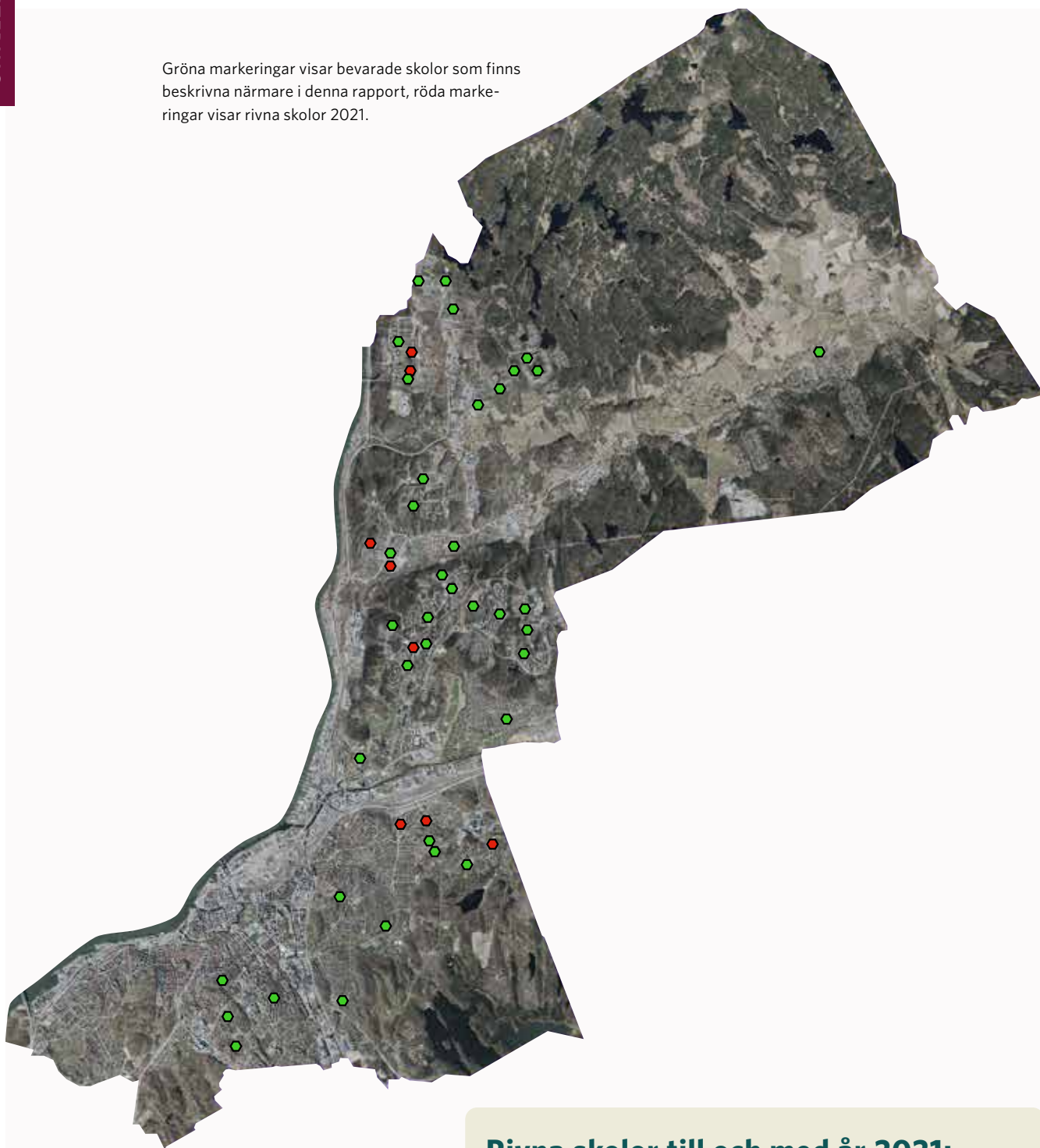

Sisjöskolan utgörs av enplanslängor från främst 1980-talet. Merparten av byggnaderna har beige lockpanelsfasader.

Fönstersättningen speglar byggnadernas klassrumsindelning. Ovan fönstren är panelen liggande.

Gröna markeringar visar bevarade skolor som finns beskrivna närmare i denna rapport, röda markeringar visar rivna skolor 2021.

Rivna skolor till och med år 2021:

- Munkebäcksgymnasiet, byggt 1961
- Ättehögsskolan, byggd 1966
- Robertshöjdsskolan, byggd 1959
- Hundraårsskolan, byggd 1956-57
- Bläseboskolan, byggd 1961
- Bergsgårdsskolan, byggd 1973
- Dalmosseskolan, okänt byggår
- Gårdstensskolan, byggd 1982

CENTRALA OCH ÖSTRA GÖTEBORG

Omfattar de tidigare stadsdelarna Majorna-Linné, Centrum, Örgryte-Härlanda, Östra Göteborg samt Angered

Inventerade skolor

Följande skolanläggningar finns beskrivna på kommande sidor:

- Johannebergsskolan
- Mossebergsskolan
- Guldhedsskolan
- Landalaskolan
- Rosendalsskolan
- Kärralundsskolan
- Skårskolan
- Katolska skolan
- Rudolf Steinerskolan
- Vidkärrsskolan
- Solbackes skolan
- Bergsjöskolan
- Sandeklevsskolan
- Backegårdsskolan
- Fjällboskolan
- Gamlestadsskolan
- Ramsdalsskolan
- Gärdssåsskolan
- Talldunges skolan
- Lövåsskolan
- Assaredsskolan
- Utmarksskolan
- Gärdsmosses skolan
- Gunnaredsskolan
- Eriksboskolan
- Römosses skolan
- Långmosses skolan
- Hammarkulleskolan
- Nytorpsskolan
- Bergums skola
- Hjällboskolan
- Tretjärnsskolan
- Rannebergen södra
- Rannebergen centrumskola
- Angeredsgymnasiet
- Lövgärdesskolan
- Råvebergsskolan
- Vättleskolan

Johannebergsskolan

Fastighet: Johanneberg 23:12

Gatuadress: Olof Rudbecksgatan 4B

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 1) samt Riksintresse för kulturmljövården (O 2:1-5)

Historik

Johannebergsskolan uppfördes 1950-52 efter ritningar av arkitekterna R O Swensson och M Mandelius. De gestaltade den kombinerade folk- och småskolan i en delvis klassicistisk och traditionell arkitektur, vilket avvek från den utpräglade funkisbebyggelsen som omgav skolan.

Åt öster ville arkitekterna placera en byggnad för gymnastik flankerad av två korta arkader. Gymnastikbyggnaden blev aldrig byggd, utan en sådan uppfördes på platsen först 1975. Åt väster låg ursprungligen en samlingssal i vinkel mot folkskolan. Denna revs och ersattes med en ny byggnad i början av 2000-talet. Samtliga skolans fönster och folkskolans port har ersatts under de senaste tio åren.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad på en höjdplatå centralt i stadsdelen. Anläggningens ursprungliga delar utgörs av en tre våningar hög folkskoledel i norr och en småskoledel i två våningar i söder. Åt väster sluts den inre skolgården av en senare tillkommen, sammanbyggd lägre byggnadskropp i vinkel mot folkskolan och en friliggande före detta vaktmästarbostad.

Skolans äldre byggnader har fasader i gult tegel, med stort inslag av mönstermurade detaljer. På folkskolebyggnaden finns också konstnärlig utsmyckning i form av gjutna reliefer av lekande barn. Taken är tegeltäckta sadeltak med kraftigt markerade taksprång. Från skolans gatuentré går en centralaxel mot folkskolans huvudentré som markeras av ett monumentalt gavelparti med mönstermurade pilastrar, en mönstermurad klocka och en grupp små sexkantiga fönster. Småskolans motstående entréparti är småskaligare men också dekorerat med mönstermurade hörnkedjor och en sol över porten. Båda huvudentréernas portar har kraftiga omfattningar i granit.

De två korta arkaderna på var sin sida om gym-

nastiksalen är försedda med stora öppningar åt öster med vid utblick över omgivningarna. Öppningarna är försedda med dekorativa smidesgaller. Den friliggande vaktmästarbostaden är en relativt enkelt utformad envåningsbyggnad i sou-terräng med en indragen entré mot skolgården.

De senare tillkomna byggnaderna ansluter till de ursprungliga skolbyggnaderna genom fasader i gult tegel, men framstår som tydligt yngre tillskott i miljön.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolan har genomgått flera större förändringar, men de bevarade byggnaderna är välgestaltade och tydliga representanter för 1950-talets monumentala skolanläggningar i en traditionell arkitektur och med högkvalitativt hantverksmässigt utförande.

Värdebärande delar

Folkskolan och småskolans välbevarade fasader och proportioner, samt deras inbördes gestaltade olikheter, är tillsammans med den före detta vaktmästarbostaden och de korta arkaderna åt öster värdefulla uttryck för den ursprungliga skolanläggningens gestaltning. Den centrala axeln mot folkskolans huvudentré är av stor vikt

i upplevelsen av den monumentala prägel. Bevarade träportar och konstnärlig utsmyckning på de ursprungliga byggnaderna är tydligt värdebärande detaljer.

Mindre känsliga delar

De senare tillkomna byggnaderna i öster och väster, förrådsbyggnader samt senare tillkomna byggnadsdetaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

Läs mer om dialoger med elever och lärare på Johannebergsskolan på sidan 222-227!

Ursprunglig konstnärlig utsmyckning i form av en gjuten relief med lekande barn.

Den ursprungliga småskolans något mer småskaliga byggnad, med bevarat entréparti.

Den centrala axeln mot folkskolan med monumental prägel.

Den före detta vaktmästarbostaden intill entrén till skolan.

En av två korta arkader i öster.

Mossebergsskolan

Fastighet: Guldheden 44:2

Gatuadress: Doktor Håléns gata 9

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 1)

Historik

Skolan uppfördes som småskola 1954 efter ritningar av Stockholmsarkitekten Sture Frölén, som också ritade den då nya stadsdelen Guldhedens övriga skolor. Endast mindre, främst interiöra, förändringar har skett av den ursprungliga anläggningen.

Beskrivning

Mossebergsskolan är placerad i det centrala grönstråk som löper genom Guldheden, med ett inplanerat avstånd till bostadsbebyggelsen samt bil- och spårtrafik, men i nära anslutning till stadsdelens centrum vid Doktor Fries torg.

Skolanläggningen utgörs av fem låga längor, grupperade runt en skyddad oregelbunden gård. Gårdsrummet inramas längs fyra av längorna av en loggia med låga naturstensmurar, smäckra vitmålade träpelare och golv av naturstensplattor. Endast gymnastiksalsbyggnadens fasad mot gårdsrummet är inte kantat av en loggia. På utsidan av anläggningens nordöstra hörn finns en före detta vaktmästarbostad, tydligt avskild från barnens miljö men som en del av helheten. Byggnadernas fasader är övervägande vitputsade och i rött tegel. De putsade partierna dominerar anläggningens utsida, medan loggiornas fasader utgörs av rött tegel. Byggnadernas tak är flacka och klädda i papp. På de tre klassrumslängorna i öster och norr har taken kopparklädda uppbyggnader för att förse klassrummen med överljus. Fönstren är genomgående vitmålade träfönster, som varierar i storlek och luftindelning – vilket ger fasaderna ett omväxlande, levande intryck.

Huvudentrén är placerad i det sydöstra hörnet, i direkt anslutning till entrén till skolbespisningen och med loggiorna som leder vidare till klassrummen. Entrépartierna till klassrummen utgörs av utskjutande glasade träpartier från byggnadstiden.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Mossebergsskolan är en in på detaljnivå välbevarad skolanläggning planerad för de yngsta skolbarnen. Anläggningen är ett av få exempel i Göteborg på 1950-talets småskolor, och präglas av en intim småskalighet, ett skyddat lugn och en omsorg i arkitektur, material och placering. Skolans läge i södra Guldheden, som är det område i Göteborg som bäst speglar 1950-talets stadsplane- och arkitekturideal, gör den även till en värdefull del av en gestaltad helhet.

Värdebärande delar

Skolans övergripande gestaltning utgörs av en väl avvägd arkitektonisk helhet där samtliga byggda delar är känsliga för förändring.

Mindre känsliga delar

Gårdsrummet innanför loggiorna utgörs av modernare tillägg i form av markbeläggning, sittplatser och lekredskap. Här finns en viss tålig-het för förändringar av skolgården så länge det inte påverkar anläggningens höga kvalitet och småskalighet som tillsammans med material, kulör och struktur skapar ett tydligt lugn.

**Läs mer om
Mossebergsskolans
interiörer på sidan
210-211!**

Den småskaliga skolanläggningens gårdsrum präglas av de loggior som löper längs alla fasader förutom längs gymnastiksalen (till höger i bild). Loggiorna inramas av låga naturstensmurar och smäckra träpelare bär skärmtaket. Golvet är belagt med naturstensplattor i oregelbundna mönster.

Mossebergsskolan är på detaljnivå välbevarad. På bild ett tidstypiskt skärmtak till köksdelen.

Klassrumslängorna mot öster och norr har alla kopparklädda överljuspartier.

Den före detta vaktmästarbostaden i nordost.

Ett av flera ursprungliga entrépartier till klassrum.

Guldhedsskolan

Fastighet: Guldheden 20:9

Gatuadress: Doktor Heymans gata 1A

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 1)

Historik

Skolan uppfördes 1960 efter ritningar av Stockholmsarkitekten Sture Frölén, och togs i bruk läsåret 1961-62. Frölén hade tio år tidigare ritat folkskoleseminariet på den norra sidan av samma kvarter som Guldhedsskolan byggdes inom, samt Mossebergsskolan längre söderut i Guldheden. Få förändringar har genomförts, men år 2006 byttes skolans fönster och försågs med ljudskärmar och taket försågs med huvar. År 2007 uppfördes en tidsbegränsad skolmodul intill gymnastikbyggnaden.

Beskrivning

Skolanläggningen upptar den södra sidan av kvarteret Stenmalören, där den norra sidan inrymmer det före detta folkskoleseminariet (idag använd som skola). Mellan de båda anläggningarna ryms en idrottsplats. Guldhedsskolan utgörs av flera byggnadskroppar, sammanbyggda såväl som fristående. Mot Doktor Allards gata i öster ligger en klassrumsbyggnad i tre våningar, ursprungligen tänkt som mellanstadie, uppbrutna på tre svagt förskjutna byggnadskroppar. Vinkelbyggd mot denna finns envåningslängor för skolbespisning och lågstadium. Dessa tre sammanbyggda byggnader ramar in skolgården som på sin öppna sida i norr möter idrottsplatsen. Samtliga dessa byggnader har fasader i rött tegel, och vitmålade träfönster med varierande luftindelning. Mellanstadiebyggnaden har sadeltak täckt med tegel (och solcellspaneler), medan envåningsbyggnaderna har pulpettak med förhöjda kopparklädda, fönsterpartier för överljus. De lägre byggnaderna har ett flertal burspråk vilket ger dessa byggnader en karaktärsskapande form.

Skolanläggningens huvudentré ligger i skärningspunkten mellan den högre mellanstadiebyggnaden och den lägre matsalsbyggnaden. Här sammanbinds de olika delarna och passager skapas mellan gården och omkringliggande gator.

Längst i nordöst i anläggningen ligger gymnastikbyggnad och en före detta vaktmästarbostad. Den senare ansluter till resterande byggnaders

gestaltning, med röda tegelfasader, pulpettak och vitmålade träfönster. Gymnastikbyggnaden särskiljer sig från övriga delar av anläggningen. Bottenvåningens och det lägre mittpartiets fasader är i rött tegel medan ovanvåningens två hallar har fasader i frilagda och putsade betongelement. Halldelarna har högt sittande fönsterpartier på två sidor.

Den visuella kopplingen mellan gymnastiksalen och skolgården/skolans övriga byggnader skymms sedan ett antal år av en tvåvånings undervisningspaviljong.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Skolan är i stort mycket välbevarad sedan uppförandetiden och utgör en tydlig gestaltad överlappning mellan 1950- och 60-talens skolanläggningar. Den arkitektoniskt gestaltade uppdelningen av skolans funktioner är ett centralt motiv i upplevelsen av anläggningen. Skolan har även en viktig roll som entrémotiv till Södra Guldheden.

Värdebärande delar

Klassrums- och matsalsbyggnadernas struktur, inbördes variation samt utförande i högkvalitativa material är centrala värdebärare. De friliggande funktionsbyggnaderna i nordöst utgör viktiga delar av helheten. Skolans annonsering mot gatan

i öster är viktig för stadsdelens helhetsmiljö.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnader och utbytta byggnadsdetaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

Den högre byggnaden ut mot gatan, ursprungligen för mellanstadiet, är uppbruten på tre svagt förskjutna volymer.

Skolanläggningen är ett markant inslag i gatumiljön och annonserar Södra Guldheden från norr.

Lågstadiedelen i en våning med sina karaktärsskapande burspråk och överljuspartier.

Huvudentrén, i skärningspunkten mellan den högre och de lägre byggnadsdelarna, sedd från gården.

Den fristående före detta vaktmästarbostaden.

Den tvådelade gymnastikbyggnaden.

Landalaskolan

Fastighet: Landala 3:14

Gatuadress: Södra Viktoriagatan 48

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes 1969-70 som en del av ett sjuvånings lamellhus efter ritningar av Lohk-Ödeen Arkitektkontor. I stadsplanen för Landala från 1968 föreslås hela den nya stadsdelens skolbehov för de yngsta barnen inrymmas i Landalaskolan. De äldre barnen inrymdes i äldre skolbyggnader i närområdet.

Beskrivning

Skolanläggningen är inrymd i bottenvåningen av ett flerfamiljshus, där skollokaler till stor del är inrymda i en åt öster utskjutande del. Skolbetspising, gymnastik och vaktmästeri är inrymt i souterrängvåningen åt väster.

Skoldelen av byggnaden har fasader klädda i plattor av dansk sjösten, som kontrasterar den övriga byggnadens röda tegelfasader. Taket på de utskjutande skoldelarna är plana, åt väster som en del av en uteplats. Från skolgården i öster finns huvudentré i nordost, markerad med ett senare byggt skärmtak bestående av metallbalkar som bär ett plasttak. Entrén i motsvarande läge i sydost är identisk. Två övriga entréer leder in till vindfång mellan klassrummen. Dessa är indragna i fasadlivet där tak och väggar täcks av gulmålad träpanel och markbeläggningen utgörs av naturstensplattor. Samtliga portar är bruna aluminiumportar. Två portar har kvar ursprungliga trähandtag.

De långa grön- och rosamålade fönsterbanden åt öster och norr är troligen inte ursprungliga. På den östra gaveln finns en grupp med fyra höga, långsmala fönster som åskådliggör trapphuset mellan de två våningsplanen i fasaden.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Landalaskolan är den enda bevarade skolan som ursprungligen byggdes i bottenvåningen på ett bostadshus i Göteborg. Den utgör en viktig representant för en lösning på skolbehovet i nya stads-

delar, framdrivet av effektiviseringskrav och stora lokalbehov. Som sådan är den tämligen unik.

Värdebärande delar

Det särskiljande fasadmaterialet mellan skol- och bostadsvåningar är tillsammans med entrépartierna åt öster och fönsterpartiet på norrgaveln viktiga i åskådliggörandet av hur en skola av denna typ gestaltades.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdetaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

**Läs mer om dialoger med
elever och lärare på
Landalaskolan
på sidan 236-241!**

Landalaskolan är det enda bevarade exemplet på en skola placerad i bottenvåningen på ett flerfamiljshus, en typ av skola som under 1950-70-tal var relativt vanlig i Göteborg. Skolvåningarna särskiljs från bostadsvåningarna genom olika fasadmateriell.

En av de i fasaden indragna entréerna med gulmålad panel.

Gruppen med högsmla fönster som visar skolans trapphus.

Rosendalsskolan

Fastighet: Sävenäs 126:2

Gatuadress: Sörensens gata 2

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 2)

Historik

Skolan uppfördes som stadsdelen Björkekärrens skola år 1958 efter ritningar av arkitekt Daniel Persson. År 1986 byggs den östra byggnaden till med ett nytt fritidshem. År 2016 revs en stor del av den ursprungliga skolans lokaler och ersattes av nya byggnader. Det som idag återstår av 1950-talsskolan är en klassrumsbyggnad mot Rosendalsgatan samt matsalsbyggnaden mot Sörensens Gata. Båda dessa delar är idag sammanbyggda med moderna byggnader.

Beskrivning

Skolan ligger placerad i direkt anslutning till det lokala centrumet kring Stabbetorget. Torget ligger på motsatt sida om Rosendalsgatan från skolan, och på andra sidan Sörensens Gata ligger Björkekärrens kyrka. Den kvadratiske skolgården är sedan den senaste utbyggnaden nästan helt kringbyggd.

De två bevarade 1950-talsbyggnaderna finns mot de omkringliggande vägarna. De har båda fasader i mörkrött tegel, vitmålade träfönster i varierad indelning samt delvis bevarade fönsterbleck i koppar. Flertalet fönster har också karaktärsskapande utskjutande fönsteromfattningar i samma tegel som fasaderna. Mot Rosendalsgatan utgörs den ursprungliga bebyggelsen av en två våningar hög, uppbruten klassrumsbyggnad som tydligt har en samhörighet med Stabbetorget tvärs över gatan. Byggnaden har flacka sadeltak ovan en tidstypiskt murad taklist och trapphusen är mot gatan markerade med stora, särskiljande fönsterpartier med skulpturala bröstningsutsmyckningar i koppar. Mot gården finns utskjutande portomfattningar i huggen, ljus granit. Här har också fönstren försetts med täckande skydd. Byggnaden är i båda ändar sammanbyggd med moderna byggnadskroppar som är tydliga sentida tillägg men som anpassats i miljön med det mörka teglet som fasadmaterial.

Den bevarade matsalsbyggnaden i en våning har ett asymmetriskt sadeltak som mot gården bildar en taktäckt del av gården. Byggnaden är försedd

med plåtklädda huvar för överljus. Skolans övriga byggnader är sentida och utförda med en egen gestaltning med olika material. Samtliga skolans dörrar är utbytta mot moderna, glasade aluminiumdörrar.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Trots relativt genomgripande förändringar av skolanläggningen som helhet så besitter de två bevarade 1950-talsbyggnaderna ett stort kulturhistoriskt värde. De är välbevarade, tidstypiska representerar för tidens skolbyggande med en hög kvalitet i material och gestaltning på såväl en övergripande som detaljerad nivå. De bevarade äldre byggnadernas placering och prägel ut mot gaturummen gör dem också till viktiga, sammanbindande delar i den sedan tidigare utpekade helhetsmiljön kring Stabbetorget.

Värdebärande delar

De två bevarade 1950-talsbyggnaderna är i sin helhet starkt värdebärande för anläggningen och för den större helhetsmiljön.

Mindre känsliga delar

De på 2000-talet tillkomna byggnadskropparna och senare tillkomna byggnadsdetaljer, såsom utbytta dörrar och fönsterskydd, utgör inte en del av det utpekade värdet och bedöms vara mindre känsliga för förändring.

Ut mot omgivande gator är den ursprungliga skolanläggningen även efter om- och tillbyggnaderna väl avläsbara och viktiga delar av helhetsmiljön runt Stabbetorget. Till vänster den ursprungliga klassrumsbyggnaden och till höger matsalen.

Utbytt port med ursprunglig omfattning i granit.

Matsalsbyggnaden med sitt assymetriska takfall och utskjutande fönsteromfattningar på gaveln.

Trapphusfönstrenas bröstdningsutsmyckningar i koppar.

Kärralundsskolan

Fastighet: Torp 36:3

Gatuadress: Birkagatan 61

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 2)

Historik

Skolan uppfördes som små- och folkskola för drygt 700 barn och togs i bruk till vårterminen 1951. Invigningen genomfördes formellt av dåvarande ecklesiastikminister Hildur Nygren i april samma år. För ritningarna till skolan stod Ragnar Ossian Swensson och Mandus Leonard Mandelius.

Den ursprungligen planerade vinkelbyggda gymnastikalsdelen i sydväst genomfördes inte, utan en fristående gymnastiksal byggdes till först i början av 1970-talet. Arkitekt Göran Erro stod för ritningarna till denna. Den ursprungliga skolan har genomgått ett antal förändringar, bland annat har fasadpersienner satts upp. År 2007 byggdes klassrumsbyggnaden och gymnastiksalen samman med en ny byggnadskropp.

Beskrivning

Skolan ligger placerad på en stor öppen tomt, mellan två områden av lamellhusbebyggelse från 1940-talet. I söder möter skolgården Delsjöbäckens slingrande lopp och täta grönska. Anläggningen huvudstruktur utgår ifrån två längre, vinkelställda byggnadskroppar som skapar en öppen skolgård åt sydväst. Åt norr ligger en tre våningar hög klassrumsbyggnad som i sydväst möter en tvåvåningsbyggnad. Från tvåvåningsbyggnaden skjuter den karaktäristiska aulan ut ur anläggningen åt öster med sin rundade fasad och kopparklädda takhuv. Samtliga byggnader har fasader i rött tegel ovan en terränganpassad sockel i betong med grov ballast. Alla byggnader utom aulan har kraftigt utskjutande sadeltak täckta med tegel. Under takutsprånget finns ett markant listverk av stående murat tegel. Fasaderna har en mer repetitiv fasad mot gården. Mot omkringliggande bostadsgator får den en mer varierad och friare prägel. Bland annat finns på ett gavelparti åt öster stora korspostfönster tätt placerade i alla tre våningar och entrépartiet mot norr är över samtliga våningar kraftigt indraget i fasaden och täckt med tätt sittande enlufts-fönster.

Samtliga entrépartier, utom det åt norr, har

kvart sina glasade trädörrar med två högsnala fönsterpartier per dörrblad. Typen finns både som enkeldörrar och pardörrar. Samtliga entréer har omfattningar i granit. En stor andel av skolans ursprungliga, vitmålade träfönster med olika indelning och fönsterbänkar i ärgad koppar finns kvar. Detta är särskilt tydligt mot skolgården. I skärningspunkten mellan de två huvudbyggnaderna finns mot gården den pampigast utformade entrén. En bred stentrappa med väggfasta räcken i grönmålad metall leder upp till pardörrarna i trä. Ovanför dessa finns en figurativ relief i rött tegel samt en mönstermurad klocka med visare i koppar. På den lägre byggnaden finns intill entrén också tre smala partier med betongglas i fasaden. En sentida tillkommen ramp har delat in den pampiga entrén i två separata delar.

I skolgårdens sydvästra hörn finns en fristående före detta vaktmästarbostad. Denna är utförd i samma material som skolan i övrigt men i ett enklare uttryck som för tankarna till samtida mindre villors utformning. I den tre våningar höga klassrumsbyggnadens förlängning åt väster finns den låga gymnastiksalen med plana tak och gavelfasader i rött tegel. Långsidornas fasader utgörs av brun- och vitmålade paneler, både stående och liggande. Mot gården är entréerna skyddade av ett utskjutande takparti. Dörrarna är glasade trädörrar täckta med vertikala träribbor. Byggnadskroppen som sammanbinder den ursprungliga skolan har vitputsade fasader.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Kärralundsskolan utgör ett välbevarat, mycket påkostad och säregt exempel på 1950-talets stora monumentala skolbyggnader. Dess placering mitt i lamellhusbebyggelsen och den omgärdande naturen gör den också till ett ovanligt uttrycksfullt exempel på tillkomsttidens helhetliga stadsplanering och byggande med skolan som det påkostade centralbygget. Den höga andelen bevarade ursprungliga detaljer och särskiljande byggnadsdelar gör att ursprungsanläggningen som helhet bedöms besitta mycket höga kulturhistoriska värden. Den senare tillkomna gymnastikbyggnaden

dens värde bedöms som relativt lågt.

Värdebärande delar

Samtliga byggnader och byggnadskroppar uppförda på 1950-talet är som helhet centrala värdebärare, såväl på en övergripande nivå som på detaljnivå.

Mindre känsliga delar

Gymnastikbyggnaden och senare tillkomna byggnadsdetaljer, såsom fasadpersienner och ramper, utgör inte en del av det utpekade värdet och bedöms vara mindre känsliga för förändring.

Skolan sedd från gården i sydväst. Till vänster gymnastikdelen.

Aulan samt gavelparti med stora korspostfönster till vänster.

Det påkostade entrémotivet mot gården.

Klassrumsbyggnadens norra fasad.

Den fristående före detta vaktmästarbostaden.

Skårskolan

Fastighet: Skår 31:6

Gatuadress: Snöskategatan 2

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 2)

Historik

Skolan uppfördes i en första etapp som en småskola med en byggnad på skoltomtens södra sida. Denna ritades av arkitekt Daniel Persson och togs i bruk till höstterminen 1952. Tanken att bygga ut den med en folkskola blev aldrig av. På 1970-talet byggs skolan till med en byggnad i väster för slöjd, matsal och gymnastik. Provisoriska skolpaviljonger uppförs också öster om den ursprungliga småskolebyggnaden. År 2002 byggs småskolan till med en ny byggnad i vinkel och de tillfälliga paviljongerna rivs. År 2012 rivs byggnaden från 1970-talet och ersätts med en ny. Idrottsundervisningen flyttas vid samma tid till en ny byggnad på den östra delen av skoltomten.

Beskrivning

Skolan är placerad i ett grönt stråk i södra delen av stadsdelen Skår, omgiven av utpekade kulturhistoriskt värdefulla delmiljöer från olika tider. I norr finns Skårs kyrka från år 1959, i nordöst villabebyggelse i funkisstil och i öster Skårs gård med huvudbyggnad från 1700-talet.

Skolanläggningen utgörs av den äldre småskolebyggnaden som tydlig fond från gatorna i söder och norr, flankerad av byggnadskroppar tillkomna under 2000-talet. Småskolebyggnaden är en tvåvåningsbyggnad med valmat tegelklätt sadeltak med ett antal ventilationshuvor i grön plåt. Fasaderna är i rött tegel med sockel och entrétrappor klädda med skiffer. I mötet med taket finns ett mönstermurat listverk. Även fönsteromfattningarna är markerade med en något utskjutande rad av tegel. Fönstren utgörs av vitmålade träfönster med olika indelning mot gården och ut mot gatan i söder. Samtliga fönster har fönsterbänkar i ärgad koppar. Den lilla byggnadens huvudtrapphus markeras mot gården av en centralt placerad trappa med smäckra smidesräcken. Entrépartiet består av en glasad pardörr i trä med över- och sidoljuspartier. Entrén inramas av en framdragen omfattning av skiffer. Mot gatan i söder markeras trapphuset av ett högt spröjsat glasparti mellan våningsplanen.

Sammanbyggt med småskolebyggnaden i öster finns en före detta vaktmästarbostad. Denna är samgestaltad med småskolebyggnaden men är i en våning med en mer villalik fönstersättning och med ett enklare entréparti. I väster är småskolebyggnaden sammanbunden med den senare tillkomna byggnaden genom en gång i det övre våningsplanet. De yngre byggnaderna är tydligt avläsbara senare tillskott till miljön som anpassats till den äldre byggnadens skala. Den västra flygelbyggnaden och gymnastiksalen har fasader i rött tegel likt småskolebyggnaden medan den östra flygeln har vitputsade fasader och en friare gestaltning, bland annat med två utskjutande delar med pulpettak mot skolgården.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skårskolans ursprungliga småskolebyggnad utgör ett ner på detaljnivå välbevarat och tidstypiskt exempel på 1950-talets mer småskaliga skolbyggnader. Den är en markerad fond från två av områdets gator vilket är ett tydligt miljöskapande uttryck och viktigt för läsbarheten av anläggningens ursprung. Övriga byggnader utgör sentida komplement utan kulturhistoriskt värde.

Värdebärande delar

Småskolebyggnadens och vaktmästarbostadens ursprungliga gestaltning, material och byggnadsdetaljer är centrala värdebärare. Småskolans olika uttryck åt de bägge långsidorna är också viktiga uttryck.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnader utgör inte en del av det utpekade värdet. Senare tillkomna material och byggnadsdetaljer på småskolebyggnaden bedöms som mindre känsliga för förändring.

Småskolebyggnaden från år 1952 flankeras idag på bägge sidor av byggnader från 2000-talet.

Småskolebyggnaden utgör en tydlig fond för anläggningen från gatorna, som på bilden åt söder.

Det höga fönsterpartiet markerar trapphuset mot gatan.

Huvudentrén med smäckra smidesräcken och en glasad pardörr i trä med över- och sidoljuspartier.

Den med småskolan sammanbyggda vaktmästarbostaden.

Katolska skolan

Fastighet: Bö 76:47

Gatuadress: Lilla Danska vägen 26

Tidigare skydd: -

Historik

Katolska skolan tog år 1996 över den äldre byggnaden på fastigheten, som från 1920-talet fungerat som församlingshem. Norr om denna byggdes vid samma tidpunkt en helt ny, S-formad skolbyggnad efter ritningar av GF Arkitekter. I lokalerna bedrivs sedan dess förskola och f-9-skola. Skolans religiösa prägel märks i skolbyggnaden främst i det kapell som uppfördes när skolan byggdes.

Beskrivning

Skolan är belägen på östra sidan om Danska vägen, där den i en S-form klättrar upp för den gröna bergsås som på platsen möter gatan. Anläggningen utgörs av två delar, sammanbyggda, med olika prägel. Byggnaderna binds gestaltningsmässigt ihop av att merparten av fasaderna är klädda i rött tegel. Mot gatan finns en trevåningsbyggnad med ett i fasaden markerat hörnparti i form av ett lågt torn med mönstermurad takfot, listverk och nischer, två stora fönsterpartier i andra våningen och två samlingar små fönster i översta våningen. Tornets bottenplan bärs av en pelare, och utgörs av en skyddad entré. Längst åt norr finns den relativt slutna gymnastiksalen med endast rader av små fönsterpartier som bryter upp tegelfasaden. På dess norra gavel finns ett väggfast konstverk med kristen symbolik.

Den övre delen av anläggningen utgörs av en serie sammanbyggda enheter, inordnade i en böjd form som skapar en delvis omsluten gård. De fyra sammanbyggda enheterna är i två våningar mot gården och en våning mot baksidan. De är alla försedda med burspråk åt två håll, med stora fönsterpartier och bröstningar i vitmålad liggande panel. Burspråken sträcker sig över hela fasadens höjd. Mellan enheterna finns något lägre kilformade partier som till stora delar består av glasade partier, men med inslag av mörkt målade, liggande panelpartier. Taken utgörs av två motställda pulpettak med ett uppskjutande överljusparti klätt i mörk plåt överst. Takfoten är dekorerad med en mönstermurad list längs samtliga fyra enheter.

Skolans två huvudentréer är försedda med smårutsindelade pardörrar i trä, med sido- och överljus i grå metall. Övriga entréer är i sin helhet utförda i grå metall. Samtliga fönster är vita och i metall, medan indelningen skiftar i byggnadens olika delar. De övre sammanbyggda enheterna har genomgående T-postformade fönster.

Direkt söder om 1990-talsskolan ligger det äldre före detta församlingshemmet som rymmer delar av skolans verksamhet. Mellan de båda byggnaderna går en allmän gångväg.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Katolska skolan är en påkostad representant för de nybyggda friskolor som uppförs med en tydlig, individuellt präglad karaktär, under 1990-talet. Den är till stora delar välbevarad och ett uttrycksfullt inslag utmed Danska vägen.

Värdebärande delar

Den terränganpassade grundstrukturen i S-form är tydligt värdebärande tillsammans med den övre delens småskaliga indelning, fasadernas egensinniga gestaltning och den höga ambitionen i detaljer, såsom dörrar och takfot.

Mindre känsliga delar

De faktiska fasad-, fönster- och takmaterialen bedöms inte besitta ett kulturhistoriskt värde och därmed vara mindre känsliga för varsamma förändringar.

Ut mot Danska vägen utgör Katolska skolan ett markant inslag i gatubilden med sin egensinniga gestaltning inbäddad i bergåsens grönska. I bakgrunden Lundens vattentorn.

Skolans rikt dekorerade hörntorn.

Den övre delen utgörs av en serie sammanbyggda mindre enheter med burspråk och korspostfönster.

En av skolans huvudentréer med pardörr i trä.

Rudolf Steinerskolan

Fastighet: Sävenäs 175:1

Gatuadress: Tallhöjdsgatan 1

Tidigare skydd: -

Historik

En skola med waldorfpedagogik har funnits i Göteborg sedan år 1966, i olika lokaler i andra skolor. När man uppförde en egen skola var det på en tidigare obebyggd tomt på en höjd öster om Kålltorp. Skolan uppfördes som en Waldorfggrundskola mellan år 1998 och 2000, efter ritningar av Steen Kristiansen på Asmussens arkitektkontor i Järna. Inspirationen till byggnaderna hämtades från såväl antroposofisk arkitekturtradition som de göteborgska landshövdingehusen. Skolan har genomgått få förändringar, men år 2010 byttes dess ytterdörrar.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad på den västra kanten av det höjddparti som tar vid direkt öster om Kålltorps landshövdingehusbebyggelse. Placeringen ger en vidsträckt utsikt från skoltomten och gör också att skolan är ett markant inslag i stadsbilden.

Skolan utgörs av två fristående byggnader i tydliga naturmaterial. Den större byggnaden är en tvåvåningsbyggnad i souterräng mot sluttningen i väster. Samtliga av de varierande takfallen är klädda i svart, falsad plåt. Präglande delar för taket är de vinkelställda sadeltakspartierna som på håll ger byggnaden en karaktär av ett kvarter med flera mindre byggnader. Även de stora skorstenarna är präglande för byggnaden. Fasaderna är genomgående slätputsade i en duvblå kulör, bortsett från souterrängvåningen som getts en grå kulör samt ett parti under skärmtak mot gården som putsats ljus gult. I vardera änden av den långa byggnaden finns mot gården ett utanpåliggande trapphus som höjer sig upp längs fasaden. Trapphusens fönster följer också, i form och placering, trappans lopp. Samtliga fönster är av trä, gulmålade och med olika indelning. Profilerna är ganska kraftiga. Dörrarna utgörs av blåmålade, glasade trädörrar med mjuka former på glaspartier och trycken. Den västra sidan har en betydligt mer sluten baksideskaraktär med enklare dörrar och mer ensartade fasader.

Den mindre byggnaden högre upp på skolgården i öster följer till stora delar den större byggnadens gestaltning, men har fasader i de övre våningarna klädda i rosamålad locklistpanel och med blåmålad träfönster. Skolgården är kuperad med stora delar sparad naturprägel. Framför huvudentrén finns en amfiteater i natursten.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Rudolf Steinerskolan utgör ett i Göteborg unikt exempel på en byggnad i en internationell arkitekturtradition, som också hämtat tydlig inspiration från de lokala förhållandena och landshövdingehusen. Skolan är konsekvent gestaltad med hög kvalitet i gestaltning och material. Den utgör sedan uppförandet en starkt präglande fond för stadsdelen Kålltorps bebyggelse sett från öster.

Värdebärande delar

Anläggningens genomgående gestaltning i naturliga material är centrala värdebärare. Mot gården är huvudbyggnadens utanpåliggande trapphus och dörrarnas mjuka former viktiga för karaktären. För skolans roll som fond är skolans indelning med gavlar mot öster ett värdebärande uttryck.

Mindre känsliga delar

De faktiska materialen i anläggningen som helhet bedöms inte besitta ett kulturhistoriskt värde och därmed vara mindre känsliga för varsamma förändringar.

Rudolf Steinerskolan hämtade delar av sin inspiration från de göteborgska landshövdingehusen. Från väster är också skolan ett markant inslag i stadsbilden tillsammans med Kålltorps landshövdingehusbebyggelse.

De utanpåliggande trapphusens form och fönstersättning är tillsammans med dörrar karaktärsskapande inslag.

Den duvblått putsade huvudbyggnadens fasad mot gården med sin amfiteater.

Skolans mindre byggnad har fasader i rosa locklistpanel.

Skolans bägge byggnader är tydligt samgestaltade.

Vidkärsskolan

Fastighet: Sävenäs 40:34

Gatuadress: Torpagatan 20

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes på platsen år 1971, och bestod av en flyttad paviljong som uppförts till Bjurslättskolan år 1957. Ritningarna visar att tanken var att flytta ytterligare en paviljong, vilket dock aldrig skedde.

Någon gång under 1970- eller 80-talet övergår byggnaden till att användas som klubbstuga för BK Qviding. För detta ändamål byggs paviljongen till år 1987, i vinkel åt nordväst. I slutet av 80-talet börjar delar av byggnaden användas som daghem vilket byggnaden fungerar som idag.

Beskrivning

Skolan ligger placerad på en mindre grön höjd utmed huvudvägen genom området, Torpagatan. Anläggningen består av en vinkelbyggd envåningsbyggnad med flacka tegeltäckta sadeltak och fasader klädda i ljusblåmålad lockpanel. Delen mot Torpagatan utgör den år 1971 ditflyttade paviljongen. Denna del har karaktäristiska stora fönsterpartier längs bägge långsidorna som idag dock utgörs av senare tillkomna vitmålade aluminiumfönster, lika byggnadens övriga fönster. Samtliga byggnadens dörrar är moderna trädörrar i olika utförande. Paviljongen är mot öster utbyggd med ett mindre entréparti. Grundläggningen täcks i denna del av brunmålad liggande panel.

Den utbyggda byggnadskroppen i nordväst är utförd i souterräng med en balkong mot väster. I mötet med den äldre paviljongen finns mot öster ett asymmetriskt entréparti med stora enlufts-fönster.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningen hade redan från början en tillfällig, enkel karaktär. Det, tillsammans med de genomgripande förändringar som byggnaden genomgått, gör att anläggningen idag inte uppbär några särskilda kulturhistoriska värden.

Värdebärande delar

Trots det låga utpekade värdet är de karaktäristiska stora fönsterpartierna på den ursprungliga paviljongen tidstypiska detaljer som förmedlar byggnadens historia.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Skolanläggningen med den ditflyttade paviljongen till höger och den tillbyggda delen till vänster.

Den ursprungliga paviljongen med sina stora fönsterpartier.

Solbackeskolan

Fastighet: Bergsjön 14:2

Gatuadress: Stjärnbildsgatan 2

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en lågstadieskola och togs i bruk till läsåret 1968–69. Anläggningen utgjordes av tre prefabricerade paviljonger efter ritningar från Sven Brolids arkitektkontor AB. Till höstterminen 1972 utökades skolan med ett mellanstadium och en klassrumslänga samt en slöjd-, matsals- och gymnastikbyggnad tillkom på skoltomtens södra del. I slutet på 1980-talet byggdes taken om till sadeltak på byggnaderna från 1972 och år 2008 revs de ursprungliga paviljongerna och ersattes av en modern förskola på den norra delen av skoltomten.

Beskrivning

Skolan ligger placerad i ett grönstråk mellan flerkaraktärsfamiljshusen strax norr om Bergsjöns centrum. De kvarvarande två byggnaderna från tidigt 1970-tal är parallellställda med en mellanliggande skolgård. De utgörs av envåningslängor med en markerad högdal för gymnastiksalen. Taken är flacka, plåttäckta sadeltak och fasaderna utgörs av gråmålad lockpanel nedantill och skivmaterial ovanpå. Dörrarna är ursprungliga, men omgjorda, metall dörrar med handtag i trä och koppar. Fönstren utgörs av metallinklädda träfönster i vitt. På klassrumsbyggnadens norra gavel finns ett skärmtak med en front av gulmålade pinnar som bildar en strålande sol.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningen utgörs av relativt enkla, och förändrade, byggnader som inte uppbär några särskilda kulturhistoriska värden vare sig som enskilda byggnader eller som del av närmiljön.

Värdebärande delar

Trots det låga utpekade värdet är de ursprungliga dörrhandtagen med handtag i trä och koppar tidstypiska detaljer som delvis kan förmedla skolans ålder.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Den östra ursprungliga längan har en markerad högdal för gymnastiksalen.

Skolans två ursprungliga längor och det utsmyckade entrépartiet med sin strålande sol av pinnar.

Bergsjöskolan

Fastighet: Bergsjön 7:1

Gatuadress: Rymdtorget 6

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en samlad låg-, mellan- och högstadieskola och togs i bruk till höstterminen 1971. Arkitekt Bo Cederlöf stod för ritningarna för skolan och stora delar av övriga byggnader i Bergsjöns centrum. Skolan integrerades inte helt i centrumanläggningen, men placerades i direkt anslutning. Bergsjöns stadsdelsbibliotek och en tandläkarklinik placerades i den av skolans byggnadskroppar som låg närmast kyrkan och centrumet. Skolan uppfördes med långa genomgående korridorer med stora centralkapprum för högstadiet i bottenvåningen. Huvudentrén mot öster byggdes om på 1990-talet. År 2002 byggdes en fristående ny skolbyggnad på skoltomtens södra del.

Beskrivning

Skolan ligger placerad som en del av Bergsjöns stadsdelscentrum, mellan spårvagnshållplatsen och centrumanläggningen. Skolans grundstruktur utgörs av en mycket långsmal byggnadskropp för klassrum, uppförd i 1-3 våningar i souterräng mot väster. Från denna länga utgår ett antal tvärsållade byggnadskroppar för olika specialfunktioner i form av matsal/samlingsal, gymnastiksal, administration samt bibliotek. En indelning mellan högstadiet och låg- och mellanstadiet är tydligt gestaltad i anläggningens form, där den södra delen för de lägre stadierna är en våning lägre åt såväl öster som väster. Skiftet mellan stadierna markeras också av matsalen med sitt fönsterband i övre plan som spänner över hörnen. Intill denna finns också skolans markerade huvudentré. Mot gården i väster markeras skiftet av en utskjutande administrationsdel runt en grön helt omsluten atriumgård. Mot gården finns också en utskjutande gymnastiksal med en muralmålning från byggnadens tillkomsttid, samt bibliotekets sida åt detta håll. Dessa utskjutande byggnadskroppar skapar delvis åtskilda skolgårdar. Biblioteksdelen längst i norr markeras mot centrumet på samma sätt som matsalen.

Samtliga byggnaders tak är plana och papptäckta. På den långsträckta klassrumsdelen finns

en påbyggnad för ventilation klädd i grå plåt. Byggnadernas fasader utgörs i de nedre våningarna och på gavelpartier av vitputsad betong gjuten för att imitera träpanel. I de övre planen är fasaderna klädda i ett vitmålat skivmaterial med utanpåliggande lister av trä. Fasaden mot gården i väster täckts delvis av fastsatta dekorativt målade skivor, troligen bevarade målningar som ursprungligen målades på nu förändrade fasader.

Samtliga byggnadens fönsterpartier utgörs av blågrå aluminiumfönster. De är inordnade i långa band över fasaderna med mellanliggande partier av ribbpanel. Matsalen och biblioteket (åt två håll) markeras av sina särskiljande fönsterpartier som löper över hörn. Samtliga entrédörrar är sentida utbytta.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Bergsjöskolan är i placering, material och struktur en värdefull och tydligt avläsbar representant för det tidiga 1970-talets stora centrumnära skolanläggningar med delvis integrerad övrig samhällsservice. Den är ett värdefullt och tydligt

**Läs mer om
Bergsjöskolans
interiörer på sidan
214-215!**

präglade fondmotiv från både öster och väster och ett värdebärande inslag i hela miljön kring Bergsjöns centrum.

Värdebärande delar

På ett övergripande plan är den tydliga indelningen mellan olika stadier en central värdebärande, som tar sig uttryck i den skiftande skalan och olikartad relation mellan ute och inne. Även de tydligt markerade utrymmena för särskilda funktioner är med sina utskjutande placeringar

och särskilda gestaltning utgör uttryck för värdet. På en detaljnivå är speciellt betongfasaderna med sin dekorativa gjutning, administrationsdelens atriumgård, den repetitiva fönstersättningen, matsalen och bibliotekets markerade fönsterpartier och samt västra sidans konstnärliga utsmyckningar viktiga värdebärare.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdetaljer och material utgör inte en del av det utpekade värdet.

Huvudentrén mot öster är placerad i skärningspunkten mellan högstadedelen till höger och samlingssalen till vänster.

Skolanläggningen utgörs av en mycket långsträckt byggnad där låg- och mellanstadiedelen till vänster är en våning lägre.

Gårdsfasaden mot väster med utskjutande delar för gymnastik och administration.

Delen som ursprungligen rymde bibliotek och folkvandård är tydligt markerad från centrumet.

Byggnadens fasader i träimiterande betong.

Muralmålning från skolans tillkomsttid.

Sandeklevsskolan

Fastighet: Bergsjön 19:1

Gatuadress: Kvadrantgatan 86

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellanstadie-skola utifrån ritningar framtagna av arkitekt Stig Henrik Lundgren år 1969. I slutet på 1980-talet byggdes skolans tak om till valmade sadeltak. År 2003 byggdes den äldre skolan till i öster och en fristående tvåvåningsbyggnad uppfördes på skoltomtens norra del.

Beskrivning

Skolan ligger placerad centralt i Bergsjön, strax söder om en av stadsdelens fyra spårvagnshållplatser. Den ursprungliga skolanläggningen utgörs av en envåningsbyggnad i souterräng åt norr och åt öster. Anläggningen bildar en tydlig kamform med tre utskjutande byggnadskroppar åt söder. Längan åt norr avslutas i vardera ände av var sin något utskjutande del, rymmandes matsal och kök samt gymnastik. De ursprungliga delarna har pappklädda valmade sadeltak och fasader täckta av skivor med frilagd ballast av östadsingel. De rejält utskjutande takutsprången är klädda i vitmålad liggande panel. Byggnaderna har djupt sittande, regelbundet placerade, vita aluminiumfönster där gymnastiksalen mot norr särskiljer sig med ett fönsterband placerat mitt emellan övriga byggnadsdelars våningsplan. Samtliga entréer är utbytta mot blå glasade metall dörrar, och entrépartierna markeras av enkla skärmtak i plåt.

Den sentida tillbyggnaden i öster särskiljer sig med fasader klädda i ett slätt skivmaterial. Den fristående byggnaden från 2003 utgör ett tydligt tillägg och har en helt egen gestaltning.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningens kulturhistoriska värden utgörs till stora delar av den upplevelsebara samgestaltningen med intilliggande bostadsbebyggelse. Skolans planform, låga skala och repetitiva gestaltning gör den till en väl avläsbar representant för skolbyggande i skiftet mellan 1960- och 70-tal.

Värdebärande delar

Den kamformade strukturen och den regelbundna fönstersättningen är värdefulla uttryck för skolans representativitet. Fasaderna med frilagd ballast är viktiga för upplevelsen av samgestaltningen med bostadshusen. Gymnastiksalens särskiljande fönsterband och de panelklädda takutsprången är särpräglade inslag.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna till- och nybyggnader utgör inte en del av det utpekade värdet. Detsamma gäller för utbytta byggnadsdetaljer och material.

Mot söder blir skolbyggnadens kamformade grundstruktur tydlig. Mellan de fyra armarna skapas mindre gårdsrum. Mot denna sida är byggnaden bara en våning.

Skolans fasader av skivor med frilagd ballast är ett viktigt uttryck som också binder samman skolan med de intilliggande flerfamiljshusen. Gymnastiksalen till höger har en särskiljande fönstersättning.

Backegårdsskolan

Fastighet: Bergsjön 9:1

Gatuadress: Universumsgatan 3

Tidigare skydd: -

Historik

Backegårdsskolan uppfördes som en lågstadieskola och togs i bruk till läsåret 1968-69. Skolan utgjordes delvis av prefabricerade paviljonger från Bronäs Industri AB. Övriga ritningar stod Lund och Valentin Arkitektkontor för. I början av 1990-talet byggdes skolan om och till med en ny gymnastikbyggnad i norr och de tidigare paviljongerna för matsal och gymnastik byggdes samman och fick delvis nytt innehåll. År 1997 byggdes en till paviljong inne på skolgården och år 2012 revs och ersattes den västra klassrumsbyggnaden med en ny. Vid inventeringstillfället i november 2020 pågick ombyggnationer på skolan, då bland annat dörrar byttes ut.

Beskrivning

Skolan ligger placerad i en tydlig dalsänka i södra delen av Bergsjön, i direkt anslutning till grönstråk och viss bostadsbebyggelse. Samtliga av byggnaderna tillkomna före 2000-talet har fasader i gråmålad lockpanel och plana tak eller flacka pulpettak klädda med papp. Den ursprungliga klassrumspaviljongen i öster utgörs av en långsmal envåningslänga med separata entréer till varje klassrum. En taktäckt gång sträcker sig över hela byggnadens långsida mot skolgården. Fönstren utgörs av vitmålade träfönster och dörrarna är glasade metaldörrar med handtag i trä och koppar.

De sammanbyggda ursprungliga matsals- och gymnastikbyggnaderna i sydväst har delvis bevarade ursprungliga uttryck, bland annat bevarade dörrar och fönster lika klassrumspaviljongens. Tillbyggda delar är gestaltade utifrån 1990-talets stilideal med bland annat runda fönster och taklanterniner. Detta gäller även för gymnastikbyggnaden. Skolans 1990-talsbyggnader utgör i övrigt tydligt anpassade tillägg till den ursprungliga anläggningen. Den östra klassrumsbyggnaden i två våningar är en markant särskiljande byggnad på skoltomten när det gäller form och material. Strukturmässigt är den inpassad i den ursprungliga planstrukturen.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningen har genomgått flera förändringar som påverkat läsbarheten av den ursprungliga anläggningen negativt. Den bevarade prefabricerade paviljongen i öster med sin taktäckta gång är viktig som utgångspunkt för skolan och en typisk representant för det sena 1960-talets enkla prefabricerade skolbyggnader.

Värdebärande delar

Den östra klassrumspaviljongens övergripande gestaltning med plant papptäckt tak, taktäckt gång och bevarade träfönster och ursprungliga dörrpartier är karaktärsskapande.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Backegårdsskolan ligger placerad i en tydlig dalsänka. Från ovasidan får man en god överblick över anläggningen. Närmast i bild den paviljong som är relativt välbevarad sedan uppförandet.

En taktäckt gång sträcker sig längs hela den ursprungliga paviljongens långsida mot skolgården.

Gymnastikbyggnaden från 1990-talet till höger och byggnad från år 2012 till vänster.

Vissa fönster har bytts ut, till höger ett bevarat träfönster.

Ursprunglig byggnad för matsal med mera, senare ombyggd.

Fjällboskolan

Fastighet: Utby 130:2

Gatuadress: Sysslomansgatan 10

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som småskola mellan september 1952 och augusti 1953 efter ritningar av arkitekt Åke Wahlberg. En blivande gymnastikbyggnad ritades in i skolgårdens sydvästra hörn redan på Wahlbergs situationsplan över skolan, men en sådan tillkom först 1971 och då i skolgårdens sydöstra hörn. Ritningarna för denna stod Åke Wahlberg också för.

År 1993 byggdes klassrumsbyggnaden ut mot gården och 2008 byggdes en fristående skolbyggnad intill gymnastikbyggnaden, vilket slöt skolgården från söder. Vid denna tid tillkom också en paviljong åt öster.

Beskrivning

Skolan ligger placerad på en plan tomt direkt söder om före detta Fjällbo vårdhem. Klassrumsbyggnaden är uppförd efter enkelkorridors-systemet och består av fyra sammanbyggda envåningslängor i vinkel kring skolgården. De tre klassrumslängorna har pulpettak som mot gården avslutas med överljusparti med betongglas. Dessa längors fasader är mot gården klädda med lockpanel och utsidan är spritputsad i en röd nyans med vita slätputsade hörnkedjor och fönsteromfattningar. Husdelarna i byggnadens vinklar är putsade gråblå. Uppdelning av fasaderna med puts mot utsidan och panel mot gården är ursprunglig, även om skolan byggts till mot skolgården. Den fjärde och östligaste längan, ursprungligen innehållande matsal, kök och vaktmästarbostad, har ett flackt pappklätt sadeltak. Denna längas samtliga fasader är putsade som övriga längors utsidor. Den före detta vaktmästarbostaden är svagt förskjuten ut mot gatan från den övriga byggnaden. Samtliga klassrumsbyggandens fönster är utbytta mot vitmålade aluminiumfönster, dock med samma indelning som de ursprungliga fönstren hade. Mot gården är fönstersättningen förändrad. Även samtliga entrédörrar är utbytta.

Gymnastikbyggnaden är en relativt sluten byggnad i mörkrött tegel, med en lågdel åt väster med

fasader i liggande vitmålad panel och med band av högt sittande små fönster. Gymnastikhallsdelen har ett band av högt sittande fönster. Byggnadens tak utgörs av pappklädda pulpettak.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningen har genomgått ett antal större förändringar som inneburit en försvagning av den ursprungliga skolans läsbarhet. Den småskaliga 1950-talsprägel är dock fortfarande tydligt läsbar från skolans utsida och ett viktigt inslag i miljön kring före detta Fjällbo vårdhem och de gröna öppna omgivningarna. Den tillfogade gymnastikbyggnaden visar på skolarkitekturens förändring under knappt 20 år, intressant nog ritad av samma arkitekt.

Värdebärande delar

De sammanbyggda längornas grundform och lågmälda karaktär är värdebärande inslag, även i närmiljön. De putsade fasaderna, betongglaspartierna och fönstersättningen är viktiga detaljer i läsbarheten av skolans ursprung. Gymnastikbyggnadens slutna tegelfasader med samlat fönsterband är värdebärande för upplevelsen av Fjällboskolans vidareutveckling.

Mindre känsliga delar

Byggnaderna från 2000-talet utgör tillsammans med senare tillkomna byggnadsdelar och -detaljer inte delar av det utpekade värdet.

Från utsidan är mycket av skolans ursprungliga 1950-talskaraktär fortfarande bevarad. Den utgör ett viktigt inslag i närmiljön som bland annat utgörs av före detta Fjällbo vårdhem samt småhusbebyggelse.

Sidan mot gården på insidan av anläggningen har förändrats, men överljuspartierna är ursprungliga.

De putsade fasadernas indelning i vit slätputs och röd spritputs ger byggnaden karaktär.

Den sammanbyggda delen för vaktmästarbostad.

Gymnastikbyggnaden från år 1971.

Gamlestadsskolan

Fastighet: Gamlestad 53:7

Gatuadress: Lars Kaggsgatan 29

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 2)

Historik

Gamlestadsskolans äldre byggnad från 1919 byggdes 1950 till med en betydligt större del på den norra sidan av tomten, efter ritningar av arkitekterna R O Swensson och M Mandelius. Man uppförde också en fristående vaktmästarbostad i sydöst. På ritningarna finns också en längre flygelbyggnad åt öster och en byggnadskropp åt norr (troligen en aula) medritade som senare delar. Dessa blev dock aldrig byggda. År 2016 tillkom en större tillbyggnad på skolans inre gård.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad på den norra delen av fastigheten med huvudbyggnad åt norr och en längre byggnadskropp mot gatan i väster. Huvudbyggnaden är en tvåvåningsbyggnad med markerat mittparti och delen mot väster är en trevåningsbyggnad. Taken är tegeltäckta valmade sadeltak, bortsett från huvudbyggnadens markerade mittparti som har ett säteritak med en takprydnad i koppar. Fasaderna utgörs av mörkt rött tegel. 1950-talsanläggningen ansluter i planform och i huvudbyggnadens klassicerande formspråk till den äldre skolan. Trevåningslängan åt väster är sparsamt dekorerad med ett burspråk över tre våningar och en vertikal rad av franska balkonger med smidesräcken. På dess gavelparti mot söder finns även en rutmönstrad mönstermurning. Huvudbyggnadens fönsteromfattningar är utförda som indragningar i fasaderna.

Mot gården finns ett antal indragna entrépartier med stenomfattning och mönstermurade kompassrosor över två av portarna, samt mönstermurade räfflade fönsterbröstningar. Här finns även ett antal senare upptagna dörrpartier. På gårdssidan ansluter också en nybyggd skolbyggnad, i 2-3 våningar med gula panelfasader, till skolans äldre delar från 1919 respektive 1950.

Skolan från 1919 är i det sydvästra hörnet sammanbyggd med 1950-talsskolan med en låg mellandel i den övre våningen. Ytan under denna fungerar som passage mellan gatan och gården. Mellandelen har fasader i smalt, gult stående

murat tegel, bärs av betongpelare, och rymmer ett rundat betongskärmtak över ett entréparti.

Skolan från 1950 har vitmålade träfönster, främst av T-posttyp. Vissa fönster- och dörröppningar runtom byggnaderna är igenmurade och samtliga portar på skoldelen från 1950 är utbytta.

Vaktmästarbostaden som uppfördes i samband med tillbyggnaden av skolan år 1950 är en fristående mindre byggnad i 1½ plan med tegeltäckt sadeltak och panelklädda fasader målade i gult.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolan är ett tydligt, och ovanligt uttrycksfullt, exempel på 1950-talets klassicerande skolarkitektur, som utgör en märkesbyggnad för såväl tidsperioden som stadsdelen Gamlestad. Utformningen och placeringen ger helhetsmiljön med skolan från 1919 en karaktärsstark prägel av vikt för hela stadsdelen. Den nyligen tillkomna tillbyggnaden på gårdssidan har kraftigt försvagat möjligheten att uppleva samgestaltningen mellan de två äldre epokenas skolbyggnader från denna sida. Mot gatan är dock fortfarande

samspelet mellan byggnaderna ett påtagligt och kraftigt miljöskapande inslag längs de centrala stråken genom Gamlestaden.

Observera att värderingen inte inkluderar skolans äldre delar från år 1919.

Värdebärande delar

Huvudbyggnadens monumentala prägel och placering utgör ett värdefullt entrémotiv från norr. För detta är säteritaket, takprydnaden, de indragna fönsteromfattningar och den framför-
liggande öppna platsen av stor vikt. För sam-
gestaltningen med skolan från 1919 och skolans
manifesterade funktion i stadsdelen är den låga
mellandelen i gult tegel med sin öppna passage,

tillsammans med det mönstermurade gavelpar-
tiet, en tydlig värdebärare. Även den enkla, före
detta vaktmästarbostaden utgör en viktig del för
förståelsen av den äldre skolanläggningen.

För upplevelsen av den klassicerande 1950-tals-
arkitekturen utgör också mönstermurade detaljer,
burspråk, portomfattningar, naturstenstrappor,
fönstren i ursprunglig skiftande form samt smi-
desdetaljer värdebärande delar.

Mindre känsliga delar

Byggnader och byggnadsdetaljer tillkomna efter
1950-talet är mindre känsliga för förändring.
Senare tillkomna byggnadsdetaljer, såsom portar
och trätrappor, utgör inte delar av det utpekade
värdet.

1950-talsbyggnadens fasad mot norr med det markerade mittpartiet och säteritak.

1950-tasbyggnadens mittparti mot skolgården. Fönsteromfattningarna är utförda som indrag i fasaden.

Det rundade betongskärmtaket över en entré från passagen in till skolgården.

Skolorna från år 1919 (till vänster) och 1950 är samman-
byggda med en mellandel i det övre planet

Ramsdalsskolan

Fastighet: Kortedala 18:4

Gatuadress: Hundraårgatan 3

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en lågstadieskola 1962–65 efter ritningar av arkitekterna Rune Lund och Alf Valentin, drygt tio år efter den stora utbyggnaden av Kortedala. År 2008 skedde en utbyggnad vid skolgårdens södra ände, som anpassades till anläggningen som helhet.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad i ett grönområde direkt söder om Hundraårgatans bostadsbebyggelse. De ursprungliga delarna av anläggningen utgörs av en tvåvånings klassrumsbyggnad i souterräng och i vinkel mot dess norra ände en gymnastik- och skolbespisningsbyggnad. Byggnaderna har flacka sadeltak täckta med mörkt tegel, delvis kopparklädda takfötter och gavelkrön, och fasader i rött tegel. Mönstermurade partier finns på klassrumsbyggnaden i form av bröstningar och portöverstycken av stående tegel. Bespisnings- och gymnastikbyggnaden har mot skolgården ett förlängt takfall som bildar en väderskyddad rastgård. Byggnaden har också ett uppbyggt parti av överljusfönster.

Utbyggnaden i två våningar på södra sidan av skoltomten har samma utformning, i anpassade material, på tak och fasader som de ursprungliga byggnaderna. Endast trapphusdelen, som förbinder den nya byggnaden med den äldre klassrumsbyggnaden, är annorlunda utformad med fasader i ett mörkt skivmaterial och stora gula fönsterpartier.

Byggnadernas fönster utgörs av vita T-postfönster i metall. Entréerna utgörs av färgglatt målade aluminiumportar. Dessa leder från översidan av den äldre klassrumsbyggnaden via breda trappor till entréer i byggnadens övre plan. I de ursprungliga byggnaderna är samtliga fönster och portar utbytta.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Skolan utgör en tidstypisk och högst representativ anläggning från skiftet mellan 1950- och 60-talens skolbyggande. En stor del utbytta detaljer och en sentida utbyggnad har medfört att upplevelsen av den ursprungliga skolanläggningen är försvagad, men skolans placering och volymbehandling gör att den har miljöskapande kvaliteter i denna del av Kortedala.

Värdebärande delar

De ursprungliga byggnadernas grundstruktur med terränganpassade lösningar, fasadmaterial och platsspecifika delar som mönstermurningarna, det neddragna takfallet och överljuspartiet är centrala värdebärare. De två skolgårdarnas inplanerade möte med naturomgivningarna är miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Den senare tillkomna byggnadskroppen är mindre känslig för förändring. Utbytta byggnadsdetaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

Entrén in till Ramsdalsskolans östra gård mellan matsals- och gymnastikbyggnaden (till vänster) och klassrumsbyggnaden. Rakt fram i bilden syns den sentida utbyggnaden.

Den ursprungliga klassrumsbyggnadens fasad mot skolgården i öster.

Den ursprungliga klassrumsbyggnadens lägre fasad mot gården i väster med sina breda entrétrappor.

Matsals- och gymnastikbyggnaden från norr.

Matsalsbyggnadens gårdsfasad med skärmtak.

Gärdsåsskolan

Fastighet: Kortedala 51:15

Gatuadress: Tideräkningsgatan 3

Tidigare skydd: -

Historik

Gärdsåsskolan uppfördes som en centralskola efter ritningar signerade 1957 av arkitekt Nils Einar Eriksson. De två Kortedala-skolorna (Lövåsskolan är den andra) utgör bevarade exempel på de få skolor som Eriksson ritade i Göteborg.

I mitten av 1980-talet uppfördes ytterligare en byggnad på skoltomten, för verkstadsutbildning. Denna byggnad har under sent 2010-tal rivits och ersatts med en ny byggnad. År 2001 byggdes klassrumsbyggnadens arkad igen och 2003 fick skolan fasadpersienner.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger centralt placerad i Kortedala, intill spårvägen med Kortedala torg på andra sidan spåren. Skolans byggnader är placerade runt en stor skolgård på tomtens mer plana partier, medan byggnadernas utsidor omges av orörd och kuperad terräng. Samtliga av anläggningens fyra ursprungliga byggnader har tegeltäckta sadeltak, fasader i rött tegel med mönstermurade takfötter och utvändiga plåtarbeten i koppar. En övervägande del av anläggningens ursprungliga träfönster av T-posttyp finns kvar men samtliga entrépartier är utbytta.

Den största, vinkelbyggda, klassrumsbyggnaden utgörs av fyra sammanfogade byggnadskroppar i 3-4 våningar i souterräng byggd utifrån ett enkelkorridorssystem. En av fyra byggnadskroppar är bredare än de övriga (ursprungligen med rum för bibliotek och expedition med mera). Den öppna portiken i denna del har senare byggts igen, men de tidigare öppningarna har, tillsammans med den ovanliggande våningens fönster, omfattningar i kalksten. Den tidigare portikens "baksida" markeras med partier av högsmla fönsterpartier av glasbetong. Den östra längan av klassrumsbyggnaden har två markerade burspråk i bottenvåningen.

Skolanläggningens huvudentré finns från Tideräkningsgatan i söder. Entrémotivet med skolgården och klassrumsbygganden flankeras

närmast gatan av två byggnader. Den västra en-tvåvåningsbyggnaden i souterräng mot skolgården (ursprungligen uppförd som skolklinik, vaktmästarbostad och tandläkarklinik) följer den övergripande gestaltningen med tegeltäckta sadeltak, röda tegelfasader och koppardetaljer. Den del som tidigare rymde vaktmästarbostad är förskjuten från den övriga byggnaden. Två mindre burspråk finns på byggnadens sidor ut mot gatan. Den östra entrébyggnaden utgörs av en högre del mot gatan som ursprungligen rymde matsal och samlingssal. Övriga kamformade byggnadskroppar rymde skolkök. Byggnadens olika delar sammanfogas av flera sadeltak med varierande lutning.

Längs med spårvagnsspåren i väster ligger den fjärde av de ursprungliga byggnaderna, gymnastiksalen. Denna har en pulpettaksförsedd lågdel åt norr och en högre gymnastiksalsdel med stora högsmla fönsterpartier åt söder. Söder om denna byggnad låg ursprungligen en bollplan, men platsen är nu bebyggd med en sentida byggnad.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Gärdsåsskolan är ett mycket värdefullt exempel på 1950-talets högkvalitativa, hantverksmässiga och gestaltningsmässigt klassicerande skolbyggande. Dess funktion som centralskola för hela stadsdelen Kortedala manifesteras genom dess storlek, delvis monumentala prägel och dess roll som centralmotiv längs med spårvägen genom

stadsdelen. Tillsammans med Kortedalas övriga samtida skolor och stadsdelens andra byggnader för samhällsservice visar anläggningen på hur folkhemmet planerade för det vardagliga livet i tidens moderna nya stadsdelar. De in på detalj välbevarade skolbyggnadernas inpassning i landskapet samt deras i stort sett ostörda inbördes placering gör anläggningens ursprungliga skolbyggnadsidéer väl avläsbara och möjliga att uppleva.

Värdebärande delar

Skolans entrémotiv från Tideräkningsgatan är centralt för upplevelsen av den samgestaltade och delvis monumentala prägel som skolan planerades för att ha. Skolgårdens sparade trädbevuxna bergsknallar är viktiga miljöskapande inramningar till byggnaderna. Vyn över

skolanläggningens röda tegelbyggnader från Kortedala torg och spårvägen är tillsammans med de omgivande kuperade skogspartierna viktiga delar i förståelsen av de stadsbyggnadsideal som formade stadsdelen.

Byggnadernas exteriöra gestaltning med tegeltak och -fasader, övervägande del träfönster samt dekorativa detaljer såsom mönstermurade taklister, burspråk, kopparplåtsdetaljer, naturstensomfattningar och betongglaspartier är alla tydligt värdebärande.

Mindre känsliga delar

Den sentida tillkomna byggnaden söder om gymnastikbyggnaden utgör inte en del av det utpekade värdet. Detsamma gäller för senare tillkomna byggnadsdetaljer, såsom portar och ramper.

Den ursprungliga byggnaden för matsal, kök och samlingssal flankerar huvudentrén till skolanläggningen

Klassrumsbyggnadens monumentala prägel med de nu igenbyggda arkaderna i bottenvåningen.

Ut mot spårvägen i väster ligger den fristående gymnastikbyggnaden med högsmla fönster åt söder.

Den ursprungliga portikens "baksida" med högsmla partier av glasbetong.

Talldungeskolan

Fastighet: Kortedala 123:3

Gatuadress: Julaftonsgatan 94

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellanstadie-skola och stod färdig år 1968. För ritningarna stod arkitekt Jarle Osnes, signerade år 1967. I och med att skolan uppfördes som ett lärlingsbygge så krävdes en förlängd byggnadstid. Talldungeskolan fyllde tillsammans med Utmarksskolan norra Kortedalas skolbehov, cirka tio år efter att bostadsbebyggelsen uppförts 1953-56.

År 2005 byttes klassrumsbyggnadens ursprungliga gårdsfasader i plåt till träpanel.

Beskrivning

Skolan ligger placerad uppe på en bergsplatå där bostadsbebyggelsen möter ett större skogsparti i norr. Anläggningen består av två fristående byggnader där klassrumsbyggnaden utformades som en cirkel runt en inre skolgård. En öppning i cirkeln med entré finns åt söder, där skolan utgör ett tydligt fondmotiv från Januarigatan. Byggnaden är uppförd i en våning i terränganpassad souterräng mot den runda skolans utsida. I souterrängvåningen rymdes ursprungligen bibliotek, lärarrum och expedition. Från dess utsida erbjuds vida utsikt över omgivningarna, i norr över Lärjeåns dalgång och Eriksbo på andra sidan. Anläggningens andra byggnad inrymde kök, matsal och gymnastiksal. Denna är placerad direkt sydöst om entréöppningen i den cirkelformade klassrumsbyggnaden.

Klassrumsbyggnadens tak består av ett pappklätt pulpettak. Byggnadens souterrängfasader utgörs av obehandlad betong. Våningen följer den kuperade terrängen runt om byggnaden. Mot utsidan är den övre våningens fasader klädda i skivmaterial. Samtliga fönster mot utsidan är bruna aluminiumfönster, inordnade i band med mellanliggande bruna plåtpartier. Mot gårdssidan utgörs byggnadens fasader av liggande gråmålad panel. Långa fönsterband av vitmålade enlufts träfönster sammankopplar gården med den korridor som löper längs med hela byggnadens insida. Runt hela fasaden löper ett skärmtak.

Matsals- och gymnastikbyggnaden har fasader klädda i locklistpanel. Mot söder finns två rader av fönster till matsal respektive gymnastiksal. Delar av fasaderna är här senare inklädda i skivmaterial. Över entrén i norr löper ett skärmtak längs med hela byggnadens längd.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningen är tämligen unik i sin utformning och ensam representant bland kommunens skolor på rekordårens i landskapet skulpturalt inordnade bebyggelse, här i form av en cirkel. Den lågmälda skolan utgör fondmotiv i norr för ett bostadsområde med utgångspunkt i anpassning till den kuperade naturen. Talldungeskolan visar på ett mycket tydligt sätt epokens anpassning till krävande topografiska förutsättningar, med cirkeln som en slutande form på den högt belägna och väderutsatta tomt.

Värdebärande delar

Den övergripande strukturen med klassrumsbyggnadens geometriska grundform och pappklädda pulpettak med den kompletterande matsals- och gymnastikbyggnad är centrala bärare av värdet. På detaljnivå är gårdssidans omslutande

rad av bevarade träfönster och skärmtak viktiga.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdetaljer och material utgör inte delar av det utpekade värdet.

Talldungeskolan består av en från utsidan nästintill helt sluten cirkel. Byggnadens grund/souterrängvåning följer den kuperade terrängen som skolan är placerad i.

Den fristående byggnaden för matsal, kök och gymnastik intill entrén till skolan.

Runt hela den runda klassrumsbyggnadens inre gårdsfasad löper ett skyddande skärmtak.

Lövåsskolan

Fastighet: Kortedala 67:4

Gatuadress: Förstamajgatan 28

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 2)

Historik

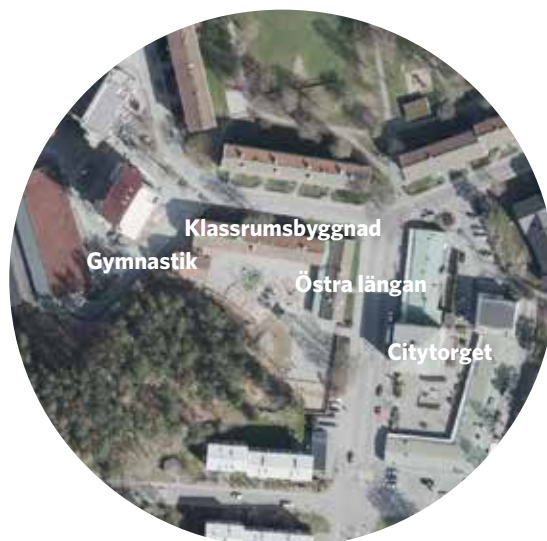
Förorten Kortedala byggdes ut på 1950-talet och planerades med bebyggelse utformad i grannskapsenheter med flera lokala torg. Citytorget byggdes ut vid mitten av 1950-talet med den anslutande Lövåsskolan. Skolan uppfördes år 1955 efter ritningar av Nils Einar Eriksson och används idag som förskola. Anläggningen har genomgått få förändringar vilka framför allt genomfördes i samband med att den gjordes om till förskola år 2006. Då byttes fönster och entrédörrar ut och den östra delen med skärmtak och uterum fick mot gården en tilläggsisolerad fasad och ett järnstaket.

Beskrivning

Lövåsskolan ligger direkt väster om Citytorget. Skolan omfattar tre byggnadskroppar, orienterade i vinkel utmed gatorna. Byggnaderna ramar tillsammans med en tegelmur in en gård som i väster utgörs av en skogsbevuxen bergsknalle.

Samtliga anläggningens byggnader är sammanbyggda, röda tegelbyggnader från tillkomsttiden. Byggnaderna har sadeltak täckta med enkupigt lertegel samt huvar och vindskivor i ärggrön plåt. Förbindelsedelen och skärmtaket i öster har tak täckt med kopparplåt. Samtliga byggnader har profilerade taklister i rött tegel och klassrumsbyggnadens gavelpartier är mönstermurade närmast vindskivorna.

Den östra, lägsta delen är byggd i en våning och har mot gårdssidan ett skärmtak över ett skyddat uterum som sedan år 2006 är instängslat. Den östra delen förbinds i väster med klassrumsdelen genom en ursprunglig, putsad förbindelse i en våning. Den rektangulära klassrumsbyggnaden är uppförd i två våningar samt källare. Fasaderna bryts upp av regelbundet placerade, vita, två- och tredelade fönster. Mot gårdssidan är fönstren grupperade i sammanhängande fönsterband med franska balkonger regelbundet placerade längst till vänster i fönstergrupperna. Byggnadens huvudentré på mitten av gårdsfasaden markeras genom omfattningar i sten. Ovan entrén finns ett

trapphusfönster mellan våningsplanen. Skolans fönster byttes år 2006 ut mot nya med samma indelning som ursprungliga. Vid samma tid byttes samtliga entréer. Den västliga byggnadsdelen i två våningar innehåller gymnastiksal och har stora fönsterpartier i det övre våningsplanet. Den är placerad i vinkel mot klassrumsbyggnaden, delvis förskjuten åt väster, och sammanlänkas med en lägre förbindelse.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Lövåsskolan är en välbevarad representant för 1950-talets skolbyggnande som genom sin framträdande placering i den tidigare utpekade grannskapsenheten kring Citytorget utgör en särskilt viktig anläggning från tidsperioden. Tillsammans med omkringliggande bostadsbebyggelse och torganläggningen utgör skolan viktiga delar för upplevelsen av den utpekade helheten i grannskapsplaneringen i Kortedala.

Värdebärande delar

Den ursprungliga anläggningen är som helhet tydligt värdebärande. Skolans struktur med en skyddande hästsko av byggnader och en öppen muromgärdad gård i söder är centrala uttryck tillsammans med ursprungliga karaktäristiska material och den tidstypiska gestaltningen. Naturomgivningen på gården med bergknalle och

uppvuxna träd är miljöskapande. Den ostörda vyn in på skolgården från söder är viktig för upplevelsen av stadsdelen.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdelar och material utgör inte en del av det utpekade värdet.

Den lilla Lövåsskolan består av tre sammanbyggda byggnadskroppar. I mitten klassrumsbyggnaden i två våningar, i väster gymnastikdelen och i öster en lägre länga med skärmtak mot gården.

Gymnastikdelen längst i väster är förskjuten gentemot klassrumsbyggnaden.

Mot gatan och Citytorget i öster avgränsas skolgården av en mur i samma röda tegel som byggnaderna.

Assaredsskolan

Fastighet: Kortedala 139:1

Gatuadress: Decenniumgatan 13

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellanstadie-skola 1964-65 efter ritningar av arkitekt Johan Tuvert. Skolan placerades intill en redan anlagd kommunal idrottsplats. Skolan har endast genomgått mindre förändringar sedan uppförandet.

Beskrivning

Skolanläggningen ligger placerad i en sluttning som i norr möter det stora skogsområde som här tar vid. Skolan utgörs av sex ursprungliga byggnader, fyra klassrumspaviljonger, en paviljong för slöjd, matsal och kök samt en högre gymnastikbyggnad. En uppdelning utefter funktion följer ett strikt mönster där mellanstadiets längre paviljong är orienterad i öst-västlig riktning mot skogsbrynet och framför denna finns tre mindre vinkelställda lågstadiepaviljonger. Gymnastikbyggnaden och slöjd- och skolbespisningsbyggnaden ligger åtskilda intill entrén till skolan i öster. Strukturen medför även en uppdelning i två separata skolgårdar som utgår från skolans två stadier. Mellan låg- och mellanstadiepaviljongerna finns en rad av lövträd.

Samtliga av anläggningens byggnader är uppförda med gavelfasader i rött tegel, och långsidesfasader klädda i en ljusmålad lockpanel. Taken är flacka sadeltak klädda med papp och takfötterna är klädda i kopparplåt. Samtliga paviljongers entréer är försedda med skärmtak och ursprungliga brunmålade metallportar med sidoljus och handtag i koppar och trä. Fönstren är senare tillkomna vitmålade aluminiumfönster.

Gymnastikbyggnaden är anläggningens enda byggnad med bevarade träfönster. Den är byggd i två våningar i souterräng med en högt sittande fönsterrad mot söder.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Assaredsskolan är som helhet ett mycket välbevarat och typiskt exempel på första halvan av 1960-talets mindre paviljongskolor. Anläggningen åskådliggör på ett tydligt sätt tidens tankar om uppdelningen av skolans funktioner i olika friliggande byggnader. Skolan utgör ett av Göteborgs mest pedagogiska exempel på denna typ av skolor.

Värdebärande delar

Paviljongernas enhetlighet i gavel- och långsidesfasader, takmaterial och entrépartier är centrala motiv som bär stora delar av det kulturhistoriska värdet, tillsammans med den strama funktionsindelade strukturen. Gymnastikbyggnadens träfönster utgör viktiga ursprungliga detaljer.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdelar och -detaljer utgör inte en del av det utpekade värdet.

Assaredsskolan är som helhet ett välbevarat exempel på en paviljongskola. Funktionsuppdelningen är konsekvent genomförd med olika byggnader för olika stadium och lokaler för specialfunktioner.

Mellanstadiebyggnadens gård möter i norr ett stort skogsområde med berghällar.

Gymnastikbyggnaden är den enda av skolans byggnader som har bevarade träfönster.

En av tre lågstadiepaviljonger.

Paviljongen med lokaler för skolbespising och slöjd.

Utmarksskolan

Fastighet: Kortedala 104:2

Gatuadress: Aprilgatan 2

Tidigare skydd: -

Historik

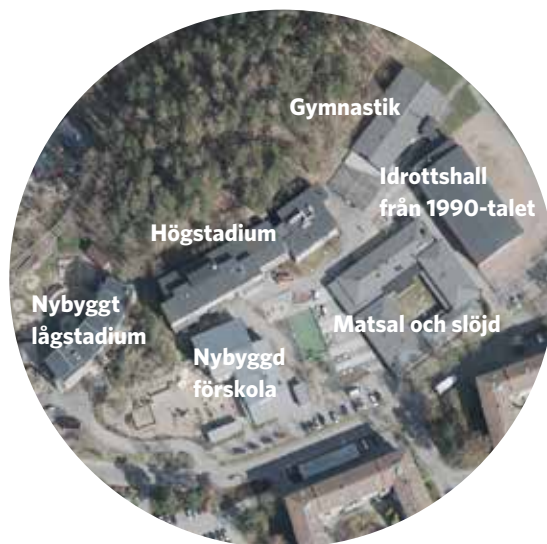
Utmarksskolan uppfördes som låg- mellan- och högstadieskola år 1962–64 efter ritningar av Boustedt och Heineman Arkitekter. Den ursprungliga skolan bestod av fem huvudsakliga byggnadsdelar i rött tegel varav tre separata delar för de olika ingående stadierna. De övriga två rymde en idrottshall och en kombinerad byggnadskropp för skolkök/matsal och slöjd. Redan år 1967–68 gjordes en mindre tillbyggnad åt öster, i anslutning till högstadiebyggnaden. År 1992–93 byggdes en ny idrottshall på det ursprungliga idrottsfältet i sydöst. Tidigare hade en del av den äldre idrottshallen brandskadats och delar av den rivits. År 2011–12 revs mellanstadiebyggnaden i sydväst och en förskola byggdes på platsen. År 2014 revs den ursprungliga lågstadiebyggnaden i väster och ersattes år 2016–17 med ett nytt, större lågstadium som idag upplevs som en egen enhet.

Beskrivning

Utmarksskolan ligger i norra Kortedala och omges av bostadsområden med flerbostadshus och villor. I norr ansluter ett mindre naturområde, Aprilparken.

Dagens skolmiljö består av de bevarade ursprungliga byggnaderna för högstadium och skolmatsal/slöjd, den delvis bevarade gymnastikhallen samt de senare uppförda idrottshallen och förskolebyggnaden. Merparten av byggnaderna är grupperade runt en central, asfalterad skolgård mot gatan i söder.

De äldre byggnaderna är uppförda med fasader i rött tegel. Matsal/slöjdbyggnaden utgörs av en kvadrat i en våning med en inre atriumgård. Högstadiebyggnaden är en rektangulär byggnadskropp i 2–3 våningar som följer den sluttande terrängen. Centralt i byggnaden finns huvudentrén i ett indraget parti med trapphus som mot baksidan i norr är helt uppglasat. De ursprungliga byggnadernas fasader bryts upp av fönsterband med vita två- och tredelade fönster, både stående och liggande. Utanför matsalens entré finns ett ursprungligt skärmtak. Byggnaderna har flacka

tak klädda med papp, på matsalsbyggnaden valmade sadeltak. De kvarvarande delarna av den ursprungliga äldre idrottshallen har igensatta övre fönster. Byggnaden består idag av en enplansdel för omklädning och en högre halldel samt en senare tillbyggd förbindelsegång som leder till den nya, större idrottshallen.

Förskolebyggnaden från 2012 är uppförd med fasader i rött tegel, liksom den nya idrottshallen.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Rivningar och nybyggnader har försvagat läsbarheten av den ursprungliga anläggningen. De bevarade högstadiebyggnaden och byggnaden för skolmatsal/slöjd är dock mycket tidstypiska exempel på 1960-talets funktionsindelade skolor som trots förändringarna tydligt förmedlar skolans tillkomsttid och dess ideal.

Värdebärande delar

Den sammanhållna ursprungliga gestaltningen med flacka tak, röda tegelfasader, karaktärsskapande fönstersättning och variationsskapande, uppbrutna volymer utgör de centrala värdebärande delarna för skolan. Högstadiebyggnadens monumentala prägel som en terränganpassad fond mot grönskan och slöjd/skolmatsalsbyggnadens mer lågmälda karaktär runt en atriumgård är viktiga uttryck.

Mindre känsliga delar

Den delvis bevarade äldre gymnastikbyggnaden bedöms som mindre känslig för förändring. Senare tillkomna byggnader, byggnadsdelar och utbytta detaljer och material utgör inte delar av det utpekade värdet.

**Läs mer om dialoger med
elever och lärare på
Utmarksskolan
på sidan 228-235!**

Utmarksskolan har genomgått många förändringar, men de välbevarade byggnaderna för högstadium, matsal/slöjd och gymnastik förmedlar tydligt skolans ursprung i 1960-talet.

Den låga byggnaden för matsal och slöjd med ursprungligt skärmtak utanför entrén.

Den del av den ursprungliga gymnastikbyggnaden som återstår efter en brand.

Gärds mosseskolan

Fastighet: Bergsjön 36:5

Gatuadress: Galaxgatan 3

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en lågstadieskola utifrån ritningar upprättade av Stig Henrik Lundgren Arkitektkontor år 1980. År 2009 byggdes skolan till med en tvåvånings klassrumsbyggnad efter ritningar av arkitekt Yngve Lundh.

Beskrivning

Skolan ligger placerad i naturpräglade omgivningar direkt söder om Gärdsås Torg i Bergsjön. Den ursprungliga anläggningen utgörs av två byggnader. En envånings klassrumsbyggnad byggd i vinkel på den södra delen av skoltomten, och en slöjd-, matsals- och gymnastikbyggnad i nordväst. Klassrumsbyggnaden har flacka pappklädda sadeltak, gråmålade lockpanelsfasader och moderna dörrar och delvis gulmålade senare tillkomna metallfönster. Den nordvästra delen av längan har däremot bevarade brunmålade träfönster. I öster är byggnaden sammanbyggd med tillbyggnaden i två våningar från år 2009.

Byggnaden för matsal, gymnastik och slöjd är en envåningslänga med en markerad högdal för gymnastiksalen i söder. Byggnaden har pappklädda flacka sadeltak och fasader i locklistpanel nedantill och liggande panel ovanpå. Panelen, lister, knutar och enkla gaveldekorer är målade i olika röda nyanser. Byggnadens fönster utgörs av grupperade och brunmålade metallfönster med mellanliggande partier av gul panel. Entrépartierna med moderna dörrar är indragna i fasaderna.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningen utgörs av relativt enkla, och delvis förändrade, byggnader som inte uppbär några särskilda kulturhistoriska värden vare sig som enskilda byggnader eller som del i någon närmiljö.

Värdebärande delar

Trots det låga utpekade värdet är gymnastik- och matsalsbyggnaden tidstypisk för det tidiga

1980-talet och dess fasadindelning är karaktäristiskt.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Den ursprungliga, vinkelbyggda klassrumsbyggnaden i en våning.

Byggnaden för matsal, slöjd och gymnastik.

Gunnaredsskolan

Fastighet: Angered 89:1

Gatuadress: Fjäderharvsgatan 2B

Tidigare skydd: -

Historik

Gunnaredsskolan uppfördes år 1979 efter ritningar av CGC Arkitektkontor AB, Göteborg. Utemiljön gestaltades av Landskapsgruppen AB, samma kontor som utformade Angered centrum. Skolan uppfördes i samband med utbyggnaden av Angered centrum. Den ursprungliga skolan bestod av en T-formad byggnadskropp och en separat länga. Anläggningen har förändrats i ett parti där den separata längan har byggts ihop med den T-formade byggnadskroppen genom en förbindelselänk. Detta skedde i samband med att denna del inreddes för fritidsverksamhet år 1992.

Beskrivning

Skolan ligger på en liten kulle och gränsar i öster till Lärjedalens naturområde och i väster till ett bostadsområde. Dagens anläggning består av en T-formad och en parallellt placerad enplanslänga som är sammanbyggda. Utemiljön sluttar och innehåller inslag av natur med berg i dagen, träd och gräsbevuxna ytor. Byggnaderna har ljusgrå träfasader med stående panel samt vita träfönster och knutar. Fönsterindelningen har en regelbundet varierad storlek vilket ger rytm åt fasaden och är en arkitektonisk accent i de annars odekorerade fasaderna. Entréerna utgörs av röda träportar med sidoljus respektive aluminiumportar. Byggnaderna har flacka, papptäckta sadeltak som kragar ut över entréerna.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

På grund av den enkla karaktären, skolans förändrade grundstruktur och de till stor del utbytta ursprungliga detaljerna bedöms anläggningen besitta lägre kulturhistoriska värden. Denna typ av skola finns även väl representerad på andra platser i kommunen.

Värdebärande delar

Skolans gröna inramning med naturinslag och kontakt med Lärjedalen är miljöskapande kvaliteter.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Gunnaredsskolan består av en T-formad enplansbyggnad och en parallell länga. Sedan 1992 är dessa sammanbyggda.

Fönstersättningens regelbundenhet skapar rytm åt fasaderna och är en arkitektonisk accent.

Eriksboskolan

Fastighet: Hjällbo 26:1

Gatuadress: Eriksbo Östergärde 45

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som låg- och mellanstadie-skola 1969-71 och invigdes till höstterminen 1971. John Snis arkitektkontor stod för ritningarna. År 1981-82 byggdes skolans tak om till sadeltak och i början av 90-talet byggdes skolan till med fyra mindre utbyggnader, varav ett skyddsrum. Efter år 2000 har en paviljongbyggnad i väster uppförts och byggts ut i omgångar, för att slutligen byggas samman med den ursprungliga skolbyggnaden. År 2006 byggdes skolan ut igen, bland annat med antal grupprum i de små gårdsrummen mellan skolans utskjutande delar.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad söder om Eriksbos flerbostadshusområde, med vid utsikt över Lärjeåns dalgång i söder. Den ursprungliga skolan utgörs av två fristående envåningsbyggnader, en klassrumsbyggnad och en byggnad för gymnastik, matsal och slöjd. De båda byggnaderna har tak och gavelrösten täckta med ljus korrugerad plåt, fasader i rödmålad lockpanel och liggande panel med ett band av plåt ovanför fönstren. Fönstren är vita aluminiumfönster grupperade med mellanliggande vita partier. Samtliga dörrar är senare tillkomna metalledörrar.

På den långsmala klassrumsbyggnaden finns fyra mindre utbyggnader med pulpettak, som på skolans södra fasad bildar djupa, mindre gårdsrum mellan sig. I utbyggnaden på den norra långsidan, som skulle fungera som skyddsrum i krigstid, anordnades en ny huvudentré i mötet med den ursprungliga byggnaden.

Den andra byggnaden har på tidstypiskt vis en högre gymnastiksalsdel med ett högt sittande band av fönster mot norr. Sadeltaket är på denna del asymmetriskt mot den ursprungligen lägre byggnadskroppen i söder. Matsals- och slöjddelen är i en våning och likadant utformad som den ursprungliga klassrumsbyggnaden. Mellan klassrumsbyggnaden och gymnastikdelen går en taktäckt gång.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

De förändringar som Eriksboskolan genomgått har försvagat läsbarheten av den ursprungliga anläggningen, och skolans bedöms besitta låga kulturhistoriska värden. Denna skolbyggnadstyp finns bättre representerad på andra platser i kommunen.

Värdebärande delar

Den täckta gången mellan de ursprungliga byggnaderna är ett tidstypiskt inslag.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Eriksboskolan bestod ursprungligen av två enplanlängor placerade på rad, vilket skapade en långsträckt anläggning mellan bostadsbebyggelsen och Lärjeåns dalgång söder om skolan.

Den taktäckta gången mellan skolans två byggnader är ett tidstypisk inslag.

Utbyggnaderna med pulpettak från 1990-talet skapar djupa, mindre gårdsrum mellan sig.

Utbyggnaden till vänster skulle fungera som skyddsrum.

Byggnaden för gymnastik, matsal och slöjd.

Römosse skolan

Fastighet: Gårdsten 12:14

Gatuadress: Kanelgatan 38

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som en låg- och mellansta-dieskola efter ritningar av arkitekterna Torsten Hansson och Per Persson och togs i bruk till höst-terminen 1971. Skolan uppfördes som en typskola med mittkorridor och med separata entréer för varje klass. 1978 byggdes klassrumsbyggnadens entréer till med åtta små bodar.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad på en terrass i Västra Gårdsten, med direkt koppling till stadsdelens stora centrala grönområde Dalen. Anläggningen utgörs av två vinkelställda byggnader, den ena innehållandes klassrum och den andra matsal, slöjd och gymnastik. De båda byggnaderna sammanbinds av en taktäckt gång som markerar respektive byggnads huvudentré.

De båda byggnaderna är uppförda i en våning (byggnaden med matsal med mera är i souter-räng åt nordost). Taken är plana och fasaderna är klädda i rödmålad lockpanel med ett band ovan fönstren klätt i vitmålat skivmaterial. Byggnadens ursprungliga glasade dörrpartier är bevarade, målade i blått och i enstaka fall i svart, med trä- och mässingshandtag. Samtliga skolbyggnader-nas fönster är vitmålade enlufts träfönster.

De något senare tillkomna bodarna utanför klass-rumsbyggnadernas entréer ansluter i utformning till övriga byggnader, men deras fasader är klädda i locklistpanel. Bodarna är sammanbundna med de spaljkantade entrépartierna genom taktäckta partier.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Römosse skolan är en in på detalj mycket väl-bevarad representant för en typ av skolor som byggdes på flera platser i Angered och resten av Göteborg under sent 1960-tal och tidigt 70-tal. Den bevarade fasadgestaltningen gör tillsam-mans med de bevarade taktäckta gångarna,

fönstren och entrépartierna anläggningen till en värdefull representant av denna skolutbyggnads-fas. Skolan är möjlig att förstå som en del av hela det stadsbyggnadsprojekt som formade Gårds-ten och är med sin låga kontrasterande skala viktig i miljön mellan höghusen och den öppna gröna insidan.

Värdebärande delar

Skolans övergripande gestaltning med fasad-uppbyggnad, byggnadernas inbördes ordning och anläggningens placering i stadsdelen är alla värdebärande uttryck. Detaljer som tak mellan byggnader, entrépartier, dörrar och fönster är viktiga i upprätthållandet av skolans höga värden.

Mindre känsliga delar

De omkringliggande förskolebyggnaderna utgör inte delar av det utpekade kulturhistoriska värdet.

Römossekolans två envåningsbyggnader är mycket välbevarad sedan uppförandet. Skoltypen var vanlig i Angered och på andra platser i Göteborg under sent 1960-tal och tidigt 70-tal, men många av dem har förändrats sedan dess.

Den taktäckta gången mellan skolans två byggnader är en viktig värdebärande detalj.

Ett ursprungligt bevarat entréparti med sido- och överljusparti. Liknande partier finns även målade i svart.

De utbyggda bodarna utanför de spaljeförsedda entréerna.

Ursprungligt dörrhandtag i trä och mässing.

Långmosseskolan

Fastighet: Gårdsten 11:1

Gatuadress: Salviagatan 56

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som låg- och mellanstadieskola utifrån ritningar signerade av arkitekt Torsten Hansson år 1968. Ritningarna anger även att skolan är uppförd utifrån typritningar från skolöverstyrelsens projekt BASK som försökte förena paviljongskolans småskaliga entréer med de större skolornas inre samband. År 2005 byggdes skolan om och till. Klassrumsbyggnaden förlängdes åt söder, flera av dess mindre entrédelar byggdes in och en byggnadskropp för bibliotek och musikrum byggdes till mot gården.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad mellan ett antal gröna bergsknallar i den södra delen av Gårdstens centrala grönområde Dalen. Bergsknallarna avgränsar skolan från stadsdelens bostadshus och ger anläggningen en rofylld prägel. Anläggningen består av två vinkelställda byggnader, den ena rymmandes klassrum och den andra matsal, kök och gymnastik. På den sistnämnda byggnaden finns mot skolgården i söder en sentida utbyggnad.

Byggnaderna är övervägande uppförda i en våning med plana tak (gymnastikbyggnaden och tillbyggnaden mot gården har pulpettak). Gymnastikdelen reser sig en våning över de övriga byggnaderna. En karaktärsskapande detalj på anläggningen utgörs av byggnadernas synliga vitmålade takbjälkar på långsidorna. På byggnadernas gavelsidor skapar dessa ett indrag som ger byggnaderna ett lätt intryck. Samtliga fasader är klädda med rödmålad locklistpanel. De ursprungliga fönstren är utbytta mot vitmålade aluminiumfönster. Även samtliga dörrar är senare tillkomna.

Klassrumsbyggnadens gavelpartier har vid ombyggnad fått ny fönstersättning och av dess ursprungligen sex utskjutande mindre entrépartier med skärmtak finns idag bara två kvar. Övriga är inbyggda som en del av utvidgade lokaler.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

De förändringar som Långmosseskolan genomgått har försvagat läsbarheten av den ursprungliga anläggningen. Det som återstår av den ursprungligen välgestaltade skolan är särskilt tydligt från utsidan, där skolan har en roll som småskalig fond i Dalens södra ände.

Värdebärande delar

Den fria exponeringen mot Dalen där skolans lätta gestalt med plana tak ovan de synliga takbjälkarna samt gymnastiksalens resning över övriga byggnadsdelar är karaktärsskapande uttryck.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Långmosseskolan har genomgått relativt stora förändringar vilket har försvagat läsbarheten av den ursprungliga typskolan. Förändringarna är särskilt tydliga från skolanläggningens gårdssida. Till höger den tillbyggda delen från år 2005.

Byggnaden för matsal och gymnastik har en tydlig exponering mot grönområdet Dalen i norr. De synliga takbjälkarna och den lätta gestalten är karaktärsskapande uttryck i denna exponering.

Hammarkulleskolan

Fastighet: Hjällbo 33:2

Gatuadress: Gropens Gård 36

Tidigare skydd: -

Historik

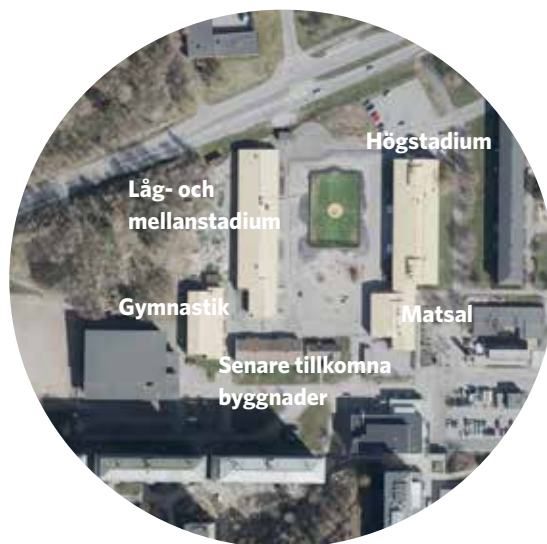
Skolan uppfördes som stadsdelens centralskola med samlat låg-, mellan- och högstadium och invigdes 1972. Ritningarna för skolan togs fram av Stig Henrik Lundgrens arkitektkontor, som också ritade Bredfjällsgatans flerfamiljshus direkt norr om skolan. Den större högstadiebyggnaden byggdes med klassrum grupperade runt ett stort centralt mediatek. År 1996 byggdes låg- och mellanstadiebyggnaden ut åt söder, och två år senare uppfördes en skolpaviljong och en samlingssalsbyggnad i södra änden av skolgården.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad i norra delen av Hammarkullen, i direkt anslutning till stadsdelens kyrka och simhall. Skolanläggningen består av fyra byggnader, parallellställda på var sin sida om den öppna skolgården. Det två våningar höga ursprungliga högstadiet är sammanbyggt med den något förskjutna matsalsbyggnaden. På motsatt sida om skolgården finns en envåningsbyggnad, ursprungligen för låg- och mellanstadie, samt en gymnastikbyggnad. Samtliga byggnader har sadeltak täckta med gul korrugerad plåt och fasader klädda i skivor av dansk sjösten med synliga band av gulmålad plåt mellan våningsplanen på tvåvåningsbyggnaden. Samtliga byggnader har gavelrösten och partier ovanför fönstren klädda i gul korrugerad plåt.

Endast gymnastikbyggnaden har bevarade plåtdörrar med handtag i trä och koppar. Övriga byggnaders portar är bytta. Ursprungliga skärmtak finns över låg- och mellanstadiebyggnadens östra långsida och på gymnastikbyggnaden. Ett längre skärmtak markerar ingången till matsalen. Skolans fönster är aluminiumfönster i olika utförande och färgsättning, samtliga senare tillkomna. Gymnastikbyggnaden har ett band av högt sittande fönster mot väster.

De senare tillkomna byggnaderna är i en våning och särskiljer sig i utformning med enkla panelfasader.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Hammarkulleskolans fyra ursprungliga byggnader är tydligt samgestaltade med intilliggande bostadsområde och utgör ett välbevarat exempel på miljonprogrammets rationella planering och byggande av skolor. De bibehållna fasaderna och grundstrukturen har pedagogiska och miljösäpande värden i stadsdelen.

Värdebärande delar

Skolans grundstruktur med två rader av parallellställda rader av byggnader med välbevarad fasadkomposition och -material är grundläggande för skolans kulturhistoriska värde. På detaljnivå utgör bevarade skärmtak och gymnastikbyggnadens bevarade dörrar viktiga värdebärande.

Mindre känsliga delar

Byggnader och utbyggnader tillkomna efter 1972 bedöms vara mindre känsliga för förändring. Detsamma gäller för anläggningens samtliga fönster och portar, utom gymnastikbyggnadens värdebärande portar. Fasadernas plåtpartier bär inget materialmässigt värde, men de utgör ett tidstypiskt och viktigt inslag i upplevelsen av den samgestaltade skolanläggningen.

Hammarkulleskolans byggnader har en välbevarad fasadkomposition från uppförandet på 1970-talet. Fasaderna är klädda i skivor av dansk sjösten med våningsskiljande band av gul plåt. Taken, gavelröstena och de översta fasadpartierna är klädda i gul korrugerad plåt.

Mötet mellan högstadie- och matsalsbyggnaden.

Gymnastikbyggnaden är den enda av skolans byggnader med bevarade ursprungliga dörrar.

Skärmtak över låg- och mellanstadiebyggnadens entréer.

Nytorpsskolan

Fastighet: Hjällbo 41:13

Gatuadress: Bredfjällsgatan 70

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes efter ritningar framtagna av Tuvert arkitektkontor AB, daterade 1969. Stadsplanen för Hammarkullen från 1966 visar en betydligt större låg- och mellanstadieskola på tomten för Nytorpsskolan samt intilliggande fastighet i väster. År 1996 byggdes en fristående byggnad för fritidshem på skolgårdens södra del. I början av 2000-talet byggdes skolan till med en fristående ny byggnad och skolans två ursprungliga byggnader byggdes samman. Vid denna tid tillkom även de utvändiga trapporna till klassrumsbyggnadens andra våning.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad i södra delen av Hammarkullen, på tre sidor omgärdad av skogspartier. De ursprungliga byggnaderna utgörs av två vinkelställda byggnader, med en gymnastik-, slöjd- och matsalsbyggnad i 1-2 våningar mot bostadsbebyggelsen i norr och en klassrumsbyggnad i två våningar sydöst om denna.

De två ursprungliga byggnaderna har plana tak och fasader klädda i plattor av dansk sjösten med partier av rödmålad liggande panel mellan fönstren och ovan övre våningens fönster. Tillbyggda delar på de ursprungliga byggnaderna har fasader i rödfärgat skivmaterial. Till klassrumsbyggnaden leder två markanta utvändiga trappor till nyupptagna entréer i andra våningen, som också försetts med bågformade skärmtak. Samtliga fönster på de ursprungliga delarna utgörs av rader av vita enlufts-fönster i aluminium.

Gymnastiksalen i den norra byggnaden är markerad genom sin höjning över övriga byggnadsdelar och genom sina dubbla rader fönster åt norr. Mot skolgården i söder leder en taktäckt gång längs hela gymnastik-, slöjd- och matsalsbyggnadens långsida.

De senare tillkomna byggnaderna är placerade i södra änden av skolgården.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Läsbarheten av den standardiserade utformningen som Nytorpsskolan delade med många andra samtida skolor i Göteborg har på grund av genomförda förändringar påverkats negativt. Bedömningen är att tydligare exempel på denna skoltyp finns på andra platser i staden och att Nytorpsskolan inte utgör en viktig del av någon helhetsmiljö.

Värdebärande delar

Den taktäckta gången utgör ett tidstypiskt uttryck för tillkomsttiden.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Nytorpsskolans två ursprungliga byggnader är uppförda i vinkel till varandra, på den östra och norra sidan av skolgården. Klassrumsbyggnaden till höger har senare byggts till med utvändiga trappor mot gården.

Byggnaden för gymnastik, matsal och slöjd utgör entré till skolområdet från Bredfjällsgatans flerbostadshus i norr. Gymnastikdelen är något högre än övriga delar av byggnaden.

Bergums skola

Fastighet: Olofstorp 3:26

Gatuadress: Olofstorps skolväg 3

Tidigare skydd: -

Historik

En skola har funnits på platsen sedan 1910-talet. Nya byggnader tillkom på 1950-talet, men dessa revs redan i slutet på 70-talet. År 1977 uppfördes en matsals-, slöjd- och gymnastikbyggnad till skolan efter ritningar av arkitekt Torsten Hansson och året efter byggdes en klassrumspaviljong (riven 2019-2020). År 1985 flyttades en paviljong till skolan från Kannebäcksskolan i Tynnered. Ytterligare paviljonger tillkom senare till skolan, bland annat år 1996. Paviljongen från 1996 finns kvar idag.

År 1990 byggdes ytterligare en byggnad. Denna byggdes till år 1994 samt 1999. Vid det senare tillfället byggdes även matsals-, slöjd- och gymnastikbyggnaden ut. På 2000-talet har ytterligare om- och tillbyggnationer skett, bland annat av ett högstadium öster om den äldre skoltomten.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad centralt i Olofstorp. Skoltomten delas på mitten av en djup bäckravin, med högstadiet på den östra sidan om denna. Beskrivningen gäller endast för skolbyggnaderna väster om ravinen. På skoltomten finns två äldre ursprungliga bostadshus i 1½ plan som byggts om för skoländamål. I övrigt är alla byggnader i en våning.

Den ursprungliga matsalsbyggnaden var en rektangulär byggnadskropp, som senare byggdes ut åt såväl söder som norr. Den har flacka sadeltak (de utbyggda delarna plana tak och ett pulpettak) och rosa lockpanelfasader. Gymnastiksalen utgör en tydlig högdal i öster med en rad högt sittande fönster åt öster och ett större fönsterparti mot norr. Samtliga byggnadens fönster är vita aluminiumfönster. Öster om matsalsbyggnaden ligger en svängd klassrumsbyggnad tydligt uppbyggd i tre etapper. Den har tegeltäckta sadeltak och fasader i gul lockpanel. Den norra delen har två uppbyggda partier för överljus och den mittersta delen har ett utbyggt gavelparti mot skolgården i väster. Fönstren utgörs av vita aluminiumfönster som åt öster har en friare och mer varierad placering.

ring. Den norra paviljongbyggnaden (från 1996) utgörs av en enkel länga med tegeltäckt sadeltak, gul lockpanel och fönster lika skolans övriga byggnader. Den är utbyggd med en parallellplacering, något kortare länga i samma utförande.

Längst åt söder på skoltomten var en ny skolbyggnad under uppförande vid inventeringstillfället.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Bergums skola har en lång kontinuitet som skola, men de byggnader från perioden 1950-2000 som finns på platsen idag är så ombyggda eller av så enkel karaktär att de bedöms besitta låga kulturhistoriska värden, såväl på byggnadsnivå som för hela anläggningen.

Observera att denna värdering inte gäller de äldre före detta bostadshusen på skoltomten.

Värdebärande delar

Utöver uppbärandet av skolfunktionen centralt i tätorten besitter skolbyggnaderna från år 1950-2000 inga delar som är viktiga ur ett kulturhistoriskt perspektiv.

Mindre känsliga delar

Skolan som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Klassrumsbyggnaden närmast bäckravinen i öster byggdes år 1990, och byggdes sedan till vid ett antal tillfällen under de följande tio åren. Till höger den paviljong som tillkom år 1996.

Byggnaden för gymnastik och matsal med fasader klädda i rosa lockpanel. Gymnastiksalens högdel är ett markant inslag i skolanläggningen med sina fönsterpartier åt öster och norr.

Hjällboskolan

Fastighet: Hjällbo 10:1

Gatuadress: Hjällboplatsen 1

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 3)

Historik

Skolan uppfördes som stadsdelens centralskola i slutet av 1960-talet, efter ritningar framtagna av arkitekt Per-Rune Semrén på Johan Tuverts arkitektkontor 1967. År 2004 målades skolan i blå, rosa och gula fält. I övrigt har inga större förändringar genomförts.

Beskrivning

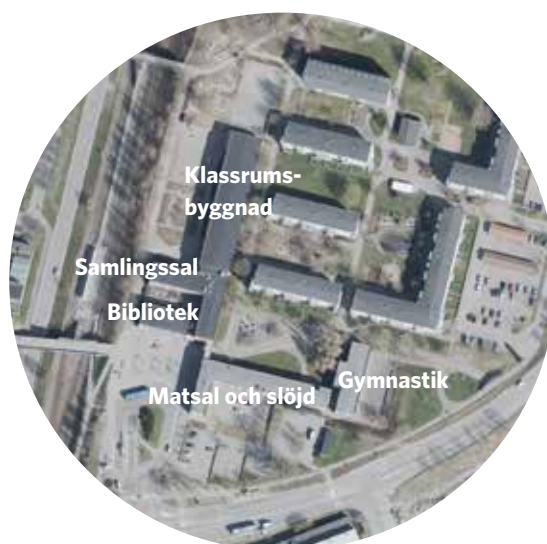
Skolanläggningen är centralt placerad i stadsdelen, ansluten med en gångbro till centrumanläggningen. Skolan utgör ett tydligt entrémotiv för hela stadsdelen från söder. Anläggningen består av tre vinkelställda tvåvåningsbyggnader med plana tak. I vinkeln mellan klassrumsbyggnaden och matsals- och slöjdbyggnaden finns en platsbildning. Här placerades ursprungligen stadsdelens bibliotek integrerat i skolan. Hela skolan har fasader i betong, med markerade vertikala lisener i form av betongbalkar. Dessa delar in byggnadernas fasader i tydliga fält. Stora delar av lisenerna och fälten är färgglatt målade, medan övriga fält utgörs av obehandlad betong.

Den norra klassrumsbyggnaden är en långsträckt byggnadskropp i nord-sydlig riktning, med två utskjutande delar ursprungligen för samlingssal och bibliotek i sydväst. Huvudentrén placerades där huvudbyggnaden och samlingssalsbyggnaden möts. Den södra byggnaden inrymde ursprungligen kök, matsal och slöjdsalar och har en L-form. En glasad gång sammanbinder i norr dess andra våning med klassrumsbyggnaden. Från platsbildningen skapar detta en portik in mot en inre gård. Längst i öster ligger gymnastikbyggnaden som särskiljer sig genom sitt band av högt sittande fönster mot öster.

Skolans fönster är bruna metallfönster med en varierande indelning. Över de utbytta entréerna finns mindre skyddande skärmtak och samlings-salens norra fasad pryds av en stor klocka.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Hjällboskolan är som helhet mycket välbevarad och tidstypisk i sin placering, struktur och fasaduppbyggnad. Skolan är ett mycket pedagogiskt exempel på tidens tankar om en "skola mitt i byn" genom sin samplanering med det övriga centrumet och de integrerade utåtvända funktionerna, byggd i en för tiden karaktärsstark arkitektur. Anläggningen har en viktig funktion som landmärke och entrémotiv för Hjällbo och i förlängningen hela Angered när man anländer från söder.

Värdebärande delar

Skolans bevarade och i stort sett oförändrade byggnader, där även de invändiga ursprungliga delfunktionerna i stort består, är värdefulla uttryck. Den öppna platsen i sydväst är viktig för skolans roll i stadsdelen och mycket av den värdefulla karaktären kommer av fasadernas indelning med fältindelande lisener och varierad fönstersättning. På detaljnivå är den glasade gången mellan två byggnader och vägguret på samlingssalen värdebärande.

Mindre känsliga delar

Skolans färgsättning är inte ursprunglig och utgör inte en del av det utpekade värdet. Senare tillkomna byggnadsdelar är mindre känsliga för förändring.

I vinkel mot Hjälliboskolans långsträckt klassrumsbyggnad finns två byggnadskroppar som ursprungligen rymde samlingssal samt stadsdelens bibliotek. På samlingssalsdelens fasad finns en stor klocka.

Klassrumsbyggnaden i norr med fält målade i blått, rosa och gult som skolan målades i år 2004.

Förbindelsegången mellan klassrumsbyggnaden och byggnaden för matsal och slöjd är ett särpräglat inslag i skolmiljön.

Skolans fasadindelning med vertikala lisener.

Gymnastikbyggnaden längst i öster.

Tretjärnsskolan

Fastighet: Gårdsten 57:1

Gatuadress: Kummingatan 126

Tidigare skydd: -

Historik

Tretjärnsskolan uppfördes år 1970-72 som låg- och mellanstadieskola efter ritningar av HPS planering, Torsten Hansson. Skolan uppfördes som en typskola med mittkorridor och med separata entréer för varje klass. Den ursprungliga skolan bestod av en rektangulär byggnadskropp i dubbel bredd i en våning samt en separat, mindre envåningsbyggnad för matsal och slöjd. Den större byggnaden innehöll undervisningslokaler och i norra gaveln gymnastik i en högre byggnadsdel.

År 1977 gjordes inre ombyggnad av rumsindelningen i undervisningslokalerna och år 1988 försågs skolbyggnaderna med sadeltak. År 1992 byttes entréportar och fönster. År 2001-2002 uppfördes en vinkelbyggd förskola väster om skolan. Då byggdes även nya, större entrépartier ut på undervisningsbyggnaden.

Beskrivning

Tretjärnsskolan ligger i Lövgärdet i anslutning till Vättlefjälls skogsområde. I söder och väster omges skolanläggningen av ett bostadsområde med flerbostadshus.

Dagens anläggning består av de båda ursprungliga skolbyggnaderna; en rektangulär klassrumsbyggnad i en våning med en högre idrottshall i norr, samt parallellt med denna en mindre, rektangulär byggnad innehållande övriga funktioner som slöjd och matsal.

Byggnaderna har en enkel utformning med fasader klädda med rödmålad, stående lockpanel och vita, långsmala enlufts-fönster ordnade i likartade band. Fasaden avslutas upptill av en bred list av vitmålat skivmaterial. Byggnaderna har flacka sadeltak klädda med korrugerad plåt.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

De båda ursprungliga skolbyggnaderna är uppförda enligt samma modell som flera andra Göteborgsskolor från samma tid. Då flera förändringar har försvagat läsbarheten av den ursprungliga anläggningen bedöms denna typ av skola vara tydligare representerad på andra platser i kommunen.

Värdebärande delar

Skolan bedöms inte besitta några specifika värdebärande delar eller detaljer.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

Tretjärnsskolan utgör en typ av skola som byggdes, med mindre variationer, på flera ställen i Angered och Göteborg. Den stora andelen utbytta material och den förändrade takformen gör att läsbarheten av den ursprungliga anläggningen är försvagad.

Skolans klassrumsbyggnad med den karaktäristiskt högre gymnastiksalsdelen som reser sig över den i övrigt låga skolbebyggelsen. Norr om skolan tar Vättlefjälls skogsområde vid.

Rannebergen södra

Fastighet: Angered 82:34

Gatuadress: Fjällkåpan 16

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 3)

Historik

Rannebergen södra, nuvarande Kristinaskolan lågstadium, uppfördes år 1972 som en liten "lek- och lågstadieskola", en kombinerad förskola och lågstadium. För ritningarna stod White Arkitekter WAAB, Bengt Wiberg och utemiljön gestaltades av Markprojekteringsbyrån. Skolan ingick i planeringen av Rannebergen med flerbostadshus i lameller grupperade runt ett centralt grönområde och med centrumfunktioner i norr. Byggnaden har en bevarad form och gestaltning, och har genomgått få förändringar. År 1988 uppfördes en separat byggnad för fritidshem i sydöst, en paviljong i en våning med träfasader och sadeltak.

Beskrivning

Den lilla envåningsskolan ligger högt belägen uppe i Rannebergen. Skolans närmaste omgivning består till stor del av träddungar, delvis naturmark med berg i dagen, vilket tillsammans med skolans utformning skapar en intim miljö. De yttre omgivningarna består av Rannebergens flerbostadshus i lameller.

Dagens skolanläggning består av den år 1972 uppförda skolan och det intilliggande fritidshemmet från år 1988. Den H-formade skolbyggnaden har panelklädda fasader som i den övre delen avdelas genom ett listverk. Den nedre delen är rödmålad och den övre vit. Byggnaden har vita knutar och fönster. Taken utgörs av en kombination av sadeltak och motstående pulpettak täckta med korrugerad plåt.

Fönstren är långsmala, tvådelade och förekommer i olika antal i fasaderna, i längre fasadpartier som fönsterband. Entréerna är utskjutande med utskjutande skärmtak. Byggnaden har mot väster respektive öster utanpåliggande murstockar i gult tegel.

Fritidshemmet har panelklädda, rödmålade fasader och vita fönster. Båda byggnadernas tak är täckta med röd korrugerad plåt.

Kulturhistorisk klassning

A

Kulturhistorisk värdering

Den ursprungliga skolbyggnaden är mycket välbevarad sedan uppförandet. Skolbyggnaden är en del av den samplanerade miljön i Rannebergen och ett pedagogiskt exempel på 1970-talets återgång till intimare skolbyggnader med småskaligt utförande. I Rannebergen är kontrasten mot de omkringliggande lamellhusen en värdebärande struktur.

Värdebärande delar

Den ursprungliga småskaliga H-formade byggnadskroppen med sina träfasader, fönsterindelning och synliga murstockar utgör en värdebärande helhet. Den omgivande naturen med träddungar är miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Det senare tillkomna fritidshemmet utgör inte en del av det utpekade värdet.

Den småskaliga ursprungliga "lek lågstadieskolan" är en tydlig kontrast till de höga flerfamiljshus som omger skolan. Över fasaderna finns ett flertal band med tvådelade vita fönster.

Skolans H-form skapar mot väster och öster små gårdsrums mellan byggnadskropparna. Här finns utanpåliggande murstockar med en nedre del i gult tegel. Dessa är ett särskiljande signum för Rannebergen södra.

Rannebergen centrumskola

Fastighet: Angered 81:1

Gatuadress: Fjällblomman 7

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 3)

Historik

Skolan uppfördes som låg- och mellanstadie-skola och togs i bruk till höstterminen år 1974. För ritningarna stod Gunnar Werner på White arkitekter. Skolan planerades och uppfördes helt integrerad i Rannebergens centrumanläggning, tillsammans med butiker, post, fritidsgård, kyrka samt bad- och idrottshall. I början av 1980-talet byggdes den ursprungliga studiehallen igen. År 1997 gjordes en genomgripande förändring av skolans tak.

Beskrivning

Skolan är placerad i norra delen av Rannebergen, och hela centrumanläggningen utgör en tydlig entré till stadsdelen. Hela komplexet utgörs av en stor samlad byggnadsvolym i souterräng vilket gör att våningshöjden varierar mellan 1 och 3 våningar. Skolans entréer finns åt väster, där de leder till byggnadens översta plan. I våningen under finns matsal på samma våningsplan som butikerna och fritidsgården. Skoldelen har ett tvådelat sadeltak, med ett centralt upphöjt parti delvis med överljus. Taket täcks av ljus plåt. Fasaderna på skoldelen utgörs delvis av röda spritputsade fält, delvis av liggande och stående panelpartier målade i rött och vitt. Mot skolgården i väster finns ett antal utbyggda vindfång med plana tak, där de mindre leder direkt till det ursprungliga lågstadiets klassrum och det större leder vidare in i byggnaden och mellanstadiets klassrum. Längs med fasaden finns två utanpåliggande tornliknande delar för teknisk installation, dessa är spritputsade i en mörkröd nyans.

Skolanläggningens fönster är inordnade i långa band över fasaderna med mellanliggande plåt-partier. Samtliga dörrar är utbytta mot moderna standarddörrar. De ursprungliga sport- och simhallarna är markerade i centrumanläggningens fasader mot öster och söder genom till stora delar uppglasade fasader.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

De förändringar som Rannebergens centrumanläggning har genomgått har försvagat läsbarheten av den ursprungliga anläggningen och därmed skolan. Den bedöms besitta låga kulturhistoriska värden bortsett från den bibehållna skolfunktionen, och andra centrumintegrerade skolor i kommunen utgör tydligare exempel på detta ideal i skolbyggnadshistorien.

Värdebärande delar

Skolans avläsbarhet är till stora delar avhängigt fasadindelningen, fönstersättningen och de utanpåliggande vindfången. Mötet med sim- och sporthallens glasfasader är viktigt för förståelsen av anläggningen som helhet.

Mindre känsliga delar

Skolanläggningen som helhet bedöms vara mindre känslig för förändring.

På den västra sidan av centrumanläggningen finns entréerna till skolan. Dessa är utformade som utanpåliggande vindfång. De mindre leder direkt till de ursprungliga lågstadielklassrummen medan de större leder vidare in i byggnaden.

Centrumanläggningens södra gavel med sin sedan år 1997 helt förändrade takform. Entréerna till skolan finns runt hörnet till vänster i bild.

Angeredsgymnasiet

Fastighet: Angered 93:15

Gatuadress: Grepkatan 9

Tidigare skydd: Bevarandeprogram (Del 3)

Historik

Angeredsgymnasiet uppfördes som en del av centrumanläggningen i samband med anläggandet av Angered centrum mellan åren 1976 och 1979. Centrumet planerades som ett cityanex med kulturhus, liksom Frölunda torg, och är uppbyggt med en tät, kvarterslik struktur som en motreaktion mot miljonprogrammets storskaliga byggande. Gymnasieskolan är sammanbyggd med kulturhuset Blå stället och ritades av arkitektkontoret K-konsult genom arkitekterna Klas Barne, Pietro Raffone och Ingemar Lundgren. Markprojekteringsbyrån AB utformade markgestaltningen. Gestaltningssidén för gymnasiet handlade om att det mångfaldiga inre skulle speglas i det yttre av olika byggnadsvolymer adderade till varandra. Blå ställets djupblå putsfasader kontrasterar mot skolanläggningens rödbruna tegelfasader.

Den ursprungliga skolan bestod av tre byggnadslängor i ett våningsplan med inre atriumgårdar och förbindelselänkar emellan. År 1997 gjordes en mindre förändring då huvudentrén i väster byggdes om. En större förändring gjordes år 2005, då en utbyggnad skedde mot söder utmed hela anläggningens bredd.

Beskrivning

Angeredsgymnasiet har ett naturskönt läge invid Lärjedalen. Öster om gymnasiet ligger Angered Arena, uppförd år 2013. Gymnasiebyggnadens huvudentré ligger indragen bakom Blå stället i sydväst. Gymnasiebyggnaden har en stor variation i fasadlivet med inskjutande och utskjutande delar som skapar olika vinklar och prång. Byggnadskomplexet är i huvudsak i ett våningsplan undantaget den sydliga byggnadskropp som byggdes till 2005, som är i två våningar. Anläggningen binds arkitektoniskt samman genom rödbruna tegelfasader kombinerat med svart korrugerad plåt och vinröda fönster- och entrépartier.

Byggnadsdelarnas rödbruna tegelfasader genom- bryts av partier med ospröjsade, vinröda alumi-

niumfönster. Byggnadskomplexet har varierade takhöjder och former som är klädda med svart, bandtäckt plåt. I vissa partier av fasaderna följer den svarta plåten med ner en bit på fasaden och övergår till skyddande skärmtak eller täcker, i form av svart korrugerad plåt, hela fasader. Entréerna har främst vinröda och i vissa fall gula aluminiumportar. Den långsträckt fasad mot söder som inrymmer folkhögskola har partier med beige plåt. De tre armarna mot norr har plana tak som är valmade utmed långsidorna och entréer skyddade med skärmtak. Mellan de tre armarna finns glasade förbindelser, och varje arm har vardera två kringbyggda atriumgårdar. Byggnaden omges mot norr av öppna, böljande gräsytor med Lärjedalens träddrå i fonden.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Angeredsgymnasiet är relativt välbevarat sedan uppförandet och är en värdefull del av det samplanerade Angered centrum med integrerat kulturhus. Centrumanläggningen är med sina butiker, affärskedjor samt kulturhus, skola och bostadskvarter ett typiskt exempel på det sena sjuttioalets stadsplanering med hög täthet och samlade centrumfunktioner, som en reaktion mot miljonprogrammets storskaliga och utspridda bebyggelse. Skolkomplexet har en tidstypisk gestaltning med mörka tegelfasader i kombination med plåt och flera låga byggnadsdelar adderade

till en komplext sammansatt byggnadskropp med stor variation i fasader och takformer. Byggnaden har ett fritt läge i landskapet och omges mot norr av öppna, böljande gräsytor med Lärjeåns dalgång och dess träridå i fonden.

Värdebärande delar

Skolanläggningens övergripande arkitektoniska gestaltning avseende samlade, låga volymer och strukturella uppbyggnad, dess förbindelse med kulturhuset som del av centrumet, ursprungliga

material som det rödbruna teglet, den svarta och röda plåten är tydligt värdebärande. Byggnadens öppna läge i landskapet med omgivningens grönska och Lärjedalen åt norr är miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Utbyggda och förändrade byggnadsdelar som tillbyggnaden i söder, den ombyggda huvudentrén samt utbytta material och detaljer utgör inte delar av det utpekade värdet.

Den stora skolanläggningens gestaltning skapar många vinklar och prång. Mot norr finns tre armar med valmade tak utmed långsidorna och glasade förbindelsegångar längst ut.

Rödbrunt tegel är tillsammans med svart och röd plåt ett tydligt signum för skolanläggningen.

Gymnasieskolans huvudentré finns i anslutning till skolbyggnadernas möte med kulturhuset Blå Stället.

Lövgärdesskolan

Fastighet: Gårdsten 62:17

Gatuadress: Vaniljgatan 23

Tidigare skydd: -

Historik

Lövgärdesskolan uppfördes som mellan- och högstadieskola i samband med AB Göteborgs-hems utbyggnad av Lövgärdets centrum i början av 1970-talet. Centrumanläggningen innehöll bland annat butikslokaler, kyrka, sjukhem, bostäder i flerbostadshus, bibliotek, skola och fritidsgård. Skolan uppfördes som en sammanhängande långsträckt byggnadskropp i två våningar med inbyggd sporthall och fritidsgård. I det nedre planet fanns mellanstadiet med egen entré och i det övre högstadiet. Byggnaden hade ursprungligen bruna, spritputsade fasader. Skolan har genomgått ett antal om- och tillbyggnader, varav den mest genomgripande skedde år 1990, efter ritningar av Abako/Forser Arkitekter. Skolans fasader fick då ett helt nytt uttryck då de kläddes med rosabeige mursten i kombination med klinker i olika grå, vita och beige toner.

Beskrivning

Lövgärdesskolan ligger i Lövgärdets centrum och vetter med sin ena långsida åt söder mot torget och i norr mot en utemiljö med idrottsplaner. Bortom dessa tar naturen i Vättlefjäll vid.

Dagens skolanläggning består av en sammanhållen byggnad som inrymmer undervisningslokaler, matsal, idrottshall och fritidsgård. Byggnaden håller i huvudsak två våningsplan, bortsett från en byggnadsdel i väster innehållande trapphus som skjuter upp till fyra våningar.

Skolanläggningen har fasader klädda med beige mursten samt klinker i vitt och olika grå och rosabeige toner. Fasaderna genombryts av rosa entréportar och fönster som saknar spröjs, i vissa partier utförda som fönsterband. Byggnaden har utanpåliggande trapphus och utskjutande entrépartier med skärmtak. Byggnaden har flacka, valmade sadeltak med ett separat tak över den högre trapphusdelen.

Kulturhistorisk klassning

C

Kulturhistorisk värdering

Skolanläggningen är planerad som en del av Lövgärdets centrum och är en viktig del av centrumtanken med samlade offentliga funktioner. Såväl centrumet som helhet som skolbyggnaden är förändrade och dess uttryck är idag ett helt annat än då de uppfördes. Förändringarna tillsammans med den likartade gestaltningen med idag bättre bevarade centrumintegrerade skolor gör att skolan bedöms besitta relativt låga kulturhistoriska värden.

Värdebärande delar

Skolfunktionen som en samplanerad del av Lövgärdets centrum utgör ett viktigt karaktärsdrag för den övergripande planeringen av området.

Mindre känsliga delar

Byggnaden bedöms som helhet vara mindre känslig för förändring.

Lövgårdesskolan präglas idag till stora delar av den stora ombyggnad som skedde i början av 1990-talet, då fasaderna fick sin rosabeige färg och bottenvåning klädd i klinker.

Skolans södra långsida vänder sig mot de övriga delarna av Lövgårdets centrumanläggning, med butiker, vårdcentral med mera. Samplaneringen med centrumet är ett tydligt karaktärsdrag för den övergripande planeringen av hela Lövgärdet.

Rävebergsskolan

Fastighet: Gårdsten 62:10

Gatuadress: Körvelgatan 1

Tidigare skydd: -

Historik

Rävebergsskolan uppfördes 1981 efter ritningar av G Kjellerstedt och T Henriksson, White Arkitekter. Dagens skola är i stort sett oförändrad sedan uppförandet och är uppbyggd av ett antal sammanlänkade, mindre envånings byggnadsdelar med träfasader. År 2014 byttes taktäckningsmaterialet från papp till svart, bandtäckt plåt.

Beskrivning

Rävebergsskolan är högt belägen i Lövgärdet. Skolan är i öster och norr omgärdad av bostadsbebyggelse med flerbostadshus. Skolgården mot söder och väster övergår i naturpräglade partier med lövträd och berg i dagen.

Skolanläggningen består av låga, små sammanbyggda huskroppar med varierade höjder och takfall. Strukturen utgår från en centralt placerad korridor med tvärgående armar för respektive klassrum/utrymme. En av dessa armar inrymmer en kringbyggd atriumgård och gymnastiksalsdelen har ett tvådelat takfall med överljus. Skolans fasader är klädda med ljusblå stående panel och genombruts av vita fönster. Fönstertyp och storlek är varierande och bildar accenter i fasaderna.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Rävebergsskolan är välbevarad sedan uppförandet och har en för sin tillkomsttid ovanligt uttrycksfull gestaltning. Den är den mest framträdande representanten för stadens relativt få 1980-talsskolor.

Värdebärande delar

Skolans småskalighet tillsammans med den kamformade grundstruktur med variation i fönstersättning och -modell, varierade takhöjder och takfall utgör det centrala uttrycket för skolans värde. De naturpräglade omgivningarna är miljöskapande.

Mindre känsliga delar

Senare tillkomna byggnadsdelar utgör inte en del av det utpekade värdet.

Rävebergsskolan består av ett antal låga, sammanbyggda byggnadskroppar inordnade i en tvåsidig kamstruktur. Den utgör den mest framträdande representanten för Göteborgs relativt få 1980-talsskolor.

Samtliga av skolans delar har fasader klädda i ljusblå stående panel. Fönstersättningen och fönstertyperna varierar för de olika delarna av anläggningen och utgör accenter i fasaderna.

En av skolans utskjutande armar rymmer gymnastiksalen. Denna har ett tvådelat takfall vilket möjliggör en rad av smala fönster som ger överljus till gymnastiksalen.

Vättleskolan

Fastighet: Angered 102:1

Gatuadress: Höglandsgatan 1

Tidigare skydd: -

Historik

Skolan uppfördes som ett fyrparallelligt högstadium åren 1991-92 efter en grundidé om mindre arbetsenheter, "hembyar", samlade utmed en gemensam inre huvudgata. För ritningarna stod White arkitekter. År 1994 flyttades en paviljong från Tretjärnsskolan som byggdes om för att anpassas i miljön och rymma ett mellanstadium. En mindre utbyggnad gjordes på denna paviljong år 2002.

Beskrivning

Skolanläggningen är placerad direkt nedanför Rannebergens västra sluttning, strax norr om Angereds centrum. Från gatan sett är högstadiet placerad i en svacka vilket ger den ett tillbakadraget uttryck. Mellanstadiet är placerat direkt utmed gatan på tomtens sydvästra hörn.

Högstadiedelen är utformad med fyra byggnadskroppar placerade i en solfjädersform. Dessa binds samman av den centrala inre gatan som följer tomtens terräng i en vid båge. Mot öster skapar denna struktur tre mindre gårdsrum med individuellt utformade stenläggningar. I huvudgatans södra ände ligger skolans fristående gymnastikbyggnad placerad. Mot gatan i väster markeras skolbyns torg i fasaden som en utskjutande byggnadskropp med höga fönsterpartier och utanpåliggande gradänger. Mot gatan markeras delarna i souterräng med mindre fönsteröppningar och ett antal enkla burspråk.

Byggnadskomplexets tak utgörs av två rader av motställda pulpettak som vid de norra och södra gavlarna, samt vid gårdsrummen i öster, möter flacka sadeltak. Samtliga tak är täckta med svart papp. Fasaderna är klädda i blekrött tegel med horisontella band av klinker i en mörkare röd nyans. På byggnadsdelarna med sadeltak finns också mönstermurade takfötter och uppbyggda partier för överljus. Fönstren består genomgående av vita tvålufts aluminiumfönster, med undantag från de mindre gårdsbildningarnas stora entrépartier in till skolans huvudgata. Från den norra och södra gaveln finns markerade höga

uppglasade entréer med omkringliggande fasader klädda i grå plåt. Utöver entréer till huvudgatan är också ett sekundärstråk över de mindre gårdsbildningarna i öster markerade med sådana entréer.

Gymnastikbyggnaden ansluter till högstadiebyggnadernas utformning, och består av två sammanfogade byggnadskroppar med olika höjd, i mötet mellan dessa finns en stor uppglasad entré i förlängningen av skolans huvudgata. Mellanstadiepaviljongen är anpassad till övriga byggnader, med liknande tak och tegelfasader, men har även fasadpartier i lockpanel. Mot gatan finns utkragande vindfång med framförliggande skärmtak.

Kulturhistorisk klassning

B

Kulturhistorisk värdering

Vättleskolan är ett framträdande, väl avläsbart och omsorgsfullt utfört exempel på de tankar som får genomslag i skolbyggandet under främst 1990-talet, med en gestaltning med individen i fokus och en återgång till ett traditionellt formspråk. Högstadiebyggnaderna inklusive sporthallen bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde som ett fysiskt avtryck för dessa idéer medan den ditflyttade mellanstadiepaviljongen endast bedöms besitta en stödjande funktion för värdet.

Värdebärande delar

Högstadieskolens genomgripande gestaltning med hembyar och huvudgata, där exteriört de mindre gårdsbildningarna med sina entrépartier, samt gavlarnas markerade huvudentréer och takformernas möten utgör bärande uttryck. Gymnastiksalens sammankopplade gestaltning i förlängningen av denna struktur är också ett viktigt uttryck. Mot gatan är den skålförmade gräsytan och samlingssalens utmärkande gestaltning

med sitt gavelmotiv, sina stora fönster och sina gradängar av stor vikt liksom de mindre burspråken. På detaljnivå är mönstermurade inslag och de olika mönsterlagda stenslaggningarna på de mindre gårdsbildningarna värdebärande inslag.

Mindre känsliga delar

Mellanstadiepaviljongen bedöms vara mindre känslig för förändring.

Högstadieskolebyggnaden är inordnad i en solfjädersform. Mot gatan är denna placerad i en tydlig svacka.

Det som på insidan är skolbyns "torg" markerad på fasaden mot gatan med ett utskjutande parti med stora fönster.

Markerade entrépartier på byggnadskropparnas gavlar.

Mot öster gör skolans indelning i "hembyar" att små gårdarum med olika mönsterlagd markbeläggning skapas.

Den ditflyttade mellanstadiebyggnaden.

INTERIÖR INVENTERING

Interiöra värden

Den kulturhistoriska inventering som ligger till grund för denna rapport har fokuserat på de exteriöra uttrycken. Skolorna har bedömts och värderats utifrån vilka exteriöra värden de besitter, som enskilda anläggningar eller som del av ett sammanhang tillsammans med sin omgivande miljö. För att inventeringsprojektet skulle vara möjligt att genomföra valdes en helhetlig inventering av skolornas interiöra utrymmen bort. Med detta sagts så kan även interiörerna besitta viktiga uttryck för att åskådliggöra anläggningens förhållande till skolbyggnadshistoriken, och som kan vara tydligt värdebärande för helheten. Därför valde projektet att göra några nedslag på ett antal skolor som bedömdes vara värdefulla, typiska representanter för sin tillkomsttid och där inventera vilka interiöra värden som anläggningen bär. De skolor som valdes var:

- Ryaskolan
- Bergsjöskolan
- Mossebergsskolan
- Nya Varvets skola
- Vättnedalsskolan

På de kommande sidorna presenteras i ord och bild en bedömning av vilka kulturhistoriskt värdefulla strukturer, material och detaljer som de respektive skolorna innefattar. För de aktuella skolorna ska denna del ses som ett viktigt komplement till den exteriöra beskrivning och värdering som finns för var och en av skolorna i föregående delar av denna rapport. För alla de andra skolorna ämnar denna del att utgöra en exem-

pelsamling av vilka typer av värden som tidsperiodens olika skolor kan bära på. Liknande värden finns troligen i många fler skolor och bör inför förändring uppmärksammas på samma sätt som för exteriöra värdebärande delar. Detta kommer att behöva ske utanför detta inventeringsprojekts ramar, vilket kommer att fylla på den kunskapslucka som funnits kring denna typ av Göteborgsbyggnader ytterligare. Förhoppningen är dock att denna del i rapporten ska kunna fungera som en inspirationskälla att se de värdebärande delar som en skola bär på. Om man ser vilka värden som finns är möjligheten att vara uppmärksam på att dessa inte försvagas större.

Interiörernas värdebärande delar finns på samma sätt som för exteriören på flera olika nivåer. Den gjorda stickprovsinventeringen har inventerat och värderat fasta delar, alltså inte lös inredning och möblering. Följande generella punkter kan ses som en övergripande checklista att använda vid identifiering av värdebärande delar i skolornas interiörer. Denna är som sagt generell och behöver fördjupas för den enskilda skolan vid behov.

- Planlösningar kan vara typiska för skolans tillkomsttid eller visa på ett särskilt förhållnings-sätt utifrån pedagogiska och byggnadstekniska idéströmningar.
- Bevarade ytskikt, materialbehandling samt färgsättning kan vara viktiga för förståelsen av tankarna bakom skolans tillkomst och gestaltning.

- Rum med tydligare allmän prägel (exempelvis matsal, entréhall och aula) var ofta mer påkostade och var tänkta som viktiga förmedlare av skolan som viktig institution. Ursprunglig funktion och gestaltning är här särskilt känsliga för ovarsamma förändringar.
- Äldre fast inredning såsom bänkar, skåp, dörrar samt klädhängare kan på en detaljnivå vara viktigare förmedlare av skolans kulturhistoriska värden.
- Unika inslag för den enskilda skolan (som konstverk, gestaltungsgrepp, rumsligheter, funktioner) kan vara det som särskiljer skolan och ger den en egen prägel.

Städning i en korridor på någon av Göteborgs skolor, troligen på 1980-talet. Foto: Stads- och regionarkivet.

Mossebergsskolan, interiört

Beskrivning

Mossebergsskolans intima anläggning präglas även interiört av den höga kvalitet och gestaltning som skolan som helhet formgavs och byggdes med. Trots att samtliga klassrum och även matsalen idag är helt moderniserade med nya ytskikt så präglas rummen av den karaktär som skolans placering och övergripande gestaltning ger. De stora fönsterpartierna med idel gröna utblickar och överljuspartiernas ljusinsläpp gör att rummen upplevs som ljusa rum präglade av 1950-talets ideal och formspråk.

De i detalj välbevarade utrymmena finns i skolans entréhall och korridor, i klassrummens tamburer och i gymnastiksalen. Här framträder skolans ursprungliga gestaltning i såväl strukturen som i de stora delarna bevarade material och detaljer.

Entréhallen och den sammankopplade korridoren har klinkerbelagda golv, vissa väggpartier i rött tegel med två inmurade ursprungliga utställningsskåp och hög andel ursprungliga trädörrar. Bland annat leder två glasade pardörrar vidare in i skolan. Även enklare typer av äldre, släta trädörrar förekommer. En ytterligare ursprunglig detalj som överlag ger karaktär åt huvudbyggnadens rum är fönsterbänkarna i röd marmor. Till ett större fönsterparti i korridoren är fönsterbrädan bredare utformad med urtag för radiatorer undertill, ursprungligen tänkt för placering av växter. I korridorens bredare del i väster är väggfälten runt de två stora fönsterpartierna klädda med en omålad ribbpanel i trä. Trappan som här leder till gymnastiksalen och kontor är försedd med ett svartmålat smidesräcke.

De tamburer som leder in till vardera två klassrum uppvisar till stora delar en ursprunglig karaktär, även om möbleringen har förändrats. Golven är klinkerklädda och ytterväggarna är klädda med likadan ribbpanel som finns i skolans korridor. Sidoväggarna är klädda i rött tegel. I taket hänger ursprungliga stora klotarmaturer i vitt glas.

Gymnastiksalen är förutom det bytta golvet helt välbevarad sedan uppförandetiden. Väggarna är ljust putsade, bortsett från den södra sidan med salens entréer vars nedersta del är klädd i omålad

ribbpanel. Även dörrarna är troligen ursprungliga, även om tryckena är nya och de glasade partierna har satts igen. Taket är klätt med plywoodskivor inordnade med lister i ett rutmönster. I varje ruta finns en akustikplatta. Gymnastikredskapen, däribland basketkorgar, ribbstolar och en klätteställning, utgör viktiga delar av rummets ålderdomliga karaktär.

Den före detta vaktmästarbostaden är idag inredd till lärarrum. Här har förändringar i planlösningen genomförts och få interiöra spår finns av den ursprungliga 1950-talsvillan.

Kulturhistorisk bedömning av interiören

Interiörens tydliga spegling av den exteriöra karaktären ger på ett övergripande plan hela anläggningen en tydlig 1950-talsidentitet där ljuset och de inplanerade gröna omgivningarna är värdebärande uttryck även inne i skolan. De ursprungliga fönstren och överljusen är helt centrala för denna upplevelse. Klassrumstamburerna utgör en tydlig övergång mellan ute och inne och åskådliggör stora delar av skolans ursprungliga indelning och materialbehandling. Här, liksom i entréhallen och korridoren i skolans huvudbyggnad, bör en stor varsamhet visas skolans ursprungliga planlösning samt äldre material och detaljer.

Gymnastiksalen torde med sin nästintill orörda karaktär vara en tämligen unik representant för 1950-talets idrottslokaler. Denna status är helt avhängig dess vägg- och takbeklädnad i originalutförande samt de äldre väggfasta redskapen.

**Läs mer om
Mossebergsskolan
på sidan 138-139!**

I den västa änden av skolans korridor finns många ursprungliga och karaktärsskapande detaljer bevarade: trädörrar, väggfasta utställningsskåp, väggpartier klädda i rött tegel och omålad ribbpanel i trä samt, klinkergolv och fönsterbänkar i röd marmor.

Klassrumstamburerna med många ursprungliga detaljer.

Gymnastiksalen har en nästan orörd karaktär, med bevarade tak- och väggbeklädnader samt väggfasta redskap.

Glasat dörrparti in till matsalen.

Ryaskolan, interiört

Beskrivning

Ryaskolans tre byggnader innehåller interiört ett antal bevarade strukturer, material och detaljer från tidigt 1960-tal. Detta är som mest tydligt i de allmänna utrymmena i form av entréhallar, trapphus och aula. Många av klassrummen och andra utrymmen har med tiden förändrats och har idag övervägande moderna ytskikt och byggnadsdetaljer.

Den långsträckt klassrumsbyggnaden på den norra delen av skoltomten är till sin interiöra grundstruktur relativt välbevarad sedan uppförandet, även om mindre justeringar av rumsstorlekar och -funktioner har genomförts. Byggnadens klassrumsutrymmen, materialrum och passager är genomgående förändrade med endast senare tillkomna ytskikt och fast inredning. Undantaget är de fönsterbänkar i grå marmor som finns genomgående i byggnaden.

De fyra entréhallarna och trapphusen är de mest bibehållna utrymmena i byggnaden. Dessa har golv lagda med kvadratiska, bruna plattor inramade av en bård av skiffer. Även golvlisterna är utförda i skiffer. Väggbpartierna utgörs av byggnadens frilagda betongstomme, bemålade med en röd bröstning och i vitt ovanpå. Rakt framför entrén och vindfånget finns de fribärande trapporna i vitmålad betong med sättsteg och plansteg klädda i skifferplattor. Samtliga räcken utgörs av smäckra smidesräcken målade i en grå kulör. Handledarna är rundade och kopplar samman trapploppen genom byggnaden.

I klassrumsbyggnaden finns bevarade äldre dörrar av två typer. Från trapphuset till klassrummen finns enkla trädörrar och till vindfång och passager finns glasade dubbeldörrar i metall, delvis försedda med överljuspartier.

Matsalsbyggnaden utgörs i det övre planet av en stor entréhall med en aula samt en matsal på vardera sida. Entréhallen har golv av samma typ som klassrumsbyggnadens entréhallar, men med mönsterlagda rektangulära plattor som särskiljande inslag. Väggarna är klädda i rött tegel med markerat möte med golvet genom ett varv av stående tegel. Trappan till nedre plan är centralt

placerad i rummet, har sidostycken i vitmålad betong och skyddsräcken och handledare i smide.

Matsalen är till stora delar förändrad med nya ytskikt, fast inredning och med sänkt tak. Den ursprungliga aulan används idag som matsal. En ursprunglig trädörr med ett cirkelformat handtag leder in till denna. Detta rum är till stora delar bevarat i ursprungligt skick, även om de bänkrader som tidigare fanns här tagits bort och golvet har bytts till dagens plastmatta. Väggarnas vita, förbandsmurade tegelbeklädnad är ursprunglig med ett mönstermurat möte med de högt sittande fönstren åt tre håll. Bärande betongpelare präglar också rummet visuellt. Det ursprungliga taket utgörs i mitten av ett lägre parti med akustikplattor, omgärdade av ett parti av omålade träribbor. Scenen med flacka trappor på vardera sida finns kvar, men pulpet och draperi har tagits bort. Den stora cirkelformade takarmaturen med klotkuper är ursprunglig och är tydligt karaktärsskapande. Övriga armaturer är senare tillkomna. I matsalsbyggnadens nedre plan finns en pelarrad i tegel som avskärmare mot toaletterna och några få exempel på ursprungliga väggfasta klädhängare.

I gymnastikbyggnadens nedervåning finns i de ursprungliga tvagningsrummen bevarad väggbeklädnad i vitt och blått kakel, med en mångfärgad bård i mitten. Rummen används idag som förråd. Vid entréerna finns också stående radiatorer i grunda nischer. Själva gymnastiksalen i det övre planet präglas av samma vita väggbeklädnad i tegel och högt sittande fönsterrader som aulan. Ett karaktäristiskt inslag i rummet är de frilagda fackverkskonstruktionerna som bär den utskjutande delen åt söder. Taket är klätt i vitmålade träribbor med en bård av omålade ribbor närmast väggarna.

**Läs mer om
Ryaskolan på sidan
42-43!**

Kulturhistorisk bedömning av interiören

Entréhallarna, trapphusen, gymnastiksalen och aulan är särskilt viktiga rum för att åskådliggöra Ryaskolans tillkomsttid och ursprungliga gestaltning, såväl på en övergripande nivå som på en detaljnivå. Ursprungliga material och frilagd konstruktion, äldre fast inredning och rummens bibehållna funktion är i dessa delar centrala för

upprätthållandet av skolans interiöra värden. I övriga delar bedöms inte rumsindelning och struktur utgöra värdebärare på samma höga nivå. På en detaljnivå är fönsterbänkar i marmor och enstaka bevarade klädhängare tidstypiska och miljöskapande delar som med fördel får stå förebild för nya tillägg.

Den ursprungliga aulan, idag matsal, är till stora delar bevarad i ursprungligt utförande.

Matsalsbyggnadens övre plan med den stora entréhallen, med den centralt placerade trappan.

En av klassrumsbyggnadens trappor klädda i skifferplattor

Gymnastiksalen har delvis samma prägel som aulan, men även frilagda fackverkskonstruktioner som ett signum.

En av klassrumsbyggnadens entréhallar.

Bergsjöskolan, interiört

Beskrivning

Bergsjöskolans stora, långsträckta byggnad är på en struktur- och funktionsnivå till stora delar välbevarad sedan uppförandet. En stor förändring som dock skett är att biblioteket har flyttats från sin ursprungliga plats närmast torget till en mer central plats i skolanläggningen. Planlösningen med långa korridorer kantade av klassrum och stora entréhallar samt uppdelningen mellan utrymmen för de yngre och de äldre barnen är bevarad och sätter stark prägel på skolan interiört.

De flesta utrymmen har moderniserats med nya golv, tak och ytskikt på väggar. De ytskikt och detaljer som är ursprungliga finns nästan uteslutande i entréhallar, korridorer, trapphus, matsal/samlingssal samt gymnastikhallen.

Entréhallarna domineras tydligt av de fritt placerade trapphuspaketen. Dessa är utförda med väggar i frilagd betong med mönster från gjutformarna i trä, vilket skapar en panelkänsla. Betongpartierna är färgglatt målade i ett samarbete mellan pedagoger och elever under de senaste åren. Trots ny och varierande färgsättning är de en tydligt ursprunglig del inuti skolan. Trapploppen är klädda i terrazzo och är försedda med enkla räcken i polerad metall med svängda avslut. Trapphusen har långsmala öppningar mellan betongelementen, vilket släpper in ljus från de bakomliggande fönsterpartierna. Detta och de markanta skarvarna ger tillsammans med de ursprungliga materialen trapphusen en speciell karaktär. I två av de stora öppna entréhallarna finns också äldre väggfasta dricksfontäner bevarade tillsammans med ett antal bevarade äldre bänkar, och i en korridor i delen för de yngsta barnen finns tre äldre metallampor kvar över några handfat. I flera av skolans korridorer finns äldre elevskåp från Sälgsströms Inredningar i färgglada kulörer kvar. En av korridorerna har också en vägg klädd med ursprungligt mörkt tegel bevarad.

Den kombinerade matsalen och samlingssalen markerar en gräns mellan utrymmena för de lägre och högre stadierna i skolan. Tack vare sin bevarade funktion, scen och konstnärliga utsmyckning framstår rummet som välbevarat trots att

samtliga ytskikt, ventilation och möblering är senare tillkommen. Scenen är byggd i trä och har en svängd form med ett kraftigt scengolv i furu. Scenen är också försedd med ett ursprungligt blått draperi med påsydda dekorationer i form av växter, djur och moln. Det är oklart när de väggfasta konstverken tillkom, men flera av dem är troligtvis från skolans tillkomsttid eller strax därefter.

Skolans gymnastiksal är utöver att golvet bytts ut i stort sett i oförändrats skick sedan den uppfördes. Väggar och tak är klädda i en glest placerad, omålad furupanel. Vägghpanelen under fönstren är målade i en blå kulör. Samtliga gymnastikredskap, såsom ribbstolar, basketkorgar och ringar, är ursprungliga. I de tillhörande omklädningsrummen finns enkla äldre klädhängare och bänkar.

En kuriositet som inte hör samman med skolans kulturhistoriska uttryck, men som är ett säreget inslag i skolan, är det delvis ålderdomligt inredda personalrummet. Rummet är möblerat med äldre stolar och bord från olika tidsperioder och innehåller också en äldre kakelugn.

Kulturhistorisk bedömning av interiören

Den bibehållna planlösningen och rumsfunktionerna ger skolan en tydlig 1970-talsprägel trots att merparten av alla ytskikt och detaljer är förändrade. Att inte förändra denna struktur är en viktig förutsättning för att skolans interiöra värden ska förbli intakta. Trapphusen, matsalen/samlingssalen och gymnastiksalen intar en särställning för förmedlandet av skolans historia interiört. Här är bevarade detaljer, material och tekniska lösningar centrala värdebärare. Skåpinredning, dricksfontäner och bevarade bänkar är alla viktiga detaljer att värna för den interiöra läsbarheten av skolans värden.

**Läs mer om
Bergsjöskolan på
sidan 156-157!**

Den kombinerade matsalen och samlingssalen utgör en gräns mellan skolans olika stadier. Den rundade scenen med sitt dekorativa draperi är tillsammans med övrig konstnärlig utsmyckning samt bevarad funktion viktiga för upplevelsen av rummet.

De fritt placerade trapphusen är ett intakt inslag i skolan.

Gymnastiksalen är utöver det utbytta golvet i stort sett intakt sedan uppförandet.

Bevarade dricksfontäner är en tidstypisk detalj.

Vättnedalsskolan, interiört

Beskrivning

Vättnedalsskolans tydligt funktionsindelade, mindre byggnader har till övervägande del kvar ursprunglig planlösning. Användningen för de olika lokalerna är till stora delar också densamma som när byggnaderna uppfördes. Som för många skolbyggnader har förändringarna genomförts på detaljnivå i och med att användningen har slitit på ytskikt i lokalerna.

Samtliga klassrum och personalutrymmen har idag ytskikt och inredning yngre än själva byggnaderna och av relativt standardiserat utförande. Detsamma gäller gymnastiksalen där tak, väggar och golv har moderniserats och gjorts om. Däremot är det troligt att äldre väggfasta gymnastikredskap har återmonterats utanpå efter att väggbeklädnaden har bytts. I de i övrigt moderna omklädningsrummen utgörs fortfarande delar av väggarna av frilagda tegelpartier, i samma gula tegel som präglar anläggningen exteriört.

I och med att skolan fortfarande fungerar som en klassisk paviljongskola med separata entréer finns i varje klassrumsbyggnad flera partier med vindfång, entréhall och toaletter i genomgående utförande. I dessa fem byggnader finns många ursprungliga detaljer och material kvar. I vindfången finns genomgående bröstningar av skivmaterial målade i olika, starka kulörer. Även radiatorerna är här målade i samma kulör. Klassrumsentréernas små toaletter har också kvar sina ursprungliga linoleummattor. I de innanför liggande entréhallarna (som i mellanstadiebyggnaden utgörs av en bred korridor) finns bevarade dörrpartier, både släta trädörrar och dörrpartier med över- och sidoljuspartier, ursprungliga väggfasta klädhängare samt fasta omålade träfönsterpartier in till klassrummen.

Den av skolans byggnader som uppvisar de största rumsliga kvaliteterna är matsalsbyggnaden. Dess entréhall har väggar i gult tegel med högt sittande fönsterpartier mot skolgården och klädhängare fästa på två rader av blåmålade järnpelare. Hela byggnaden innehåller de ursprungliga dörrtyper som också återfinns i klassrumsbyggnaderna. Den stora matsalen präglas till stora delar av sin höga takhöjd och stora ljusinsläpp

genom fönsterpartier och överljus. I taket syns frilagda bärande bjälkar i furu. Rummets långsidor har väggar bestående av gult tegel medan kortsidorna är klädda i en slät, omålade furupanel. Rummet har även lågt placerade fönsterbänkar i marmor. I ett mindre serveringsrum intill finns också ett grågrönt marmorgolv bevarat.

Kulturhistorisk bedömning av interiören

Den genomgående bevarade planlösningen gör att den övergripande paviljongskoleprägel som är väl avläsbar exteriört också är starkt närvarande i skolans interiör. De fem klassrumsbyggnadernas välbevarade allmänna utrymmen med bevarade originalmaterial, -detaljer och -kulörer är av stor vikt för denna närvaro och viktiga tidsmarkörer för att uppleva inomhusmiljön som tillkommen på 1960-talet. Matsalsbyggnaden utgör vid sidan av klassrumsbyggnadernas allmänna utrymmen den viktigaste interiören, i och med att den som helhet är något mer påkostad än övriga byggnader med till stora delar bevarad ursprunglighet.

Klassrummen, gymnastiksalen och personalutrymmena är till stora delar förändrade och bedöms inte innehålla några kulturhistoriskt värdefulla detaljer.

**Läs mer om
Vättnedalsskolan
på sidan 106-107!**

Även om ett flertal förändringar har skett med skolans matsal så uppvisar den fortfarande stora rumsliga kvaliteter med väggar klädda i tegel och omålad furupanel, synliga bjälkar i taket och det stora ljusinsläppet.

Ursprungligt dörrparti i personalutrymmena.

Från klassrumsbyggnadernas allmänna utrymmen finns partier med omålade träfönster in till klassrummen.

Bevarade väggfasta klädhängare.

Nya Varvets skola, interiört

Beskrivning

De anspelningar som Nya Varvets skola exteriört gör till det tidiga 1900-talets hantverkstradition och gestaltning är inte lika påtaglig interiört. Men skolans insida är välbevarad och konsekvent i sin struktur och gestaltning, och speglar många av 1990-talets tidstypiska drag.

Grundstrukturen utgörs av en svängd korridor i byggnadens längdriktning som följer den svaga krökning som skolans grundstruktur utgår ifrån. Korridoren är i båda våningsplanen placerad centralt i byggnaden med klassrum och andra utrymmen såväl ut mot gatan som gården. I utrymmena mellan de sammanfogade kvadratiske enheterna finns skolans trapphus. I det övre planet mynnar korridoren för vardera enhet ut i ett centralt utrymme omgivet av klassrum. Detta utrymme får dagsljus via lanterniner i sadeltaketsnock. Den övre våningens rum är alla öppna till nock, med synliga bjälkar i ljus furu. Detta gör att samtliga klassrum har snedtak och upplevs som ljusa och luftiga.

Interiört präglas skolan tydligt av de väl avläsbara 1990-talsmaterialen. Merparten av väggarna är klädda i gult tegel med bårder av stående tegel och hörnkedjor i rostrött tegel. I korridorerna finns också väggfasta bänkar i likadant gult tegel. I bottenplan är korridorens golv belagda med terrakottafärgade keramiska plattor. Detsamma gäller för byggnadens trapphus. Bottenvåningens klassrum har likt samtliga utrymmen på ovanvåningen golv täckta med linoleum i olika kulörer. I enheternas centrala, gemensamma utrymme är mattan mönsterlagd. Samtliga innerdörrar är i trä, ofta med sido- och överljus i platsspecifikt utförande. De flesta dörrblad, glasade eller ej, är målade i en blålila kulör.

Skolans trapphus utgör tydliga avbrott i den återkommande interiöra strukturen. Här finns konstnärlig utsmyckning med genomgående maritim tematik. Trapploppen har murade sidostycken med rundade ovalsidor. Samtliga trappor har dubbla rader med handledare för att passa såväl barn som vuxna. Dessa är i trä. Trapphusen präglas mycket av de stora fönsterpartier och glasade entrépartier som främst öppnar upp

mot den naturpräglade gården. Längst i nordväst finns skolans gymnastiksal över två våningsplan. Den är relativt standardiserad i sitt utförande men med hög kvalitet i ytskiktens material, med trägolv och väggpaneler med målad nederdel likt en bröstning. Ett fönsterparti in i salen finns från korridoren och högt sittande kvadratiska fönster ger ett stort ljusinsläpp.

Nya Varvets skola visar interiört upp en tydlig helhet där såväl material, gestaltning, färgsättning, konstnärlig gestaltning och struktur är viktiga för upplevelsen av skolanläggningen.

Kulturhistorisk bedömning av interiören

Interiören är inte, likt för många andra skolor, en direkt fortsättning av den karaktär som Nya Varvets skola uppvisar exteriört. Den är mer tydlig i sin rena 1990-talsprägel, om den höga ambitionen i material och gestaltning är ett genomgående signum för skolan som helhet. På grund utav den genomgående karaktären är de värdebärande uttrycken tydliga och närvarande genom hela anläggningen, men den övre våningens struktur med centrala, enhetsgemensamma utrymmen flankerade av klassrum samt trapphusen är särskilt tydliga förmedlare av skolans ursprung och gestaltningsidé. När det kommer till material och färgsättning är ambitionsnivån och helhetstankarna som präglas Nya Varvets skola ett mycket framstående och väl bibehållet exempel på 1990-talets försök att bygga den bästa möjliga skolan. De konstnärliga gestaltningarna förstärker denna prägel ytterligare.

**Läs mer om
Nya Varvets skola
på sidan 112-113!**

Ett av de centrala, enhetsgemensamma utrymmena som finns i det övre planet. Plastgolvet är här mönsterlagt.

Ett av ovanvåningens klassrum med snedtak öppet tillnock. Taket präglas också av de frilagda ljusa furubjälkarna.

Ett av trapphusen med de dubbla handledarna.

Den svagt svängda korridoren i skolans bottenvåning med fönster- och dörrpartier i målat trä.

Konstnärlig gestaltning i ett av trapphusen.

DIALOGER MED ELEVER OCH LÄRARE

Inledning

Projektet *Kunskapsbyggen* ville sida vid sida med historiskrivningen över tidsperiodens skolbyggnad i Göteborg och den kulturhistoriska inventeringen av de bevarade skolorna också lyfta fram elevernas och lärarnas perspektiv på den miljö där de vistas en stor del av sin vardag. Miljöerna utformades från början för att vara så bra som möjligt för dem och många av de förändringar som sedan dess har utförts på skolorna har haft som målsättning att förbättra deras vardagsmiljö. Hur de upplever sin arbetsplats och skolmiljö är en central utgångspunkt att ha med den framtida hanteringen av de fysiska skolmiljöerna.

Genom att föra en dialog med dem som vistas i skolorna mest ämnar projektet att med kommande del i rapporten påbörja en diskussion om hur vi kan göra det möjligt att hitta lösningar som både gagnar den fysiska arbetsmiljön för såväl elever som pedagoger, samtidigt som de kulturhistoriskt värdefulla uttrycken och egenskaperna beaktas och bibehålls.

Läsanvisning

Av de totalt 92 inventerade skolorna valdes ett antal skolor ut för dialog med elever och lärare. Projektet valde att utföra dessa på skolor som i den kulturhistoriska värderingen placerats i värderingsklass B. Dessa skolor har tydliga, höga kulturhistoriska värden men där det ändå finns en viss mån att tillåta förändringar av miljön om dessa respekterar de värdebärande delarna av

skolanläggningen. På grund av detta bedömdes skolor i denna klass som lämpliga att föra dialoger kring där såväl positiva som negativa aspekter av miljön kunde lyftas.

Följande skolor, från olika tidpunkter av 1950-2000, valdes ur B-klassen ut för dialog med elever och lärare:

- Johannebergsskolan
- Utmarksskolan
- Landalaskolan
- Önneredsskolan

På grund utav coronapandemin var det tyvärr inte möjligt att få till en dialogprocess på någon av Göteborgs 1990-talsskolor.

Dialogavsnittet är efter denna inledning upplagt efter skola, med artiklar skrivna utifrån dialogerna med elever samt lärare på vardera skola lagda efter varandra. Hänvisningar finns också till de sidor där dessa skolors kulturhistoria beskrivs.

Upplägg för dialog med elever

Under tre workshops fick elever från fyra klasser, i fyra skolor, undersöka sin skolbyggnads exteriör tillsammans med en designpedagog och en arkitekturpedagog. Cirka 25 elever per klass deltog, totalt fördes dialog med ett 100-tal elever.

Målet var att ge eleverna eget utrymme att få

tänka kring och arbeta med frågeställningar kopplade till sin specifika skolas arkitektur och historia, samt fördjupa sig i vad som menas med kulturhistoriskt värde i arkitektur.

Eleverna har arbetat i grupp med rundvandring och fotografi för att visa vad de tyckte var unikt och bra med deras skolhus, samt vad de upplevde som mindre viktigt eller till och med dåligt.

Utifrån detta arbetade de vid tillfälle två vidare med att kartlägga och analysera sitt skolhus genom fotokollage och färgkodade post-it-lappar.

Vid den sista träffen undersöktes funktioner i byggnaden tillsammans, hur man såg skillnad på nybyggnation och ursprunglig arkitektur, vilka material som tydligast representerade de olika skolhusen, och slutligen diskuterades kulturhistoriskt värde och hur deras skolor skulle kunna värderas på en sådan skala.

De medverkande klasserna på respektive skola gick i olika årskurser i grundskolan. Detta, och vilka eleverna var som personer, gjorde att inriktningar och fokus i dialogprocesserna varierade på de olika skolorna.

Samtliga fotografier och citat i artiklarna kommer från de medverkande eleverna.

I denna rapport finns sammanställda artiklar utifrån dialogerna med elever. För den som önskar att fördjupa sig i vad som framkom i dessa finns en mer detaljerad rapport framtagen med texter utifrån dialogerna på samtliga fyra skolor. Denna går att hitta på Göteborgs stads kulturförvaltnings hemsida.

Upplägg intervjuer med lärare

Intervjuer genomfördes med en lärare per utvald skola. Lärarna delade med sig av sina personliga synpunkter och var inte officiella representanter för den skola där de arbetade. Var samtalet tog vägen berodde på vad den intervjuade läraren ville fokusera på. Ett antal övergripande frågor fanns dock med som utgångspunkt i samtliga samtal. Dessa frågor var:

- Hur är sambandet mellan rum? Hur fungerar planlösningen utifrån din yrkesroll?

- Utifrån planlösningen, upplever du att det finns otrygga platser?

- Om du skulle visa upp skolan för en utomstående, vilken plats skulle du visa upp och varför?

- Om man skulle bygga om. Vad är inte funktionellt idag? Vad kan bli bättre?

- Hur upplever du materialen?

- Påverkas du av platsen? Materialen? Färgvalen?

Utifrån dessa frågor fördes ett samtal med en efterföljande rundvandring till de platser på skolan som dykt upp. Detta skedde inte på Önnaredsskolan där frågorna var liknande men vandringen uteblev.

Under rundvandringen gavs det möjlighet att fördjupa samtalen om de specifika platserna som kommit på tal. Dessa platser fotograferades också.

Vikten av fortsatt dialog

De genomförda dialogerna är en värdefull start på en diskussion och ett fortsatt arbete kring elevers och lärares erfarenheter om sin arbetsmiljö, inte minst i relation till skolanläggningarnas kulturhistoriska värden och uttryck.

I projektet *Kunskapsbyggen* finns dialogsammanställningar och intervjuer från fyra skolor. Många spännande och värdefulla tankar och åsikter har kommit fram. Även om vissa av dessa kan vara generella så bedöms värdet av att samtala med elever och lärare på Göteborgs övriga 88 skolor från tidsperioden 1950-2000 vara stort. Oavsett skola så har de som är verksamma där dagligen många erfarenheter om vad som fungerar bra och är uppskattat, men också vad som skulle kunna förbättras. Att sammanställa detta och pröva lösningar utifrån vad som kommer fram och skolornas kulturhistoriska värden skulle kunna vara en väg framåt för att skapa de bästa skolmiljöerna ur flera olika aspekter.

Johannebergsskolan, Estetiska F-6

Medverkande klass: 5A

En solig oktoberdag beger vi, en arkitekturpedagog och en designpedagog, oss ut till Johannebergsskolan för att inleda ett projekt med eleverna i klass 5A, där de får reflektera kring hur de ser på sin skolbyggnads exteriör. I träffarna med klassen lyfts elevernas perspektiv och vi får ta del av deras syn på sin skolmiljö, en plats som de regelbundet vistas på.

Fota, Fota & Fota

Genom en rundvandring där vi fokuserade på skolbyggnaden utvändigt fick eleverna reflektera kring hur arkitekterna har formgett skolbyggnaden. Eleverna tittade på skolans utbredning, höjd, antal våningar, materialet på ytterväggarna och taket, detaljer på fasaden samt hur man utformat fönster och dörrar.

De samarbetade i grupper där de skulle finna och fotografera delar av fasaden som de ansåg vara unika för just deras skola. Vad gillade de mest med sin skolbyggnad? Det visade sig vara ganska tydligt. Fokus låg på utsmyckning på fasaden, urverket, tillgängliga entréer och fönstersättningen.

Det var inte ovanligt med konstnärlig utsmyckning på skolor från 1950-talet. På Johannebergsskolan är de bland annat utformade som reliefer med barn som leker typiska lekar.

Ett spännande möte

I skolans huvudentré möttes man av ett gavelparti som löper genom hela byggnaden, upp till taket. Här såg man en mönstermurad klocka, mönstermurade pilastrar, sex stycken sexkantiga mindre fönster och fyra kvadratiske fönster.

"Det är inte alla skolor som har en så fin och stor klocka" berättade en elev. Platsens identitet definieras som summan av karaktärsdrag och ak-

tiviteter som särskiljer platsen från andra platser. På Johannebergsskolan finner man något som eleverna upplevde som *"majestätiskt"*. Denna del av fasaden gav platsen en unik identitet. Klockan sågs som ett varumärke som lyfter platsen och tillför skolan en unik karaktär.

"Bra med klockan för man kan se vad tiden är".

"Klockan går 5 minuter fel" berättade en elev. *"Den*

**Läs mer om
Johannebergsskolan
på sidan 136-137!**

**"Stenstatyerna är
coola"**

"De är unika"

"Bra att de bevarats"

**"Vid pingisborden
finns det fina kolonner
och fina grindar med
fönster"**

har i 50 år alltid gått fel" kommenterade klassläraren som själv gick på skolan när hon var liten.

Naturligt dagsljus är viktigt för hälsan

Den ursprungliga skolbyggnaden byggdes i två respektive tre våningar samt en före detta vaktmästarbostad som numera används som klassrum. Klassrummen i flervåningsbyggnaderna är placerade längs långa korridorer och vetter med stora fönster mot ett soligt väderstreck.

Enligt arbetsmiljöverket spelar dagsljus stor roll för hur vi mår och presterar. Det motverkar störningar i dygnsrytmen, minskar stress, förbättrar sömn, främjar prestation, humör och pigghet. Eleverna instämde med att naturligt dagsljus har stor positiv betydelse i samband med arbete inomhus. Det ger dessutom möjlighet till utblick och att följa dygnet och årstidernas variationer.

"Bra med många fönster"

"Man får in solljus!"

"Om man sitter vid fönster så kanske man inte kan fokusera så mycket för då tittar man ut och ser på vad som händer på skolgården"

"Jag håller inte med! Jag tycker att det är bra att sitta vid fönstret för då får man en sån där bra utsikt"

"Bra att alla fönster är lika"

Fokus på tillgänglighet

Johannebergsskolans äldre byggnader i flera våningsplan och med flera trappsteg upp till entréer är inte tillgänglighetsanpassade och uppfyller därmed inte de nuvarande kraven för tillgängligheten. Entréer och dörrar som är placerade i strategiskt viktiga lägen ska göras tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Genom att skapa tillgängliga skolbyggnader som tillgodoser kraven i Plan- och bygglagen och Boverkets byggregler så går det att bidra till en långsiktigt hållbar miljö där människor kan vistas efter sina individuella förutsättningar. Eleverna ansåg att tillgängliga dörrar är bra. Det var bra med ramp så man kan komma upp med rullstol till entrén.

Eleverna poängterade att de tillkommande lösningarna som skapar tillgängliga entréer och miljöer på Johannebergsskolan skapade förutsättningar för framgångsrikt nyttjande av skolbyggnaden.

"Bra med backe för de med rullstol"

"Man borde ha en bredare backe så man får mer plats"

"Bra med knappen vid dörrar så att man kan komma in enkelt om man har massa saker i händerna"

Dörrarna är fula: Färgen suger!

Under rundvandringen fick grupperna fundera över vilka delar på skolbyggnaden som de inte gillade. Eleverna reagerade framförallt på materialval, kulörval samt skick på skolbyggnadens entrédörrar. Även den senare byggda matsalsdelen väckte vissa reaktioner.

"Dörren passar inte in"

**"Den röda färgen
passar inte in"**

**"Jag gillar inte
dörrarna. De borde
sätta in nya"**

"De ser för gamla ut"

**"Man borde byta färg
på dörrarna"**

**"Träet är lite gammalt.
Kan man byta ut
trä?"**

**"Vid bamban känns
det som att de inte har
byggt klart"**

Kvalitet och hållbarhet

Johannebergsskolan byggdes år 1950-52. En viktig utgångspunkt var att arbeta med gedigna material och bygga hantverksmässigt. Under 50-talet byggde man med beprövade metoder och använde material som med ett regelbundet underhåll skulle hålla för många årtiondens slitage. Skolbyggnadens fasad baseras på gult tegel, likt många hus i Göteborg från samma tid. Golvbeläggningen i entréer och trappor är av natursten.

"Jag tycker att det är bra och hållbart material"

"Jag gillar det mer så här än om det skulle vara i trä"

"Jag tycker att tegel är bra för det håller väldigt bra och jag tycker tegel passar bra till skolan"

Eleverna betraktade tegel som ett bra materialval för fasaden. De ansåg det vara fint och beständigt över tid. Nackdelen som de såg med de hårda materialvalen var risken för fall och skador.

Kulturklassning

Enligt den kulturhistoriska inventeringen i projektet *Kunskapsbyggen* finns det flera skolbyggnader i Göteborg som anses vara en så viktig del av vår

historia och del av stadens identitet att de bör ha ett särskilt skydd mot förändringar. Johannebergsskolan som är byggd i en traditionellt präglad arkitektur är en av de skolbyggnader i Göteborg som har kulturhistorisk klassning B. Eleverna tyckte det var viktigt med kulturklassning och ansåg att vi ska ha ett skydd mot förändringar.

"Bra så vi inte river sönder nåt som vart kvar sen 50-talet."

Möter skolan framtidens behov?

"Bra med en U-formad byggnad. Det hade varit tråkigt om det bara hade varit en byggnad som går åt ett håll".

"Man borde ha byggt lite gruppum" sade en elev när arkitektens tankar kring skolbyggnationen diskuterades. *"De flesta klassrummen är stora och bra men det är för många elever i en klass".*

"Vi har en lång fasad med bra lång korridor."

"Bra med plats i korridorerna."

Det fanns ett behov av flexibilitet i rumsindelingen där man skapar rum och ytor som är utformade för att möta elevernas behov. *"Klassrummen är för små för 27 elever."*

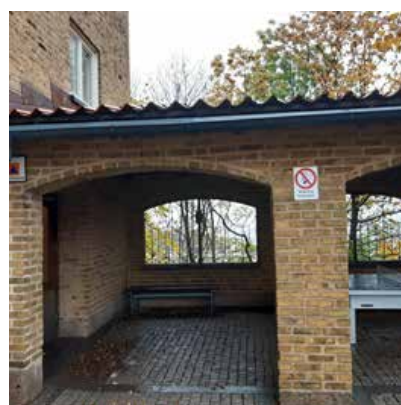
Johannebergsskolan

Intervjuad lärare: Maritta Konkell

Maritta har 46 års erfarenhet som lärare och har varit på nuvarande arbetsplats sedan 1994.

Med en lång erfarenhet av skolan som lärare och att hon även har gått i skolan som barn besitter Maritta en kunskap som sträcker sig över decennier. Planlösningen har i stort sett inte ändrats någonting enligt henne. Medan sättet att arbeta har förändrats stort sedan skolan byggdes är det mesta i byggnaden sig likt. En förändring som skapat en bättre arbetsmiljö är framförallt dörrarna i korridoren som skärmar av ljudet. För ljudmiljöns skull finns nu även dämpande skivor i taket.

Platser som kan upplevas som otrygga är omklädningsrummen vid gymnastiksalen men framförallt i ena hörnet av skolan där ett pingisbord står under tak. Vid detta bord finns en entré som leder upp till ett trapphus med en större tom yta vid varje plan. Här finns önskemål från Maritta att man kunde bygga om till små grupprum där man kan arbeta lite enskilt. Grupprum kommer på tal ett flertal gånger och på denna plats i korridoren, som ligger lite undanskymd, är det ofta lite stökigt med bland annat skadegörelse.

Upplevd otrygg plats.

Nybyggda dörrar som skiljer av korridoren.

Skadegörelse i taket vid trapphuset i den undanskymda delen av skolan.

"Gillar att skolan står på ett berg, högt är ju trevligt!"

Maritta tycker om materialen. Hon tycker om de bevarade trädörrarna och berättar att filmen om Ted Gärdestad av Hannes Holm är delvis inspelad på skolan. Teglet tycker hon är fint och speciellt utsmyckningarna på fasaden och klocktornet. Om hon skulle visa upp skolan för en utomstående skulle hon visa upp biblioteket med de bevarade trähyllorna och personalrummet med karaktäristika pelare som står mitt i rummet. Idag har man byggt på en ventilationstrumma på ena pelaren.

Maritta tycker att det är viktigt med vissa detaljer och att känslan skulle påverka vilken skola hon skulle söka sig till. Hon menar att man kan bygga till men att man då ska göra det snyggt. Under samtalet är det återkommande att vissa saker inte är anpassade. Till exempel har klassrummet inte en diskho utan att man får gå ut till korridoren när man målar och behöver vatten. Klassrummet upplevs trångt i förhållande till dagens elevvolym. Hon hade gärna velat bygga ut korridoren som vetter mot baksidan för att få utrymme. *"Men det får man väl inte?"* undrar Maritta med hänvisning till den kulturhistoriska bedömningen av skolbyggnaden.

Om hon minns rätt så var det i slutet av 1990-talet som det tillkom bord och bänkar i korridoren och man målade om. Då fick eleverna vara med och bestämma tillsammans med arkitekten.

Färgen flagnar här och var och är i behov av vård, anser Maritta men tycker att det är kul att vissa utrymmen från förr fortfarande används fast nu för nya ändamål. I källaren finns till exempel gamla skyddsrum där bland annat en konstnär har hållit till.

Det finns en hiss på skolan men Maritta föredrar trapporna. I trappan tycker hon både fönsterbrädorna i kalksten och räckena är fina detaljer.

"Älskar trapporna, de håller mig vid liv", säger hon.

Pelare i personalrummet med tillbyggd ventilations-trumma.

Bokhylla i biblioteket.

De tvättställ i korridoren som Maritta pratar om.

Utmarksskolan

Medverkande klass: 8-9C

På Utmarksskolan var det klass 8-9C som var med och genomförde denna inventering. Det är den enda högstadieklassen som är med bland skolgrupperna, och flera av eleverna har gått på skolan sedan mellanstadiet. Detta ger dem många års erfarenhet av sin skolas arkitektur, och hur det är att växa upp med den.

Fler av skolans byggnader är rivna och ombyggda i omgångar. Där låg- och mellanstadiebyggnaderna tidigare fanns, finns nu en förskola och

en lågstadieskola som inte längre hör ihop med Utmarksskolan. Utmarksskolan är alltså en mellan- och högstadieskola.

Eleverna hade ingen direkt relation till vare sig lågstadieskolan eller förskolan, så fokus landade på högstadiebyggnaden, bambahuset och idrottsalarna. Framförallt på skillnaden mellan de äldre skolbyggnaderna, och den stora nya idrotts-hallen som byggdes på 1990-talet.

Husets uttryck: Det kan bli väldigt tråkigt med för mycket tegel

En viktig fråga för eleverna var hur de olika skolbyggnaderna hängde samman, och vilken känsla det samlade uttrycket gav. Å ena sidan ansågs det bra att de nyare byggnaderna använde samma material och var ritade för att likna de

äldre husen, "så att det hänger ihop" och matchar. Å andra sidan upplevde eleverna skolan som enformig, tråkig, och som att byggnaderna "smälter samman" för mycket.

På högstadiebyggnaden pekades fönstren ut som viktiga. Det finns mycket fönster, något som man

tyckte var bra och gav en öppen känsla. Man fick bra ljus i klassrummen, ibland kanske till och med för mycket ljus soliga dagar.

De ställen där volymer och vinklar är mer varierade lyftes fram som positiva, likaså att byggnaderna har ett navigationssystem med olika fasadfasta bokstäver för olika delar. Man vill kunna särskilja och snabbt veta vad som är vad, och vart man skall vara.

Eleverna saknade mer variation och något som gör att skolhusen känns 'speciella'.

Ord som återkom i beskrivningar var *tomt, kalt, simpelt, tråkigt, enformigt*. Flera elever talade om känslan av att husen smälter ihop, och är svåra att särskilja. De höga väggarna och staketet runt skolan gör att man kände sig instängd.

Speciellt den nyare idrottshallen upplevdes som jättetråkig. Fasaden var "*för minimalistisk*". Väggarna hade för lite färg och variation, de var också för höga. Få och små fönster gav en "*instängd känsla*". Till och med taket var jättetråkigt.

Den nyare idrottshallen fick ett gemensamt uttryck med övriga skolbyggnader genom materialval och färg, men kritik riktades mot att man inte gjort något för att få de nyare delarna att kännas mer moderna.

Eleverna tog upp att man kan anpassa arkitekturen till samtiden, och ändå se att olika hus hör ihop.

Ett återkommande önskemål var att bjuda in en konstnär att smycka den stora tomma väggen som vetter mot skolgården. Eleverna önskade lite mer färg och variation, något som stoppar sammansmältningen.

**Läs mer om
Utmarksskolan
på sidan 176-177!**

"Fasaden är för minimalistisk. Enkelt tak. Väggarna har för lite färg & smälter ihop. Taket är också jättetråkigt"

"Byggnaderna smälter ihop alldeles för mycket - sätt färg på väggarna. Dom ser inte speciella ut och de smälter nästan ihop. Alla skolor ser nästan likadana ut"

"Skolan är uppbyggd som ett fängelse. Mycket staket och höga väggar"

Exempel på samman-smältning av ursprungsbyggnad (i förgrund) och den nya idrotshallen.

Tegel är det absolut främsta materialet eleverna tänkte på när de tänkte på sin skola, och även om de kunde se styrkor i teglet - så som att det är ganska säkert vid brand, är ett ganska naturligt material, och att det är hållbart - så upplevdes det mest som något negativt. Kombinationen tegel och plåt maximerade tråkigheten. Det lyftes också fram att teglet är återkommande i hela Kortedala, det är inte på något sätt unikt - utan kanske snarare så att det bidrar till känslan av att allt smälter ihop.

"Tegel är fult, tråkigt. Det känns klassiskt på ett både fint och fult sätt"

"Tegel - det kan bli väldigt tråkigt om det finns för mycket av det"

"Plåt - ger en jättetråkig känsla"

Exempel på variation och uppblandade vinklar/former
På bilden ser vi även en bokstäverna som ingår i navigationssystemet

Fotografi av den nyare idrottshallen och den stora tomma väggen.

Hur huset möter behov:

Det är jobbigt för människor

Efter att ha undersökt skolhusens exteriör, gick eleverna vidare till att titta på rörelsemönster och funktioner utanpå och mellan husen. Hur byggnaderna är planerade och placerade påverkar hur man som elev kan använda sig av sin skolmiljö.

Det stora utskjutande taket på bambahuset är en del av den ursprungliga arkitekturen, det är ett bra skydd mot påfrestande väder. Här samlas elever när det regnar, speciellt bra är taket om man står och väntar på t.ex en buss för skolutflykt. Då får en hel klass plats under regnskyddet.

Högstadiееleverna berättade att de inte använder skolgården så mycket, det gör mest de yngre barnen som fortfarande leker och vill springa omkring under rasterna. Däremot så behöver man vara på skolgården när man rör sig mellan de olika funktionsuppdelade byggnaderna, speciellt i väntan på idrotten blir eleverna ofta stående utomhus. Här pekades avsaknaden av bänkar och regnskydd ut som dålig planering.

Det finns en upphöjd platå på gaveln av den gamla idrottshallen, som kan fungera att sitta på - men bara när det är fint väder.

"Känns inte som att skolan är byggd för barn. Saknas platser att sitta på t.ex. Det finns ingenstans att vänta ute på idrotten, det saknas ett regnskydd som på F-huset"

Angående de lekande yngre barnen på skolgården, så ser man även här brister i planeringen. En lekplats har anlagts utanför ett av högstadiets klassrum i den ursprungliga envåningsbyggnaden. Eleverna lyfte att lekplatsen är för nära byggnaden, mellanstadiet kommer dit när högstadiet har lektion, och de skriker och bankar på rutorna så man inte kan koncentrera sig.

Det är inte bara byggnaderna som styr hur man kan röra sig mellan skolhusen, och till och från skolan. Det finns också ett antal höga stängsel och staket som blockerar genvägar och förhindrar passage.

Ett stängsel mellan byggnader.

" Vi tror att arkitekten har tänkt att staketet skulle vara som ett skydd mot främlingar så dom inte kan komma in, men det är jobbigt för människor. Dåligt för man kan inte gå igenom. Vissa går till paviljongen och skolan, då måste man gå runt hela skolan"

Begränsad rörelsefrihet lyftes även fram i relation till säkerhet. En lång, smal och brant nödutgångstrappa togs flera gånger upp som negativ, till och med stressande.

"Hur skall flera hundra elever kunna ta sig ut där om det börjar brinna?"

På ett annat ställe har en nödutgång utrustats med en garagedörrsliknande metall-jalusi som dras ned och låses kvällstid.

"Tänk om någon glömmer dra upp den en dag och något händer? Då kan man inte ta sig ut."

Att skolan är anlagd med närhet till skogspartier och natur sågs som odelat positivt. Det ger fin

utsikt och ren luft, och gör att skolan blir mer levande. Men det sågs som problematiskt att naturen blir just det - en snygg fond mot skolhusen, och inte något man direkt kan använda. Även de planteringar som gjorts på den asfalterade skolgården är bra, då de:

"Tar upp en del av skolgården och fyller tomheten."

**" :) Snyggt med blandningen med naturen!
Finns mycket natur runt skolan men man skulle vilja ha det mer tillgängligt, t.ex en lekplats i skogen eller en fest"**

Planteringar på skolgården och skogspartiet bakom skolan.

Kulturhistoriskt värde: Vem åker ut till Kortedala för att titta på ett skolhus?

Ja, vem åker ut till Kortedala för att titta på ett skolhus? Det var en av frågorna som lyftes när eleverna i sina undersökningar började arbeta med frågor kring kulturhistoriskt värde.

Generellt ställde sig eleverna ganska neutrala till huruvida skolan bär ett kulturhistoriskt värde eller ej, men tyckte att det kan finnas en poäng i att behålla det förflutna.

Det lyfts fram att det i vissa delar av skolan är lättare att se skillnad på nya och äldre byggnader om man tittar på interiören. Speciellt i den äldre idrottshallen är detta tydligt. Där har man kvar det gamla trägolvet och träpanelerna. Även äldre gymnastikutrustning finns kvar. Stora fönster på baksidan vetter mot ett skogsparti, och ger en fin

utsikt - men även problemet med att folk kan stå i skogen och titta in när man har gympa.

Den äldre idrottshallen väcker starka känslor. Några tycker den kan rivas, andra tycker att den SKALL rivas, och några tycker den är det bästa med skolan.

"Jag ÄLSKAR den lilla, mysig känsla. Fina gammaldags träpaneler inomhus"

Den äldre idrottshallen, snett bakom den nyare.

I det fortsatta samtalet kring inuti och utanpå lyftes även de invändiga renoveringarna av den äldre högstadiesbyggnaden fram som något positivt.

skäl. Då hatade alla atriumgården. Det var kallt, man var tvingad dit, och andra elever kunde titta på en när man övade sång.

"Coolt med bevarad utsida men förnyad interiör, som i den renoverade högstadiesbyggnaden"

En annan del av den äldre arkitekturen som väckte diskussion var den tidstypiska atriumgården i den lägre byggnaden. Man tyckte om denna del av arkitekturen, men den är otillgänglig och inte så välskött. Eleverna önskade att denna kunde rustas upp och vara öppen för dem. På önskelistan fanns även bänkar, nyklippt gräs, och planterade växter.

Under pandemin fick de elever som hade kör vara där, men då inte av eget val utan av praktiska

"Inne i stan borde man inte riva en sån här skola, där skulle det kunna fungera som ett sätt att visa upp 60-talsskolorna. Men vem åker ut till Kortedala för att titta på skolhus?"

Utmarksskolan

Intervjuad lärare: Micaela Kevic

Micaela har arbetat på Utmarksskolan i fyra år och har en erfarenhet av att själv ha varit elev på skolan. Själva planlösningen på Utmarksskolan upplever Micaela som katastrofal, speciellt D-huset som hon menar är en enda lång korridor. Det saknas ytor för eleverna att umgås på, spela spel eller bara hänga.

Micaela beskriver Utmarksskolan som *”tegel i oändlighet”* och att det skapar en tryckande känsla. Hon tycker att skolan ibland kan uppfattas som ett fängelse. När man har målat om i vitt i vissa delar av skolan har hon upplevt resultatet som positivt. Det blir inte lika mörkt.

På skolan har de fått ett elevcafé där det finns ljusa träpaneler uppsatta för att dämpa ljudnivån, och det tycker hon har blivit jättefint. Tidigare hade skolan ett café i källaren som var målat i ”caffelatte-färger” som hon upplevde som date-rat och 2000-tal. I ”Skåpshallen”, som hon kallar det, skapar trämaterialen en mjukare känsla än allt tegel. *”Vi är väldigt trötta på 60-talskänslan”*, uttrycker hon det och menar att det är fint med det nya trämaterialiet.

Sambanden mellan rum och hur det fungerar i hennes yrkesroll upplever hon som lite dubbelt. Varje klassrum har flera in- och utgångar som kan vara problematiskt beroende vilka elevgrupper man arbetar med, men upplevs också

som positivt av kollegor då de kan kliva direkt in i salen bredvid för att påbörja nästa lektion.

Det finns vissa platser i byggnaden som upplevs som otrygga, på grund av att man saknar överblick, till exempel ett utrymme mellan två byggnader och ett utrymme vid hissen. En allvarig incident inträffade på skolan i mars 2020, vid en plats med dålig överblick för personalen, som resulterade i en elevs död.

De platser som Micaela visar upp som hennes favoriter är en fönsternisch där de byggt ut och lagt till eluttag. Där kan elever komma undan lite och läsa en bok eller koppla in datorn och arbeta i lugn och ro. När ljuset ligger på och hon, på håll

Korridor i D-huset där teglet målats vitt.

Det utrymme Micaela kallar ”Skåpshallen”.

Två exempel på platser som upplevs som otrygga.

från korridoren, ser eleverna som sitter där och läser tycker hon att det blir en mysig bild.

Det andra exemplet som Micaela vill lyfta fram som gör Utmarksskolan speciell är atriumgården. Den skapar ljus och en översikt över eleverna i byggnaden. Nackdelen är att ett par dörrar har avlägsnats så det finns en begränsning hur många som får vistas där ur säkerhetssynpunkt. En önskan hade varit fler utgångar så att man kunde använda utrymmet mer i undervisningen.

Att byggnaden är så dominerad av tegel skapar också problem för själva utsmyckningen av skolan, enligt Micaela. Det gör det mer komplicerat att hänga upp tavlor och verk som eleverna skapat. I en del av skolan har eleverna målat rakt på väggen och skapat ett helt annat uttryck än de vita väggarna.

Förutom en önskan om fler dörrar till atriumgården finns en extra ingång till F-huset samt ett tak eller vindskydd utanför gymnasalen på Micaelas önskelista. Vid gymnasalen får eleverna vänta utanför innan lektionen börjar då det lilla utrymmet utanför omklädningsrummen har högt i tak och ljudnivån blir för hög för att vistas där. Något slags mönster i teglet är också önskvärt för att bryta monotonin. Hon upplever teglet som överväldigande. Förr fanns en putsad vägg på gården som Micaela tyckte om men som renoverades genom att det sattes upp tegel.

Att själva byggnaden har en del nivåskillnader

tycker hon är positivt. Det lättar upp känslan av enformighet. Vid tidigare ombyggnationer har vissa delar försvunnit. Ett exempel är gymnasalen. Där var det tidigare ett ljusinsläpp från två håll men idag har man murat igen fönsterna.

Trygg plats i fred.

Muralmålning i korridoren.

Landalaskolan

Medverkande klass: Klass 2

På Landalaskolan träffade vi klass 2, som är ett spralligt gäng, med mycket tankar och idéer. De är uppmärksamma på sin skolas miljöer, vilket märktes tydligt under processen. För dem var det inget nytt att titta noga på fasader och material.

Landalaskolan i sig är uppförd 1969-1970 och är den *enda* bevarade skolan som ursprungligen byggdes i bottenvåningen av ett bostadshus, något som är tidstypiskt för 70-talets sätt att tänka kring skolbyggnader och uppblandning av funktioner i samma huskropp. Just detta blev ett av våra stora teman under arbetets gång - hur det fungerar att vara en elev i en byggnad där det också finns bostäder.

Utöver detta så blev ytterligare två större teman synliga i sammanställningen av elevernas arbete. Dessa tre teman presenteras under varsin under-rubrik i denna artikel.

Byggnadens uttryck:

Lång, rak, platt och hög

Det första temat lyfter elevernas samlade tankar om gestaltning, planering och materialval på Landalaskolan.

Själva byggnaden beskrivs återkommande av eleverna med orden Lång, Rak, Platt, och Hög. Detta ses som något positivt i alla fall utom ett, där man tänker på de som bor på översta våningen och att det nog är jobbigt att gå upp för alla trapporna. Balkongernas placering, i rader som löper upp längs huskroppen, beskrivs som extra fina - då de *"ger huset en riktning"*

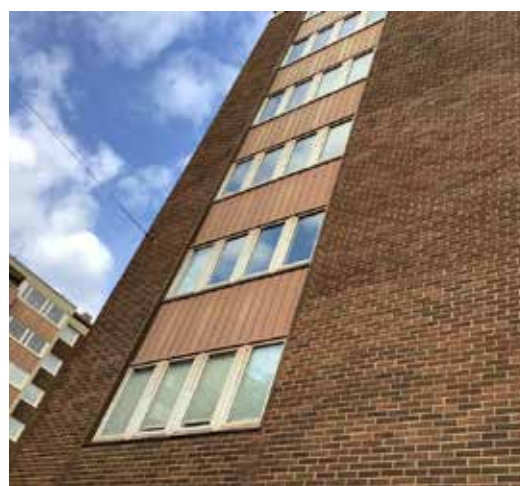
" :) Huset är bra för det är så platt"

" :) Byggnaden är bra för den är hög och rak och fin"

**Läs mer om
Landalaskolan
på sidan 142-143!**

Fönsterpartiet på norrgaveln lyftes av eleverna som ett exempel på något bra och unikt med skolhuset.

"Nice! Ljust med stora fönster och nice med lite smala (ovanliga) fönster. Man kan se in till trappan."

Planeringen runt huset uppmärksammades också. Att man placerat en lekpark på sidan av huset utan skolgård lyftes som ett fint exempel på hur man tänkt på barnen när man anlagt utemiljöerna runt huset. Så även ett målat staket - både för sin färg och för att man kan klättra på det.

De regn/vindskydd som placerats vid skolans entréer närmast gavlarna var uppskattade dels för sin funktion vid dåligt väder, men även för att man kan se igenom dem. Att titta på regnet när det droppar mot glastaket, blir inte bara ett sätt att slippa bli blöt utan också ett sätt att få uppleva regn på ett härligt sätt. Dessa väderskydds vinklade tak gör också att bollar som råkar hamna där rullar ner av sig själva igen. Att bollar försvinner upp på andra tak verkar vara ett återkommande problem.

Eleverna gav också extra beröm åt planteringarna runt huset, inte bara för att de finns utan även för valet av växter. Bilder till höger föreställer föns-terpartiet på norrgaveln, samt en plantering.

" :) De små planteringarna utanför bostadsentréerna är fina, för träden är små och det ser ut som framtiden"

De material som eleverna såg som tydligast kopplade till sin skolbyggnad var stenplattor, tegel, träplankor, plåt/metall och glas.

Fasaden på bottenplan, där skolan ligger i byggnaden, är klädd i plattor av dansk sjösten och särskiljer skolan från resten av huset som är i tegel.

Eleverna är kritiska till både sjöstensplattorna och teglet. Samtidigt lyfts det att tegel upplevs som ett starkt och tryggt material. Kritiken mot just sjöstensplattor kommer vi ta upp mer i det tredje temat, då fokus låg på underhåll och inte materialet i sig.

"Dom små stenarna ramlar av hela tiden, och blir smutsiga. Det är INTE bra!"

"(Tegel) tar för mycket plats på huset. Det är finare med trä. Det är lättare att bygga med trä"

"Murbruket gör att stenarna sitter fast, och stenarna går inte sönder. Det känns säkert"

I entréerna är fasaden klädd i gulmålad träpanel, även väggfasta sittbänkar av trä finns vid entréerna. Detta togs upp som odelat positivt.

"Bra, för att inte hela skolan skall vara gjord av sten."

Vid skolentréerna finns det väggfasta regnskydd av genomskinlig plast, för dessa var både materialvalet och utformningen mycket uppskattat.

"Bra för det är glastak så man kan se igenom. Man är skyddad från regnet men kan se det. Taket lutar, så om en boll hamnar där rullar den ner igen"

Flerfunktionshus:

Är det inte jobbigt för de boende?

Funktioner som eleverna kartlade som tillhörande eller inrymda i byggnaden var: Bostäder, Skola, Parkering, Balkonger, Fönster, Skolgård och Lekpark.

Under samtal med klassen så framkom att det mest intressanta med det multifunktionella var det sociala sambandet mellan boende och skolbarn, på gott och ont. Oftast märkte eleverna inte av de boende, man var snarare bekymrad över hur dessa hade det.

"Är det inte jobbigt att bo ovanpå en skola med barn som springer runt och skriker hela dagarna?"

"Ibland behöver folk borra hemma, då kan man höra det, men inte så mycket. Man måste ju få borra där man bor, så det är inget problem"

Men det framkom också att man som skolelev kunde uppleva en del obehag i relation till bostäderna, och andra personer som vistades på skolgården kvällstid.

I allmänhet så togs det upp att man kunde hitta skräp, fimpar och tappade föremål inne på skolgården när man kom dit på morgonen.

Några elever berättade att det kan kännas läskigt att boende i huset kan stå i sina fönster och titta på skolbarnen när de är ute på gården, någon hade en gång sett en naken gubbe genom ett fönster. Under vår första rundtur runt skolan lyftes vissa specifika lägenheter fram som obehagliga:

"En lägenhet som känns dålig och smutsig och ful och gammal och har konstiga gula fönster."

"Konstigt när folks fönster är öppna fast man inte ser någon som är hemma."

Eleverna tog inte upp att de har någon särskild relation till de boende utöver detta, och de allra flesta lägenheterna verkar liksom bara finnas där utan att man tänker så mycket på det.

Ordning, säkerhet och underhåll:**Man får en dålig känsla**

En riktigt viktig del, under alla tre workshops, var elevernas fokus på underhåll och trygghet. Både under de olika övningarna och i samtal mellan övningarna märktes det tydligt att detta är en viktig fråga, och något de tänker mycket på i relation till arkitektur och byggnader.

Bilderna nedan visar stenar som lossnat från sjöstensplattor, klotter på elskåp, igenväxt fönster och stinkande soptunna.

"Man får en dålig känsla."

Så gott som alla negativa exempel som lyftes kring skolans exteriör rörde just underhåll och känsla av oordning/otrygghet. Den danska sjöstenen på fasaden var i fokus, då den såg smutsig ut på flera ställen men framförallt på grund av de stenar som lossnat från plattan. Några elever hade vid upprepade tillfällen försökt trycka tillbaka de små stenarna, men det gick inte. Smutsiga, nedklottrade eller missfärgade delar av byggnaden upplevdes som jobbiga eller konstiga, framför allt var de dåliga.

Ett fönster var täckt av en växt som klättade på fasaden, vilket sågs som jobbigt och dumt eftersom man inte längre kunde se ut genom fönstret. Fönstret hade förlorat sin funktion. Trappan ner

till garaget/källaren togs också upp som dålig både för att den var smutsig, och för att det kändes som att man kunde ramla ner för den.

En soptunna placerad vid en personalingång på sidan av huset var jobbig, då den luktade sopor när man passerade förbi den på väg till eller från skolan.

Gick man på den andra sidan av huset fanns där istället ett cykelställ som upplevdes som rörigt.

":(För mycket cyklar i cykelstället, och dom är parkerade huller om buller."

Kulturhistoriskt värde:**Den är unik!**

Efter att ha tittat närmre på skolbyggnaders olika stilar genom tiderna, Landalaskolans historia i synnerhet, samt samtalat om vad som menas med kulturhistoriska värden - så fick klassen själva skatta hur viktig deras skola var ur ett kulturhistoriskt värdeperspektiv.

Förutom medskicket att staden får ta och underhålla sina byggnader om de nu är så viktiga, så höll de flesta med om att det var viktigt att bevara byggnader som deras skola utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv.

" Viktigt att spara skolan för den är unik"

"Om man skall spara stenplattorna så får man faktiskt ta hand om dom så de är hela och rena!"

"Det viktigaste är skolan och att man kan lära sig. Inte hur den ser ut"

Landalaskolan

Intervjuad lärare: Anjelica Dohlsten

Anjelica har arbetat som lärare på Landalaskolan sedan 2019 och var tidigare pedagog på förskola. Utifrån sin yrkesroll tycker hon att nuvarande planlösning fungerar bra. Hon tycker speciellt om sitt klassrum som har nära till funktioner som toalett och kopiator.

Skolbyggnaden ger en bra överblick utifrån säkerhetssynpunkt och det finns bara en plats vid trappan intill matsalen som kan vara lite undanskymd. Hon har dock inte upplevt eller hört om några incidenter där.

Skolan som helhet upplever hon som lite sliten och i behov av en uppfräschning, vilket nu också ska ske. Anjelica hade gärna sett lite mer färg och en önskan hade varit en stor graffitimålning i korridoren. Det hade hon på utsidan av en vägg på sin tidigare arbetsplats vilket var mycket omtyckt av barnen och omgivningen.

Den karaktäristiska danska sjösten som idag klär ytterväggarna och särskiljer skolan från husets bostadsdel, som är i tegel, är inget som Anjelica har reflekterat över. Hon tänker mest på skolan som en tegelbyggnad och att tegel är fint.

Just att man delar byggnaden med vanliga bostäder skapar mer empati för de boende.

Del av Landalaskolans fasad.

Undanskymd plats vid matsalen.

En sida av korridorens har vägg i putsad betong...

.... medan motstående vägg är i tegel.

Lärarna försöker påminna eleverna att vara lite tysta på morgonrasten. Ljudnivån kan vara ganska hög och lärarna tänker på de som arbetat och kanske fortfarande sover.

De intilliggande husen, vars fasader varit klädda i liknande material som skolan, har renoverats och fått en ny dräkt. Det är en slags puts, men det är inget som Anjelica tycker påverkar synen på skolbyggnaden som eventuellt kommer att stå ensam med sina originalfasader.

Om det kommer att genomföras en rejäl ombyggnad skulle önskemålet vara ett större klassrum. Nuvarande upplevs lite smått när man har en stor klass.

Den del av Landalaskolan som Anjelica tycker mest om är gymnasalen. Hon upplever salen som liten och inte så stor och skrämmande som andra gymnastiksalar kan upplevas. Gymnasalen är den del av Landalaskolan som hon hade visat upp för besökare.

Anjelica säger också att det är praktiskt med de separata ingångarna och kapprummen som finns till varje klassrum. Hon upplever det som skönt för eleverna att inte behöva trängas i samma hall.

Bostadshus med ny fasad med Landalaskolan i bakgrunden.

Landalaskolans gymnastiksal.

Klasserna har sina egna kapprum.

Klasserna har också helt egna entrépartier.

Önneredsskolan F-9

Medverkande klass: Klass 3A

På Önneredsskolans F-9-skola deltog eleverna i klass 3A genom att under tre workshops observera sin skolbyggnads exteriör och reflektera kring arkitektens utformning av skolbyggnaden samt de materialval som denne har gjort.

Önneredsskolan byggdes år 1978-1980. Skolbyggnaden är delvis förändrad. År 2011 genomfördes en tillbyggnad av skolmatsalen och 2018 tillkom mindre tillbyggnader för förråd i anslutning till gymnastiksalen. Tidstypiska och signifikanta delar är de genomgående slitstarka materialen och de bevarade atriumgårdarna.

Hur tar man sig ut?

Eleverna såg positivt på att skolan är byggd i ett våningsplan och inte flera. *"Om det börjar brinna och man inte har trappa nära kan det vara farligt"* förklarade en elev. I dialogen med eleverna hamnade stor fokus på brandutrymning.

"Det blir svårare att ta sig ner och ut från byggnaden."

"Om det brinner och man inte har något val så måste man hoppa från fönstret. Då vill man inte hoppa högt"

Eleverna reflekterade även kring tillgänglighet och framkomligheten på skolan. Om att alla ska ha samma möjligheter att röra sig i skolmiljön.

"Om det är flera våningar måste man gå upp och ner hela tiden om det finns trappor."

"De som sitter i rullstol har svårt att gå i trappor."

"Om det brinner kan hissen fastna."

"Kan bli trångt i trappor."

"Om det är två eller flera våningar måste man gå i trappor. Det kan vara farligt om man ramlar i trapporna."

Eleverna berättade att det är bra att man har delat upp skolan i olika stadier. *"De större barnen kan bråka med de små barnen"* menade de. *"De stora barnen tar lättare över."* *"Känns otryggt om det är blandat."*

Läs mer om
Önneredsskolan
på sidan 108-109!

"Atriumgårdarna är bra! Om man har ett klassrum i mitten av skolbyggnaden så är det bra att man släpper in ljus så det inte blir så mörkt"

"Det är lättare att hitta i en envåningsbyggnad än i en byggnad med flera våningar"

Skorstenen är cool

Eleverna såg skorstenen som en unik del av skolbyggnaden. Skorstenen som fortfarande anges vara i drift bedömdes vara utmärkande för deras skolbyggnad.

"Vi tycker att det är bra att vi har en väldigt stor skorsten för det är inte många andra skolor som har det."

"En skorsten är cool på en skola."

"Inte så många skolor som har så stora"

Eleverna uppskattade att det finns en variation i volym, olika storlekar och höjder på byggnadsdelarna. *"Vi tyckte att det var bra med två olika höjder på byggnaderna"* och pekar på att gymnasalen har högre i tak.

"Det är bra att det är ett våningsplan och olika höjder till exempel i gymnasalen."

"Fint när olika byggnadsdelar sticker ut."

"Bra att det sticker ut lite delar här och där, som vårt klassrum"

Om jag hade varit arkitekt...

I den kulturhistoriska inventeringen kan man läsa att Önneredsskolan har flacka sadeltak klädda med röd papp och utskjutande takfötter. Fasadernas nedre delar består av gult tegel med ovanliggande träpanel i mörkgrön kulör.

"Om jag hade varit arkitekt hade jag inte blandat tegel och trä. Det ska helst vara tegel. Antingen tegel eller trä!"

"Olika material på fasaden – HEMSKT! Ser konstigt ut."

"Jag tycker att det är fult för att det är grönt och gult och brunt och det är ingen bra kombination."

"Vi vill ha ETT material."

"Jag tycker det är fult att de blandar färgerna"

Enstaka elever gillade blandningen av trä och tegel men majoriteten ogillade när man blandar olika material och kulörer i fasaden, när det är både trä och tegel på en och samma fasad. De skulle helst vilja ha en skolbyggnad helt i tegel. De som gillade blandning av olika fasadelement berättar att de tycker *"att det är bra materialval men träet ska vara i en annan färg. Träet ska vara i vitt eller svart."*

"Träet är inte fint i grönt. Dörrar och fönster är skit-fula. De har inte ändrat det på jättelänge"

Något som de flesta eleverna reagerade på är väggmålningarna. *"Vi tycker om målningarna på väggarna men inte väggen"*. *"Cool målning på väggen. Mer målningar"* önskade eleverna. De ser dessa som ett lyft för fasadens uttryck.

Bra med fönster för då får vi in bra med ljus

I fasaderna sitter rader med brunmålade fönster, i vissa partier med en mindre övre ruta. Även entrépartierna har brunmålade dörr- och fönsterpartier.

Eleverna uttryckte att de gillade fönstrens form och placering, dock inte kulören på fönsterkarmen.

"Vi tycker att det är finare med bara tegel. Det skulle varit mycket finare om det skulle varit en annan färg på träet"

"Jag gillar fönstersättningen."

"Gillar inte den bruna färgen."

"De bruna fönstren har tråkig färg."

"Vi vill ha lyxigare fönster, snyggare färg också."

Eleverna föredrog vita fönster för de är *"finare"* och *"mycket snyggare."*

"Fönstren är ommålade men de målar alltid i brunt. Vi vill hellre ha vita fönster."

En generell synpunkt som återkom under workshopen är att eleverna inte gillade gamla, rostiga, mögliga, ofräscha och smutsiga delar på skolbyggnaden. Det ska vara rena och hela fönster, dörrar och fasadelement. De gillade inte att se trasiga eller nedklottrade väggar.

Väder, vind samt effekten av tid påverkar alla fasader. Klotter, frostsador och sönderfall är olika anledningar till varför underhåll och renoveringar är nödvändiga. En hel och ren fasad är inte endast estetiskt tilltalande, utan har även positiv effekt på elevernas intryck av sin skolmiljö.

"Dåligt med hål i väggen."

"Smutsigt och gammalt fönster. Vill ha renare, fräschare och nyare."

"Vi tyckte inte det var snyggt med hål i väggen" förklarade en grupp och pekade på en vägg med skada och ihållighet.

"Dåligt material som går sönder."

"Vi tycker inte om klotter."

Eleverna ansåg att man bör underhålla skolbyggnaden regelbundet och fräscha upp innan det blir för rostigt och gammalt.

"Vi tycker att det var ganska fula dörrar. Det ser lite konstigt ut. De ser gamla och smutsiga ut."

"Vi tycker om bambadörrarna för de känns nya". Eleverna föredrar fasadmaterial och de ljusa kulörerna på bambasalen och träslöjdsbyggnaden.

Skada i fasaden samt klotter.

Eleverna gillade inte den bruna kulören på fönster och dörrar.

Den fristående träslöjdsbyggnaden.

Bambasalen med ljusa putsade fasader.

Önneredsskolan

Intervjuad lärare: Yuliya Sotnyk Larsson

Yuliya har arbetat som lärare på Önneredsskolan i över 10 år och trivs. Hon är nöjd med hur skolan är utformad. Hennes klass delar till exempel kapprum med tvåorna i parallellklassen och har en alldeles egen ingång. Detta skapar en trygghet, även om otryggheten inte är något större problem på skolan. Det kan vara vissa elever som upplever de äldre eleverna lite läskiga men som de ofta möter på avstånd eftersom det finns regler om var man får befinna sig.

Även om Yuliyas klassrum har en hel rad med fönster och att en av atriumgårdarna som finns i mitten av skolan släpper in mycket ljus så påverkas hon av allt det bruna i färgvalen på skolan. Hon tycker att det var lite underligt att man fortsatte med den bruna färgen runt fönsterna på den nya skolmatsalen som byggdes till 2011. Det är just färgerna som Yuliya har åsikter om, själva planlösningen tycker hon fungerar bra utifrån sin yrkesroll. I hennes klassrum är det mycket originalfärger i gult och brunt som hon upplever som mörkt och murrigt och har en önskan om att det målas om så det blir ljust och fräscht.

Själva materialet på exteriören upplever hon som ganska ointressant, utan det är insidan som räknas, men Yuliya efterfrågar mindre variation om det skulle komma en ombyggnad. Mindre varierande material hade varit bra ur en rent estetik synvinkel, det hade räckt med trä och tegel. Lite enklare. Från en pedagogisk synvinkel anser hon dock att det är insidan som är viktigast. Även om det finns ljusinsläpp från fönster och atriumgårdar skapar just färgsättningen en känsla av något dystert.

Det som Yuliya har upptäckt som unikt och positivt på just sin skola, utifrån själva byggnaden, är skorstenen som sticker upp mitt ur byggnaden och gör skolan speciell. Hon vet inte vad skorstenen har fyllt för funktion förr i tiden men att den idag enligt eleverna har en identitetsskapande funktion och blir lite av skolans maskot. *"Jag har inte tänkt sp mycket på den innan det här projektet."*

Önneredsskolans skorsten som skiljer ut skolan från mängden.

Skolans nybyggda matsalsdel vars fönster gavs samma bruna färg som den övriga skolan.

**" Bevara vad ni vill
bara det blir lite
ljusare och fräschare"**

KÄLLOR OCH LITTERATUR

Litteratur

Andersson, Bertil, Fritz, Martin & Olsson, Kent (1996). *Göteborgs historia: näringsliv och samhällsutveckling. 3 Från industristad till tjänstestad 1920-1995*. Stockholm: Nerenius & Santérus

Bjurström, Patrick (1999). *Att anpassa skolbyggnader till nya arbetsformer: en fallstudieundersökning av grundskolor byggda på 1950- och 60-talet*. Stockholm

Bjurström, Patrick (2004). *Att förstå skolbyggnader*. Diss. Stockholm: Tekniska högskolan

Broady, Donald (red.) (2000). *Skolan under 1990-talet: sociala förutsättningar och utbildningsstrategier: rapport till kommittén Valfärdsbokslut*. Uppsala: ILU, Uppsala universitet

Caldenby, Claes, Borglund, Magnus, Imberg, Sten & Barne, Anna (red.) (2018). *Whiteboken 1951-2018*. Stockholm: Arkitektur media

Carlsson, Carina (red.) (2016). *Moderna monument - från vardagligt till storslaget: bebyggelse i Västra Götaland 1930 - 1980*. Vänersborg

de Rooij, Kristina (2020). *Lundby gymnasium. Bebyggelsehistorisk uppsats*. Göteborg: Göteborgs universitet, institutionen för kulturvård

Dranger, Lena & Sjölin, Göran (1978). *Skolhus som bäst: exempel och idéer i ord och bild - ett underlag för diskussion och samråd*. Stockholm: Liber/Utbildningsförlag i samarbete med Skolöverstyrelsen

Gullers, Peter & Blomé, Göran (red.) (1990). *Göteborg: stad i omvandling*. Stockholm: Gullers

Göteborgs allmänna skolstyrelses årsberättelse (1949-1975). Göteborg: Göteborgs allmänna skolstyrelse

Hartman, Sven G. (2005). *Det pedagogiska kulturarvet: traditioner och idéer i svensk undervisningshistoria*. Stockholm: Natur och kultur

Isling, Åke (1974). *Vägen till en demokratisk skola: skolpolitik och skolreformer i Sverige från 1880- till 1970-talet*. Stockholm: Prisma

Jonsson, Oscar (1977). *Angered - Bergum skolhistoriskt*. Göteborg

Jonsson, Oscar (1980). *Göteborgstraktens skolor: Hofstedt och Fredriksson inspekterar*. Göteborg: Sällskapet för folkundervisningens befrämjande inom Göteborgs stift

Kristenson, Hjärdis (2005). *Skolhuset: idé och form*. Lund: Signum

Larsson, Jörgen. (2007). *Skolhuset – idéer, avsikter och debatter kring skolrummens utformning och fysiska miljö i tidskriften Lärarnas Tidning-Svensk Skoltidning 1962-1974*. Södertörns högskola

Lindgren, Anette, Peter, Sanja & Reuter Metelius, Anna (2017). *Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse Del III Moderna Göteborg : ett kulturmiljöprogram för Göteborgs stad: en översikt och ett kunskapsunderlag över utbyggnadsperioden 1955-1975*. Göteborg: Stadsbyggnadskontoret

Läroplan för grundskolan. (1962). Stockholm: Kihlström

Läroplan för grundskolan. (1969). Stockholm: Utbildningsförlaget

Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, LPO 1994. (1994). Stockholm: Utbildningsdepartementet

Lönnroth, Gudrun (red.) (1999). *Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Göteborg: ett program för bevarande. Del 1 och 2*. Göteborg: Stadsbyggnadskontoret.

Martin Korpi, Barbara (2006). *Förskolan i politiken: om intentioner och beslut bakom den svenska förskolans framväxt*. Stockholm: Utbildnings- och kulturdepartementet, Regeringskansliet

Nya skolor i Göteborg 2 (1972). Göteborg: Göteborgs allmänna skolstyrelse

Olsson, Olof Emanuel (1958). *Göteborgs folkskolor 1858-1958: historik i anledning av Göteborgs allmänna skolstyrelses 100-årsjubileum*. Göteborg: Göteborgs allmänna skolstyrelse

Richardson, Gunnar (red.) (1992). *Ett folk börjar skolan: folkskolan 150 år: 1842-1992*. Stockholm: Allmänna förlaget

Skolbyggnader: anvisningar och bestämmelser angående byggnadsföretag för skolväsendet. (1955). Stockholm

Stahle, Olle (red.) (1999). *Arkitektur och skola: om att planera skolhus*. Stockholm: Arkitekternas forum för forskning och utveckling

Tidning för lärarkåren vid Göteborgs folkskolor. (1937-1973). Göteborg: Lokalföreningarnas styrelser, Lärarkåren vid Göteborgs folkskolor

1946 års skolkommission (1948). *1946 års skolkommissions betänkande med förslag till riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling*. Stockholm

1980 års läroplan för grundskolan: *inledning : mål och riktlinjer*. (1980). Stockholm: Liber Förlag/Allmänna förlaget

Tidskrifter

Byggmästaren: Tidskrift för arkitektur och byggnadsteknik (1958:A3). Stockholm

Arkitektur. The Swedish architectural review (1966:4). Stockholm

Arkitektur. The Swedish architectural review (1968:8). Stockholm

Arkitektur. The Swedish architectural review (1979:10). Stockholm

Arkitektur. The Swedish architectural review (1990:10). Stockholm

Arkitektur. The Swedish architectural review (1993:1). Stockholm

Arkitektur. The Swedish architectural review (1994:6). Stockholm

Arkitektur. The Swedish architectural review (2003:8). Stockholm

Arkiv

Göteborgs stadsmuseums arkiv

Hjörnearkivet, Göteborgs stadsmuseum

Stadsbyggnadskontoret i Göteborgs arkiv

Stads- och Regionarkivet Göteborg

Göteborgs Stadsmuseum

Norra Hamngatan 12, se-411 14 Göteborg

Tel: +46 (0)31-368 36 00

stadsmuseum@kultur.goteborg.se

GÖTEBORGS
STADSMUSEUM